

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta
Katedra psychologie

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Dilema výběru vysoké školy
The Dilemma of Choosing the Right University
Anna Frombergerová

Vedoucí práce:	PhDr. Pavla Presslerová, Ph.D.
Studijní program:	Psychologie
Studijní obor:	Psychologie a speciální pedagogika

2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Dilema výběru vysoké školy vypracovala pod vedením vedoucí práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 1. 4. 2015

.....
podpis

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala paní PhDr. Pavle Presslerové, Ph.D. za metodické vedení mé bakalářské práce, odborné rady a vždy vstřícný přístup. Mé díky patří i všem studentům, kteří se na výzkumu podíleli.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá tématem volby dalšího vzdělávání a budoucí profese studentů gymnázia. Výzkum je zaměřen na dilema výběru, tedy na proces rozhodování studentů a specifikaci faktorů, které do tohoto procesu vstupují a ovlivňují jej. V úvodu teoretické části jsou vysvětleny používané termíny a popsány vybrané kariérové teorie. Další kapitoly se zaměřují na hlavní faktory, které působí na rozhodování studentů, na motivaci a na specifické motivační faktory jako jsou hodnoty a hodnotové orientace. Závěr teoretické části je věnován procesu rozhodování a konkrétním způsobům rozhodování. Hlavním cílem empirické části bylo zjistit průběh rozhodovacího procesu volby dalšího vzdělání a profese u studentů gymnázia a identifikovat specifické faktory, které mají na jejich rozhodování vliv. V empirické části je rozebrána metodologie realizovaného výzkumu, která je založená na kvalitativním zpracování čtrnácti polostrukturovaných rozhovorů. Pro práci s daty je použita metoda obsahové analýzy. V empirické části jsou také prezentována a interpretována získaná data.

KLÍČOVÁ SLOVA

vysoká škola, výběr, dilema, motivace, profesní orientace, kariéra, rozhodování, hodnoty

ANNOTATION

The purpose of this bachelor thesis is to outline the choice of further education and future career possibilities of interviewed high school students. The research is dedicated to dilemma of choice, which means the students' decision process and to the factor specification, the latter of which due to their involvement influence the process itself. The first theoretical part explains used terms and chosen career theories. The next chapters deal with main factors influencing the students' decision-making process, motivation and specific motivation incentives, such as values and values orientation. The conclusion of theoretical part focuses on decision-making process and on the specific ways of decision-making. The main goal of the empirical part was not only to find out the course of decision-making process in relation to further education choice and career possibilities of questioned students, but also to identify particular factors influencing the students' choices. The empirical part concerns with the methodology of used research. The methodology is based on quantitative processing of fourteen semi-structured interviews. The method of content analysis is applied to working with the data. The empirical part presents and construes obtained data.

KEYWORDS

university, choice, dilemma, motivation, vocational orientation, career, decision making, values

Obsah

Úvod	7
TEORETICKÁ ČÁST	9
1 Vymezení základních pojmů	9
2 Vybrané koncepce kariérových teorií	13
2.1 Strukturální přístupy	13
2.2 Procesuální přístupy	16
3 Vybrané faktory působící na kariérové rozhodování žáků	19
3.1 Intrapersonální faktory	19
3.2 Sociální faktory a podmínky prostředí	19
4 Motivace	21
4.1 Hodnoty jako motivační faktor	21
4.2 Základní motivační síly	23
5 Proces rozhodování	24
5.1 Způsoby rozhodování	24
5.2 Čtyři kroky k dobrému rozhodnutí	25
5.3 Nerozhodnost	26
5.4 Multipotencialita	26
EMPIRICKÁ ČÁST	28
6 Metodologie výzkumu	28
6.1 Cíl a výzkumné otázky	28
6.2 Výzkumný soubor	28
6.3 Metody sběru dat	29
6.4 Etické souvislosti výzkumu	30
6.5 Metody zpracování dat	30
7 Prezentace a interpretace dat	32
7.1 Poradenství	32
7.2 O zdrojích informací	38

7.3	Hodnotové orientace	40
7.4	Skupiny studentů s podobným typem motivace.....	42
7.5	Žebříček hodnot	43
7.6	Hodnoty a jejich význam pro žáky.....	44
7.7	Nechtěná povolání.....	51
7.8	Rozhodovací proces při volbě vysoké školy	55
7.9	Motivační faktory rozhodovacího procesu.....	59
8	Diskuse.....	60
9	Závěr	62
10	Použitá literatura	63
11	Seznam příloh	66

Úvod

Má bakalářská práce na téma *Dilema výběru vysoké školy* se zabývá problematikou volby dalšího vzdělání a budoucího povolání u studentů maturitního ročníku gymnázia v Praze. Tuto specifickou skupinu studentů jsem si vybrala z několika důvodů, které spolu úzce souvisí, daly by se shrnout pod termín „*očekávání*“.

Tradice gymnázií je v České republice stále silně vnímaná a studenti si uvědomují, že mají do budoucna různé možnosti, ze kterých si mohou vybírat. Jsou na ně kladeny poměrně vysoké nároky ze strany školy i rodiny, které si někteří uvědomují silně, jiní méně nebo vůbec. Toto nevyřčené „*očekávání*“ ze strany školy i rodiny se projevuje mimo jiné i faktem, že si každý z maturitního ročníku podává aspoň jednu přihlášku na vysokou školu. Jakým způsobem se ale při volbě vysoké školy rozhodují? Co hraje podstatnou roli v jejich směřování? Co je k výběru motivuje? To jsou jedny ze základních otázek, které jsem se pokusila objasnit ve své práci.

Studenti procházejí náročným obdobím nikoli pouze z důvodu volby dalšího vzdělání. Roli zde hraje i proces dospívání jako takový. Období adolescence (15 – 22 let) je období, během kterého se v životě jedince děje mnoho změn, ať už se jedná o změny fyzické - dokončení tělesného růstu, pohlavní vyspělost; sociální - přechod ze základní školy na střední školu, volba dalšího vzdělání či zaměstnání; nebo psychické - změna sebepojetí, navazování hlubších erotických vztahů, emoční labilita (Langmeier, Krejčířová, 2006).

V tomto náročném životním období jsou studenti vedeni k tomu, aby zodpovědně (reálně a nejlépe s přihlédnutím ke všem existujícím okolnostem) zvolili své budoucí studium i povolání. Studium vysoké školy se běžně pohybuje okolo 5 let. Po tuto dobu ještě nejsou studenti schopni plnit roli dospělého ve všech významech tohoto slova. Pohybují se tedy někde na pomezí mezi adolescencí a dospělostí. Některé znaky adolescence již nevykazují, ale zároveň ještě nenaplnují všechny znaky dospělosti. Pro toto specifické období zavedl Arnett (2015) termín *emerging adulthood*, tedy *vynořující se dospělost*. Studenti jsou podle něj již „*na cestě k dospělosti, ale zatím tam nedošli úplně*“ (Arnett, 2015, s. 22).

Další oblastí mého zájmu je školní a kariérové poradenství a zmapování jeho úrovně na konkrétní škole. Vzhledem ke specifickým nárokům a mnohdy vysokým cílům studentů,

by se i poradenství na tomto typu škol mělo modifikovat tak, aby dokázalo na tyto výzvy reagovat.

V teoretické části práce předkládám pět hlavních oblastí. Nejdříve vymezuji související terminologii, představuji různé přístupy ke kariérovým teoriím, popisuji vyprané faktory působící na kariérové rozhodování studentů, vymezuji oblast motivace a hodnot tak, jak je vnímán v této práci a následně se zaměřuji na rozhodovací proces jako takový.

V empirické části jsem popsala metodologické zázemí celé práce a dále jsem se věnovala představování výsledků podle jednotlivých tematických oblastí. Nejdříve jsem se zaměřila na poradenství a zdroje informací, které studenti využívají. Dále jsem představila oblast hodnot a hodnotových orientací studentů, které je motivují k jejich volbám. Na tuto kapitolu navazuje téma *Nechtěné povolání*, jakožto opak povolání vysněného. Následně jsem popsala průběh rozhodovacího procesu studentů a motivační faktory, které jej ovlivňují.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Vymezení základních pojmů

Kariéra (*career*)

Kariéra je stále chápána a definována různými způsoby, které prochází neustálým vývojem (Patton, McMahon, 2014).

Tradiční definice bývají kritizovány za to, že omezují kariéru pouze na profesní život jako takový. Na rozdíl od práce (zaměstnání), která bývá vztahována ke konkrétní aktivitě člověka, (která je vykonávána / nevykonávána, placená dobře / špatně), bývá kariéra chápána jako soubor všech zaměstnání v životě jedince. V západní společnosti je kariéra vnímána také jako vertikální kariérní postup, tj. povyšování jedince v hierarchii zaměstnanců (Patton, McMahon, 2014).

Široce definuje kariéru Hlad'o (2012, s. 15) jako *„nejen objektivní průběh konkrétně vykonávané profesní činnosti během života člověka, respektive sled povolání, postup z pozice na pozici, ale i předprofesní a postprofesní aktivity, tedy celou životní dráhu člověka.“*

Kariéra je významný faktor v životním příběhu člověka (Zunker, 2014). Pro účely této práce budeme kariéru vnímat v tom užším smyslu, jako profesní život člověka, tedy jako jednu z mnoha oblastí, kde člověk během života působí.

Kariérový vývoj (*career development*)

Pozdní adolescence - vynořující se dospělost (Arnett, 2000) – je období, kdy studenti vstupují do dospělého světa práce. Jejich volba má velký vliv na jejich budoucí kariérní směřování. Jedná se o studenty, kteří jsou ve věku 18-25 let, nacházejí se na rozhraní mezi vzděláváním a světem práce. Uvažují o dalších možnostech a snaží se již převzít určitou zodpovědnost ze světa dospělých (Anderson, Vandehey, 2012).

Kariérový vývoj podle autorek Patton a McMahon (2014, s. 171) „úzce souvisí s osvojováním dovedností, studijním snažením, vývojem osobní identity, hodnot, mentálního zdraví“ a dalšími.

Kariérní vývoj je nejčastěji chápán jako procesuální. Podle Searsové (1982, s. 139) je kariérní vývoj „všeobecný model psychologických, sociologických, výchovně-vzdělávacích, fyzických, ekonomických faktorů a příležitostí, jež se spojují do podoby celoživotní profesní dráhy jedince“.

Kariérní zralost (*career maturity*)

Betz (1988) definuje kariérní zralost jako úroveň, do které jedinec zvládá profesní úlohy, zahrnující vědomosti a osobnostní komponenty, příslušící k jedincově úrovni kariérního vývoje.

Kariérní zralost je zkoumána vývojově a srovnává jedince s ostatními v době kariérního vývoje. Zjišťuje klientovu úroveň připravenosti na úkoly spojené s dalším kariérním vývojem a rozhodováním (Whiston, 2009).

Kariérové rozhodování (*career decision making*)

Kariérové rozhodování je proces, který v sobě zahrnuje výběr, zvažování a následné zvolení jedné ze zvažovaných alternativ (Vendel, 2008). Pro proces rozhodování je důležité mít víc než jednu alternativu výběru, jinak není rozhodování vůbec nutné (Walsh, Osipow, 2013).

Pro účel této práce budeme termín kariérové rozhodování používat pro volbu další vzdělávací dráhy, ale i pro konkrétní volbu kariéry či oblast směřování studenta.

Volba další vzdělávací dráhy (*choice of further education*)

Vzdělávací dráha je termín, který „označuje průchod jedince či skupin subjektů různými institucemi formálního vzdělávání a neformálního vzdělávání“ (Průcha, Veteška, 2012, s. 272).

Volba další vzdělávací dráhy je podle Průchy (2014, s. 50) „u adolescentů a dospívajících neobyčejně závažnou záležitostí. (...) Rozhoduje o tom, jak úspěšný bude jedinec na trhu práce (...) a jak bude na základě určité volby výrazně ovlivněn jeho celkový sociální status a životní vývoj. Tato volba nemá charakter jednorázového aktu, nýbrž probíhá v poměrně dlouhém časovém vývoji“.

Vzdělávání po celou dobu života člověka se stává ve 21. století běžným. Nepředpokládáme však, že všichni vidí spojitost mezi celoživotním vzděláváním a kariérním vývojem (Zunker, 2014).

Volba povolání (*career choice*)

Průcha, Walterová a Mareš (2003, s. 274) definují volbu povolání jako „proces zahrnující rozhodování o volbě studia nebo přípravy na povolání, konkrétního povolání a celou profesní dráhu člověka“. Ve snaze diferencovat kariérní rozhodování se můžeme v literatuře setkat také s termínem „prvotní volba povolání“ (Hlad'o, 2012, s. 17).

Feldman (2002) poukázal na tři základní vlivy, které působí na mladého dospělého při volbě povolání. Prvním vlivem je politický a sociální trend zveličující určité profese. Druhým vlivem je ekonomika, protože více peněz přináší více možností, což platí i ve vzdělávání. Ale rostoucí ekonomika slibuje stálý plat jen v určitých profesích, takže někteří studenti upřednostní jistotu (uplatnění) před riskem. Třetím vlivem je trend, kdy mladí dospělí odkládají finální volbu povolání. Mladí lidé chtějí dobře placenou práci, hodně dovolené a ideální místo pro práci. Udělat kompromis je pro ně velice těžké. Mladí lidé tak mohou minout příležitost k docela dobré práci (*good-enough-job*), která by jim sloužila jako odrazový můstek k práci vysněné.

Dilema (*dilemma*)

Dilema je podle Hartla a Hartlové „volba mezi dvěma stejně přijatelnými možnostmi“ (2009, s. 114). V souvislosti s volbou povolání či dalšího vzdělání nastává dilema u studentů, kteří mají dvě (či více) alternativ své volby. Tyto alternativy mohou být všechny uskutečnitelné (reálné), ale student je nucený mezi nimi volit (Vendel, 2008).

Kariérové poradenství (*career counselling*)

Kariérové poradenství znamená udílení rad pro výběr kariéry. Cílem kariérového poradenství je pomoci studentům učinit správné rozhodnutí při plánování jejich kariéry a zajištění výdělečného zaměstnání a vhodných příležitostí k sebeaktualizaci (Devajit, 2003). Autor vymezuje kariérové poradenství velice úzce, pouze jako pomoc s rozhodnutím. V následující části je na kariérové poradenství nahlíženo komplexněji.

Kariérní poradenství může pomoci klientům v identifikování, objevování či učení dovedností, zájmů, přesvědčení, hodnot, pracovních návyků a dalších osobních kvalit, které jim mohou pomoci ke spokojenějšímu životu, a tím i lepšímu uplatnění na stále se měnícím trhu práce (Krumboltz, 1996).

Kariérové poradenství může mladým lidem pomoci vybudovat jejich sebedůvěru a vybudovat cestu k profesním možnostem (Anderson, Vandehey, 2012).

2 Vybrané koncepce kariérových teorií

Kariérových teorií je velké množství, proto se mnoho autorů snaží o jejich systematizaci a kategorizaci podle specifických kritérií. Teorie kariérového vývoje by měly umět popsat a vysvětlit celý profesní vývoj, tedy dětí, adolescentů i dospělých (Patton, McMahon, 2014).

Pro základní vymezení hlavních proudů kariérového poradenství použiji rozdělení autora Weinracha (1979), který dělí kariérové teorie na strukturální a procesuální. Toto rozdělení dobře vystihuje základní rozdílnost koncepcí, pod které jsou řazeny jednotlivé kariérové teorie.

2.1 Strukturální přístupy

Hlad'o definuje strukturálních přístup (*structural approaches*) jako „**spojení a interakce mezi jedincem a pracovním prostředím**“ (2009, s. 22). K vhodnému přiřazení jedince k určitému povolání pak slouží měření psychometrickými nástroji.

Mezi jedny ze základních teorií tohoto přístupu patří koncepty F. Parsonse a jeho následovníka J. L. Hollanda.

Parsons je toho názoru, že člověka limitují jeho fyzické a psychické vlastnosti natolik, že nemůže vykonávat jakékoli povolání, ale pouze jedno (či několik sobě podobných). Osobnost chápe jako jednoduše poznatelnou strukturu, která se dá poznat psychologickým testováním. Stejně tak se dají popsat (změřit) jednotlivé profese. Úspěšnost volby pak závisí na míře shody mezi těmito dvěma měřeními, tedy mezi osobností a potřebami profese. (Hlad'o, 2012).

Holland navazuje na Parsonse a přichází s typologickým přístupem. Vypracoval široce užívanou teorii pracovních typů osobnosti a pracovních prostředí. Podle jeho teorie je každý člověk zařaditelný do jednoho ze šesti typů.

Jednotlivými typy jsou:

- praktický (*Realistic*) – osobnost s manuální životní orientací
- zkoumající (*Investigative*) – osobnost s intelektuální životní orientací
- umělecký (*Artistic*) – osobnost s estetickou životní orientací
- sociální (*Social*) – osobnost se suportivní životní orientací

- podnikavý (*Enterprising*) – osobnost s podnikavou životní orientací
- tradiční (*Conventional*) – osobnost s konformní životní orientací

Toto rozdělení slouží pro pochopení rozdílů mezi osobnostmi, chováním a zájmy daných jedinců. Později Holland doplnil, že je možné být i určitým *mezitypem*, tj. pohybovat se mezi dvěma typy (Vendel, 2008).

Stejným způsobem Holland rozřadil také všechna pracovní prostředí (profese).

Tabulka č. 1 - Charakteristika typů pracovního prostředí

Pracovní prostředí	Typy povolání	Oblasti práce	Obvyklé činnosti
Praktické (R)	řemeslně-technické	odborná řemesla, technické obory, profese ve veřejných službách, práce venku, zpracovatelské a důlní obory	pohybové, manuální, manuálně technické nebo technické činnosti, práce s předměty, stroji, nástroji, rostlinami, zvířaty, pracovní činnosti prováděné venku
Zkoumající (I)	vědecko-výzkumné	vědecká, intelektuální a některá technická povolání, vědecké obory a veřejné služby	pozorování, studium, zkoumání, analyzování, vyhodnocování jevů, procesů a řešení problémů, vědecké, intelektuální činnosti
Umělecké (A)	umělecko-tvořivé	umělecké, literární a hudební obory a řemesla, výtvarné	umělecké činnosti a umělecká tvorba, využívání intuice,

		polygrafické obory a povolání	představivosti, tvořivosti
Sociální (S)	vychovávající a pomáhající	výchovná, pedagogická a sociální povolání spojená s péčí o ostatní ve veřejných službách	vzdělávání, informační a poradenské činnosti, lékařství, pomáhající činnosti, pomoc lidem
Podnikavé (E)	řídící a podnikavé	manažerské, organizační a obchodní obory, prodejní a odbytové služby, veřejné služby a politika	řízení, ovlivňování a přesvědčování lidí, obchod, prodej
Tradiční (C)	administrativně- správní	úřednické, kancelářské a administrativní obory, veřejné služby, obchodní obory, administrativa	systematická a přesná práce s fakty, čísla, daty; administrativní činnosti s důrazem na detaily

Zdroj: Hlad'o (2009, s. 27)

Typy osobnosti, označené stejně jako typy pracovního prostředí, budou upřednostňovat práci v daném (stejně označeném) prostředí. Oblasti práce a Obvyklé činnosti, popsané v této tabulce, se shodují s oblibou daného typu člověka (tj. tradiční typ osobnosti bude raději pracovat v administrativním oboru, kde uplatní svou systematickou a přesnou práci, než aby pracoval např. v uměleckém oboru).

Zásadní je Hollandův teoretický předpoklad, že kariérové rozhodování a směr volby povolání determinují právě modely možných orientací osobnosti (Hlad'o, 2012).

2.2 Procesuální přístupy

Procesuální přístupy (*process approaches*) odlišuje Hlad'o tím, že „*neprovádí explicitní spojení mezi jedincem a světem práce. Podstatným rysem procesuálních přístupů je společný názor, že kariérový vývoj je procesem, který probíhá v průběhu delšího časového úseku*“ (2009, s. 22).

Tento přístup ve své práci poprvé rozvinul **E. Ginzberg** s kolegy. Uvedli, že volba povolání je procesem, který může trvat několik let, tj. končí v rané dospělosti. Později svou teorii přepracovali a začali volbu povolání vnímat jako celoživotní proces (Ginzberg et al., 1951). Zřejmě nejkompexnější teorii tohoto přístupu předložil americký psycholog D. E. Super.

Super je autorem teorie profesionálního vývoje (*vocational development theory*). Hlad'o tuto teorii popisuje jako proces „*růstu a učení, jež je základem postupných změn kariérového chování a na jehož bázi se utváří, vyvíjí a stále mění lidské profesionální chování charakterizované jako způsobilost člověka řešit dlouhodobě, celoživotně mnohostranné aktuální problémy v souvislostech profese a práce*“ (2009, s. 31).

Velký význam v Superově teorii profesního vývoje má sebepojetí člověka (*self-concept*). Super stojí za tvrzením, že práce a osobní spokojenost závisí na úrovni, na které jedinec najde adekvátní prostor (uplatnění) pro schopnosti, potřeby, hodnoty, zájmy, osobnostní vlastnosti a sebepojetí (Super, 1990).

Profesionální vývoj chápe jako část všeobecného vývojového procesu jednotlivce. Super popsal pět vývojových období: růstu (*growth*), zkoumání (*exploration*), budování (*establishment*), udržování (*maintenance*) a odpoutání (*disengagement*).

- **Stadium růstu** je období do 11/13 let, konkrétní rok se v literatuře liší (Vendel, 2008; Hlad'o, 2012). V tomto stadiu by se měl vytvořit obraz o sobě, tedy pevné sebepojetí (Super, 1957). Hlad'o tvrdí, že „*v tomto období dochází k formování představ o povoláních na základě osobních zkušeností, působením rodinného prostředí, přátel a masmédií*“ (2012, s. 33).
- **Stadium zkoumání** je období mezi 14. a 24. rokem života. Informace získané ve stadiu růstu se mění pod vlivem informací, které lidé získávají z přímého kontaktu

s osobami, které dané povolání vykonávají. Toto období je typické pro střídání zájmů adolescentů a jejich neschopnost vytyčení hlavních priorit (Hlad'o, 2012).

- **Stadium budování** (25-44 let) je typické snahou o vybudování stabilního pracovního prostředí a důraz na kariérní růst.
- Ve **stadiu udržování** (45-65 let) dochází mnohdy k přehodnocování priorit a profesní orientace. Lidé zvažují své vyhlídky do budoucnosti (Hlad'o, 2012).
- **Stadium odpoutání** (od 65 let) charakterizuje reálné odpoutání od pracovního života a rozvíjení sebepojetí a sebeobrazu nezávisle na profesi.

Důležitým termínem této teorie je také **kariérní zralost**, která je považována za základní předpoklad k úspěšnému postupu z jednoho období profesionálního vývoje do druhého (Vendel, 2008). Je tedy i předpokladem pro úspěšné zvolení další studijní dráhy. Autor později připustil, že někteří lidé mohou procházet stádiem zkoumání a budování i v jiném věku (např. střední dospělost) či tehdy, když mění své povolání (Vendel, 2008).

Superova teorie má mnoho následovníků. Jeho teorie měla velký vliv na další úvahy o kariérovém vývoji člověka, na jeho výzkum a praxi (Brown, 2002). Prohlásil však, že „*zkonstruování opravdu komplexní teorie kariérového vývoje musí být přenecháno budoucím badatelům*“ (Brown, 2002, s. 5).

Základní teze celé Superovy teorie jsou shrnuty v následujícím přehledu:

Tabulka č. 2 - Základní teze Superovy teorie profesionálního vývoje

1. Lidé se navzájem liší svými schopnostmi, zájmy a rysy osobnosti.
2. Vzhledem k povaze těchto a dalších individuálních charakteristik je každý člověk schopen vykonávat celou řadu povolání.
3. Každé povolání vyžaduje určitý profesní profil, tj. model schopností, zájmů a rysů osobnosti. Ten se vyznačuje poměrně vysokou mírou variability umožňující uplatnění jedince v celé řadě profesí.
4. Profesní zájmy, kompetence lidí a sebepojetí se mění pod vlivem času, životních zkušeností a prostředí, ve kterém člověk žije a pracuje. Tyto faktory pak významným způsobem ovlivňují výběr budoucí profese a počáteční adaptaci v povolání.

<p>5. Profesionální vývoj není událostí, která se objevuje izolovaně, nýbrž začíná již v raném dětství a pokračuje po celý život až do smrti. Je to složitý, kontinuální, ale i diskontinuální proces, ve kterém se jedinec v průběhu jednotlivých životních období musí rozhodovat buď v rámci stejného povolání, anebo se rozhoduje mezi původním a novým povoláním.</p>
<p>6. Profesionální vývoj je multifaktorově podmíněný. Jeho směr a intenzita průběhu závisí na struktuře a úrovni samotného povolání, psychobiologických danostech individua, ale i na determinantách sociálního a ekonomického okolí, včetně možností a příležitostí, se kterými se jedinec setkává.</p>
<p>7. Profesionální vývoj může být v jednotlivých etapách významným způsobem usměrňován výchovou a poradenstvím, úpravou podmínek, ve kterých probíhá proces dozrávání schopností a zájmů, pomocí při sebeověřování v praxi a rozvíjením sebepojetí. Profesionální vývoj je optimální, pokud je v průběhu jednotlivých fází podporováno jak zrání schopností a zájmů, tak i tvorba příležitostí pro jejich využívání v praxi.</p>
<p>8. Profesionální vývoj je v podstatě procesem rozvíjení sebepojetí a jeho naplňování. Sebepojetí je produktem vzájemného působení zděděných vloh, uzpůsobení nervového a endokrinního systému, příležitostí a možností zastávat rozmanité role a hodnocení vykonávání těchto rolí významným sociálním okolím.</p>
<p>9. Způsobilost pro konání kompromisů mezi individuálními předpoklady a sociálními okolnostmi, mezi sebepojetím a realitou lze plánovitě a záměrně rozvíjet učením se společenským rolím, ať již ve fantazijních hrách, školním vyučování, ve volnočasových aktivitách a prostřednictvím specializovaných poradenských aktivit.</p>
<p>10. Uspokojení v práci a životě závisí v nalezení vhodných pracovních možností, v nichž může člověk uplatnit své individuální schopnosti, zájmy, osobnostní rysy a hodnotový systém.</p>

Zdroj: Hlad'o, 2009, s. 34

3 Vybrané faktory působící na kariérové rozhodování žáků

3.1 Intrapersonální faktory

Hlad'o mezi tyto faktory řadí „*pohlaví, vlohy, schopnosti, dovednosti, zájmy, hodnoty, sebepojetí, fyzické atributy, zdraví, znalosti světa práce a sféry vzdělávání aj.*“ (2012, s. 111). Jedná se o konkrétní oblasti, které mohou působit na rozhodovací proces.

3.2 Sociální faktory a podmínky prostředí

Rodina

Kariérové rozhodování žáků je ovlivňováno hlavně jejich bezprostředním okolím, tedy okolím, ve kterém žijí. Nejvýznamnější roli sehrává rodina (Hlad'o, 2012). Mezera uvádí, že „*rodiče jsou téměř v sedmdesáti procentech případů vždycky těmi, kdo nejvíce ovlivní naši profesní volbu*“ (2008, s. 86).

Významnou roli hraje socioekonomický status rodiny, vzdělání rodiny, kvalifikace a prestiž povolání rodičů a kulturní kapitál rodiny (Hlad'o, 2012).

Některé gendrové výzkumy ukazují, že ženy, studující přírodovědné (či technické) obory, vyrůstaly často v akademickém prostředí, kde otec měl vysokoškolský diplom z dané oblasti. Některé také uvádějí, že výběr studijního oboru ještě neznamená přesný výběr budoucí profese (Buschor, Berweger, Kappler, Keck, 2013).

Škola a vrstevníci

Faktorem, který ovlivňuje volbu studentů, jsou také studenti sami. Způsob, jakým vnímají školu, učitele, popř. své schopnosti a úspěchy má velký vliv na jejich volby. Studenti, kteří jsou ve škole úspěšnější, mají častěji vyšší nároky na svou budoucí kariéru, tedy i na výběr studia (Adragna, 2009).

Škola hraje v procesu kariérového rozhodování důležitou roli také tím, že sdružuje další studenty, kteří mají na jedince vliv. Spolužáci mezi sebou diskutují o svých volbách a získávají tak i zpětnou vazbu od druhých (Adragna, 2009).

Podle dalších autorů je významným formujícím vlivem samotný socializační proces, který se odehrává jak v rodině, tak ve škole (Buschor, Berweger, Kappler, Keck, 2013).

Poradenství

„Funkce poradenství spočívá do jisté míry v tom, že aktivně – tedy z vlastní iniciativy - hledáte rady, informace a doporučení u někoho, komu důvěřujete“ (Mezera, 2009, s. 86). Služby kariérového poradenství jsou v současné době součástí mnoha dalších služeb, stávají se tedy dostupnějšími pro všechny žáky a studenty (Hlad'o, 2012).

Konkrétní aktivity z oblasti poradenství, které klientovi pomáhají při kariérním rozhodování, jsou:

- kariérové informace
- kariérové vzdělávání
- kariérové (individuální) poradenství

Jedná se o strukturu činností kariérového poradenství podle Wattse (2009). Avšak nejčastější aktivitou poradenských pracovišť je předávání kariérových informací (Mezera, 2009).

4 Motivace

*„Motivace představuje hybné síly psychického charakteru, vedoucí k zaměřenému chování s určitou intenzitou. (...) Hlavními **motivačními faktory** sociální povahy jsou potřeby, zájmy, hodnotové orientace a částečně postoje“* (Výrost, Slaměník, 2008, s. 158).

4.1 Hodnoty jako motivační faktor

Hodnotová orientace je podle Hartla, Hartlové *„relativně stálý, sociálně podmíněný, volitelný vztah člověka k souhrnu materiálního a duchovního společenského bohatství a ideálů, na které pohlíží jako na předměty, cíle nebo prostředky uspokojení životní potřeby“* (2009, s. 337). Z této definice je patrné, že jsou hodnotové orientace do určité míry otázkou volby každého člověka. Životní potřeba je potom něco, co je možné prostřednictvím hodnot uspokojit.

„Hodnoty jsou objektivní přírodní a společenské jevy hmotné či duchovní povahy, které slouží k uchování a rozvoji základních vztahů mezi člověkem a společností, člověkem a přírodou, k uchování a rozvoji samotného lidského života“ (Výrost, Slaměník, 2008, s. 152). Hodnoty se projevují ve specifické motivační podobě hodnotových orientací, úzce spjatých s potřebami a zájmy. Hodnoty jsou však obtížně měřitelným faktorem (Výrost, Slaměník, 2008).

Orientace osobnosti je dle V. S. Merlina *„zaměření osobnosti, které se projevuje ve vztahu člověka k druhým lidem, k sobě, k budoucnosti; skládá se ze zájmů osobnosti, cílů, které si před sebe staví, potřeb a zaměřenosti osobnosti charakterizované obsahem ideově mravních motivů jedince“* (Hartl, Hartlová, 2009, s. 377). Z toho vyplývá, že se zaměření osobnosti mění podle toho, jaké úkoly si klade. Významným cílem, který ovlivní orientaci osobnosti, bude volba povolání.

Každé povolání uspokojuje jiné potřeby a hodnoty, proto je užitečné znát své osobní i **pracovní hodnoty**. Termín pracovní hodnoty je podle Vendela zavádějící, jako vhodnější (a obsahově jasnější) termín volí *„preference aspektů práce“* (2008, s. 68). Pokud jsou zájmy a hodnoty člověka kompatibilní, je větší pravděpodobnost, že bude v daném oboru spokojený, než když by byl zájem a hodnoty člověka v konfliktu, což by značilo problémy a nespokojenost jedince s daným povoláním (Vendel, 2008).

Při volbě kariéry je vhodné uvědomit si své osobní hodnoty a vybírat si takovou profesi, která bude s nimi v souladu (Devajit, 2003). Volba povolání by měla být založena na vnitřní motivaci. (Vendel, 2008).

Dělení pracovních hodnot je představeno v následující tabulce.

Tabulka č. 3 - Dělení pracovních hodnot

Vnitřní (obsahové) – vztahující se k vlastní pracovní činnosti
<ul style="list-style-type: none"> - Tvořivost - Altruismus - Práce podle zájmu - Seberealizace
Vnější (kontextové) – vztahující se k prospěchu z práce, resp. návratnosti výsledků práce
<ul style="list-style-type: none"> - Dobrý plat - Prestižní postavení v povolání - Pohodlí
Průvodní, vztahující se k doprovodným jevům práce
<ul style="list-style-type: none"> - Pracovat s lidmi jako já - Zachovat si nezávislost - Získat stálé zaměstnání - Mít dobré nadřízené

Zdroj: Vendel, 2008, s. 69

4.2 Základní motivační síly

Tyto čtyři základní motivační síly se uplatňují (různou měrou a v různé kombinaci) při každém výběru pracovní činnosti, tedy i při výběru povolání či dalšího studia (kde dané pracovní činnosti jedinec očekává.

Tabulka č. 4 - Základní motivační síly

Motivace získat vnější hmotný prospěch
– samostatně se uživit, získat ekonomickou nezávislost a později i zajistit dobrý životní standard celé rodiny
Motivace pomáhat lidem
– tj. získat uspokojení z toho, že má práce je druhým prospěšná, že je společensky užitečná
Motivace realizovat v povolání své osobní dispozice
– své schopnosti, talent, zájmy, temperamentové a jiné osobnostní předpoklady, souhrnně řečeno realizovat se v práci
Motivace najít přátelské kontakty
– mít možnost pozitivního a zajímavého kontaktu s lidmi, spolupracovat s druhými na společných úkolech,

Zdroj: Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 175

5 Proces rozhodování

Rozhodování je podle Hartla a Hartlové „*vědomá volba z možností*“ (2009, s. 515). Jedná se o kognitivní proces, který slouží k výběru cílů a prostředků k jejich dosažení. Je ovlivněn mnoha faktory – rozhodující se osobou (jejími předsudky, emocemi, zkušenostmi, znalostmi aj.), ale i situací (časem, institucemi, předpisy aj.). Jedná se o situace, kdy se nabízí několik alternativ a je nutné vzít v úvahu více faktorů či kritérií.

Studenti využívají mnoho způsobů, jakými se rozhodují (či nerozhodují) o volbě budoucího povolání či dalšího studia. V následujícím výčtu představím nejznámější z nich. Dinklage popisuje osm různých způsobů rozhodování i nerozhodování (Dinklage, 1968).

5.1 Způsoby rozhodování

Intuitivní rozhodování

Jedná se o způsob rozhodování založený na pocitech. Tento způsob může fungovat, když je doplněn ještě o další informace (např. rozbor zájmů, schopností či vlastností jedince)

Impulzivní rozhodování

Při tomto způsobu rozhodování si člověk nepromyslí všechny alternativy a zvolí první z nich, bez zvažování dalších seriózních možností.

Mučivé rozhodování

Tento způsob rozhodování je typický pro studenty, kteří mají potíže s rozhodováním. Zvládnou shromáždit potřebné informace, ale je pro ně těžké učinit výsledné rozhodnutí.

Plánovité rozhodování

Tento způsob rozhodování by se dal považovat za ideální. Student rozhodnutí plánuje, ale zároveň si dostatečně uvědomuje své pocity, poznatky o svých schopnostech a vlastnostech, zájmech, hodnotách a dalších faktorech, které jeho rozhodnutí ovlivňují.

Spoléhání na osud

Výsledné rozhodnutí nechá jedinec raději na jiné osobě či na osudu. Může to být také snahou o zvolení cesty nejmenšího odporu.

Odklad rozhodnutí

Jedná se o způsob rozhodnutí, kdy si student zvolí, že se rozhodne později, že ještě není potřeba volit definitivně. Snaží se rozhodnutí odkládat, jak to jde.

Poslušnost (povolnost)

Je to způsob rozhodování, kdy za studenta rozhoduje někdo jiný, nejčastěji rodič. Studenti jsou na vlastní rozhodování buď příliš pasivní, nebo jsou k volbě nuceni autoritativní osobou.

Ochromení

Student cítí přílišnou úzkost či vystrašení z toho, že se musí rozhodnout. To je obvykle projevuje i neschopností se rozhodnout, což úzce souvisí s bodem „*Mučivé rozhodování*“. Student může cítit nepřiměřený tlak okolí, aby se rozhodl, ale obává se následků svého rozhodnutí.

5.2 Čtyři kroky k dobrému rozhodnutí

Mezera (2009) představuje jednoduchou metodu, kterou vypracovali Irving L. Janis a Leon Mann. Ta by měla člověku zaručit kvalitní rozhodnutí, ať se jedná o rozhodování v oblasti kariérní volby či čehokoliv jiného. Jedná se o čtyři kroky, které by měl člověk učinit (v daném pořadí) při každém rozhodování. Tato metoda se jmenuje podle zkratky počátečních písmen ACIP.

A Alternativy (*Alternatives*)

Vyhledat všechny možnosti, které se člověku nabízí.

C Následky a souvislosti (*Consequences*)

Zvážit výhody a nevýhody každé možnosti.

I Informace (*Information*)

Získat co možná nejvíce informací o každé možnosti, kterou zvažují.

P Plány (*Plans*)

Vytvořit plán (či program), jak své rozhodnutí postupně naplňovat.

Zvážit, co všechno budu muset udělat po rozhodnutí.

Promyslet postup řešení, který bych aplikoval, kdyby byla zmařena má první varianta rozhodnutí.

5.3 Nerozhodnost

Nerozhodnost při volbě povolání či volbě dalšího studia je relativně častým jevem, který se vyskytuje jak u žáků základních škol, tak u studentů gymnázií. V ročníku, ve kterém se daná volba má uskutečnit, je nerozhodnutých kolem 60 % (Vendel, 2008).

Je však třeba diferencovat mezi situačně podmíněnou nerozhodností (tedy spíše nerozhodnutostí), osobnostně podmíněnou nerozhodností (kdy kořeny nerozhodnosti jsou součástí osobnosti) či nechuť (případně neschopnost) rozhodovat (Vendel, 2008).

P. Salomone (1982) upozorňuje na fakt, že nerozhodnost a nerozhodnutost nejsou synonyma, i když je kariérní poradci často zaměňují. **Nerozhodnutost** považuje za normální stav, který při často vyplývá z nedostatku informací. **Nerozhodnost** je pak dispozice charakterizovaná nedostatkem identity a obvykle i anxiitou.

Nerozhodnutost považuje Vendel za normální stav, kdy student zvažuje více možností. Může být i prospěšná, kdy se student dostatečně věnuje možným alternativám a aktivně hledá nejlepší variantu. Zatímco nerozhodnost rozlišuje dále na situační, vývojovou a chronickou. Situační nerozhodnost považuje za důsledek tlaku prostředí (školy, rodiny) na studenta. Vývojová nerozhodnost vychází z kariérní nezralosti žáka. Chronická nerozhodnost je způsobena určitou psychickou dysfunkcí, větší úzkostností, psychickými problémy či osobními problémy studenta (Vendel, 2008).

5.4 Multipotencialita

Někteří studenti mají potenciál vykonávat (či studovat) několik různých oborů, ale nemusí se jednat o studenty se speciálním nadáním. Podle Supera (1957) je to každá osoba, která má potenciál k úspěchu a spokojenosti v několika povoláních. Studenti tak mohou volit z několika možností, kdy každá odpovídá jejich zájmům a schopnostem.

Proces rozhodování je pro takové studenty spíše procesem eliminace alternativ, nikoli výběr nejvhodnější z nich. To s sebou může přinášet pocit nejistoty a úzkosti, kdy si

student uvědomuje, že se výběrem určitého povolání či studia ochuzuje o jiné alternativy. Předpoklad k více studijním oborům je často jedním z důvodů, proč student své výsledné rozhodnutí odkládá (Vendel, 2008).

EMPIRICKÁ ČÁST

6 Metodologie výzkumu

6.1 Cíl a výzkumné otázky

Cílem této kvalitativní práce je učinit hloubkovou sondu do problematiky rozhodování studentů gymnázia při volbě vysoké školy, což v sobě zahrnuje zjišťování jejich motivace a další specifických faktorů, které jejich volbu a proces rozhodování ovlivňují.

Výzkumné otázky:

- 1. Jak probíhá rozhodovací proces o volbě dalšího vzdělávání a profese u studentů gymnázia?**
- 2. Jaké motivační faktory se na rozhodovacím procesu podílí?**
- 3. Jakou roli hraje kariérní poradenství při procesu rozhodování?**

6.2 Výzkumný soubor

Výzkumným souborem je 14 studentů a studentek maturitního ročníku gymnázia v Praze. Výzkumu se účastnilo 8 studentek a 6 studentů. Podle zaměření tříd bylo rozložení studentů toto:

- Přírodovědná třída - 1 studentka (Markéta) a 2 studenti (Martin, Ondřej)
- Humanitní třída - 3 studentky (Klára, Karolína, Anička) a 2 studenti (Jakub, David)
- Francouzská třída - 4 studentky (Andrea, Kristina, Monika, Marie) a 2 studenti (Jan, Petr)

Pokud se v dalším textu hovoří o „studentech“, jsou tím míněni pouze studenti a studentky z tohoto výzkumného souboru.

Přesný postup při výběru respondentů je popsán v následující kapitole.

6.3 Metody sběru dat

Výzkum byl zaměřen na gymnaziální studenty maturitního ročníku. V první fázi proběhlo ve všech třech maturitních třídách dotazníkové šetření (viz příloha č. 1 – Úvodní dotazník), jehož cílem bylo vybrat studenty, kteří by byli ochotni účastnit se rozhovoru.

Z 53 vyplněných dotazníků s rozhovorem souhlasilo 22 studentů. Z nich bylo vybráno 14 studentů.

Hlavní kritéria pro výběr:

- souhlas s rozhovorem
- širší spektra podávaných přihlášek
- originalita voleb

Dílní kritéria pro výběr:

- rovnoměrnost zastoupení studentů z každé třídy (vzhledem k rozdílnému zaměření každé z nich)
- rovnoměrnost zastoupení pohlaví ve výzkumném souboru

Polostrukturovaný rozhovor

Dotazníky dále sloužily jako základní informace pro výzkumníka před rozhovorem. Všechny rozhovory proběhly v dubnu 2014 na půdě školy, ve vnitřním nebo venkovním atriu. Místo bylo voleno vždy tak, aby nebyl rozhovor rušen běžným chodem školy. Na každý rozhovor byla vyhrazena jedna vyučovací hodina (tedy 45 minut). Rozhovory byly zaznamenávány na diktafon.

Jednalo se o polostrukturované rozhovory. Jejich výhoda spočívá v tom, že výzkumník flexibilně reaguje na vývoj rozhovoru. Výzkumník měl konkrétní okruhy, které musely být v rámci rozhovoru zodpovězeny, ale mohl zaměřovat jejich pořadí i přesné znění otázek (Miovský, 2006). Jádrem rozhovoru byly tyto okruhy:

- na jaké školy podává student přihlášky a kam chce být přijat?
- kdo mu nejvíce pomáhá s volbou jeho dalšího vzdělávání a budoucí profese?
- využil možnost konzultace s výchovným poradcem, popř. se školní psycholožkou?
Ví o této možnosti?
- kde sbírá informace o školách, na které se hlásí?

- jak se připravuje na přijímací řízení?
- jak seřadí předložené hodnoty podle důležitosti vzhledem k budoucímu (vysněnému) povolání?
- jaké tři zaměstnání by nikdy nechtěl vykonávat?

Jedním z hlavní části rozhovoru byla tvorba **hierarchie hodnot**. Student dostal devět lístků s hodnotami, které měl seřadit podle toho, co je pro něj vzhledem k budoucímu studiu a práci podstatné. Jednalo se o vytvoření škály preference, kdy i několik hodnot mohlo být řazeno na stejnou úroveň, pokud to student považoval za žádoucí. Podstatné bylo však zdůvodnění hierarchie a diskuze nad ní.

Kompletní okruhy a konkrétní otázky jsou uvedeny v příloze č. 3 – Okruhy polostrukturovaného rozhovoru.

6.4 Etické souvislosti výzkumu

Každý student podepsal ještě před rozhovorem informovaný souhlas (viz příloha č. 2 – Informovaný souhlas), kde souhlasil s nahráváním rozhovoru na diktafon a jeho následným zpracováním pro účely bakalářské práce. Rozhovory byly z diktafonu vymazány ihned po jejich doslovném přepsání.

Jména studentů byla ve výzkumu změněna a zvolena náhodně.

6.5 Metody zpracování dat

Data získaná z rozhovorů se zpracovávala **kvalitativně**. Kvalitativní přístup lépe odráží složitost a komplexnost dané problematiky. Jeho cílem je porozumět a získat detailní informace. Reaguje na to, jak dané téma vnímají samotní aktéři. „*Kvalitativním přístupem lze lépe zachytit složitost a detaily procesu volby další vzdělávací dráhy, které se kvantitativními metodami obtížně podchycují*“ (Hlad'o, 2009, s. 88).

Po doslovné transkripci všech rozhovorů bylo zvoleno několik technik pro práci s daty. Jednalo se o techniky určené ke kvalitativní analýze dat.

Metoda obsahové analýzy

Pro práci s daty byla použita **metoda obsahové analýzy**. Jedná se o „*soubor metod určených ke stanovení a porovnání různých obsahových prvků z textů, proslovů či jiných projevů vč. neverbálních*“ (Hartl, Hartlová, 2009, s. 39). Metoda obsahové analýzy může mít kvalitativní a kvantitativní podobu. V tomto výzkumu bylo zacíleno na kvalitativní aspekt, i když některé dílčí metody zpracování se blíží kvantitativnímu přístupu.

Při první práci s daty byla použita technika **kódování** (Strauss, Corbinová, 1999). Touto metodou bylo možné data rozčlenit na dílčí tematické celky (viz příloha č. 4 – Ukázka kódování rozhovoru). Tímto způsobem se vytvořily **analytické kategorie**, které vycházely přímo z povahy získaných dat. Jednalo se o deskriptivní (či deskriptivně-empirický) přístup, kdy se výzkumník „*maximálně opírá o samotný text, materiál*“ (Miovský, 2006, s. 240). Jedná se o analytickou indukci.

Při práci s jednotlivými analytickými kategoriemi byly použity další doplňkové metody zpracování dat. Jedná se o **techniku prostého výčtu**, která je poměrně blízko kvantitativnímu zpracování dat (viz tabulka č. 6 – Hodnotové orientace). Sleduje se frekvence výskytu určitého jevu v souboru, popř. jeho intenzita (Reichel, 2009). „*Sledováním frekvence a intenzity výskytu určitého jevu se dozvídáme také něco podstatného o kvalitě*“ (Miovský, 2006, str. 223). Další dílčí metodou je **vytváření typologií** či sub-kategorií podle společných obecnějších charakteristik (viz tabulka č. 5 - Role rodiče v procesu neformálního poradenství). Tyto kategorie v sobě následně zahrnují více případů a jsou dobře interpretovatelné (Reichel, 2009).

Prezentace a interpretace dat

Následující podkapitoly odpovídají hlavním kategoriím kódování. Jedná se o větší tematické celky, které byly se studenty rozebírány ve všech rozhovorech.

6.6 Poradenství

Poradenství hraje v rozhodovacím procesu studentů důležitou roli. Formuje jejich názory a upravuje pohled na danou profesi či studium. V další části bude zmapováno poradenství na dvou hlavních úrovních – formální a neformální.

Formální poradenství

Formální poradenství je zde pojato jako oficiální služba poskytovaná profesionály. Zahrnujeme do něj školní psychology, školní výchovné poradce a poradenství pedagogicko-psychologických poraden.

Poradenství ve škole

Studenti mají možnost navštívit školní psycholožku či výchovnou poradkyni na škole, pokud by o to projevili zájem. Informovanost žáků ohledně možností konzultací byla různá. Žáci byli většinou informováni o možnosti konzultace, ale již nevěděli, konzultace jakého typu mohou žádat. (*Petr: „Já nevím, že to ohledně přijímaček takhle funguje...“*)

Několik studentů vůbec o žádné možnosti nevědělo. Důvodem může být horší informovanost vyšších ročníků této školy ohledně funkce školní psycholožky, protože nepůsobila na škole od jejich nástupu, ale pouze poslední dva roky. Studenti tvrdili, že informace zřejmě obdrželi, ale že je možné, že zrovna ve třídě chyběli nebo že je nezaregistrovali. (*Jakub: „Hele slyšel jsem, že tady nějaká školní psycholožka je, myslel jsem, že je to vtip...Martin; Máám pocit, že vím, kde jsou jejich dveře, vím, jak vypadá školní psycholožka, no a tím to tak asi končí...“*)

Je překvapivým zjištěním, že nikdo ze studentů neuvedl, že by možnost konzultace využil. Pouze jedna studentka o konzultaci uvažovala. Konečné rozhodnutí, že konzultaci nenavštíví, zdůvodnila tím, že nechtěla výchovnou poradkyni obtěžovat a kompetence školní psycholožky jí nebyly jasné. (*Monika: „...to spíš bych šla za tou psycholožkou, o*

který nevím, co tady dělá, vůbec (smích). Ona určitě dělá nějaký zprávy, nevím, netuším vůbec, vídám ji jenom na chodbách... “)

Nejasnost role školní psycholožky pro studenty jistě souvisí s jejich již zmíněnou nízkou informovaností o tomto tématu. Podle jejich výpovědí působí psycholožka na škole spíše jako šedá eminence. Studenti nejsou seznámeni s její pracovní náplní, ani neví, čím by jim konkrétně mohla být ku prospěchu.

Studenti dokonce navrhovali jednoduché způsoby, jak by je bylo možné o konzultacích na škole informovat. (*Andrea: „Tak stačilo by, aby nám to někdo řekl (se smíchem), abychom o tom věděli. To není jako... Jako vylepovat tady plakáty a nápisy není nutný, stačilo by, aby nám to třeba paní profesorka třídní řekla, že to existuje a že za ní můžeme kdykoli zajít... “)*

Studenti, kteří o možnosti konzultací věděli, je ani tak nevyužívali. Většinou se domnívali, že podobnou službu nepotřebují, nebo že mají někoho způsobilejšího pro jejich konkrétní oblast konzultace. (*David: „No, já o tom vím, že se to děje,...ale nějak jsem to s nima nešel konzultovat, protože myslím, že nemají takový informace, co se týče toho zahraničního studia...“)*. To úzce souvisí s domněnkou žáků, že psycholog je málo kompetentní v oblasti následného školního vzdělávání. Vidí ho jako osobu, která pomáhá převážně s psychickými problémy studentů, ale nikoli jako poradce o volbě dalšího studia. Jako kompetentnější osobu chápou výchovnou poradkyni, která je ale zároveň vyučující. Pokud žáci o jejich kompetencích ví, pak ji ale nechápou jako poradce, který se touto problematikou hlouběji zabývá. Řeší s ní spíše technické záležitosti jako např. výpis známek, potvrzení o studiu či vyplnění přihlášek. Nechtějí jí „přidělovat práci“ a proto ji ohledně poradenství vůbec nenavštíví.

Poradenství v pedagogicko-psychologické poradně

Studenti měli možnost za poplatek absolvovat testy v pedagogicko-psychologické poradně (PPP), které jim měli pomoci s rozhodováním o jejich dalším studijním směřování. Studenti ochotně komentovali buď své vlastní zkušenosti, nebo zkušenosti svých spolužáků. Názory studentů byly rozdílné. Převažující skupina studentů považovala testy za zbytečné či nedostačující pro jejich potřeby. Menší skupina studentů v nich viděla možnost pro

nerozhodnuté studenty, či pro ty, kteří se nedokážou rozhodovat sami. Za takového se však nikdo z těchto studentů nepovažoval.

Studenti očekávali konkrétnější vyhranění svých voleb, protože všichni věděli aspoň přibližně svou profesní orientaci. Psycholožka z PPP jim buď nabídla přespříliš konkrétní povolání, kterému by se měli věnovat (např. historik v oblasti hudby, kriminolog, taneční terapeut, politik, moderátor v rádiu aj.), nebo byly výsledky naopak příliš obecné (*Jakub: „No byly tam zrovna otázky typu „Co děláš ve volném čase?“. Kategoricky, jednoduše – řezbařinu, účetnictví, hru na nástroj... takže podle toho nějak ty výsledky vycházely.“*)

Studenti uváděli, že psycholožka nebyla schopná kvalitního poradenství, protože se v dané (často velmi specifické) oblasti příliš neorientovala. (*Monika: „...ta dáma mi vlastně nic neřekla, já jsem se jí ptal na různé věci a ona mi řekla, vždycky jsem se jí zeptal na nějaký obor, ona ho hledala čtvrt hodiny v nějaký obrovský bichli a pak mi to vyhledala ze seznamu, což si můžu zadat do Googlu a vyjede mi to stejně. David: To mi teda vůbec nepomohlo, protože mi řekla „nó, buď jděte na technický nebo na nějaký přírodovědný“, já jsem se chtěla hlásit na medicínu nebo na ČVUT.“*)

Profi-testy by bylo vhodné použít spíše u žáků, kteří nemají žádnou představu o svém budoucím směřování. Toto testování by jim následně ukázalo možný směr jejich dalšího vzdělávání. U studentů gymnázia by bylo vhodné konzultace ušít na míru každému. Studenti gymnázia mají velké možnosti dalšího studijního uplatnění a jsou si toho mnohdy vědomi. Proto je poradenství právě pro ně značně komplikované. (*David: „A nevím, jak jsem to vyplnil, tak ta poradkyně mi řekla, že mi to vyšlo jako hezky, že prostě se můžu hlásit více méně kamkoliv, tak to jsem taky tušil, že jako se můžu hlásit více méně kamkoliv jako (smích)...“*)

Na samotné výsledky testů byly rozdílné pohledy. Buď vyšly výsledky podle očekávání studentů (*Klára: „...nám vyšly výsledky, co jsme předpokládali, že tam nebyly nějaký obrovský překvapení...“*) nebo naprosto opačné. (*Andrea: „Vyšlo jim něco diametrálně jiného, co od toho očekávali, takže myslím, že nikdo s tím není spokojený, s těma profi testama.“*)

Profi-testy (a všechny ostatní testy na volbu dalšího studia) by měly pomoci žákovi uvědomit si, jaké oblasti studia ho oslovují, co konkrétně je možné v dané oblasti studovat,

jaké má šance na přijetí a jaké je následné uplatnění v daném oboru. Studenti nedostali komplexní odpovědi na tyto otázky, proto nebyli s výsledkem testování spokojeni. Tento typ testování žádnému dotázanému studentovi nevyhovoval, proto by bylo vhodné uvažovat o jiném způsobu poskytování kariérního poradenství na tomto typu škol.

Shrnutí

Studenti nebyli s testování v pedagogicko-psychologické poradně spokojeni, protože testy neodpovídaly jejich specifickým požadavkům. Do PPP přicházejí většinou již s vlastními vizemi svého budoucího studia. Vhodnějším způsobem poradenství by byly osobní konzultace s kvalifikovanou osobou z oblasti kariérního poradenství, která by byla schopná zodpovědět jejich konkrétní dotazy, a měla přehled i o možnostech studia v zahraničí.

Poradenství na škole nebylo možno patřičně zhodnotit, protože jím neprošel žádný z dotazovaných studentů. Bylo by vhodné zlepšit informovanost studentů o nabídkách služeb ze strany školy.

Školní psycholog a výchovný poradce by měl být schopen odpovědět i na konkrétní otázky žáka, popř. mu pomoci s nalezením požadovaných informací.

Neformální poradenství

Žáci uvádějí dvě nejdůležitější skupiny lidí, které pomáhají formovat jejich názor na svou budoucí studijní (a profesní) dráhu. Je to rodina a vrstevníci.

Rodina

Rodiče často fungují jako konzultanti, kteří vyjadřují své názory či zkušenosti na danou oblast, o kterou student projeví zájem. (*Klára: „Tak mamka mě k ničemu nikdy nenutila, takže tu medicínu jsem si vybrala tak nějak sama a tak jako že jsme se o tom spíš jako bavily...“*) Nikdo z rodičů (dotazovaných žáků) nebyl ve svém přístupu direktivní, konečné rozhodnutí nechávali na žákovi, i když některé přihlášky si obhájili. (*Ondře: „Ty práva, to je více méně kvůli mámě, protože máma chtěla...“*)

Studenti vnímají i určitý tlak ze strany rodičů. Ne všichni rodiče slouží jako praktičtí a realističtí informátoři. Vidí velké množství možností uplatnění svých dětí, široké možnosti

výběru dalšího studia a snaží se jim je předkládat. To na studenty může působit jako velký tlak a zároveň jim rodiče přidávají ještě další alternativy a možnosti toho, pro co se rozhodnout, což jim rozhodovací proces ještě komplikuje. Tento tlak studenti reflektovali. (David: „...je to takový jako že, což jsme se bavili i s více lidma ze třídy, že prostě kdo máme takový ty rodiče, co jsou hrozně moc otevřený a tak, tak na nás ale zase často tlačej zase z té druhý strany, abysme ty příležitosti, který máme, kterejch je ale hrozně moc, tak hlavně abysme je všechny využili, náhodou, abysme něco neprošvihli, že nás jako tlačej do něčeho, kdy si třeba nejsme v tom úplně jistý, což... třeba maj pravdu, to já nevím.“)

V následující tabulce jsou představeny role, které rodič může ve vztahu ke svému dítěti zaujímat. Jsou seřazeny od nejčastěji se vyskytující po méně běžné (vzhledem k výzkumnému souboru).

Tabulka č. 5 - Role rodiče v procesu neformálního poradenství

Role rodiče v procesu neformálního poradenství	
Rodič jako:	Popis role:
1. Konzultant	Vyjadřuje své názory a osobní zkušenosti s danou oblastí
2. Odrazovač	Upozorňuje hlavně na negativa voleného studia a budoucí profese; kritizuje, ale kritika pramení z vlastní zkušenosti
3. Informátor	Poskytuje reálné a ověřené informace (o počtu přijatých na daný obor, o následném pracovním uplatnění,...)
4. Podporovač	Bezvýhradně podporuje dítě v jeho volbách; mělo by studovat to, co ho baví
5. Realizátor vlastních snů	Přeje si (či se snaží o to), aby dítě studovalo to, co chtěl on; oblast, kde své ambice z nějakého důvodu nenaplnil
6. Ďáblův advokát	Správně volenými otázkami se snaží docílit toho, že si samo dítě uvědomí výhody i nevýhody svých rozhodnutí (voleb), rodič mu je nepředkládá, pouze vhodně navrhl.

Vrstevníci

Studenti dále konzultují se svými vrstevníky, často kamarády ze třídy, kteří stojí před stejným dilematem. Dochází často k tomu, že se navzájem ovlivňují, určitá volba s sebou strhává i další studenty (patrný vliv sociální konformity). Takové volby dalšího vzdělávání nejsou tedy výsledkem rozhodnutí jedince, ale skupiny, která jej ovlivnila.

Další informace o konkrétních vybraných školách získávají studenti od svých starších kamarádů, kteří na vybrané škole studují či studovali, a od dospělých, kteří vykonávají konkrétní profesi, o kterou má student zájem. Současní vysokoškolští studenti jsou schopni poskytnout praktické a reálné informace o oborech, jejich rady jsou pro studenty gymnázia často velmi přínosné.

V tomto výzkumném souboru se velice specifickým fenoménem stává volba medicíny. Mnoho lidí si podává tuto přihlášku, někdo jako první volbu, jiní ji mají mezi dalšími „favority“. Studenti získávají o studiu medicíny rozdílné informace. Rodiče, kteří jsou sami lékaři, svým dětem tuto volbu často nedoporučují. Poukazují na malé platové ohodnocení, velkou pracovní vytíženost, časovou neflexibilitu ad.

Rodiče, kteří lékaři nejsou, tuto volbu svým dětem naopak spíše doporučují. Lékařská profese je velice prestižní, rodiče ji mohou považovat za vhodnou pro jejich „chytré“ děti. Povolání lékaře a právníka dávali studenti v míře prestiže často na stejnou úroveň.

Několik studentů uvedlo, že kdo studuje humanitní zaměření a neví, na jakou vysokou školu se přihlásit, volí často práva. Ten, kdo studuje přírodovědné zaměření a neví, kam jít dále studovat, pak údajně volí často medicínu. (*Ondřej: „Oni – rodiče – jako by byli rádi, kdybych se tam dostal, ale taky viděj, že to není stoprocentní, že bych se tam dostal a asi mají pocit, že bych byl schopnej studovat dvě věci najednou, tak to uvidíme no.“* – o medicíně a právech).

Shrnutí

Kromě formálního poradenství je pro žáky důležité (a možná i důležitější) neformální poradenství ze strany hlavně příbuzných a kamarádů. Ti mají velký vliv na formování názorů o studiu i o konkrétních školách, i když jejich informace nemusí být podloženy pravdivými informacemi. Výhodou bývá, když má student možnost promluvit si s někým, kdo se věnuje povolání (studiu), které si sám chce zvolit. Zjistí tím úskalí, ale i klady daného studia a profese.

6.7 O zdrojích informací

Pro studenty je důležité i získávání konkrétních informací, které jim v rozhodování pomáhají. Nejedná se zde o rady, ani o názory, ale o zjišťování faktů.

Studenti uváděli tři nejdůležitější způsoby, jak získávají informace o konkrétních vysokoškolských oborech. Patří mezi ně webové stránky vysokých škol, dny otevřených dveří a osobní kontakty žáků. Žáci často využívají víc než jeden zdroj informací.

Osobní kontakty

Kdo nemá žádné osobní kontakty se studenty vybraného oboru, využije často den otevřených dveří. Většina studentů však má aspoň jednoho kamaráda či sourozence, který mu může poskytnout informace přímo o tom, co ho zajímá. Jsou to nejčastěji starší spolužáci z gymnázia, kteří chodí i oficiálně podávat informace o svých studijních oborech

přímo do školy. Tuto formu sdílení považují studenti za jednu z nejcennějších, protože informace jsou aktuální a přesné. Studenti se mohou zeptat i na případné klady či zápory daného studia (profese).

Dny otevřených dveří

I když mají studenti většinou informace předem zjištěné, stejně často chodí na dny otevřených dveří. Je to nejčastěji z toho důvodu, aby osobně poznali vyučující a současné studenty daného oboru. Chtějí tedy touto cestou zjišťovat spíše osobní zkušenosti studentů než obecné informace. Jedná se převážně o ty studenty gymnázia, kteří nemají jiné osobní kontakty, které by jim informace poskytly.

Několik studentů uvedlo, že dny otevřených dveří nestihlo, ale že jim k získání informací postačí webové stránky. Několik studentů upozornilo na fakt, že se informace, které získali na dnech otevřených dveří, kryly s informacemi z webových stránek tak, že by příště považovali za zbytečné se jich účastnit.

Webové stránky

Internet a webové stránky jednotlivých škol považují všichni studenti za základní zdroj informací o vybraných školách. Získají tam všechny potřebné informace k přijímacímu řízení, termínům a studiu jako takovému.

I když se všichni studenti na webové stránky jednotlivých škol dívají, mají často problém s pochopením rozdílů mezi např. lékařskými fakultami v Praze. Uváděli, že pouze z webových stránek se nedá jednoznačně určit, jaká fakulta by jim vyhovovala lépe. Rozdíly mezi nimi nejsou na webových stránkách prakticky popsány. Pokud tyto informace nestačí, je nutné využít i jiný zdroj informací.

6.8 Hodnotové orientace

Studenti dostali během rozhovoru za úkol seřadit předložené kartičky s hodnotami podle toho, co považují za nejdůležitější vzhledem k budoucímu studiu i povolání. Zadání bylo záměrně takto široké, aby bylo možné pozorovat reakce jednotlivých studentů na tento úkol a rozdílné způsoby jeho plnění. Jednalo se o škálu, kde jednotlivé hodnoty mohly (ale také nemusely) být i na stejných úrovních. Důležitější, než výsledek řazení, byly komentáře studentů a jejich zdůvodňování preferencí.

Studenti měli řadit kartičky s těmito slovními spojeními:

- užitečnost zaměstnání pro druhé, pro společnost
- platové ohodnocení
- společenská prestiž
- možnost časové flexibility
- vlastní zodpovědnost při výkonu povolání
- délka studia a náročnost přípravy na povolání
- vnitřní naplnění - vlastní zájem o práci; spokojenost v práci, obliba dané práce
- možnost kariérního postupu
- možnost dalšího vzdělávání

Studenti si často neuvědomovali, že tato aktivita nemá jednoznačné (správné) řešení. Někteří se snažili lístky srovnat podle toho, jak si mysleli, že by měli být srovnány. Když byli vyzváni, aby lístky srovnali podle sebe, rovnou upozorňovali na to, že jejich hodnocení by vypadalo sobecky, že by to „mělo být“ jinak. Vždy ale volby přehodnotili a následně obhajovali ty své.

Podle hodnotových orientací jednotlivých studentů je bylo možné rozdělit do tří skupin. Společným prvkem v každé skupině je shodná (či velmi podobná) motivace k výběru daných povolání. Ve skupinách jsou silněji zastoupeny tendence k určitým volbám, které jsou dále popsány.

Tabulka č. 6 - Hodnotové orientace – konkrétní hodnotové žebříčky studentů

Hodnotové orientace - konkrétní hodnotové žebříčky studentů														
Pořadí v žebříčku hodnot:	Výkonová motivace					Poznávací motivace			Sociální motivace					
	Andrea*	Karolína	Petr	Marie	Monika	Anička	David	Jakub	Klára	Kristina	Jan	Markéta	Martin	Ondřej
1. místo	9/ 9	9	9	9	9	9;1	9	9	9;3	9	9	9	5	9
2. místo	3/ 3	7	3	5;3	3		1	7;8		1	1	1	4	1
3. místo	8;1/ 6	3	5		6;7	8;6;5	8		1	4	3	8;7	3;1;9	4
4. místo	/ 7	4;5	6	7			2	3;6;4;1	8	8	2			5
5. místo	4/ 4		7	6	1		7;4		5	5	4	5		2;3
6. místo	6/ 2	1	4	1	5	3;4			7	3	7	2;3	6	
7. místo	5/ 8	8	1	2	4		5		6	6	5		7	6
8. místo	2/ 5	2	2	4	8	2;7	3;6	2	4	7	6	4	2	8
9. místo	7/ 1	6	8	8	2			5	2	2	8	6	8	7
Vysvětlení označení: 1 – užitečnost zaměstnání pro druhé, pro společnost 2 – společenská prestiž 3 – platové ohodnocení 4 – možnost časové flexibility 5 – vlastní zodpovědnost při výkonu povolání 6 – délka studia a náročnost přípravy na povolání 7 – možnost kariérního postupu 8 – možnost dalšího vzdělávání 9 – vnitřní naplnění – vlastní zájem o práci, spokojenost v práci, obliba dané práce * Uváděla žebříček hodnot pro dvě povolání														

6.9 Skupiny studentů s podobným typem motivace

Studenti s výkonovou motivací k povolání

Studenti s převažující výkonovou motivací uváděli ve svých volbách hodnot určitá specifika. Nejprůzračnější pro tuto skupinu je umístění platového ohodnocení vysoko na žebříčku hodnot (pětkrát na druhém, jednou na třetím místě), ve kterém se prakticky shodovali. Z tohoto faktu se dá usuzovat, že plat je jedním z výrazných motivačních činitelů u těchto studentů. Podle některých studentů je výše platu úměrná prestiži povolání. Tento názor zastávají ti, kteří tuto souvislost vidí v povolání, které si chtějí sami zvolit.

Avšak společenskou prestiž umísťovali studenti spíše na nižší příčky. Nehledají ocenění své práce ve společnosti, ale chtějí ji cítit sami. Proto u všech studentů byla hodnota „vnitřního naplnění“ na nejvyšším stupni. Studenti chtějí být v práci spokojeni a vykonávat ji se zájmem. Pokud bude toto kritérium splněné, nevnímají jako nutnost to, aby bylo jejich povolání vnímáno společností jako prestižní.

Délku studia a náročnost přípravy na budoucí povolání hodnotili na vyšších příčkách studenti s převažující výkonovou motivací. Často uváděli, že to k jejich povolání prostě patří, není možné neabsolvovat náročnou přípravu. Vzdělání je nutnost, podmínka, kterou musí splnit, pokud se chtějí věnovat tomu, čemu chtějí.

Umístění ostatních hodnot variovalo. Nejsou tedy specifickými pro tuto skupinu.

Studenti s poznávací motivací k povolání

Studenti s převažující poznávací motivací uváděli vysoko v žebříčku svých hodnot „možnost dalšího vzdělávání“, což bylo oproti ostatním skupinám specifické. I v rozhovorech zmiňovali jejich zálibu ve svých oborech jako takových. Samotné poznávání, učení se a rozvíjení v oboru považovali za největší přínos vysoké školy, ale učit se chtějí dál i po jejím vystudování. Nevnímají to ale jako nutnost, nýbrž jako zálibu a přínos pro své budoucí povolání.

Vnitřní naplnění uváděli studenti opět na nejvyšších příčkách a vysoko uvedli i „užitečnost zaměstnání pro druhé“.

Společenská prestiž a možnost kariérního postupu zůstala u těchto studentů na nižších příčkách, své uspokojení v práci vidí v ní samotné. Sociální okolí nemá na jedince tak výrazný vliv jako u následující skupiny studentů.

Studenti se sociální motivací k povolání

Pro studenty s převažující sociální motivací bylo příznačné volení „užitečnosti zaměstnání pro druhé“ na vysokých příčkách hodnotových orientací (pětkrát na druhém místě, jednou na třetím).

Studenti jsou motivováni dvěma hlavními oblastmi. První je samotná práce s lidmi, která je uspokojuje, a považují ji za přínosnou. Druhou oblastí je jejich motivace vycházející od lidí jejich blízkého okolí, kteří je podporují v dané volbě. Sociální interakce hrají roli ve všech jejich zvolených profesích.

Vnitřní naplnění mají opět na nejvyšších příčkách, až na jednoho studenta, který na nejvyšším stupni uvádí vlastní zodpovědnost při výkonu povolání. Tento student se chce stát policistou.

6.10 Žebříček hodnot

Všichni studenti, až na jednoho, umístili okamžitě na první místo hodnotu „vnitřní naplnění - vlastní zájem o práci“, což ukazuje na jejich zájem o obor, který si vybírají. Jedná se o velice důležitý fakt při procesu rozhodování. Toto umístění prakticky nezdůvodňovali, přišlo jim přirozené umístit tuto hodnotu na první místo. Několik jich zmiňovalo, že se od této volby odvíjí vlastně všechny ostatní. Kdyby tato volba chyběla, nebylo by možné určit pořadí ostatních hodnot.

Velice diskutované byly oblasti „možnost časové flexibility“ a „vlastní zodpovědnosti při výkonu povolání“. Žáci často lístek někam umístili a po vyzvání, aby řekli, co pro ně samotné toto spojení znamená, jeho pořadí opět přehodnocovali podle toho, jak si hodnotu subjektivně definovali. Dále budou komentovány i ostatní hodnoty.

6.11 Hodnoty a jejich význam pro žáky

Možnost časové flexibility

Možnost časové flexibility uváděli téměř všichni studenti jako velice podstatnou hodnotu, ale jejich výklad velmi varioval. Pro většinu studentů to znamenalo možnost určit si čas na práci a čas na zábavu, i když by tyto časy mohly být pevně dané, nikoli tedy flexibilní. Naprostou časovou flexibilitu by si nezvolil žádný student, několikrát z důvodu vlastního pocitu možné prokrastinace. Určitý časový rámec tedy studentům evidentně pomáhá zvládat jak jejich povinnosti, tak zájmy. (*Markéta: „Ta flexibilita je pro mě dost důležitá, na rodinu a na koníčky, vlastně nejvíc asi ze všeho...“*)

Studenti spojují flexibilitu hlavně s prací v soukromém sektoru, který je podle jejich názoru volnější a přizpůsobivější jejich časovým nárokům. Uvádějí ale také, že tato flexibilita může mít i negativní stránky, jako je např. nedodržování pracovní doby (resp. její prodlužování při větším pracovním vytížení). Čas na práci a na zábavu se začne mísit, následně čas na práci může zaplňovat většinu. Studenti se tedy bojí spíše toho, že si neudrží „soukromý“ čas na odpočinek, koníčky aj.

Tato hodnota se u studentů pohybuje okolo středu, nikdy není na úplných pólech jejich hodnotové orientace.

Vlastní zodpovědnost při výkonu povolání

Tato hodnota byla studenty vnímána velice rozdílně, záleželo hlavně na tom, na jaké povolání či studium ji vztahovali. Někteří studenti ji považovali za nedílnou součást nějaké profese, potom pro ně pozbývala důležitosti. Samotné téma vlastní zodpovědnosti hodně rozebírali ti studenti, kteří si vybírali medicínu či pedagogiku. Zodpovědnost zde vnímali jako neodmyslitelnou součást povolání.

Někteří studenti vyjádřili zároveň obavu z přijetí zodpovědnosti, pokud je zodpovědnost vykládána jako zodpovědnost za druhého, za jiného člověka. (*Klára: „...tam je ta zodpovědnost nejvíc ze všeho, protože máte zodpovědnost za lidský život a toho se hrozně bojím, protože to je prostě to nejcennější co je na světě...“*) Pokud byla zodpovědnost vyložena jako zodpovědnost za sebe, byla přijímána kladně a považována za žádoucí. (*Karolína: „Že člověk má určitou svobodu, že pokud...že nezapadne do davu.“*) Studenti si

uvědomovali nutnost vysvětlení svého úhlu pohledu na tuto hodnotu. Bylo zřejmé, že hlavně pro studenty, kteří volí studium medicíny, je toto téma velice živé a aktuální. *(Monika: „Proto jsem vyřadila tu medicínu, protože jsem si myslela, že bych na to psychicky neměla...“)*

U studentů s převažující poznávací motivací postavení této hodnoty velice variovalo v souvislosti s voleným oborem. Umístění ovlivňuje poměr týmové a samostatné práce, kterou studenti v jejich vysněných oborech předpokládají. Zodpovědnost jednotlivce pak není tak silným prvkem u těch studentů, kteří předpokládali převahu týmové práce ve svém oboru.

U ostatních skupin studentů se tato hodnota vyskytuje na různých místech hodnotového žebříčku.

Platové ohodnocení

Studenti uvádějí rozdílnou důležitost platového ohodnocení. Často jej považují za důležité, ale každý si pak tuto důležitost vysvětluje jinak.

Výkonově motivovaní studenti mají platové ohodnocení v žebříčku výše (na druhém až třetím místě), často je považují za velice důležité, někdy jako nedílnou součásti určitého povolání (např. stomatologie), což může být i mylná představa. *(Andrea: „Ale vždycky myslím, že by mělo být prvním místě to vnitřní naplnění, pak je důležité i to platové ohodnocení, určitě.“)*

Platové ohodnocení nepovažují za důležité studenti s poznávací motivací. Jejich motivaci sytí jiné hodnoty.

U studentů s motivací sociální jsou pohledy na platové ohodnocení smíšené, ale nejedná se o výrazný motivační faktor jejich voleb. *(Klára: „...samozřejmě, peníze nejsou všechno, ale je lepší brečet v Jagúaru než na židli (smích).“)*

Možnost dalšího vzdělávání

Na určování pořadí lístku s „možností dalšího vzdělávání“ byly reakce velice různé. Někdo viděl v této hodnotě místo „možnosti“ spíše „nutnost a nevyhnutelnost“ dalšího studia, bez kterého by nemohl povolání kvalitně vykonávat. (*Jan: „Že člověk musí pořád něco dohánět, aby mu něco neuteklo, v určitým oboru...“*) V tomto výkladu se jedná hlavně o tlak na jedince, vyplývající z nutnosti jeho neustálého osvojování nových informací. I studenti, kteří se ve svém volném čase rádi vzdělávají, mají tuto volbu na velmi nízkých pozicích. Pouze studenti, kteří mají motivaci založenou právě na poznávání, mají tuto hodnotu nejvýše (na druhém a třetím místě). (*David: „Pod tím si představuju vzdělání ani ne tak ve smyslu formálního, ale nějakýho jako když to řeknu frází nějakýho intelektuální rozvoje nebo možná i ve smyslu toho výzkumu jít nějak do hloubky, v nějakým oboru, nějak ho prohloubit, prostě něco nového objevit, kdybych si hodně fandil (smích), což asi ne, ale nějaké třeba kdyby to měl být nějaké technologické postup nebo cokoliv.“*)

Je tedy vidět souvislost mezi jejich poznávací motivací a jejich touhou po dalším vzdělávání, nikoli jako nutnosti pro výkon povolání, ale jako vzdělání, které považují za hodnotné pro sebe jako jedince. (*Anička: „Protože budu studovat proto, abych se něco dozvěděla, protože se chci něco dozvědět.“*)

Studenti, jejichž motivace spadá do kategorie výkonové, mají tuto hodnotu umístěnou na šestém až devátém místě (z devíti), což jsou nejnižší možné příčky. Jejich motivace tedy sytí jiné hodnoty. Možnost dalšího vzdělávání berou buď jako nutnost, bez které by se ale obešli, kdy to bylo možné, nebo jako nevyhnutelnou součást jejich povolání, se kterou je nutné se smířit.

Užitečnost zaměstnání pro druhé, pro společnost

Tuto hodnotu považovali studenti za „chyták“. Vnímali ji jako žádoucí, pozitivní. Několikrát se ale stalo, že žáci zjistili, že povolání, které si vybrali, není pro společnost příliš užitečné. Byli velice nejistí, když tuto hodnotu dávali níže. Domnívali se, že když tuto hodnotu umístí na některou ze spodních příček žebříčku hodnot, budou kritizováni za to, že neberou ohledy na společnost a její potřeby. (*Jakub: „No tak jako když to dám vespod, tak budu asociální...“*)

Pro studenty, kteří mají převažující sociální motivaci, byla tato hodnota důležitá. Pohybovala se na 2. a 3. místě žebříčku voleb. (Klára: „*Užitečnost pro druhé, to bych dala úplně někam na vrchol.*“)

Společenská prestiž

Společenská prestiž jako hodnota nebyla u studentů nijak akcentovaná. Někteří se domnívali, že úzce souvisí s užitečností zaměstnání pro druhé (konkrétně u právníků), jiní spekulovali o tom, že existuje vztah spíše mezi prestiží a platovým ohodnocením (konkrétně u stomatologů). Tuto hodnotu studenti často vztahovali k ostatním a hledali zmíněné souvislosti, což se u ostatních hodnot neobjevovalo často.

U studentů s převažující sociální motivací tato hodnota oscilovala mezi 4. a 9. místem, což souvisí s jinými sytícími prvky této skupiny, než je prestiž povolání. U ostatních skupin hodnota variovala.

Délka studia a náročnost přípravy na povolání

Studenti uváděli, že jim delší a náročnější příprava na povolání vadit nebude, pokud ji budou považovat za smysluplnou a obsahově se vztahující k jejich budoucímu povolání. Upozornili, že nechtějí být ve škole, za každou cenu co nejdéle.

Někteří studenti ji berou jako nutnost, ale spíše s neutrálním emočním nábojem (ne negativně). Vnímali ji jako podmínku toho, čemu se následně chtějí věnovat.

Vzhledem k různému výkladu této hodnoty každým studentem variuje tato hodnota u všech skupin žáků mezi 3. a 9. místem v žebříčku.

Možnost kariérního postupu

Možnost kariérního postupu si studenti vykládali odlišně. Obecně by se dalo říci, že souhlasili s tím, že by nechtěli práci, která by byla příliš jednotvárná. Zde tedy kariérní postup supluje jakousi variabilitu povolání. Dále uváděli kariérní postup jako motivační prvek jejich práce, jako možnost vývoje, zlepšování se v dané oblasti. (Petr: „...člověk by

měl mít nějakou perspektivní práci, kde ví, že může jít někam nahoru, když se na to vypracuje.“)

Hlavně dívky uváděly fakt, že by byly ochotné dát přednost spíše rodině před kariérou. (Klára: *„Určitě neholduju kariéře, určitě bych dala přednost rodině před kariérou.“*) Tento fakt často dávaly do souvislosti s možností flexibilnějšího povolání, které by jim skloubení rodiny a práce dovolilo.

Několik studentů vidělo určitou souvislost mezi kariérním postupem a dalším vzděláváním. Možnost dalšího vzdělávání zde byl spíše prostředek pro dosažení vyšší pozice. Někteří studenti však s touto souvislostí nesouhlasili. (David: *„Já ten kariérní postup vidím spíš ve smyslu těch vedoucích pozic, kdyžto to vzdělávání vidím spíš ve smyslu...“*)

Ve skupině studentů s výkonovou motivací k povolání byla tato hodnota na vyšších místech (2. – 5. místo) než u skupiny žáků se sociální motivací (5. – 9. místo). Tato hodnota významně sytí právě výkonovou motivaci studentů.

Pouze jedna studentka se sociální motivací uvedla tuto hodnotu na 3. místě. Možnost kariérního postupu spojuje s vyšším platovým ohodnocením, které považuje za důležité (vzhledem k velké rodině, ze které pochází).

Vnitřní naplnění – vlastní zájem o práci, spokojenost v práci, obliba dané práce

Tuto hodnotu dala většina studentů na nejvyšší příčku své hodnotové orientace. Nejčastěji to byla jako úplně první hodnota, kterou studenti umísťovali do celkového pořadí hodnot. To svědčí o faktu, že svoji budoucí profesi vybírají hlavně podle toho, jak si představují, že v ní budou spokojení, jak je bude naplňovat, jak je zajímá.

Ve výpovědích se často vyskytovalo, že studenty daná oblast jejich zájmu „láká“ či „přitahuje“. To ukazuje na až fyzický zájem o danou oblast. Studenti uváděli, že by nemohli dlouhodobě vykonávat práci, která by je nenaplňovala. Krátkodobě, třeba jako brigádu, si to představit dovedli.

Studenti akcentovali hlavně spokojenost v práci (Anička: *„...já jsem se úplně zhrozila, že nechci být úspěšný člověk, ale chci být šťastný člověk (smích).“*) a také určitou vlastní

důležitost, významnost pro práci, kterou by vykonávali. (*Markéta: „To, že nejsem tak úplně nahraditelná, ten pocit bych potřebovala...“*)

Tabulka č. 7 - Sycení motivačních skupin konkrétními hodnotami

Sycení motivačních skupin konkrétními hodnotami									
	Vnitřní naplnění – vlastní zájem o práci, spokojenost v práci, obliba dané práce	Platové ohodnocení	Možnost kariérního postupu	Možnost dalšího vzdělávání	Užitečnost zaměstnání pro druhé, pro společnost	Společenská prestiž	Možnost časové flexibility	Vlastní zodpovědnost při výkonu povolání	Délka studia a náročnost přípravy na povolání
Výkonová motivace	ano	ano	ano	ne	spíše ne	spíše ne	spíše ne	ne	ne
Poznávací motivace	ano	spíše ne	ne	ano	spíše ano	spíše ne	spíše ne	ne	ne
Sociální motivace	ano	spíše ano	spíše ne	ne	ano	ne	ne	ne	spíše ne
Vysvětlení označení: Ano hodnoty na prvních stupních hodnotového žebříčku - sytí motivaci Ne hodnoty rozptýleny - sycení touto hodnotou je individuální spíše ano hodnoty varíují v první polovině hodnotového žebříčku - částečně sytí motivaci spíše ne hodnoty varíují ve druhé polovině žebříčku - minimální sycení touto hodnotou									

Tabulka č. 8 - Motivace k povolání

Motivace k povolání					
Výkonová motivace		Poznávací motivace		Sociální motivace	
Povolání	Jméno	Povolání	Jméno	Povolání	Jméno
Diplomat	Karolína	Lékař	Anička	Lékař	Klára
IT a stomatolog	Andrea	Technik (automobily)	David	Lékař	Ondřej
Právník, sinolog	Petr	Zvukař, hudebník	Jakub	Učitelka	Kristina
Stomatolog	Marie			Psycholog, historik umění	Jan
Technik (NASA)	Monika			Fyzioterapeut, speciální pedagog	Markéta
				Policista, učitel	Martin

6.12 Nechtěná povolání

Studenti dostali za úkol zamyslet se nad tím, jaká tři povolání by nikdy nechtěli dělat. Důležité bylo také jejich zdůvodnění této „nechtěné profese“. Již proces zamýšlení se nad tímto tématem byl zajímavý. Studenti povětšinou tvrdili, že nad tímto tématem vlastně nikdy nepřemýšleli. Způsoby jejich uvažování byly různé. Nejvýraznější byly následující čtyři způsoby: opačné hodnotové orientace, opačné zájmové oblasti, opačné osobnostní nastavení, pocit vnitřního neuspokojení.

Opačné hodnotové orientace

Většinu povolání volili studenti nikoli tak, že by se snažili přijít na pravý opak své vysněné profese, ale volili taková zaměstnání, která měla opačnou hodnotovou orientaci, než jakou uváděli ve svém řazení hodnot. Pokud je pro studenta důležitou hodnotou např. kariérní postup, pak si nedovede představit, že by působil v oblasti, kde by kariérně postupovat nemohl (např. řidič tramvaje, porodní asistentka). Pokud je pro studenta důležitá hodnota respektu, resp. uznání jeho povolání sociálním okolím, pak by nechtěl zastávat takovou funkci, ke které lidé respekt nemají (např. městský policista).

Opačné zájmové oblasti

Další způsob, jakým nechtěné povolání volili, je určení přesného opaku v oblasti svých zájmů. Volí-li student své vysněné povolání v oblasti humanitní, pak je jeho nechtěné povolání často v oblasti přírodovědné či technické. Příkladem může být volba povolání, jako je právník či učitelka a nechtěným povoláním je potom (shodně) jaderná fyzika. Tento způsob uvažování není možné vysledovat u studentů, kteří již své vysněné volby mají v několika oblastech jejich zájmu (např. stomatologie a IT), pak nastupuje jiný způsob uvažování.

Opačné osobnostní nastavení

Další způsob vymýšlení nechtěné profese je volba podle svého osobnostního nastavení, charakteru či schopností. Jsou to hlavně ta povolání, ve kterých by student musel využít např. ty schopnosti, ve kterých si není právě jistý. Tento typ částečně souvisí s předchozím typem (Opačné zájmové oblasti). Ten, kdo je spíše technického zaměření, volí jako své nechtěné povolání to, které je zaměřeno humanitně. To však může souviset s tím, že mu na jeho vykonávání chybějí určité schopnosti či vlastnosti.

Příkladem zde může být technicky zaměřený student, jehož vysněné povolání je automobilový technik. Nechtěným povoláním je potom psycholog, praktický lékař či obchodník, tedy povolání, při jejichž výkonu se člověk běžně setkává s lidmi, kteří jsou pro něj noví, musí působit otevřeně, mile, příjemně atd. Dalším příkladem je studentka, která by chtěla být techničkou v NASA. Její nechtěné povolání je kaskadér, herec či zdravotní sestra, takže převážně povolání, která se vykonávají před zraky jiných lidí, nikoli v týmu, ale samostatně a veřejně. Právě uvědomění si vlastností, které nejsou v osobnosti studenta tak silné, je důležité právě pro zvolení ideálního zaměstnání. Pokud si student

těchto vlastností není vědom, pak může zvolit profesi, ve které se nebude cítit osobnostně komfortně.

Pocit vnitřního neuspokojení

A posledním způsobem je volba zaměřená čistě na vnitřní uspokojení a zájem o danou práci. Takovou práci by se student sice zvládnul naučit, ale práce by ho nenaplňovala, neviděl by v ní své poslání, ani význam práce jako takové. Tento způsob volby se samozřejmě prolíná i třemi předcházejícími, ale jsou žáci, u kterých je naprosto zásadní. Příkladem jsou hlavně nechtěné práce manuální či mechanické, ale i administrativní práce. Právě v těchto oblastech studenti často nevidí smysl toho, proč danou práci vykonávat. To může souviset s nahraditelností, kterou v těchto oblastech silně pocítují.

Následující tabulka popisuje nechtěná povolání jednotlivých studentů. V tabulce je ponechané rozdělení podle motivací k vysněným povoláním, která se nemusí k nechtěným povoláním vztahovat (mohou jít výrazně proti sobě). To je z důvodu jiného způsobu uvažování nad nechtěnými povoláními, než pouze podle hodnotové orientace studentů (viz výše).

Tabulka č. 9 - Nechtěná povolání

Nechtěná povolání					
Výkonová motivace		Poznávací motivace		Sociální motivace	
Nechtěné povolání	Jméno	Nechtěné povolání	Jméno	Nechtěné povolání	Jméno
manuální pracovník, řidič tramvaje, porodní asistentka	Karolína	úředník, popelář, zaměstnanec pohřební služby	Anička	sekretářka, horník, dělník, podomní prodejce	Klára
právník, učitelka, politik	Andrea	psycholog, praktický lékař, prodavač, obchodník	David	úředník, manager, politik	Ondřej
učitel, jaderný fyzik, čistič kanálů	Petr	vazač knih, opravář topení, pokladač dlaždic	Jakub	jaderná fyzička, úřednice, chemička	Kristina
městský policista - pochůzkář	Marie			informatika (IT), učitel, účetní	Jan
kaskadér, herec, zdravotní sestra	Monika			popelář, uklízečka, vybírat na záchodech peníze	Markéta
				chirurg, zubař, pilot, realitní makléř	Martin

6.13 Rozhodovací proces při volbě vysoké školy

Pro studenty je rozhodování procesuálním aktem, děje se během určitého časového období. Na základě rozhovorů se studenty jsem vypracovala **šestifázový model průběhu volby dalšího vzdělávání a povolání**. Při vypracovávání tohoto modelu jsem vycházela pouze ze získaných empirických dat.

Směřování

V této fázi se jedná především o inklinaci studenta k určitým oblastem. Formování představ studentů o jejich budoucím povolání probíhá u každého různě. Někteří studenti mají jasno již od malička. (*Monika: „Já se možná řídím dětským snem, ale já chci být prostě kosmonaut (smích).“*) Další se rozhodují podle toho, co je aktivně dlouhodobě zajímavá, jak se jejich zájem projevuje. (*David: „No já nevím, já jsem furt přemejšlel, co bych tak moh dělat a furt mě nic nenapadalo, u ničeho jsem si neřek, že by mě to jako vyloženě bavilo a tím, že mám vztah k těm autům a že to už od malička sleduju, já jako vdebírám všechny časopisy a právě mě zajímá i ta technika v tom, ... snad bych se v tom i nejlíp uplatnil, kdyby mě to bavilo no.“*)

V této fázi žáci (či jejich rodiče) vybírají zaměření střední školy, na kterou chtějí dítě přihlásit. Na tomto gymnáziu se jedná o humanitní, přírodovědné či francouzské zaměření, které následně profiluje studenta. Zaměření má na studenta a jeho budoucí volbu dalšího studia velký vliv. Studenti, kteří nezvolili své zaměření vhodně, to cítí jako velký handicap. Radši by se věnovali předmětům, jejich rozšířená výuka je v jiné třídě, než do které se přihlásili oni. (*Andrea: „...ale právě jak studuju ten humanitní obor tady, tak mě to hrozně už nebaví, hlavně čeština a dějepis.“*)

Specifikace

Student již má aspoň hrubou představu (či více představ) o tom, čemu by se chtěl v budoucnu věnovat. Oblasti jeho zájmu se začínají specifikovat, proměňují se z velmi obecných (např. „něco humanitního“) na konkrétní (např. „právník“). V této fázi hledá student právě ono konkrétní povolání či studijní obor, kterému by se chtěl věnovat.

Student vyhledává informace o oborech, které ho zajímají. Stává se aktivním činitelem. Do hry vstupují různé informační zdroje (viz kapitola Formální poradenství, Neformální

poradenství). Každý z nich přináší jiný úhel pohledu na danou oblast. Ne vždy se jedná o informace relevantní. Každý ze zdrojů, který informaci přináší, působí na studenta s jiným cílem.

Rodiče mají určitou (někdy velmi přesnou) představu o tom, kam by mělo jejich dítě směřovat. (*Klára: „No a mamka právě chtěla, abych šla studovat do zahraničí, tak jsem nejdřív hledala ty školy v angličtině.“*) Formují své děti také tím, jakou profesi vykonávají sami. (*Jan: „Jako když jsem si řekl, co dělat, nechtěl bych dělat to, co dělají můi rodiče, což znamená sedět v té kanceláři a ťukat tam do toho počítače, myslím, že to by mi... z toho bych asi vnitřně umřel, z takovýhle činnosti.“*)

Od každého, s kým studenti řeší svou situaci, dostanou jiný názor a pohled na věc. Možná proto je pro některé jednodušší neřešit tuto problematiku s příliš mnoha lidmi, aby to jejich rozhodnutí opět neproměnilo. (*Martin: „Ne, to úplně nesnáším, oni mi dávají návrhy a já už to pak nechci brát, protože mám pocit, že mě pak ovládají jak loutku, ne fakt to úplně nesnáším, jsem to ani rodičům neřikal, kam se hlásím, až potom, co už jsem to měl podaný. Uplně to nenávidím prostě.“*)

U mnoha studentů se vyskytuje dilematická volba, která přetrvává. (*Já vím, já to mám diametrálně od sebe tu medicínu a informatiku. Andrea*) Pokud jsou volené obory takto rozdílné, dokáže student většinou určit sám pomyslné pořadí zvolených škol. (*Karolina: „To je takové dilema pro mě, odkáživa jsem chtěla jít na práva, ale posledních pár let mě začaly víc zajímat mezinárodní vztahy, takže bych asi ve finále si zvolila právnickou fakultu jako první volbu, první obor a potom bych možná uvažovala o těch mezinárodních teritoriálních studiích jako druhý obor.“*)

V této fázi již studenti volí konkrétní školy a obory, na které si chtějí podat přihlášky. Neznamená to však, že by se na všechny tyto školy chtěli opravdu dostat.

Každý student utváří pomyslný žebříček škol, na které se hlásí. Na nejvyšší příčce by byl vysněný obor, nejnižší tzv. „záloha“. Jedná se většinou o školu, jejíž přijímací zkoušky považuje student za lehké, nebo na kterou je již přijatý (tj. měl dostatečný průměr na vysvědčení, dostal dostatečný počet bodů ze SCIO testů, atd.). Nejedná se však většinou o školu, na kterou by si student vyloženě přál jít. Je to spíše jistota, že na nějakou vysokou školu půjde, i kdyby nebyl na vysněný obor přijat. (*Marie: „Ale to jsem měla stejně jenom*

jako pátou možnost, jako takovou záchranu, protože tam berou bez přijímaček, takže teď budu doufat, že se někam dostanu.“) Každý student hovoří o nějaké záložní variantě, kdyby se nedostal na obor, kam by chtěl.

Prekoncepty

Při zvažování možností dalšího studia a volby povolání si studenti vytvářejí určitou představu o tom, jak bude studium či práce probíhat. Zamýšlejí se nad kladnými, ale i zápornými stránkami dané profese. (*Kristina: „...určitě je to smysluplný a ráda pracuju s dětma. Horší je, že je to málo placený.“ – o profesi učitele*)

Také uvažují o vlastnostech, které by při studiu daného oboru mohly být ku prospěchu nebo naopak na obtíž. (*Andrea: „Tak na tu stomatologii určitě jako být hlavně ambiciózní, jít si za tím, co chce, protože není lehké se tam dostat.“*)

Určité domněnky o budoucím studiu, jeho průběhu či úspěšnosti si tvoří každý student. Málo kdo však tyto prekoncepty hodnotí vůči sobě. Studenti byli schopni uvést např. vlastnosti, které by člověk vykonávající dané povolání měl či neměl mít, ale pak jim přišlo zvláštní zamýšlet se nad tím, zda uvedené vlastnosti mají či nemají oni sami. (*Anička: „To je takový egoistický... Jako já myslím, že jo (smích). Ale je hrozný to takhle říct.“ – o tom, zda by se hodila pro povolání lékaře*)

Příprava

Student má již představu o oborech, na které si podává přihlášky. Informuje se o průběhu přijímacího řízení, volí adekvátní způsob přípravy a plánuje jeho realizaci. (*Jan: „Půjdu do toho no, a ty studijní předpoklady, budu si na to muset koupit nějakou příručku, protože to si myslím, že jsou věci, který se daj naučit, doplňování čísel do řady, že to jsou věci, který nějakým memorováním lze si osvojit, takže pokud na to bude čas, tak...“*)

Někteří studenti ztotožňují přípravu na přijímací řízení s přípravou na maturitní zkoušku. (*Marie: „Já se na to zatím úplně nepřipravuju, což asi není dobře a spíš se učim normálně na maturitu.“*) Jiní žáci nemají v plánech své přípravy zatím vůbec jasno. (*Jakub: „Je to ve hvězdách.“*) V přípravě na přijímací zkoušky hraje také roli subjektivní vnímání jejich obtížnosti a pocit možnosti (či nemožnosti) úspěšnosti. (*Andrea: „Na ty přijímačky, to si každý musí pomoci sám.“*)

Sebereflexe

Studenti si uvědomují, jak postupují ve své přípravě, a hodnotí se. (Klára: „...*nenechávám prostě sto procent na poslední chvíli, ale třeba jen třicet. Že se to všechno snažím prostě dělat pravidelně.*“.) Vnímají svou činnost také v souvislosti s časem, který jim na přípravu zbývá. (Kristina: „*No tak já jsem si říkala, že udělám vždycky tak deset příkladů, takže vždycky tak udělám, někdy i o hodinách ve škole teďka (smích), z kterých nematuruju, tak si udělám nějaký test třeba...*“)

Studenti si často stěžovali na nedostatek motivace k učení, na odkládání činností – prokrastinaci. (Ondřej: „*No nevím, trochu se bojím, ale zatím se nemůžu donutit k tomu, abych dělal ty knížky no.*“)

V této fázi se asi nejvíce projevuje osobnostní nastavení studenta a způsob učení, na který si navykl na gymnáziu. Mezi studenty se vyskytovaly velice různé přístupy:

- Marie: „*Já spoléhám na svaťák.*“
- Klára: „...*spoléhaj se na ten svaťák, což mi přijde úplně mimo, protože to se prostě nedá stihnout.*“
- Martin: „...*prostě dva dny, tři dny před tím si udělám nějaký ty testy a nějak to neplánuju moc hrotit.*“
- Petr: „*Já jsem takovej ten typ, co se mu dobře pracuje, když je ve stresu.*“
- Kristina: „...*na všechny ty tři obory jsou testy studijních předpokladů, takže to je jednoduchý, co dělám po večerech (smích).*“

Rozhodnutí

Většina studentů se necítila být v pozici, kdy by již mohli rozhodovat. Spíše se tedy zamýšleli nad možnými situacemi, které by teoreticky mohly nastat. Přijímací řízení studenti vnímají jako velký mezník, který buď zvládnou, a budou si moci vybrat, nebo nezvládnou a vybírat nebudou (nastoupí tam, kam budou moci). (Andrea: „...*budu dělat přijímačky a uvidím teda kam mě vemou, podle toho se teda rozhodnu.*“)

Výsledné rozhodnutí studenti nechávají až na okamžik, kdy dostanou vyjádření o výsledcích přijímacího řízení ze všech škol, kde přijímací zkoušky absolvovali, případně aspoň z té, na kterou si přejí nastoupit. (Jakub: „...*ještě není čas rozhodování.*“)

6.14 Motivační faktory rozhodovacího procesu

Celý rozhodovací proces, který jsem výše popsala, úzce souvisí s motivací a motivovaností studentů. Motivaci k volbě povolání nám nastínila hodnotová orientace studentů, která je popsána výše. U studentů převládá motivace vnitřní, hlavně hodnota „Vnitřní naplnění - vlastní zájem o práci, spokojenost v práci, obliba dané práce“, která byla v žebříčku hodnot na nejvyšší příčce. Můžeme tedy předpokládat, že tato hodnota bude mít velký vliv i na rozhodovací proces.

Velký vliv na výsledné rozhodnutí studenta bude mít jeho sociální okolí, hlavně nukleární rodina a vrstevníci. Studenti mohou, ale také nemusí jejich názory akceptovat. (*Kristina: „...pak jsem si řekla, že kašlu na to, co si říkají ostatní a prostě tam půjdu.“ – o volbě Pedagogické fakulty UK*)

Studenti se nad svými volbami hluboce zamýšlí, zvažují klady a zápory volených oborů, i když často nechávají své volby studia zatím otevřené. I když zvažují mnoho škol, přemýšlí dál než na pouhých několik let studia na vysoké škole. (*Anička: „...pak jsem si uvědomila, že cokoli budu dělat, tak vždycky tomu něco obětuju a že to vlastně není tak hrozná věc.“*)

7 Diskuse

V této kapitole bych ráda zdůraznila některé výsledky práce v souvislosti s teorií prezentovanou v teoretické části práce. Obecně lze říct, že volba vysoké školy a volba povolání ve výpovědích studentů mnohdy splývaly. Je patrná velká provázanost mezi volbou vysoké školy a vysněným povoláním studentů.

Práce byla změřena na *dilema výběru*, tedy *proces rozhodování*. Avšak rozhodovací proces jako takový bylo možné sledovat jen do určité míry, neboť k výslednému rozhodnutí zbývalo ještě několik měsíců. Vzhledem ke způsobům rozhodování, které předkládá Dinklage (1968), praktikovali žáci několik z nich. Nejčastější byla metoda *spoléhání na osud*, popř. *odklad rozhodnutí*. Pro studenty bylo výrazně jednodušší zvolit si několik oborů, na které si podají přihlášky, nejednalo se totiž o rozhodnutí konečné. Následná strategie byla počkat, jak přijímací zkoušky dopadnou. Podle výsledků zkoušek se studenti teprve začnou rozhodovat, vlastně již mezi reálnými alternativami. Studenti mají většinou jednu vysněnou školu, případně dvě alternativy. Tato strategie by se dala vnímat jako *plánovité rozhodování*, protože se nejedná o pasivitu jedince při rozhodování, ale vyčkávání na vhodný čas a konkrétní informace.

Tento výzkum ukázal, že i pro téměř dospělé studenty je role jejich rodiče v jejich rozhodovacím procesu stále významná. Rodiče byli prezentováni v různých rolích podle toho, jak se k rozhodování svých dětí stavěli (konzultant, odrazovač, informátor, podporovač, realizátor vlastních snů, d'áblův advokát). Dalším významným vlivem jsou vrstevníci – přátelé, spolužáci, sourozenci – což není nijak překvapivé.

Podstatným vlivem na rozhodovací proces je oblast hodnot, kterou bychom mohli řadit mezi intrapersonální faktory ovlivňující rozhodovací proces studentů. Toto zjištění podporuje Superovu teorii (1990), že osobní spokojenost v práci i osobním životě závisí (mimo jiné) právě na hodnotách. V oblasti výzkumu hodnotových orientací bylo možno zjistit jejich hlavní motivační faktory, které sytí volby jejich dalšího studia a povolání. Studenti byli podle preference určitých hodnot zařazeni do příslušných skupin s převažující motivací: výkonovou, sociální a poznávací. To souvisí s jejich motivací k výběru dané vysoké školy, ale současně se může jednat o motivační sílu, která je aktivizuje k jakékoli pracovní činnosti. Nejvýznamnější hodnotou vůbec byla hodnota *vnitřní naplnění – vlastní zájem o práci, spokojenost v práci, oblíba dané práce*. Z toho jasně vyplývá, že vnitřní

motivace je u studentů nejzásadnější. Podle Vendela (2008) by měla být volba povolání založení právě na vnitřní motivaci, což i toto zjištění potvrdilo.

V oblasti poradenství přinesl tento výzkum zajímavá zjištění. Většina žáků byla velmi málo informována ohledně možností poradenství na škole. S poradenstvím mimo školu (v pedagogicko-psychologické poradně) měli větší zkušenosti, ale většinou s ním nebyli spokojeni. Hlavní důvod spatřuji ve špatném zacílení služeb. Pedagogicko-psychologické poradny nezvládnou komplexní poradenství pro tuto specifickou skupinu studentů. Proto by mělo dojít ke zlepšení poradenství na škole samotné, která by se mohla úžeji zaměřit na konkrétní specifické potřeby svých studentů.

Oblasti konkrétních aktivit, které by mělo poradenství v oblasti kariéry nabídnout, tedy kariérové informace, kariérové vzdělávání a kariérové (individuální) poradenství, nebylo pokryto dostatečně. Žákům bylo nabídnuto kariérové poradenství, ale v kvalitě, se kterou nebyli spokojeni. Kariérové vzdělávání nebylo na škole zatím plošně zavedeno.

Limitem této práce je především výběr respondentů. Jednalo se o studenty, kteří výslovně souhlasili s rozhovorem. To mohlo selektovat introvertnější jedince, kteří by k tomuto tématu mohli přistupovat odlišně.

Při realizaci dalšího výzkumu na toto téma by bylo zajímavé použít jak rozhovory, tak např. *focus group*, čímž bychom lépe popsali rozdíly mezi přístupy studentů k této problematice. Vhodné by bylo také pracovat s početnějším výzkumným souborem.

8 Závěr

Volba vysoké školy a budoucího povolání je pro studenty maturitního ročníku velmi živým a aktuálním tématem. Význam této volby je nezpochybnitelný, a proto je důležité, aby výsledné rozhodnutí bylo to správné.

Hlavní cíl práce byl splněn, povedlo se poskytnout náhled na proces rozhodování studentů a popsat motivační faktory. Na studenty působí mnoho vlivů, které proces jejich rozhodování ovlivňují. Jsou to sociální faktory, jako třeba rodina a přátelé, získané informace z různých zdrojů, a v neposlední řadě jejich dispozice, zájmy, hodnoty, motivační faktory a další osobnostní předpoklady individuální pro každého jedince.

Výsledek empirické části práce by mohl být přínosný při zamýšlení nad úpravou poradenských služeb na gymnáziích. Poradenství, které je nabízeno studentům, často podhodnocuje jejich schopnosti a možnosti. Bylo by vhodné služby obecně modifikovat tak, aby měly přínos nejen pro žáky, kteří vycházejí ze základní školy, ale i pro studenty, kteří jsou na střední škole či gymnáziu a zvažují možnosti dalšího studia na vysoké škole.

Práci s touto skupinou studentů považuji za velice zajímavou. I když se nejedná o studenty se specifickým nadáním, je patrná jejich multipotencialita a snaha o sebezdokonalování. Bylo by rozhodně užitečné realizovat komplexnější výzkum v této oblasti.

9 Použitá literatura

ADRAGNA, D. *Influences of Career Choice During Adolescence*. Journal of Undergraduate Research, Spring 2009, Vol. 14, No. 1. ISSN 1089-4136.

ANDERSON, P., VANDEHEY, M. *Career Counselling and Development in a Global Economy*. 2. vydání. Belmont: Cengage Learning, 2012. ISBN-13: 978-8400-3459-5.

ARNETT, J. J. *Emerging adulthood: the winding road from the late teens through the twenties*. 2. vydání. New York: Oxford University Press, 2015. ISBN 978-0-19-992938-2.

BETZ, N. E. *The assessment of career development and maturity*. In W. B. WALSH, S. H. OSIPOW (Eds.). *Career decision making*. Hillsdale, NJ: Erlbaum Associates, 1988. ISBN 0-89859-756-0.

BROWN, D. *Career Choice and Development*. 4. vydání. San Francisco: The Jossey-Bass, 2002. ISBN 0-7879-5741-0.

BUSCHOR, Ch. B., BERWEGER, S., KAPPLER, Ch., KECK, A. *Gendrově netradiční kariérová volba na přechodu mezi gymnáziem a vysokou školou*. Studia paedagogica, 2013, roč. 18, č. 1. Dostupné také z: <http://www.phil.muni.cz/journals/index.php/studia-paedagogica/article/view/496/646>.

DEVAJIT, B. *Multiple Career Choices*. New Delhi: Pustak Mahal, 2003. ISBN 81-223-0779-5.

DINKLADE, L. B. *Decision Strategies of Adolescent Students*. Harvard Graduate School of Education, 1968.

FELDMAN, D. C. *When you come to a fork in the road, take it: Career indecision and vocational choices of teenagers and young adults*. In D. C. FELDMAN (Ed.). *Work careers: A development perspective*. San Francisco: Jossey-Bass, 2002. ISBN 07-879-5916-2.

GINZBERG, E., et al. *Occupational Choice : An Approach to a General Theory*. New York: Columbia University Press, 1951. ISBN 978-0-2310-1846-3.

HARTL, P., HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. 2. vydání. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-569-1.

HLAĎO, P. *Sebepoznávání žáků: dotazník pracovního zaměření osobnosti*. In BERNÝ, L., CIPROVÁ, J., MERTIN, V. *Poradce k volbě povolání: pro výchovné poradce a učitele ZŠ*. Praha: Josef Raabe, 2009. Dostupné z URL <<http://vychova-vzdelavani.cz/download/hlado2009b.pdf>>. ISSN 1801-8440.

HLAĎO, P. *Profesní orientace adolescentů: Poznatky z teorií a výzkumů*. Brno: Konvoj, 2012. ISBN 978-80-7302-164-1.

HLAĐO, P. *Volba další vzdělávací dráhy žáků základních škol v kontextu rodiny: disertační práce*. Brno: Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogiky, 2009. Školitel doc. PhDr. Zdeněk Friedmann, CSc.

KRUMBOLTZ, J. D. *A Learning Theory of Career Counseling*. In SAVICKAS, M. L., WALSH, W. B. (eds.). *Handbook of Career Counseling Theory and Practice*. Palo Alto, CA: Davies-Black, 1996. ISBN 0-8910-6080-4.

LANGMEIER, L., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. 2. vydání. Praha: Grada, 2006. ISBN 978-80-247-1284-0.

MEZERA, A. *Pro jaké povolání se hodím? Jak si vybrat střední a vyšší odbornou školu a budoucí povolání*. 2. vydání. Brno: Computer Press, 2009. ISBN 978-80-251-2395-9.

MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1362-4.

PATTON, W., MCMAHON, M. *The Systems Theory Framework of Career Development and Counseling: Connecting Theory and Practice*. International Journal for the Advancement of Counselling, 2006, Vol. 28, No. 2. ISSN 1573-3246.

PATTON, W., MCMAHON, M. *Career Development and Systems Theory: Connecting Theory and Practice*. 3. vydání. Rotterdam: Sense Publishers, 2014. ISBN 978-94-6209-633-2.

PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J.. *Pedagogický slovník*. 4. vydání. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8.

PRŮCHA, J., VETEŠKA, J. *Andragogický slovník*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3960-1.

PRŮCHA, J. *Andragogický výzkum*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-5232-7.

REICHEL, J. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-3006-6.

SALOMONE, P. R., MCKENNA, P. *Difficult career counseling cases: I – Unrealistic vocational aspirations*. The Personnel and Guidance Journal, Vol. 60, 1982.

SEARS, S. *A Definition of Career Guidance Terms: A National Vocational Guidance Association Perspective*. Vocational Guidance Quarterly, 1982, Vol. 31, No. 2. ISSN 0042-7764.

STRAUSS, A., CORBINOVÁ, J. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Boskovice: Albert: 1999. ISBN 80-85834-60-X.

SUPER, D. E. *The Psychology of Careers: An Introduction to Vocational Development*. New York: Harper & Row, 1957.

SUPER, D. E. *A life-span, life-space approach to career development*. In BROWN D. & Assoc. (Eds.). *Career Choice and development: Applying Contemporary theories to practice*. 2nd edition. San Francisco: Josey-Bass, 1990.

VENDEL, Š. *Kariérní poradenství*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1731-9.

VÝROST, J., SLAMĚNÍK, I. *Sociální psychologi*. 2., přeprac. a rozš. vydání. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1428-8.

WALSH, W. B., OSIPOW, S. H. *Career Decision Making*. New York: Routledge, 2013. ISBN 0-89859-756-0.

WATTS, A. G. *The relationship of career Guidance to VET*. 2009. Dostupné z: <http://www.oecd.org/education/country-studies/44246616.pdf>.

WEINRACH, S. G. *Career Counseling: Theoretical and Practical Perspectives*. New York: McGraw-Hill, 1979. ISBN 0-07-069017-0.

WHISTON, S. C. *Principles and Applications of Assessment in Counseling*. 3. vydání. Belmont: Cengage Learning, 2009. ISBN-13: 978-0-495-50197-8.

ZUNKER, V. G. *Career consulting. A holistic approach*. 7. vydání. Boston: Cengage Learning, 2014. ISBN-13: 978-1-305-08728-6.

10 Seznam příloh

Příloha č. 1 – Úvodní dotazník

Příloha č. 2 – Informovaný souhlas

Příloha č. 3 – Okruhy polostrukturovaného rozhovoru

Příloha č. 4 – Ukázka kódování rozhovoru

Příloha č. 5 – Přepisy rozhovorů

Příloha č. 1 – Úvodní dotazník

Dotazník

Jméno:

Třída:

Rok narození:

1. Hlásíte se na vysokou školu? ANO – NE
2. Hlásíte se na jiný typ školy? (VOŠ, jazyková škola,...) ANO - NE
3. Kolik přihlášek si podáváte?
4. Na jaké školy (a obory) si podáváte přihlášku/y?
.....
.....
.....
.....
5. Na jakou z těchto škol byste se nejraději dostal/a?
.....
.....
6. Podle čeho jste se hlavně rozhodoval/a?
.....
.....
.....
7. Kdo Vám s rozhodováním o výběru dalšího vzdělání nejvíce pomáhá? (zaškrtněte jednu možnost)
 - nikdo, rozhoduji se úplně sám
 - rodina
 - přátelé, kamarádi
 - partner/ka
 - učitel/ka, profesor/ka
 - jiná volba:
8. Byl/a byste ochotný/á zúčastnit se rozhovoru zaměřeného na tato témata?
ANO - NE
(Data získaná rozhovorem by sloužila jako základ pro vypracování bakalářské práce.)

Příloha č. 2 – Informovaný souhlas

Informovaný souhlas s rozhovorem

Já,, souhlasím s rozhovorem, který bude
pořízený Annou Frombergerovou dne

Dále souhlasím s tím, že daný rozhovor

- (a) bude zpracováván v rámci bakalářské práce na PedF UK.
- (b) bude zaznamenán na zvukový nosič.

Datum:

Podpis:

Příloha č. 3 – Okruhy polostrukturovaného rozhovoru

Volný čas

- Co děláš ve svém volném čase, když zrovna nejsi ve škole? Čemu se nejraději věnuješ? Máš nějaké koníčky?

Další vzdělávání a povolání

- Na jaké školy se budeš hlásit?
- Kam by ses nejraději dostal?
- Jaké zaměstnání bys chtěl po vystudování této školy vykonávat? A co tě na něm láká?
- Má toto zaměstnání nějaké kladné a záporné stránky? (popř. výhody či rizika?)
- Znáš někoho, kdo v tomto oboru pracuje? Bavit ses s ním o této profesi?
- Přišel bys na nějaké vlastnosti, které by měl či neměl mít člověk vykonávající toto zaměstnání?
- Máš také ty tyto potřebné vlastnosti a schopnosti?

Hodnotové orientace

- Tady je devět slovních spojení, které pro tebe mohou, ale také nemusí být důležité vzhledem k tvému vysněnému povolání. Zkus je seřadit podle toho, jak důležité pro tebe jsou.
 - užitečnost zaměstnání pro druhé, pro společnost,
 - platové ohodnocení,
 - společenská prestiž,
 - možnost časové flexibility
 - vlastní zodpovědnost při výkonu povolání,
 - délka studia a náročnost přípravy na povolání,
 - vnitřní naplnění - vlastní zájem o práci, spokojenost v práci, obliba dané práce
 - možnost kariérního postupu
 - možnost dalšího vzdělávání

Poradenství

- Kdo ti s volbou školy a budoucího zaměstnání nejvíce pomáhá?
- Jak jsou rodiče spokojeni s výběrem vysokých škol, na které si podáváš přihlášky? Konzultoval jsi s nimi své volby? Radili ti při výběru? Zkus si vzpomenout, jak to doma vypadalo, když jste se o VŠ bavili?
- Jaké vzdělání mají tvoji rodiče a v jakém oboru pracují nyní? Myslíš si, že jsou v těchto povoláních spokojeni?
- Využil jsi možnost konzultace s výchovným poradcem, popř. se školní psycholožkou? Pokud ano, jak ji hodnotíš?
- Víš o funkci výchovného poradce na škole? Máš s ním nějaké zkušenosti? Popř. co si o něm myslíš?
- Kde sháníš informace o školách, na které se chceš hlásit?

Příprava

- Řekni mi prosím něco více o tom, jak se připravuješ na přijímací řízení?
- Pomáhá ti v přípravě na přijímací řízení nějaký školní předmět? Z jakých předmětů budeš maturovat? Jaké máš výsledky v daných předmětech?

Nechtěná povolání

- Zkus vymyslet 3 zaměstnání, které bys z nějakého důvodu nechtěl nikdy dělat a proč?

Příloha č. 4 – Ukázka kódování rozhovoru

Výzkumnice (V)

Studentka Anička (A)

Ukázka části rozhovoru:

(...)

V: Znáš někoho, kdo nějaké z těch povolání dělá? Ty jsi mluvila o mamce...

A: To mám, to mám. Lékaře, lékařů znám víc. **Mámu, která je teda pediatr, potom máme kamaráda, kterej je gynekolog a pak mám kamarády, teda máma má spoustu kamarádů z medicíny...**

Známí
vykonávají
cí povolání

V: Měla jsi možnost se s někým z nich o tom pobavit nějak blíž?

A: No jenom s mámou jsem se o tom bavila. **A máma mě od toho dost odrazuje**, jako od studia medicíny.

Názor
rodiče na
povolání

V: Já jsem se s tím setkala víckrát, že rodiče, lékaři, odrazují svoje děti od studia medicíny.

A: **A to samý i moje spolužačka, její tatínek je primář v nemocnici**, já nevím kde přesně, někde v Praze, na Vinohradech nebo kde. A ta holka se ani nehlásí na medicínu, a to původně chtěla, **ale jak vidí, jak je to pro něj hrozně náročný**, on dělal lékaře nejdřív v Anglii, pak se přestěhovali zpátky sem, tam vydělával dost, **tady vydělává dost málo na to, že je tam pořád a je z toho hrozně zničený a má tam noční a pak doma akorát spí** a je to jako hrozně smutný no. Nevím no, je to i jako hrozně velké závazek, ta medicína, přijde mi, že... jako proto jsem chtěla do té Francie, protože tam je to trochu jinak, to školství, že se tam jenom nebífluje, jako tady hodně, ale zase mě odrazuje ten prvak. V Belgii je to lepší, tam jsou jako přijímací zkoušky rovnou a pak tě už nevyhodí.

Zkušenost
známých s
povoláním

V: No a kdyby ses dostala na všechny ty školy, kam bys šla nejradši?

A: No asi bych šla **do toho Linze**, nejradši, to zkusit prostě.

Preferenční
studium

V: Takže myslíš, že by to byla největší zkušenost pro tebe?

A: Jo, určitě.

- V: I třeba větší než ta Francie?
- A: Já bych si to pak srovnala v hlavě, že jsem ochotná ten rok obětovat i v tom, že **je to v angličtině**, i v tom, že **bych se tam mohla naučit německy**, což neumím.
- V: Takže tenhle rok by pro tebe nebyl jako ztráta, ale kdybys byla rok v tý Francii, tak to bys považovala za ztrátu?
- A: Jo, to bych považovala za ztrátu, protože už jsem rok ve Francii byla a uplně vidím ty Francouze, jak se **jenom učeý a nemaj jako ani žádný upřímný kamarádství, protože mezi sebou hrozně soupeří**.
- V: A to by ti tam chybělo?
- A: To by mi tam hrozně chybělo. Protože by to v tuhle chvíli nebyl krok do neznáma, jako určitě by tam bylo něco nového, ale ne o tolik, jak už jsem to jednou zažila...
- V: Myslíš, že ta zkušenost byla hodně podobná?
- A: Jako určitě by byla jiná, ale je to stejná země a
- V: Jasně.
- A: A i to, že Linz **je docela blízko Česka** (smích). A taky je **blízko Šumavy a je blízko do Alp** (smích), protože mám ráda tyhle hory. A i proto, že Linz, **to centrum je hezký, jezdí se tam na kole a je tam řeka** (smích).
- V: Krásný, to je pravda. Vrátime se trošku zpátky k tomu lékařskému povolání. Myslíš, že má nějaký opravdu výhody, nějaký kladný stránky?
- A: Lékař? No určitě, **ten pocit, někoho léčit a vědět, že někomu jsem někomu pomohl, to musí bejt opravdu skvělý** a to by mě... to mě na tom láká, no, to je **hrozně takový ušlechtilý, no šlechetný** (smích). No, to rozhodně. Hlavně je to **smysluplný povolání** pro mě, jako že víš, opravdu, že... není to, že děláš sekretářku někde v nějaký... kanceláři a jenom papíruješ. Nic neděláš.
- V: A co nějaký záporný stránky? Nebo rizika toho povolání?

Výhody
daného
studia

Rozdíly
studia v
zahraničí

Výhody
preferovaného
studia

Kladné stránky profese

A: No rozhodně, když jsem o tom přemýšlela, tak **bych se hrozně bála vzít na sebe tu zodpovědnost za ty lidi**, protože ty lidi jsou... ti bezmezně věřej a myslej si, že jseš uplně ten jedinej, nebo že seš ten záchytnej bod. A ty musíš na sebe vzít tu zodpovědnost a samozřejmě, **někdy se to pokazí, tomu člověku třeba nedokážeš pomoci, špatně to odhadneš, nemáš prostě tu zkušenost...**

V: Nebo to třeba ani nejde...

A: **Nejde to ani, vidíš toho člověka jak...** to musí bejt hrozný podle mě. To se musí člověk **asi nějak obrnit**, protože to by jinak nemohl bejt lékař.

V: Myslíš, že to jde se proti tomuhle nějak obrnit?

A: Rozhodně to musí nějak jít, protože lékaři jsou pořád, ale... potom je možný, že spousta lékařů jsou... **nebo můžou mít posunutý to vnímání, citový**, nebo si to aspoň myslím. Já tomu věřím, protože obvodní lékař tohle určitě neřeší (smích), ale... no, to mi přijde jako obrovská výzva, nebo jako obrovská... taková věc. A potom tam taky je to, že když pracuješ třeba tady v Praze, ale to je jiný.. ale to je každá práce... no, že to tady **není dobře ohodnocený**, třeba tolik, **i když ty lidi pracujou třeba dost. Jsou z toho zničený a ...** (ticho)

V: Pak třeba ani ty výkony neodpovídaj...

A: No, to rozhodně.

V: Myslíš, že tobě by tohle povolání sedlo? Že by ses na něj hodila? Svýma vlastnostma, schopnostma?

A: (smích) **to je takový egoistický.**

Sebehodnocení

V: Mluvíme hodně teoreticky.

A: Jako... **já myslím, že jo** (smích). Ale to je hrozný to takhle říct.

V: To vůbec není hrozný.

A: No, to je.

V: To je přeci důležitý vědět.

Zodpovědnost

A: No, tak to si myslím, jako že jo. **No s tím, jako mám s tím pořád problém, s tím vzít...** ale.. no jo. (smích). Jako já jsem teďka byla v Motole, byla jsem tam hospitalizovaná na chvíli a právě jsem tam viděla scénu, jak tam nějaká maminka, já jsem byla ještě na dětském, protože do devatenácti let, a tam nějaká maminka měla nějakou dcerušku a byla za tím doktorem a úplně jsem viděla, jak na něj vkládá veškerou tu důvěru a říká, já to nechám na vás, dělejte jak myslíte, nejlíp, já tomu nerozumím a ten doktor tam byl a musel se usmívat a musel to to a to mi přišlo takový jako... **to jsem si uvědomila, že to vlastně nemaj lehký, ale zároveň si myslím, že bych to třeba i zvládla.**

V: Bezva. Kdo tobě nejvíc pomáhá při výběru těch škol?

Neformální
poradenství

A: Při rozhodování? No jako rozhodně **rodiče a kamarádi** a právě **i to, že vidím ty můj sourozence, ty mě třeba hrozně odradili**, protože na tý geografii a kartografii, ale jako to je hloupý, to je stupidní, tam **to jejich studium je prostě hrozná zábava, jsou tam jako hrozně přátelský, pořád někde jezděj a pořád něco měřej támhle někde a je to super** a občas jsem s nima někde jela a pak jsem si říkala, **na medicíně, tam se pořád jenom učej a občas jdou na nějakou velkou párty a zase se učej a je to hroznej stereotyp. A to jsem si začala říkat, že nevím, jestli chci svůj život obětovat medicíně, já vím, že je to úplně obětování života, v něčem, když to chce člověk dělat tak jako opravdu, poctivě.**

Zprostředkované
hodnocení studia

V: Je pravda, že zodpovědnost mezi těmahle dvěma oborama je opravdu rozdílná.

A: To jo, ale pak jsem si zpětně řekla, že jo, že mi to za to stojí. A **ted' balancuju, mám období, kdy si říkám, že mi to za to určitě stojí, že do toho určitě puďu a pak zas období, kdy to za to nestojí a radši budu zachraňovat planetu** (smích). A asi právě proto **chci zkusit ten rok v tom Linzi a říct si, že mě to vlastně třeba nebaví a že chci dělat medicínu. Ale protože si myslím, že je důležitý si to ujasnit takhle než... že bych toho třeba pak litovala, kdybych šla rovnou na tu medicínu.**

Rozhodování o
budoucím studiu

V: Jo, probíráš to konkrétně s rodičema? Třeba i s každým zvlášť?

Role rodičů

A: Ne, to ne. **Oni se mě ptali**, kam se hlásím, já jsem jim, **to jsem si všechno vybrala sama, oni mi neřekli třeba přihlas se**, já jsem si poslala sama přihlášky, **oni mi je pak zaplatili**, jako že na mě byli hodný (smích), ale pak **jsem si povídala jednou s mámou** ve vlaku, asi hodinu a půl o tý její medicíně a **ona z toho byla taková hrozně zklamaná, mi to přišlo, že... jakože vůbec o zdravotnictví u nás v Čechách a vůbec**. Jako já jsem se ptala, ty jsi chtěla dělat obvodního lékaře?, nebo jako a ona ne, to jsem jako v životě nejméně chtěla dělat, ale jako protože já mám starší dva bratry, který jsou o rok starší, takže s náma byla docela dlouho doma, takže to člověk potom nemůže dělat něco, to je pochopitelný, nemůže dělat třeba chirurga, protože chirurg potřebuje praxi, aby mohl dělat dobrýho chirurga.

Názor člověka
vykonávající
profesi

V: Takže ti k tomu řekla jakoby svoje názory.

A: Jakoby jo, řekla mi k tomu určitě svoje názory a svůj pohled na tu věc, zároveň ten pohled vidím i, i **pak jsem ten pohled viděla u svojí doktorky**, jsme si nějak povídaly v ordinaci a ona mi řekla, **hlavně prostě nechod' do Česka na medicínu**.

V: Fakt?

A: Jakože říkala, **vždyť mi si nemůžem léčit jak chcem** (smích). Je to zajímavý no, i právě teď, když jsem byla v tom Motole, tak se mě ptali, jako kam se hlásím, já že na medicínu **a ona na to, ne, já nejsem ta, která odrazuje**, ale jako že je hodně doktorů, co... to je fakt zajímavý...

V: Vlastně jsi nenarazila na doktora, kterej by ti řekl, že je to dobrá volba.

A: Jo, to jsem narazila.

Názor člověka
vykonávající
profesi

V: Jo?

A: Jo, nebo když jsem byla **na dni otevřených dveří** na tý druhý fakultě, která mi přijde jako to, super, nebo... no. Tak tam byla **žena, mladá žena, jako doktorka a ta říkala, že toho určitě nelituje, že si vybrala jako obor medicínu, ale že to stojí určitý... jako že tím určitě něco ztratila a že to je jako hrozně těžká volba, si to vybrat, ale že toho nelituje**.

V: Je pravda, že pro cokoliv se člověk rozhodne, tak něco obětuje. Člověk nemůže dělat všechno.

A: To je právě to, pak já jsem si uvědomila, **že cokoli budu dělat, tak vždycky tomu něco obětuju a že to vlastně není tak hrozná věc** (smích).

Reflexe
rozhodování

V: Ve třídě to nějak rozebíráte? Kdo se kam chystá?

A: Jo, rozebíráme to. S... **mým jedním spolužákem** jsme to rozebírali, protože **ten má taky krok do neznáma a podporuje mě v tom, ať třeba jedu do toho Bruselu** (smích). Na tu medicínu. A pak je tam spousta, no... spousta... **docela dost lidí, co se hlásí na tu medicínu sem k nám, co se prostě už drtí ty otázky a mě to prostě hrozně odrazuje** (smích).

(...)

Role školní
třídy na proces
rozhodování

Příloha č. 5 – Přepisy rozhovorů

Doslovný přepis rozhovoru – Andrea

Hodnotové preference:

IT:

- 9 – vnitřní naplnění – vlastní zájem o práci, spokojenost v práci, obliba dané práce
- 3 – platové ohodnocení
- 6 – délka studia a náročnost přípravy na povolání
- 7 – možnost kariérního postupu
- 4 – možnost časové flexibility
- 2 – společenská prestiž
- 8 – možnost dalšího vzdělávání
- 5 – vlastní zodpovědnost při výkonu povolání
- 1 – užitečnost zaměstnání pro druhé, pro společnost

Stomatologie:

- 9 – vnitřní naplnění – vlastní zájem o práci, spokojenost v práci, obliba dané práce
- 3 – platové ohodnocení
- 8 – možnost dalšího vzdělávání, 1 – užitečnost zaměstnání pro druhé, pro společnost
- 4 – možnost časové flexibility
- 6 – délka studia a náročnost přípravy na povolání
- 5 – vlastní zodpovědnost při výkonu povolání
- 2 – společenská prestiž
- 7 – možnost kariérního postupu

Rozhovor:

Tak ty jsi psala do toho dotazníku, že si budeš podávat čtyři přihlášky.

-Ano.

Změnilo se něco, třeba jsi tam ještě něco přidala nebo ubrala...

-Nic jsem nepřidávala, všechno to tak zůstalo, už jsem nechtěla nic přidávat, takhle to stačí čtyři přihlášky.

Jasně. Ubírat taky jsi nechtěla?

-Ubírat taky ne.

Jo jo. Tak tys chtěla na tu stomatologii vid'? Tady píšeš, pokud...

-To bych chtěla, asi nejvíc z toho bych chtěla na tu stomatologii, ale tam je strašně těžký se dostat, tam berou asi jedno procento, takže už počítám s tím, že se tam asi nedostanu.

V čem tam spočívají ty přijímačky? Zjišťovalas' to nějak?

-Zjišťovala no, v podstatě vím všechno. Je to stejný jako na všeobecný, akorát že tam máte asi tak tři nesprávný odpovědi jako musíte mít 97% z toho, takže je fakt těžký se tam dostat a vlastně na všeobecný tam berou o hodně víc lidí, tam berou asi tak nějak, na první lékařskou berou kolem 500 lidí a na zubařinu berou 30 lidí. Takže tak.

Jasně.

-Takže bych musela mít úplně excelentní výsledky z fyziky, biologie i chemie, aby mě tam vzali.

No já jsem tady slyšela teda, to je teda mimo rozhovor, že na tu stomatologii existuje přímo knížka prostě s těma testovějma otázkami, který když se člověk fakt nadrtí, tak že tam prostě jsou, tyhle otázky.

-Jo no, já je mám doma tyhle otázky.

No, takže fakt možná stojí za to se jako na to podívat takhle vyloženě...

-No jasně...

Samozřejmě to může udělat dalších 200 lidí.

-Přesně tak. A pak prostě jedna otázka nevím, další taky nevím, tak už mě neberou no. Takže tak.

To je síla docela.

-Je to hrozný no.

A pak tady máš tu VŠE, a tam teda informatika a statistika...

-To je taková moje záchrana, protože můj táta je z ČVUT na FELu, vystudoval to, tak jsem od malička vedená k počítačům a informatice a vlastně tam by mě vzali i na průměr by mě vzali, protože bych měla, mám mít do dvou průměr z matematiky a angličtiny a tam mě berou, takže to je taková moje záchrana. Když mě nikam jinak nevezmou.

Skvělý.

-Přesně tak.

A ty tady jsi napsala, že tě láká, v čem tě to láká, ta VŠE?

-Aha, tak to už si nepamatuju, že jsem to tam psala.

V pohodě, nevádi.

-To bylo asi nějaký aktuální nadšení z toho. (smích)

To je naprosto v pořádku. Jaký zaměstnání bys pak chtěla vykonávat po absolvování teda stomatologie, to je asi jasný, že jo? Ale případně po tom VŠE? Jak to tam vypadá?

-No VŠE tak tam nějaký... informatiku... takže nějaký programování a tak a chtěla bych prostě aby mi někdo dal úkol, já bych ho zpracovala prostě no a ještě mě to lákala, jo lákalo mě to protože – už jsem na to přišla – že jsem četla na netu takový diskuze, že nejlepší platy mají absolventi z tuhle fakulty.

Aha, tak to je zajímavá informace, motivační.

-To je hodně dobrá informace. (smích)

Myslíš si, že to zaměstnání, nebo obecně ta zaměstnání...

-Já vím, že to mám diametrálně jako od sebe tu medicínu a informatiku.

To je na tom právě zajímavý.

-Ono se mě na to ptá hodně lidí a ještě studuju humanitní obor, takže jsem úplně mimo no, ale právě jak studuju ten humanitní obor tady, tak mě to hrozně už nebaví, hlavně čeština a dějepis.

A proč jsi na tom humanitním, proč jsi nešla rovnou na ten přírodovědný?

-Protože můj táta si vzal nějaký statistiky, jak tady... kolik berou nejvíc sem a jak mají studenti budoucí, budoucí studenti šance se sem dostat. A právě zjistil, že když si podám na humanitní, že mám větší šanci se dostat na tuhle školu než když bych si podala na přírodovědný.

Aha.

-Takže tenhle rok, teda ten rok když jsem se hlásila, to bylo přesně naopak, takže jsem se dostala jen tak tak. (smích) Takže jsem na humanitním, i když nechci. Ale tak vlastně bych měla jen o hodinu více fyziky a matematiky, takže by to nebyl zase takovej rozdíl.

Myslíš si, že ta zaměstnání, můžu se bavit o všech, mají nějaké kladné a záporné stránky, nějaké výhody, nevýhody, rizika?

-Myslím, že zrovna v mém případě, jak jsem si vybrala to zaměstnání, tak to má asi jen samé výhody teda.

A jaké by to byly?

-No určitě platově ohodnocené to je velmi dobře, myslím, tak stomatologie, to je asi teď v medicíně nejlíp placená a ta informatika taky si myslím, že je, eště propojený s ekonomikou.

A nějaký ty rizika bys tam viděla třeba?

-Rizika?

Nebo nevýhody? Jestli tě něco napadá?

-Toho studia?

Klidně obecně, studia, povolání. Nebo jestli je tam něco, co by ti na tom úplně nesedělo, nebavilo...

-Náročnost studia,...

Na obou?

-Náročnost studia určitě.

Jaký vlastnosti si myslíš, že by měl mít člověk, kterej jde třeba na tu zubařinu nebo na tu informatiku, což jsou rozdílný obory, takže to můžu rozlišovat,...

-Tak na tu stomatologii určitě jako být hlavně ambiciózní, jít si za tím co chce, protože není lehké se tam dostat a prostě měl by tu práci chtít, měl by tu medicínu mít rád, protože to prostě není jen tak, že jdu na medicínu a budu studovat, ale musí to prostě od malička chtít no... a....

A na tý informatice? Tam bys to viděla taky takhle nebo by to bylo v něčem jednodušší nebo těžší?

-No tak na tý informatice tam je hlavně ta matematika a člověk aby šel na informatiku, tak musí mít nějaké logické myšlení, zatímco v té medicíně se přikláním spíše k tomu, že ten člověk musí spíše vstřebat víc informací najednou.

To určitě. Myslíš si, že sama máš tyhle schopnosti?

-Spíše teďka si začínám uvědomovat, že asi vstřebat tolik informací najednou nevím jestli zvládnu, ale třeba ta matematika mi docela jde, takže myslím, že bych třeba na tom VŠE neměla problém jako... teda kdyby mě tam vzali, teda berou mě tam (zasmání)

Tak to je skvělý.

-Ještě jsme zapomněli na to ČVUT teda...

Jojo.

-Což je taková jako těžší verze jako tý informatiky, protože to je asi nejtěžší informatika, ta vysoká škola informatiky v Praze.

Aha.

-Ono je to hned po MATFYZu, tak druhá. (smích)

Tam se taky dělají přijímačky nebo berou na průměr?

-Tam se taky dělají přijímačky, nejdřív můžu to zkusit přes SCIA, ale to musíme mít 65 percentil aby nás aby mě tam vzali nebo... a já jsem měla 63 a půl.

Jé (zklamane)

-No. (zklamane) takže budu dělat přijímačky a uvidím teda kam mě vemou, podle toho se teda rozhodnu. Podle toho kam mě vemou. Si ještě nejsem jistá teda.

A jak se připravuješ na ty přijímačky?

-Počítám matematiku hodně, na to ČVUT,...

Jasně...

-A taky si projíždím ty modelové otázky, ale jenom si je projíždím, moc si je jako nepočítám, prostě si je jenom takhle projíždím a učím se je nazpaměť teda. Ještě to teda skloubit s tou maturitou, to je taky docela problém.

A z čeho maturuješ?

-Z biologie, z angličtiny školní a čeština matematika státní.

A pomáhají ti tyhle předměty nějakým způsobem třeba na tu přípravu nebo třeba na to, co bys jednou dělala?

-No naše škola nás teda moc nenechává v ostatních předmětech, teda teď už snad jo teda, poslední týden nás už nechá vydechnout, ale předtím furt po nás chtěli testy ze zeměpisu, z latiny a když z toho člověk nematuruje, tak je mu to k ničemu. Takže.... jednou týdně nás matikář, pan profesor Salvich, my ho máme třikrát týdně a jednou týdně si nás maturanty, máme celou hodinu, jakoby s maturantama, takže prostě projíždí s náma příklady a tak, takže myslím, že to pomáhá. A jinak biologie, tak to mám, chodím na biologický seminář a tam normálně jedem ty otázky z maturity, takže to taky pomáhá, minimálně na tu maturitu jo. Na tu maturitu jo, já myslím, že nás škola dobře připravuje na tu maturitu.

A na ty přijímačky?

-Na ty přijímačky, to si každý musí pomoci sám.

A myslíš, že třeba ta biologie ti nějakým způsobem na tu stomatologii by pomohla nebo ne?

-No, to asi jo...

Nějakým drobným procentem?

-No to asi jo, drobným procentem určitě ano, ale třeba kamarádka právě se hlásí na práva a maturuje ze základů společenských věd a celý rok píše velké testy, jeden z filosofie, psychologie a tak a říká, že jí to pomáhá, třeba když jde dělat SCIA na zsv, tak že jí to hodně pomáhá jako že si to takhle hodně zopakuje a že právě na ty práva se dostane asi...

Tak to je fajn, že to k něčemu je...

-Je to k něčemu no...

Tak jo... Kdo ti pomáhá s volbou toho budoucího zaměstnání?

-Rodiče. Rodiče a já sama v podstatě.

A když to třeba probíráš s rodičem, tak...

-Máma je rozhodně pro, abych šla na medicínu, jí se nelíbí informatika, ale jako zkousla by to, ale spíš by prostě ze mě chtěla mít doktorku.
Nějaký důvody řekla ti?
-Prostě tak každá máma chce mít z dítěte doktorku že jo....
No tak to nevím, jestli...
-Nebo právníka.
Jako že je to prestižnější?
-Jako že je to prestižnější, a abych se o ní mohla postarat, když se jí něco stane, no takže tak.
A táta?
-Tátovi je to jedno. Táta to nějak neřeší.
A probíráte to nějak dohromady všichni nebo spíš třeba jakoby s jedním z rodičů?
-Jo, probíráme a vždycky tak nějak, stejně si to vždycky rozhodnu já na konci.
Takže spíš tak sbíráš nějaký názory?
-Sbíráám názory okolí, rodičů.
S kamarádama to řešíte nějak?
-S kamarádama to řešíme furt, neustále to řešíme, kam půjdem, jak to tam bude vypadat a tak a sbíráám názory, jsem ráda za každý názor, občas mi pomůže, někdo mi říká, že třeba na tom ČVUT, že tam nebudu mít žádný sociální život, což nevím...
Bavila ses třeba konkrétně s někým, kdo tu školu studuje nebo vystudoval?
-Bavila, už jsem si sháněla všechny kontakty, většinou jsem si sehnala lidi, co tam studovali a pak přešli jinam nebo ukončili studia, na tom ČVUT konkrétně, protože prostě je to těžká škola.... No... na tom VŠE všichni říkají, že se to dá v pohodě zvládnout, že to není nějak extrémně těžký.
A z tý stomatologie?
-Z té stomatologie jsem to nějak moc neprobírala nějak s nikým...
Jasně. Co vystudovali a kde pracují teď rodiče?
-Mamka střední ekonomku studovala, na vejšku nešla, šla na ekonomku, ale pak začla pracovat, takže nedokončila a táta studoval ČVUT, vlastně elektrotechniku.
Jo, to jsme říkaly. A myslíš, že jsou spokojení teď se svým nynějším zaměstnáním?
-Jo, jsou.
Baví je to?
-Baví...
A dělají v tom oboru co studovali?
-Máma dělá bankovní úřednici, takže pracuje na pokladně v německé bance, je tam spokojená, nic jí tam nechybí a táta ten pracuje v IT firmě a dělá tam něco s telekomunikacema, já tomu moc nerozumím, ale ale je spokojený.
To je super, to je důležitý. Bavila ses i tady o té volbě vysoké školy třeba tady s výchovným poradcem, konkrétně teda s paní profesorkou Dočekalovou nebo třeba se školní psychologem, který tady je.
-Nene, nikdy jsem za nima... ne nikdy.
A věděla jsi tady o té možnosti?
-To jsem ani nevěděla, že to můžu prodiskutovat s někým, to jsem nevěděla ani.
To je hrozně zajímavý, nejsi první, kdo mi tohle řekl.
-Jsem fakt nevěděla, že to můžu prodiskutovat s paní profesorkou Dočekalovou, to vůbec nevím, to slyším poprvé.
No, to je důležitá informace pro mě. Na těch profi testech bylas?
-Byla jsem.
Co si o tom myslíš?
-No, myslím si, jako není to špatné, ale už... mě teda vyšlo, že bych měla jít studovat na VŠCHT, aby ze mě byla hygienička no a prostě mě to nějak nenadchlo, ta chemie moc, tak že bych takhle šla studovat, tak to ne, to by se mi nelíbilo. Jako nevím, jestli mě to nějak extra pomohlo, ani ne. Nedoporučovala bych ty profi testy.
A co takhle spolužáci si říkali.
-Taky. Vyšlo jim něco diametrálně jiného, co od toho očekávali, takže myslím, že nikdo s tím není spokojený, s těma profi testama.
To je zajímavý no...
-Jako ze srandy si to zkusit, vyhodit 200 korun, tak nevím...
Furt to stojí dvě stovky?
-Furt to stojí dvě stovky no.
To je zajímavý no, já jsem je dělala taky, když jsem tady byla no...
-Jó, mně doporučila abych jela studovat někam do Brna nebo do Olomouce, prostě pryč z Prahy, ani jsem pořádně nevěděla proč.
Kamarádka posílala na jadernou fyziku. (smích) A to chtěla dělat fyzioterapii. (smích)
-Tak já mám být hygienička no. (smích)
Ale tak zase třeba jsou školy pro dentální hygienistky, což je relativně podobný tý stomatologii...
-To jo no...
Ale jako nižší práce, tak to by teoreticky...
-To jako jo. Tak u mě to nevyšlo zas tak špatně, ale teďka si nepamatuju, co vyšlo u ostatních, ale myslím, že jim vyšla nějaká úplná hloupost.
No jo no, pak je otázka, kde je ta chyba, jestli je to prostě chyba toho testování nebo jestli třeba si opravdu vybrali školu, která jim nesedne a oni to zjistí třeba až v průběhu, až ji budou studovat.
-Tak zase jak má člověk zjistit, na co se hodí, že jo?
Samozřejmě, to je...
-To prostě každému musí přijít, já aspoň zastávám ten názor.
Nebo mít někoho, kdo tě tak jako naťukne a zjišťuje... Myslíš, že ani nikdo ze třídy nevyužil možnosti třeba toho školního psychologa, výchovného poradce? Nevíš o nikom?
-Tak to vůbec nevím.
V pohodě. Myslíš si, že to třeba k něčemu je takhle ta funkce? Pro vás, třeba pro vaši třídu?
-Já myslím, že určitě ano, protože když nemá s kým jiným to probrat a paní profesorka má na to kompetence, tak myslím, že by jim mohla určitě poradit, v něčem.
Jak myslíš, že by se to dalo zlepšit třeba na tý škole to povědomí o tom, jsi říkala, že o tom sama nevíš, při tom to tu nějakou dobu už běží. Tak jak by to šlo nějak zviditelnit?

-Tak stačilo by, aby nám to někdo řekl (se smíchem), abychom o tom věděli. To není jako... Jako vylepovat tady plakáty a nápisy není nutný, stačilo by, aby nám to třeba paní profesorka třídní řekla, že to existuje a že za ní můžeme kdykoli zajít. Nevím, možná je to mnou, že se nezajímám o zsv a paní profesorka je právě s těma studentama co maturují ze zsv, tak možná to jde jenom mimo mě. Je možný, že někdo jiný...

-Je možný, že někdo jiný z jiné třídy o tom ví třeba něco víc.

Jasně, tak jo. Kde sháníš obecně informace o těch školách, na které se hlásíš?

-Na internetu. A hlavně chodím na den otevřených dveří. A taky od studentů teda, jsem sháněla.

Jo, to jsme říkaly, ty kontakty.

-To si myslím, že je asi nejlepší, od těch studentů, hlavně od studentů, co tam studují, ne od těch, co odešli nebo byli vyhozený (smích)

A na těch dnech otevřených dveří, tam ses dozvěděla něco nového, něco co jsi před tím třeba nevěděla. Bylo to přínosný?

-Hlavně ten přístup těch studentů ke mně. Že se ke mně chovali mile, to taky potěší a že tě to pak víc jako nakopne něco dělat a dostat se pak na tu školu no, protože vidíš, že tam nejsou divní lidé, na té fakultě, že tam jsou normální lidé.

Na mimopražský ses teda hlásit nechtěla?

-Hmhm (zavrtění hlavou), chtěla jsem zůstat v Praze a v Český republice, takže ani nikam mimo do zahraničí ne.

Nelákalo tě to?

-Ne. Lákalo by mě to dostat se na pražskou fakultu a pak přes ní třeba přes program Erasmus někam odjet na půl roku, ale že bych studovala někde jinde, to ne.

Jasně jasně. Jak se připravuješ na to přijímací řízení, to jsme tady trochu naťukly, jak často třeba si třeba počítáš tu matematiku nebo projíždíš ty otázky.

-Tak většinou na hodinách, třeba na zeměpisu, když nás třeba nechá být, tak si tam počítám třeba matematiku, ve škole se učím, když přijdu domu, tak tam dělám prezentace na angličtinu, takže to nemám čas se učit do maturity.

To máte vlastně zítra a pozítří ty final testy?

-Příští týden, ono se to posunulo. No my jsme se to dozvěděli minulý týden v pátek, že se nám to posunuje a všichni jsme byli rádi, protože máme o týden času navíc.

Takže doma děláš spíš ty prezentace?

-No, a jedna prezentace mi zabere tak dva dny možná.

To jsou prezentace na angličtinu, na tu školní část?

-Školní, tam se musí mluvit osm až deset minut. Takže tak...

To je asi pořád stejný. Baví tě to?

-No, teďka už ani ne, před tím mě to docela i bavilo, když jsem dělala těch prvních patnáct prezentací, ale teď těch posledních pět, to je fakt už, už jedu automaticky, to už mě fakt jako štvě, už mě to nebaví.

Snažíš se nějak propojovat ty okruhy, abys mohla jako mluvit ve víc tématech o jedné věci, zkoušelas to nějak?

-Zkoušela jsem to a udělala jsem to asi jen u jedné, u dvou prezentací jsem to udělala, jinak všechno mám jedno téma, jedna prezentace, nic k tomu jinak nemám. Ostatní to dělají, že propojí třeba pět prezentací dohromady, já bych to třeba neuměla.

No, ono je to docela...

-Určitě je to výhodné.

Člověk se pak tolik nenadře.

-Přesně tak.

Tak jo. Zkusíme teď něco jiného, taková kreativní část. Tady mám devět nastříhaných papírků, na každém je nějaká hodnota, která pro tebe buď je anebo není důležitá vzhledem k tomu povolání nebo i studiu obecně. Prostě dát to dohromady, co je pro tebe důležité, co je mi méně důležité, zkusit to nějak seřadit a nějak o tom popemýšlet.

-Jasně.

Jak to vidíš?

-(zaujatě pracuje na úkolu)

Hm, vnitřní naplnění, plat, jasně.

-No, tak... hmhm... počkat... teďka... možnost kariérního postupu... jako když se teď zaměřím na to IT, tak to vidím nějak takhle, tak nějak...

U tý stomatologie by to bylo jinak?

-Asi úplně jinak.

U IT. Máme teda délka studia... jak to myslíš tenhle bod, je pro tebe důležitá ta příprava nebo jak o tom uvažuješ?

-Tak délka studia na bakaláře je to tři roky, to myslím, že není tak náročné.

Hmhm. Takže to je výhoda?

-To je určitě výhoda.

Kariérní postup, jasně. Časová flexibilita, je to pro tebe důležitý moct se rozhodnout, kdy udělám svoji práci, kdy si dám volno?

-No ano, je to pro mě důležité.

Co tam teď máme?

-Možnost dalšího vzdělávání, společenská prestiž....

Hmhm, bezva, tak jo. Já si to tady jen poznačím. (*zapisuji pořadí voleb*) Já tady mám totiž číslička a jsou na druhý straně, aby to nemátlo, protože mají čistě rozlišovací úlohu, ne podle žádný mý vlastní preference. Tak a kdybys to teď vzala podle tý stomatologie, byly by tam nějaký změny?

-Jojo, to by bylo trochu jiný. To by zůstalo, užitečnost by se asi vrátila semka, časová flexibilita...

Myslíš, že je to časově flexibilní povolání?

-Myslím, že jo.

No, já nevím.

-No já myslím, že jo, protože když jsi zubař, tak jsou pacienti na tobě závislí, ne ty na nich, takže máš nějakou určitou dobu, tak nevím procuješ třeba v úterý od jedné do čtyř. To si myslím, že není časově náročné.

Že si můžeš časově naplánovat ty schůzky nebo...

-Přesně tak.

Ale zároveň, když je máš naplánovaný, tak víš, že na ně musíš přijít, že jo? To se jinak musí přeojednat....

-Když to hrozně souvisí s tím platovým ohodnocením a společenskou prestiží.

No souvisí a nesouvisí, to každý vidí taky trochu jinak.

-No... kariérní postup... když už jseš zubař, tak tam už není kam postupovat moc...

Můžeš třeba přednášet na nějakých konferencích...

-Tak to jo no... no... možnost dalšího vzdělávání, člověk se učí celý život, tak já nevím kam to mám dát.

Můžeš to dát klidně na stejnou úroveň k něčemu, je to úplně tak, jak chceš ty. Jojojo, (dívám se na druhé volby) tak určitě je tohle pro společnost důležitější, možná i prestižnější, i když je to furt spojovaný s nějakou obavou těch.

-Jasný...

S bolestí...

-Ale vždycky myslím, že by mělo být na prvním místě to vnitřní naplnění, pak je důležité i to platové ohodnocení, určitě.

Jasně jasně, takže bys radši pracovala v nějakém soukromém sektoru nebo...

-Asi soukromým, určitě.

Takže sama na sebe?

-Sama na sebe, přesně tak.

Tak jo, bezva. Teď se zkus zamyslet a vymyslet tři povolání, která bys v žádném případě nechtěla nikdy dělat.

-Jo. (smích) Tři povolání...

A proč? Někáký zdůvodnění...

-Jasně. (chvíli ticho). Právník, určitě ne, neumím se hádat, neumím za jiného se hádat a jako... argumentovat takhle narychlo neumím... to ne... a navíc nezajímá mě právo, politika a tyhle věci mě vůbec nezajímají... Pak bych teda asi nemohla být učitelka, to taky ne, učit malé děti nebo prostě na základní škole bych nemohla, protože bych nemohla učit malé děti...

A co by ti na tom vadilo? Nebo nešlo? Nebavilo?

-Platové ohodnocení (smích) by mi vadilo a nevím, já bych prostě nedokázala učit malé děti, já nevím proč...

Nemáš k tomu vztah?

-Nemám k tomu vztah, nikdy jsem k tomu neměla vztah.... A to třetí, to je už těžší... hmm... asi bych nemohla do politiky.

Hm, takže je to podobný jako s tím právníkem?

-Přesně tak, já jsem zaměřená spíš na ty přírodovědné obory.

Určitě, to je zajímavý. Myslíš, že bys radši pracovala sama na sebe, respektive sama za sebe nebo třeba v týmu, v nějakém kolektivu?

-No... to je mi jedno, na tom mi nezáleží.

Dobře, to je taky zajímavý. Tak jo... ty jsi říkala, že bys mohla jít prakticky bez přijímaček na tu VŠE, na ten ČVUT budeš dělat teda...

-Budu...

A na ty lékařský taky.

-Taky...

Jasný. Co by se stalo, kdyby ses nedostala na ty školy, kam děláš přijímačky, takže bys šla na tu informatiku. Byla bys s tím v pohodě?

-Kdybych se nedostala na tu stomatologii?

No.

-Já bych s tím byla v pohodě.

Takže VŠE máš jako jistotu...

-To mám jako jistotu a taková ta poslední šance, teda poslední možnost v podstatě, ale jako nevadilo by mi ani tam jít, to určitě ne.

Ale kdyby ses dostala někam jinam, tak bys radši šla tam.

-To bych radši šla tam.

Jasně. To je hrozně prima mít jako takhle tu jistotu.

-To jo, já jsem jako jeden den přemýšlela, co budu dělat, když se nikam nedostanu, tak jsem na netu vyhledávala všechno možný a pak jsem narazila na tohle, že by mě brali bez přijímaček, takže jsem byla úplně nadšená z toho.

Tak jo, já myslím, že jsme probraly všechno, co jsme měly, chceš něco ještě k tomu dodat nebo myslíš, že jsme něco nezmiňovaly?

-Já myslím, že všechno, jen že se rozhodnu až podle toho, kam mě vezmou, že si ještě nejsem stoprocentně jistá.

To je naprosto v pořádku.

Doslovný přepis rozhovoru – Anička

Hodnotové preference:

9 – vnitřní naplnění – vlastní zájem o práci, spokojenost v práci, obliba dané práce, 1 – užitečnost zaměstnání pro druhé, pro společnost

8 – možnost dalšího vzdělávání, 6 – délka studia a náročnost přípravy na povolání, 5 – vlastní zodpovědnost při výkonu povolání

3 – platové ohodnocení, 4 – možnost časové flexibility

2 – společenská prestiž, 7 – možnost kariérního postupu

Rozhovor:

V dotazníku jsi uvedla pět přihlášek, přičemž hlavně ta medicína a přírodní vědy. Je to takhle pořádku? Nezměnilo se to nějak?

-Jojo, ale teď už do Francie se mi vůbec nechce, na medicínu a do toho Bruselu mám ještě pořád čas, na ty přihlášky, ještě jsem je neposlala a taky spíš asi ani tam nebudu posílat.

Takže jsi to přehodnotila...

-Jo, přehodnotila a teďka mojí prioritou je spíš ten Linetz a biologická chemie.

Takže v němčině?

-Je to v angličtině. A mě právě láká to, že to není jenom chemie, ani jenom biologie, ale je to spojení obou a je to v angličtině, což je super, a je to v Linzi, ktere je blízko, no a prostě je to takový zajímavý.

Jojo. A proč se ti nechce do Francie?

-No protože systém medicíny ve Francii je hrozně... je určitě, v něčem je super, oni tam vezmou skoro všechny, do prvéku. A na konci prvéku se dělá hrozně velká a těžká zkouška, fakt obrovská a každý rok tam vládá, francouzská, vydá přesnou kvótu, kolik lidí může projít. Jako udělá jí minimum lidí. A můžeš jí opakovat, když teda to uděláš, tak můžeš jít a normálně tam studovat, ale když ji podruhé neuděláš, jako druhý rok jí neuděláš, tak máš normálně zákaz se hlásit na medicínu ve Francii. A jako představa, že rok tam jsem, jako rok tam bojuju, tam jako ani nejde si udělat přátelé, tam jako všichni v sobě vidí konkurenci, jako tak mi to všichni líčí, jako kamarádi, a ten prvak je strašně, nebo jako je hrozně náročný... i psychicky... a to se mi jako nechtělo tam podstoupit.

Takže máš jako možnost s někým, kdo tam studuje, to probrat?

-Jo, tak jako já jsem z francouzské sekce, já jsem byla i rok ve Francii, jako na střední škole, takže jako pořád jsem v kontaktu s těma francouzskými kamarádama, některými, někteří z nich jsou taky na té medicíně a jsou z toho hrozně nešťastní. Nebo nešťastní... já

jsem teď přehodnotila to, že nechci už tolik na medicínu, protože moje máma je doktorka a prostě jsem si uvědomila, že to je... je to prostě hrozně složitý. Být žena a být doktorka.

V čem to je?

-No že když má člověk, by chtěl mít potom rodinu, tak moje máma teď dělá obvodní lékařku, dětskou, což bych dělat nikdy nechtěla, protože ta práce je absolutně... tam prostě dává, předepisuje nějaký sirupy na kašel a nevím, to by mě asi moc nebavilo. A kdyby člověk měl... no studuje se to šest let, je to prostě takový náročný...

Co by sis tedy představovala?

-Tak samozřejmě, tam musíš prostě chtít. No mně se teď kon, ale ono se to třeba ještě úplně přehodnotí a pudu na medicínu, jako já se tomu nebráním, mě to pořád láká, to zase ne, mně se líbí hodně ta biologie a přírodní vědy s tím, že bych to třeba zkusila na rok a zjistila, že to není pro mě a zkusila tu medicínu. Jako že pořád k ní mám hodně blízko. I proto, že by mě pak lákalo jet pak třeba na rok do Afriky. Teď jsem četla o tom knížku, jak český lékař, který se jmenuje, nevím jak, napsal knížku o tom, prostě o svých misích s lékaři bez hranic. A to by mě lákalo hodně. A tam berou jenom kvalifikované lékaře, tam neberou studenty. Což je důležitý taky. Jo a ještě s tou biologií a chemií, v tom vidím, to je taková moje naivní představa, bavilo by mě ne jako dělat chemii v laboratoři, no i když jako jo, ale jako spíš v souvislosti s přírodou, jako environmentální chemii. Biologii, protože je to dost aktuální, se všema lékama, co vypouštíme do vod. To by mě bavilo. Mě to jakoby zajímá. Hodně.

Skvělý. Co děláš ve volném čase, když zrovna nejsi ve škole?

-Hraju na saxofon, jako pravidelně, mám hodiny, pak vedu skautky, jako ne úplně pravidelně, nebo na ty schůzky, schůzky mají jednou tejdne, tam chodím občas, protože musím, ale ne zas tak často, o víkendech s nima, teď třeba o víkendů jsem s nima byla, to musím občas připravit a jezdím s nima na tábory. Což je super, to je asi to jediný, já tam chodím na ty skauty, protože tam máme hrozně dobrou partu těch vedoucích a mám tam hrozně dobrý kamarády, který mi rozumí. Nejsme zas tak skautský oddíl jako všechny ostatní. My jsme takové benevolentní. No a pak, teď už jsem teda přestala, v maturitním ročníku, ale třeba minulej rok jsem ještě chodila dvakrát tejdne na beach volejbal, který jsem hrála, to teď úplně nezávím, ještě s tím skautem a maturitou a se vším.

Jo, takže časově.

-No, ale chodím, mám dva starší sourozence a bydlím na okraji Prahy, takže tam máme přírodu a docela často jezdíme třeba na kolo, chodím běhat, protože mám ráda pohyb, v létě ráda chodím po horách. I právě proto mě přitahuje ta environmentální chemie, protože mám, to s tím asi taky souvisí, můj dva sourozenci studují geografii a kartografii a hodně s nima jezdím právě po horách a tak a s tím souvisí, jako je to úplně naivní a hloupost, ale třeba se dá měřit i nějaký jako průtok vod a tak, různě po světě a tak.

Takže tě tam přitahuje třeba i ta možnost cestování, poznávání nějakých nových míst, krajin.

-Určitě.

Skvělý. Jak probíhají přijímačky? Třeba do toho Linze?

-Do toho Linze se dělá, tam s dělá jenom zkouška z angličtiny, když splňuješ požadavky, myslím minimálně tříletého studia biologie a chemie, fyziky a matematiky, přírodních věd, což splňuji a musíš mít, je to jako na průměr, což je trochu zvláštní, to mě trochu odrazuje, ale byla jsem se tam podívat na dni otevřených dveří a i jsem tam mluvila s holkou, která tam byla, která to absolvovala, která to studovala a říkala, že to skoro nikdo nezná, že je náhoda, že jsem na to narazila, na tehle obor, což je zvláštní, a že se toho jako lídi bojí, že tam jako nechtěj jezdit a když už se tam někdo přihlásí, tak že ta kvalita je tam jako dobrá, že se toho nemám bát.

A jak jsi na to narazila ty teda?

-Já jsem na to narazila přes kamaráda, který mi o tom řekl, který je taky nadšený do biologických, do biologie a chemie, ze skauta (smích). No. A tam jsou teda přijímačky jenom z angličtiny.

Jo, a jak je to s tím průměrem?

-No nesmíš mít horší než dvojky, z těch předmětů. Myslím, teda.

Z maturity?

-Ne, z těch přírodovědných. Za poslední tři roky. Já si to přesně nepamatuju. Nějak tak. A když to nesplňuješ, tak můžeš udělat přijímací zkoušku z toho předmětu.

A zatím to splňuješ?

-Jojo. A na tu lékařskou, to nevím, jestli víš, ale tady v Praze, každá fakulta vydává knížečky modelových otázek z každého toho předmětu fyziky, biologie, chemie, a těch otázek je hrozně kvanta, je to třeba tisíc otázek z každého předmětu, klidně i víc, a většinou jsou ty otázky hrozně hloupý, jako že by to člověk neodvodil, že to jsou názvy nějakých enzymů, který v životě nepotřebuješ a který jsou vyloženy pro to, aby to ukazovalo, jestli sis přečetl všechny ty otázky, jestli ses to slepě naučil, takže to ani neučí člověka uvažovat, což mě hrozně odrazuje tam chodit vůbec na tu medicínu, když to vidím na té první, tam jsem si vůbec nepodala přihlášku, protože tam berou, tam jsou přijímačky jen na základě sta otázek z každého toho předmětu, z těch modelových otázek, takže tam se fakt dostanou jenom lidi, který mají 98 procent, mají 100 procent ze všech těch otázek, aby ses tam dostala, jsou fakt nabířované a jsou fakt hloupý. Jako mám tam kamarádku, která je z toho nešťastná, z těch lidí, co tam jsou, jako že neumí přemýšlet, což je hrozně špatný, protože doktoři by měli umět přemýšlet a analyzovat. Ta druhá to má lepší, ta má modelové otázky jenom z třetiny a pak nějaký logický věci, na který se nemůžeš připravit a pak tam má ještě pohovor. Takže to je smysluplnější.

Pohovor tam máš v druhém kole?

-V druhém kole no. Ale já jsem se na to ještě nezačla připravovat, protože je možnost, že mě vezmou na třetí bez přijímaček, tam berou, což teda taky nepodporuju, protože mi to přijde hloupý, vůči těm... ale (smích)... berou do průměru 1,7 nebo 1,6, což splňuju tak nějak akorát a pak tam musíš mít umístění do třetího místa v nějaké soutěži a to jsem tam poslala Jizerskou padesátku, kde jsem byla první v dětech do osmnácti let, což je takový, jako nevím, jak se k tomu vyjádří, ale asi to vypadá, že mě tam vezmou. Tak to je super, to bys měla výhodu.

-To bych měla, bych se nemusela stresovat těma modelovými otázkami, což teda nedělám, což dělají všichni moji spolužáci.

No a zároveň bys měla nějakou jistotu, že jo.

-No a ještě teda jsem poslala jednu přihlášku na přírodovědeckou fakultu, na chemii životního prostředí.

Jo. Co bys chtěla, po vystudování nějakého z těch oborů, vyber si kterého, dělat?

-No kdyby to byla medicína, tak bych asi praktikovala lékaře (smích).

A nějak konkrétně?

-Jo konkrétně...

Máš nějakou představu? Třeba zhruba jenom?

-Vím, co bych dělat nechtěla. Nechtěla bych určitě dělat asi obvodáka, ani gynekologa, ani... já mám představu takovou jako... ani chirurga bych nechtěla dělat, protože to je hrozně náročný. Nemám asi no.

A v té přírodovědné?

-V té přírodovědné bych chtěla dělat něco, to já neumím takhle říct, to je pro mě hrozně abstraktní, ale něco z tou přírodou, zkoumat...

Spojit to třeba s tím cestováním nějak? Pokud by to šlo?

-To taky, aspoň studium. (smích)

Znáš někoho, kdo nějaký z těch povolání dělá? Ty jsi mluvila o mamce...

-To mám, to mám. Lékaře, lékařů znám víc. Mámu, která je teda pediatr, potom máme kamaráda, kterej je gynekolog a pak mám kamarády, teda máma má spoustu kamarádů z medicíny...

Měla jsi možnost se s někým z nich o tom pobavit nějak blíž?

-No jenom s mámou jsem se o tom bavila. A máma mě od toho dost odrazuje, jako od studia medicíny.

Já jsem se s tím setkala víckrát, že rodiče, lékaři, odrazují svoje děti od studia medicíny.

-A to samý i moje spolužačka, její tatínek je primář v nemocnici, já nevím kde přesně, někde v Praze, na Vinohradech nebo kde. A ta holka se ani nehlásí na medicínu, a to původně chtěla, ale jak vidí, jak je to pro něj hrozně náročný, on dělal lékaře nejdřív v Anglii, pak se přestěhovali zpátky sem, tam vydělával dost, tady vydělává dost málo na to, že je tam pořád a je z toho hrozně zničený a má tam noční a pak doma akorát spí a je to jako hrozně smutný no. Nevím no, je to i jako hrozně velké závazek, ta medicína, přijde mi, že... jako proto jsem chtěla do té Francie, protože tam je to trochu jinak, to školství, že se tam jenom nebifluje, jako tady hodně, ale zase mě odrazuje ten prvak. V Belgii je to lepší, tam jsou jako přijímací zkoušky rovnou a pak tě už nevyhodí.

No a kdyby ses dostala na všechny ty školy, kam bys šla nejradši?

-No asi bych šla do toho Linze, nejradši, to zkusit prostě.

Takže myslíš, že by to byla největší zkušenost pro tebe?

-Jo, určitě.

I třeba větší než ta Francie?

-Já bych si to pak srovnala v hlavě, že jsem ochotná ten rok obětovat i v tom, že je to v angličtině, i v tom, že bych se tam mohla naučit německy, což neumím.

Takže tenhle rok by pro tebe nebyl jako ztráta, ale kdybys byla rok v té Francii, tak to bys považovala za ztrátu?

-Jo, to bych považovala za ztrátu, protože už jsem rok ve Francii byla a úplně vidím ty Francouze, jak se jenom učeí a nemaj jako ani žádný upřímný kamarádství, protože mezi sebou hrozně soupeří.

A to by ti tam chybělo?

-To by mi tam hrozně chybělo. Protože by to v tuhle chvíli nebyl krok do neznáma, jako určitě by tam bylo něco nového, ale ne o tolik, jak už jsem to jednou zažila...

Myslíš, že ta zkušenost byla hodně podobná.

-Jako určitě by byla jiná, ale je to stejná země a

Jasně.

-A i to, že Linz je docela blízko Česka (smích). A taky je blízko Šumavy a je blízko do Alp (smích), protože mám ráda tyhle hory. A i proto, že Linz, to centrum je hezký, jezdí se tam na kole a je tam feka (smích).

Krásný, to je pravda. Vrátime se trochu zpátky k tomu lékařskému povolání. Myslíš, že má nějaký opravdu výhody, nějaký kladný stránky?

-Lékař? No určitě, ten pocit, někoho léčit a vědět, že někomu jsem někomu pomohl, to musí bejt opravdu skvělý a to by mě... to mě na tom láká, no, to je hrozně takový ušlechtilý, no šlechetný (smích). No, to rozhodně. Hlavně je to smysluplný povolání pro mě, jako že víš, opravdu, že... není to, že děláš sekretářku někde v nějaký... kanceláři a jenom papíruješ. Nic neděláš.

A co nějaký záporný stránky? Nebo rizika toho povolání?

-No rozhodně, když jsem o tom přemýšlela, tak bych se hrozně bála vzít na sebe tu zodpovědnost za ty lidi, protože ty lidi jsou... ti bezmezně věřej a myslíš si, že jseš úplně ten jedinej, nebo že seš ten záchranný bod. A ty musíš na sebe vzít tu zodpovědnost a samozřejmě, někdy se to pokazí, tomu člověku třeba nedokážeš pomoci, špatně to odhadneš, nemáš prostě tu zkušenost...

Nebo to třeba ani nejde...

-Nejde to ani, vidíš toho člověka jak... to musí bejt hrozný podle mě. To se musí člověk asi nějak obrnit, protože to by jinak nemohl bejt lékař.

Myslíš, že to jde se proti tomuhle nějak obrnit?

-Rozhodně to musí nějak jít, protože lékaři jsou pořád, ale... potom je možný, že spousta lékařů jsou... nebo můžou mít posunutý to vnímání, citový, nebo si to aspoň myslím. Já tomu věřím, protože obvodní lékař tohle určitě neřeší (smích), ale... no, to mi přijde jako obrovská výzva, nebo jako obrovská... taková věc. A potom tam taky je to, že když pracuješ třeba tady v Praze, ale to je jiný.. ale to je každá práce... no, že to tady není dobře ohodnocený, třeba tolik, i když ty lidi pracujou třeba dost. Jsou z toho zničený a ... (ticho)

Pak třeba ani ty výkony neodpovídaj...

-No, to rozhodně.

Myslíš, že tobě by tohle povolání sedlo? Že by ses na něj hodila? Švejkova vlastnostma, schopnostma?

-(smích) to je takový egoistický.

Mluvíme hodně teoreticky.

-Jako... já myslím, že jo (smích). Ale to je hrozný to takhle říct.

To vůbec není hrozný.

-No, to je.

To je přeci důležitý vědět.

-No, tak to si myslím, jako že jo. No s tím, jako mám s tím pořád problém, s tím vzít... ale.. no jo. (smích). Jako já jsem teďka byla v Motole, byla jsem tam hospitalizovaná na chvíli a právě jsem tam viděla scénu, jak tam nějaká maminka, já jsem byla ještě na dětském, protože do devatenácti let, a tam nějaká maminka měla nějakou dcerušku a byla za tím doktorem a úplně jsem viděla, jak na něj vkládá veškerou tu důvěru a říká, já to nechám na vás, dělejte jak myslíte, nejlíp, já tomu nerozumím a ten doktor tam byl a musel se usmívat a musel to to a to mi přišlo takový jako... to jsem si uvědomila, že to vlastně nemaj lehký, ale zároveň si myslím, že bych to třeba i zvládla.

Bezva. Kdo tobě nejvíc pomáhá při výběru těch škol?

-Při rozhodování? No jako rozhodně rodiče a kamarádi a právě i to, že vidím ty mý sourozence, ty mě třeba hrozně odradili, protože na té geografii a kartografii, ale jako to je hloupý, to je stupidní, tam to jejich studium je prostě hrozná zábava, jsou tam jako hrozně přátelský, pořád někde jezdějí a pořád něco měřej táhly někde a je to super a občas jsem s nima někde jela a pak jsem si říkala, na medicínu, tam se pořád jenom učeí a občas jdou na nějakou velkou párty a zase se učeí a je to hrozný stereotyp. A to jsem si začala říkat, že nevím, jestli chci svůj život obětovat medicíně, já vím, že je to úplně obětování života, v něčem, když to chce člověk dělat tak jako opravdu, poctivě.

Je pravda, že zodpovědnost mezi těmahle dvěma oborama je opravdu rozdílná.

-To jo, ale pak jsem si zpětně řekla, že jo, že mi to za to stojí. A teď balancuju, mám období, kdy si říkám, že mi to za to určitě stojí, že do toho určitě puďu a pak zas období, kdy to za to nestojí a radši budu zachraňovat planetu (smích). A asi právě proto chci zkusit ten rok v tom Linzi a říct si, že mě to vlastně třeba nebaví a že chci dělat medicínu. Ale protože si myslím, že je důležitý si to ujasnit takhle než... že bych toho třeba pak litovala, kdybych šla rovnou na tu medicínu.

Jo, probíráš to konkrétně s rodičema? Třeba s každým zvlášť?

-Ne, to ne. Oni se mě ptali, kam se hlásím, já jsem jim, to jsem si všechno vybrala sama, oni mi neřekli třeba přihlas se, já jsem si poslala sama přihlášky, oni mi je pak zaplatili, jako že na mě byli hodný (smích), ale pak jsem si povídala jednou s mámou ve vlaku, asi hodinu a půl o tý její medicíně a ona z toho byla taková hrozně zklamaná, mi to přišlo, že... jakože vůbec o zdravotnictví u nás v Čechách a vůbec. Jako já jsem se ptala, ty jsi chtěla dělat obvodního lékaře?, nebo jako a ona ne, to jsem jako v životě nejmenší chtěla dělat, ale jako protože já mám starší dva bratry, který jsou o rok starší, takže s náma byla docela dlouho doma, takže to člověk potom nemůže dělat něco, to je pochopitelný, nemůže dělat třeba chirurga, protože chirurg potřebuje praxi, aby mohl dělat dobrého chirurga.

Takže ti k tomu řekla jakoby svoje názory.

-Jakoby jo, řekla mi k tomu určitě svoje názory a svůj pohled na tu věc, zároveň ten pohled vidím i, i pak jsem ten pohled viděla u svojí doktorky, jsme si nějak povídaly v ordinaci a ona mi řekla, hlavně prostě nechod' do Česka na medicínu.

Fakt?

-Jakože říkala, vždyť mi si nemůžem léčit jak chcem (smích). Je to zajímavý no, i právě teď, když jsem byla v tom Motole, tak se mě ptali, jako kam se hlásím, já že na medicínu a ona na to, ne, já nejsem ta, která odrazuje, ale jako že je hodně doktorů, co... to je fakt zajímavý...

Vlastně jsi nenarazila na doktora, kterej by ti řekl, že je to dobrá volba.

-Jo, to jsem narazila.

Jo?

-Jo, nebo když jsem byla na dni otevřených dveří na tý druhý fakultě, která mi přijde jako to, super, nebo... no. Tak tam byla žena, mladá žena, jako doktorka a ta říkala, že toho určitě nelituje, že si vybrala jako obor medicínu, ale že to stojí určitý... jako že tím určitě něco ztratila a že to je jako hrozně těžká volba, si to vybrat, ale že toho nelituje.

Je pravda, že pro cokoliv se člověk rozhodne, tak něco obětuje. Člověk nemůže dělat všechno.

-To je právě to, pak já jsem si uvědomila, že cokoliv budu dělat, tak vždycky tomu něco obětuju a že to vlastně není tak hrozná věc (smích).

Ve třídě to nějak rozebíráte? Kdo se kam chystá?

-Jo, rozebíráme to. S... mým jedním spolužákem jsme to rozebírali, protože ten má taky krok do neznáma a podporuje mě v tom, ať třeba jedu do toho Bruselu (smích). Na tu medicínu. A pak je tam spousta, no... spousta... docela dost lidí, co se hlásí na tu medicínu sem k nám, co se prostě už drtí ty otázky a mě to prostě hrozně odrazuje (smích). Kdykoliv je vidím prostě...

Jasně, to chápu. Využila jsi někdy možnosti, nebo víš vůbec o možnosti konzultace tady na škole?

-Jo, to vím, ale nikdy jsem to nevyužila. I když jsme měli ty psychologický testy, na co se hodíme, tak jsem tam nešla, protože k tomu mám takovej jako špatnej vztah (smích).

Proč máš špatnej vztah?

-Nebo špatnej... ne, to není špatnej vztah, to je spíš averze, když jsem byla ještě před touhle školou na gymnáziu, na osmiletým, a tam jsme to hodně řešili, tu psychologii, no prostě měli jsme tam holčičku s Aspergerovým syndromem, u nás ve třídě, která ale měla vysokou, vysoký level toho, jakože potřebovala svojí osobní konzultantku, ne konzultantku...

Asistentku...

-Asistentku. A právě tam byla i učitelka psychologie, který já jsem se asi bála, nebo já nevím a dělali jsme tam každou hodinu ty její testy psychologický, jednou přišla s vánočním balíčkem, že má sto otázek (smích) a přišlo mi to všechno jako taková hloupost a od té doby jsem si jako neudělala jinej názor. Ale to není jako že bych... to je asi jako z toho.

Tak je to tvoje zkušenost z toho.

-Je to moje zkušenost a navíc jsem si říkala, že já jsem měla jasno a nechťelo se mi trávit den tím, že budu dělat testy.

Jasně.

-A navíc jsem měla víc referencí, co dělali loni...

Jasně. A třeba s paní profesorkou Dočekalovou tady ze školy nebo...

-My ji ani nemáme, takže to jsem neřešila.

A nevíš, jestli někdo ze spolužáků s tím má nějakou zkušenost?

-Jako s výběrem školy? To myslím, že ne. My jsme jednou, když jsem byla ve Francii, jako za ní zašli, pro radu.

To je fajn. Tak jo. Kde sháníš informace o těch školách, na který se hlásíš?

-No tak jednat určitě z internetu, z jejich stránek, jednak od studentů, co tam studujou, to jsem si sehnala vlastně všechny...

To je hodně cenný...

-A to je asi vlastně všechno. Nebo mě teď nenapadá nic...

No, to je úplně dostačující. Teď si zkusíme takovou praktičtější a kreativnější věc. Já tady mám devět lístečků, na každým z nich je nějaká hodnota, která pro tebe může nebo nemusí být důležitá vzhledem k tomu budoucímu povolání.

-A mám je seřadit.

Přesně tak. Zkus je nějak seřadit. Je to úplně na tobě.

-Co znamená možnost dalšího vzdělání?

Co pro tebe znamená možnost dalšího vzdělání?

-Jo takhle, tak to já už vim. Už to chápu.

Klidně to řekni.

-Jako že se rozvinu dál tím studiem.

Třeba. Nebo to může znamenat, že v rámci toho zaměstnání se budeš dál vzdělávat, že budeš expandovat do dalších oblastí, třeba. Cokoli.

... (smích)...

Proč jsi vyšoupla kariérní postup?

-Protože já jsem nad tím teďko, jsem se o tom bavila s tím kamarádem z toho oddílu, který už teďkon dokončuje diplomku a kterej to má teď už hrozně srovnaný, co chce dělat, už pracuje od bakaláře v nějaký firmě, už tam dělá právě na docela vysoký pozici se propracoval a já jsem se s ním bavila o mým studiu, on se mě ptal kam se hlásím, já jsem říkala, že se hlásím na medicínu, že bych tam chtěla, ale že si říkám, jestli mi to za to stojí, že mám spoustu toho proč... jako negativních věcí a on mi na to řekl, že je to tak vždycky, neřekl v kariéře, ale řek že v práci musíš vložit prostě úplně všechno no. Musíš obětovat úplně všechno a já jsem se úplně zhrozila, že nechci být úspěšný člověk, ale chci být šťastný člověk (smích).

Tak je to určitý názor, s kterým můžeme nebo nemusíme souhlasit no (smích).

... tohle taky není úplně důležitý... nevím...

Klidně můžeš dávat na stejnou úroveň něco, je to na tobě.

-Jo takhle.... A možnost časové flexibility je v rámci toho povolání, že mi bude zabírat spoustu času, to povolání.

Jak je pro tebe časová flexibilita důležitá? Jestli potřebuješ, aby sis mohla svůj čas řídit z velkých částí sama nebo ne. Takhle.

-Jo. A tohle je je, jestli ráda vkládám vlastní zodpovědnost?

Jo, jestli chceš a máš ráda, když za věci odpovídáš.

-Já tohle mám asi dost spojený, a to vnitřní naplnění je nejdůležitější. A délka studia je pro mě taky důležitá. Nebo jako nerada bych něco studovala šest let, aby mi to pak bylo k ničemu. Jako aby to bylo přímo úměrný, i když chápu, že musíš studovat dlouho, abys mohla být třeba lékař.

Nebo jsou lidi, který chtějí studovat dlouho jenom proto, aby měli status studenta a nemuseli jít pracovat jo, je to taky určitě pohled na to...

-To jo no... (ticho)... tohle je taky určitě důležitý. Rozvoj.

Jo, to vzdělání.

-Protože budu studovat proto, abych se něco dozvěděla, protože se chci něco dozvědět. Vlastní zodpovědnost při výkonu povolání, to je pro mě asi taky docela důležitý. A platové ohodnocení je pro mě taky důležité, asi nebudu dělat práci, která mi nebude moc přinášet, ale zároveň... asi budu radši dělat práci, která bude míň placená, než tu, která bude víc placená, ale nebude mě nijak naplňovat.

Jo.

-V tom mám jasno, že nechci jít... no a možnost časové flexibility, to je asi tak nastejno...

Bezvadný. Tak jo. Co pro tebe znamená třeba to vlastní zodpovědnost?

-No to jsem moc nepochopila, tak jsem to dala doprostřed. No jako určitě budu ráda, když... no určitě preferuju to, když můžu přemýšlet sama, než kdyby nade mnou někdo byl a musel mi obligátně říkat, co mám dělat a zároveň to souvisí určitě s tím, že když už něco dělám, tak to budu dělat pečlivě a spolehlivě, to je asi důležitější. To je vlastně dost důležitý. No. Takhle se to dá říct. Když už něco děláš, to je u toho lékaře, když chceš dělat pořádného lékaře, tak tomu musíš věnovat... nemůžeš se na to vykašlat.

Vnímáš tam i nějaký riziko tý zodpovědnosti?

-No určitě, může ti to jako přerůst přes hlavu. No to je vlastně pravda, tak to musíme dát takhle, protože to by se člověk mohl zbláznit (pozn. mění umístění zodpovědnosti). (smích)

Jojo.

-Musí tam být nadhled určitý.

Co ta společenská prestiž? Jak to vnímáš, tohle slovní spojení?

-No je to určitě, spousta lidí určitě jejich snem je být právníkem právě proto, že právníci jsou ve společnosti... když se řekne, že je někdo právník, tak se mu začnou třeba klanět, ne to je přehnaný, ale...

No ono kolikrát právník a lékař jsou na hodně podobný úrovni.

-No já vím no, taky se říká paní doktorko a tak, ale přijde mi to jako umělý a když bych šla dělat lékaře, tak bych to nešla dělat proto, abych byla v očích ostatních něco víc.

Super. Teď zkus vymyslet tři povolání, který bys v žádném případě nechtěla dělat, z nějakého důvodu.

-Nechtěla bych dělat úředníka, jako co sedí v kanceláři.

Proč bys nechtěla?

-Protože bych nechtěla být zavřená v pracovně a dělat jenom byrokracii, která pro mě nemá, nebo která v té dané situaci nedává smysl.

Nechtěla bych dělat... To je těžký. Spoustu věcí bych nechtěla dělat (smích).

Říkej.

-(ticho) Asi ani popeláře bych nechtěla dělat. A nechtěla bych dělat u pohřební služby.

To je fakt zajímavý, to mi nikdo ještě neřek. Proč bys nechtěla dělat v pohřební službě?

-No protože kontakt... přijde mi to... být v kontaktu neustále se smrtí mi přijde hrozně depresivní.

Máš pocit, že i ten lékař by mohl být někdy na stejný úrovni?

-To určitě, ale ten má šanci to ještě nějak zvrátit, ten může ty následky ještě nějak ovlivnit, kdyžto pohřební služba už jenom odklízí.

Jasně, tam už je to daný. Super. Takže teď z těch přihlášek, co máš daný, by se dalo říct, že máš jistou tu třetí lékařskou?

-Teoreticky jo.

A na ostatní budeš teda ještě posílat.

-No, do toho Bruselu, do té Francie to asi posílat nebudu, takže spíš bych to posílala jenom do toho Bruselu. A tam jinak to mám všechno poslaný. A ještě tady mám tu přírodovědu. Která byla vlastně moje záchrana, protože tam se dělá z logických předpokladů nebo z nějakých všeobecných, což jsou takový logický testy, který jsou většinou docela jednoduchý, nebo...

Tak jo. Já mám asi všechno co potřebuju. Myslíš, že jsme ještě něco nezmínily nebo patřičně nerozebraly?

-Ne, asi ne.

Bezva, tak ti moc děkuju.

Doslovný přepis rozhovoru – David

Hodnotové preference:

9 – vnitřní naplnění – vlastní zájem o práci, spokojenost v práci, obliba dané práce

1 – užitečnost zaměstnání pro druhé, pro společnost

8 – možnost dalšího vzdělávání

2 – společenská prestiž

7 – možnost kariérního postupu, 4 – možnost časové flexibility

5 – vlastní zodpovědnost při výkonu povolání

3 – platové ohodnocení, 6 – délka studia a náročnost přípravy na povolání

Rozhovor:

Jak jsi mi vyplňoval ten dotazník, tak jsi mi tam psal pět přihlášek. Podal jsi nakonec všechny nebo jak to dopadlo?

-Já nevím, který jsem tam nakonec napsal všechny.

Architekturu a ten Warwick...

-Jo, tam jsem to podal, na West Scotland jsem to taky podal a ještě jsem to podal... na Lietz, do Lietzu...

A jak tam probíhá to přijímací řízení?

-To je ten anglický model, to znamená, že existuje v podstatě takovej, kterej se jmenuje YouCas a tam člověk vyplní nějaký iniciály o sobě a v podstatě nejdůležitější část je taková esej, poměrně krátká, já nevím, kolik to má znaků, to jsem zapomněl, ale tak do dvou stránek, do dvou normostran, kterou tam člověk nějak napíše a musí nějak zaujmout ty, co to pak budou číst no a další důležitý je doporučení od učitele vlastně, který to vyplňuje on-line, všechno se to vyplňuje on-line.

Kdo ti psal doporučení?

-Bureš. A asi mi napsal dobrý doporučení, protože mi to... zatím nemám odpověď z té třetí školy, ale z těch dvou mi to vyšlo.

Tak to je skvělý. Takže ti to vyšlo zatím kam?

-Vyšlo mi to na ten Warwick a do toho Lietzu, University of West Scotland. Oni tam po mě chtěli ještě nějaký doplňující informace, abych jim poslal prostě něco, nějaký qualifications, ale já jsem přesně nevěděl, co po mě chtějí, tak jsem jim odpověděl a oni mi furt neodpověděli zpátky a deadline je teď do čtvrtka, na ty moje dokumenty, co jim mám poslat a já nevím, co jim mám poslat, ale já stejně chci jít na ten Warwick, takže je mi to celkem jedno, jestli mě tam přijmou nebo ne.

Takže seš vlastně už tam?

-V podstatě jo no.

No tak to je výborný.

-Na architekturu mi to taky vyšlo, ale budu se snažit spíš do té Anglie, protože na tu architekturu nemám zas tak dobrý od lidí, co tam jsou doporučení...

Chápu. A co se vlastně vyučuje v té škole v Anglii, kam bys chtěl nejvíc jít?

-To je vlastně obor, kterej se jmenuje „automativ engeneering“, takže tam by se měla vyučovat, je to vlastně inženýrské obor, teda bakalářském, na tři roky a bude se tam vyučovat konstrukce automobilů, doufám, že tam jako zešíroka všechno, co je k tomu potřeba, takže hlavně hodně fyziky a matiky, takový to... a mělo by to být i s důrazem na ekologii, vzhledem k té konstrukci těch vozidel... a dobrý je na tom Warwicku, teda je to škola, která je docela vysoko umístěná v žebříčku univerzit, někde do padesátého místa na světě, což je, myslím, už docela dobrý a hlavně, že ta škola rovnou už v tom programu má zakomponovanou spolupráci s automobilkami, který mají vývojová centra v Británii, což je Toyota, Nissan, Jaguar a LandRover.

Tak to je skvělý.

-A ty firmy mají kanceláře i přímo v tom kampusu, takže je dobrý i kvůli získávání různých stáží a tak.

To je hodně propojený s tou praxí.

-Jojo, což si myslím, že zrovna u nás trochu schází, možná ani ne na těch technických oborech, tam je to možná trochu lepší, ale stejně si myslím, že to není úplně... spíš je to na iniciativě každého studenta u nás, kdežto tam je to víc integrovaný do toho... Pak je druhá stránka věci, to školný tam stojí 9 tisíc liber za rok a náklady na život, což je jídlo a ubytování, to je skoro jednou tolik ještě, takže já budu shánět nějaký stipendium a když ho neseženu, tak mám asi smůlu (smích).

A jak budeš shánět to stýpko? Jak se to dá řešit?

-No, já jsem prošvih už Bakalů, ten se dává vlastně rok před tím, vlastně ještě před tím, než člověk posílá přihlášku, takže bud zkoušet Kellnera, kterej to má někdy do konce května, to budu podávat a pak když už to budu mít jednou hotový, tak to budu ještě rozesílat všude možné, kde to půjde, protože si myslím, že nic horšího, než že to hoděj do koše se stát nemůže, tak to zkusím.

To by bylo škoda, kdybys to nezkusil, přesně.

-No.

Dobrá. Co bys potom chtěl dělat po vystudování týchle školy?

-No, tak (smích)... Asi bych se nejradši uplatnil v tom auto-průmyslu. To je můj dlouholetý koníček a hrozně mě to baví, ty auta celkově a nějak se mi tak zdálo, já jsem původně vždycky chtěl dělat design a pak jsem usoudil, že nemám až takový umělecký vlohy, tak jsem rozhodl pro tohle, protože jako mám větší vlohy, co se týče nějaký fyziky a matiky a tak. A tak jsem se rozhodl pro tohle a jako rád bych pracoval v nějakým vývojovým středisku nějaký automobilky nebo nějaký jiný firmy, která vyrábí komponenty pro auta.

To je super, jak tě to napadlo?

-No já nevím, já jsem furt přemýšlel, co bych tak mohl dělat a furt mě nic nenapadalo, u ničeho jsem si neřek, že by mě to jako vyložené bavilo a tím, že mám vztah k těm autům a že to už od malička sleduju, já jako vodobírám všechny časopisy a právě mě zajímá i ta technika v tom, já nevím, jak ty motory jsou konstruované, prostě podvozky, všechno, tak si myslím, že tím pádem by mě to bavilo a snad bych se v tom i nejlíp uplatnil, kdyby mě to bavilo no. Si myslím. Uvidíme, jak to bude vypadat dál, třeba prostě pojedou a zjistím, že mě to nebaví a vrátím se zase sem.

To se může stát, jasně. A z čeho budeš maturovat?

-Tak my máme povinnou maturitu z češtiny, to je jasný, a potom povinnou z matiky a francouzštiny, protože jsem na té francouzský sekci, maturitu z francouzštiny jsme dělali už vloni, takže ty už mám hotovou a ještě budu maturovat, pak máme na výběr fyziku chemie, zeměpis dějepis, dva z těch čtyř, takže já si беру fyziku a chemii.

Připravuješ se nějak?

-No (smích).

Nebo už seš připravený?

-To si nemyslím (smích). Ale psali jsme ty maturity nanečisto, ty mi dopadly našťěstí docela dobře, takže teď na to zatím kašlu a začnu se učit až o svatáku.

Myslíš, že ti nějaký z předmětů, co jsi měl tady, pomůže v tom budoucím studiu, v tom, co budeš jednou potřebovat?

-No tak já myslím, že určitě. Hodně důležitá pro mě byla ta francouzština, která mi i z nějakýho pro mě nepochopitelného důvodu pomohla i s angličtinou, asi to bylo tím, jak jsem začal ten jazyk chápat a v tom jazyce i víc myslet a být schopnej v něm normálně konverzovat a tak, i díky těm hodinám a tak, tak vlastně... A i díky těm velkým pracem, co jsme psali každé rok a tak, tak jsem se prostě s tím jazykem tak zžil, že jsem schopnej ho normálně používat a ta angličtina má spoustu podobnejch výrazů a taky mi to pomohlo... teda nejsem tam silnej v angličtině jako ve francouzštině, ale jako myslím, že to je překonatelný.

Jasně, super. Takže na přijímačky jako takový se vlastně připravovat nemusíš vůbec.

-To nemusíš no. Na to ČVUT, tam jsem se připravoval, tam jsem chodil na kurzy kreslení, tady na Žižkov, tam byl prostě úžasný člověk, kterej je akademický malíř a skvěle se v tom vyzná, v těch přijímačkách na architekturu a skvěle nás připravil a taky jsem se na to připravoval i trochu sám, ale vlastně více méně jenom tam, on nám totiž dával i krátký testy, který byly vždycky výtažky, nebo podle podobnýho modelu, jako je to na té architektuře, takže tam se mi podařilo dostat díky tomuhle pánovi. Takže to už mám hotový, tamto teda taky a teď se budu rozhodovat. Když budu zůstat v Čechách, tak budu na architekturu a když budu do Anglie, tak budu tam, neřeším přijímačky.

A zůstal bys tady, kdyby ti nevyšlo to stýpko.

-To bych tady zůstal určitě. To bych to dál neřešil. Ještě bych možná zvažoval strojní fakultu na ČVUT, protože tam... to by mě sice asi tolik nebavilo, ale po třech letech, když člověk udělá bakaláře, tak existuje magisterský studium, který je, který se zase týká konstrukce aut a je to propojený s Francií, jeden rok je ve Francii, jeden rok je u nás a specializuje se to právě na ty auta, takže to by byla zase jiná oklika, jak se k tomu dostat.

To je fakt zajímavý. Jak ses vůbec dozvěděl o těchto možnostech studia v zahraničí, takhle konkrétních?

-No (smích), tohle to z toho ČVUT, to jsem si našel na internetu jako náhodou a tu Anglii, nejdřív jsem to nějak neřešil a pak jsme jednou s Pétou seděli prostě v kavárně, no v sedmým nebi a Pěta se hlásí do Anglie, nebo příští rok se chystá hlásit do Anglie na podmořskou biologii na SantAndrus do Skotska a ona tak jako říkala, proč taky něco nezkusím a já jsem říkal, že na to nemám peníze,

že mě to nezajímá a tak dál a jak jsme tam seděli, tak mi Pét'a vyhledala na internetu ty věci a já jsem zjistil, tak jsme si řekli, proč bych to nezkusil, že jo, akorát byly dny do konce přihlášek, do uzavírky přihlášek, takže... no a já jsem to prostě zavrhnul, jako že je to prostě to... no a teď jsem přišel domu a jak jsem byl takovej jako povzbuzeným, tak jsem si řekl, dobře, tak já to začnu dělat a tak jsem si to otevřel, vyplnil jsem tu přihlášku a další dva dny jsem psal tu esej. A jak jsem to posílal, vlastně asi hodinu před deadline, protože mi nešel internet a tak dál prostě, klasika.

Typický technický potíže, když člověk potřebuje něco udělat rychle.

-No (smích).

Využil jsi, nebo víš vůbec o možnosti konzultace tady na škole s výchovným poradcem, paní profesorkou Dočekalovou, nebo školní psychologkou, ohledně volby vysoké školy?

-No, já o tom vím, že se to děje, vím o paní Dočekalové, paní profesorce Dočekalové, ta mi vyřizovala takovýto potvrzení o studiu, takovej ten výpis známek, co jsem potřeboval na to ČVUT, ale nějak jsem to s ní nešel konzultovat, protože myslím, že nemají takový informace, co se týče toho zahraničního studia a tady u nás jsem více méně věděl, kam se přihlásit, prostě na internetu jsem byl schopnej vyhledat si ty obory, zjistil jsem, že v Praze nic moc není, do Brna že nechci, to je nesmysl, tam je ČVUT, která se taky dá víc zaměřit, ta jako... ta je téma oborů trochu lepší, protože tam třeba existuje obor, to mě docela zaujalo, že se vlastně první rok studuje takový jako obecně strojírenství, něco mezi strojírenstvím a průmyslovým designem a pak se dělají talentovky a podle talentovek část lidí pokračuje průmyslový design a část lidí pokračuje v tý strojáreně, což by mě, jako kdyby to bylo v Praze, tak asi na to jdu, ale nechce se mi do Brna, protože naše rodina jako nemá nějaký velký finanční možnosti a mně by se nechtělo jako žít v Brně a dělat tam nějakou brigádu a vydělávat si na pokoj, to mi za to nestojí, že jo.

Náročný zbytečně, jojo. A víš o někom, kdo využil tuhle možnost? Třeba od vás ze třídy? Nebo z kamarádů jiných?

-Nevím o nikom. Teda přímo jsme se o tom nebavili, ale co vím od lidí, kam se hlásí, tak si myslím, že to byla jejich volba, nebo nějaká rodinná volba, že to rozhodně neřešili...

A na těch profi-testech minulej rok, nebo tenhle rok, když jste dělali, to jsi byl?

-Jo, to jsem byl. To jsem byl. A to nebylo úplně jako... to se nám nikomu nezdálo. Jako já jsem si říkal, že do toho pudu, protože to stálo tři stovky a říkal jsem si, že to neřeším, jestli mi to úplně k něčemu bude, tak to bude fajn a jestli ne, tak nebudu litovat tři stovky, ale reálně to k něčemu nebylo. Já jsem myslel, že mi jako vypadnou nějaký obory, ale v podstatě jsem vyplnil ten test jako... podle mě větší část testu byla na našem osobním, jako jak se hodnotíme my sami v kterých oblastech a tím pádem, jako já vím, jak se hodnotím v těch oblastech a podle toho si taky dokážu domyslet něco. A nevím, jak jsem to vyplnil, tak ta poradkyně mi řekla, že mi to vyšlo jako hezky, že prostě se můžu hlásit více méně kamkoliv, tak to jsem taky tušil, že jako se můžu hlásit více méně kamkoliv jako (smích)...

Jasně...

-A potom mi řekla, že bych moh bejt kriminolog, což do dneška nevím, co je za profesi, protože to není kriminalista, já nevím, co je kriminolog a nebo bych moh bejt historik v oblasti hudby. Kdy hudba není... v životě jsem hudbu nějak ne... jako já mám k hudbě jako takovej vztah, že jí rád poslouchám, ale nikdy jsem na nic nehrál, nevyznám se v tom a tak. Takže to mi úplně nepomohlo (smích).

To je fakt zajímavá úvaha (smích).

-No, takže to byl vlastně výsledek toho testu (smích), když to prošlo tím počítačem a tak. No a ta dáma mi vlastně nic neřekla, já jsem se jí ptal na různé věci a ona mi řekla, vždycky jsem se jí zeptal na nějaký obor, ona ho hledala čtvrt hodiny v nějaký obrovský bichli a pak mi to vyhledala ze seznamu, což si můžu zadat do Googlu a vyjede mi to stejně.

Jojo. Co si myslí rodiče o těch přihláškách? Souhlasí s tím? Podporují tě v tom?

-Jojo, rodiče mě v tom hrozně podporují. Já teda žiju s mámou a mámou mě v tom hrozně podporuje a ona mi vůbec nijak nelimitovala moji volbu, jako vůbec a naopak ve všem, co mě napadlo, mě podporovala a snaží se mi vymyslet ty alternativy, akorát je to takový jako že, což jsme se bavili i s více lidma ze třídy, že prostě kdo máme takový ty rodiče, co jsou hrozně moc otevřený a tak, tak na nás ale často tlačej zase z té druhé strany, abysme ty příležitosti, který máme, kterejch je ale hrozně moc, tak hlavně abysme je všechny využili, náhodou, abysme něco neprošvihli, že nás jako tlačej do něčeho, kdy si třeba nejsme v tom úplně jistý, což... třeba maj pravdu, to já nevím...

Myslíš, že to může mít nějakou souvislost s tím, jak to oni měli, když třeba studovali?

-No rozhodně, přímo se to asi odvíjí, všichni máme rodiče, který třeba nemohli úplně studovat to, co chtěli a... jenomže dneska je těch možností tolik a ještě my jsme tady z toho gymplu takový, že umíme vlastně všechno, ale zároveň nic, takže vlastně nevíme, kam se sebou, když někdo nemá vyloženě nějaký zájem, kterej dělá od malička a i když jo, tak si myslím, že do toho často ty lidi nejdu, protože nevědí jak. My máme hrozně lidí, co jsou na medicínu a oni říkaj, no tak já nevím jako co tam budu dělat a jestli mě to bude bavit, ale je to medicína, je to taková první volba, nebo práva, to je to samý.

Jak by tomuhle šlo předejít? Nebo jak by šlo ty lidi profilovat během studia? Nebo je to vůbec možný?

-Já si myslím, že určitě, takhle škola je bezvadná a všechno, jsem rád, že jsem tady byl a tak, ale myslím si, že už dávno před tím šestákem mělo nastat nějaký důraznější rozlišení těch předmětů, který chceme dělat, ze kterejch chceme maturovat a předmětů, který třeba nejsou tak klíčový. Já neříkám, že se maj přestat učit, to určitě ne, ale... ale teď bych potřeboval, aby tady paní profesorka odešla (pozn. *poblíž stolu se zastavila paní profesorka na biologii*). No a typický příklad je biologie, kterej tady paní profesorka učí báječně a všechno, ale učí ho úplně ultra intenzivně a jako máme ve třídě určitě tři čtvrtiny lidí, který to jako neplánoujů dělat v budoucnu a stejně všichni museli pořádně jít hrozně do hloubky ve všech těch oborech a všechny suplovaný hodiny, co jsme kdy měli, si vždycky vzala paní profesorka, což jako je fajn, ale bylo to na úkor prostě těch předmětů, co bysme třeba rádi dělali. No a potom bych to viděl taky v tom, což je těžký pro tu školu samozřejmě, ale už se to děje, v rámci toho projektu OPA tady, víc kooperovat s univerzitama a nenabízet těm studentům nějaký jako, aby se setkali s téma specifickějma oborama, aspoň se s níma seznámili a třeba zjistili, co z toho by je bavilo, protože člověk třeba vidí nějak něco a myslí si, mě by to bavilo, ale vlastně vůbec si nedokáže představit, co to obnáší, jak to studovat, během toho studia je potřeba... jako jestli by ho bavilo to studium, jestli by ho bavilo to pracovní zařazení, ten kolektiv, já nevím, ty firmy, já taky nevím, jestli mě to bude bavit, jak spíš ne asi, třeba jo, já nevím, mě třeba neláká bejt v nějaký velký korporaci, ale zase když chci dělat ty auta, tak se tomu asi úplně nevyhnu (smích).

Viděl bys tam i nějaký rizika? V tom rozlišení těch důležitějších a míň důležitějších předmětů už takhle jakoby dřív?

-No určitě. Jsou tam rizika, samozřejmě člověk může časem zjistit, že ho nebaví to, co si vybral někdy dřív a že teda potom... a nebo zjistí i v budoucnu, v dospělosti, že si vybral nějaký předmět, který třeba byly fajn, ale třeba by rád dělal i něco jinýho, ale... nevím no. Myslím si, že je přeci jenom lepší těm studentům dát možnost se nějak profilovat než aby pak vyšli ze střední a řekli si, co teď. A vlastně pak zkoušeli jeden obor za druhým, to určitě i ve tvým ročníku je spousta lidí, co dělala jeden rok něco a pak začla dělat úplně něco jinýho...

Spousta lidí to tak měla, to je pravda. Já jsem teď narazila na hrozně zajímavou věc, která mě fakt překvapila, dělala jsem tady rozhovor s jedním studentem a on mi říkal, že v prosinci, nebo kdy jste si měli zapisovat předměty na tu maturitu, tak on si zapsal nějaký dva předměty, a teď by nejrádši zvolil úplně jiný dva. A mě to hrozně překvapilo, že je to člověk, kterej je v půlce maturitního ročníku a nedokáže určit tu svojí profilaci, kterou bude mít za pár měsíců. Takže si myslím, že nějaký rozlišení dřív by bylo pro tenhle typ lidí opravdu problematický.

-To je pravda no, to je pravda. Já myslím, že to vidím i na sobě, já jsem se taky spíš tak nuceně rozhodl pro tu přírodovědnou větev řekneme, protože v tom vidím větší uplatnění jako a vlastně je všechno snadnější, existuje na to víc stipendií, víc, víc těch zahraničních programů a tak, ale já si nemyslím, já bych určitě zvládnul maturovat z dějepisu, ze zeměpisu a dokázal bych jít asi na nějakou humanitní obor, na překladatelství, na filologii francouzskou, cokoli, já myslím...

Ty máš opravdu širokej záběr.

-No jo, jenže nic z toho... to si teď říkám, že bych tam šel a třeba by mě ani nevyrazili, ale prostě nic z toho není, že bych si řek, a tohle je vono jako.

Chápu. To je možná problém i tihle školy, že ona připravuje jakoby na všechno, ale na nic, jak jsi přesně řek.

-Nono.

Kdyby člověk vyšel jen tuhle školu, tak mu to na nic není, to je prostě příprava na vejšku, na jakoukoli.

-Což je určitě bezva, ale pak jsou určitě lidi, co jsou třeba čistě humanitní a ty už úplně šleli z té chemie a z té fyziky...

No, to jsem byla já no...

-No, a tys byla v běčku. V tom céčku je to ještě takový víc přírodovědný, ještě ke všemu, takže to ty lidi z toho byli už opravdu na nervy...

Vrátíme se teď trošku k tomu povolání, co by sis tak představoval. Našel bys tam nějaký kladný, ale i záporný stránky toho povolání? Nebo nějaký výhody, nevýhody, rizika...

-No (smích).

Jak si tak představuješ, zatím moc o tom nevíš, ale určitě nějakou představu máš.

-Moc nevím no. Tak já mám takovou, co je taková nevýhoda, ale to se dá řešit tím, že bych nepracoval přímo v automobilce, ale v nějaký jiný firmě, která vyvíjí nějaký komponenty, je to, že ty automobilky mají vždycky jedno vývojové centrum třeba a nebejvá to vždycky úplně v nějakým velkým městě nebo tak, což je příklad tady u nás všech automobilek. To samý teda v Anglii, pokud vím, ve Francii mají nějaký automobilky i v Paříži, ale já jsem celkem městskej člověk, takže to se trochu bojím, že bych nemusel zkousnout žít mimo nějaký život města. Tak to je to umístění. No a potom já si nedokážu vůbec představit jaký to pro mě bude, protože tam jsou velké ty vývojové střediska a neumím si představit spolupracovat na jednom projektu třeba se stovkou lidí, nebo víc.

Tam ta týmová práce bude převládat, určitě.

-No, tam bude převládat týmová práce, takže nevím.. já jsem vlastně takovej... rád si dělám věci více méně po svém, jako že když mám nějakou, když jsme dělali nějaký projekty tady na škole ve více lidech, tak jako nápady jsou fajn, na začátku, ale pak je potřeba, aby pro to všichni něco dělali a aby to vzali nějak vážně, aby na tom pracovali a to ne vždycky se třeba úplně stalo... ale zase třeba kdyby to bylo už v takový vážný verzi, řekneme, tak asi tam pro to budou ty lidi víc nadšený no. Doufám.

Bylo by to fajn.

-Asi jo, protože jinak přeci by je nikdo nezaměstnal (smích). V krizi teďka. (smích)

Takže sám, kdyby sis mohl vybrat, tak bys radši pracoval třeba samostatně?

-Možná jo, možná jo, možná bych radši pracoval samostatně. To mě vlastně zase víc lákalo na tý architektuře, že je to takovej více méně, více méně, jako individuální projekt, vždycky.

To studium, minimálně.

-No, to studium určitě (smích). Možná i ta práce, když člověk není v nějakým studiu, kde dělá jenom nějaký prostě nákresy, tak asi jako jo.

A kde pracuje tvoje mamka?

-Moje mamka v současnosti pracuje jako učitelka v mateřské škole, ona to vlastně vystudovala, protože to byla jediná škola, na kterou jí vlastně vzali, protože prostě neměla úplně dobrý profil, teda hlásila se... teda a nebyla... ona byla jako humanitní, na fildu jí nevzali, tak se hlásila na tu pedáru a dělala to do revoluce, pak už to nedělala, vystřídal různý profese a naposledy byla na administrativní pozici v American Express, ale vlastně během té krize nastaly ještě nějaký neshody s vedením, protože se tam vyměnilo vedení a oni se rozhodli snižovat stavy, takže mámu propustili a máma si pak hledala práci a pak nakonec díky kamarádce se vrátila k tomuhle, protože to bylo v podstatě jediný, co jí v tu chvíli zbylo.

A myslíš, že tam je spokojená?

-No spokojená tam není, ale ona hrozně ráda pracuje s dětma, to jí hrozně baví, ale hrozně jí nevyhovuje ten systém toho mateřského školství, ty rodiče, oni vlastně, to se prý hrozně změnilo, od těch dob před revolucí, že v dnešní době nemá ty učitelé žádnou sílu, s těma dětma jednat, nesmí se jich v podstatě dotknout, což je blbý, když jim mají třeba zavázat tkaničku nebo třeba utřít nos nebo já nevím. A potom ty rodiče kdykoli si můžou vymyslet sebemenší nesmysl, třeba a už je stížnost a ani ta ředitelka s tím více méně nic neudělá a musí udělit nějakou důtku a já nevím, prostě... a celkově ty učitelky se tam cejtěj takový bezmocný vůči těm rodičům a i tomu magistrátu a tak, zřizovateli...

Takže mamka pracuje ve státní?

-Jojo, ve státní.

Jasně, tohle je blbá situace no.

-Ona byla zvyklá na úplně jiný systém jednání a práce a teď najednou jako se cejtí hrozně špatně v tom, protože jakoby ona nemůže nikomu nic říct, nemůže mít na nic svůj názor, prostě musí vždycky všechno jen přijmout a jako i když by s tím stokrát nesouhlasila, jako přijde tam nemocný dítě, který má evidentně šílenou rýmu a já nevím co a když ten rodič řekne ne, moje dítě není nemocný, tak ona ho nemůže odmítnout do té školky vzít a pak to všichni chytanou, včetně ní a je dva měsíce doma na neschopence, že jo. (smích)

Já mám vždycky tady u toho pocit, že nejsou na prvním místě ty děti, ale ty rodiče.

-Nono, určitě.

Což je hrozný paradox. Tak jo. Tak teď si zkusíme takovou kreativnější část. Tady je devět lístečků, na každým je nějaká hodnota, která pro tebe může nebo nemusí být významná vzhledem k tomu budoucímu povolání, co by sis tak představoval. A tvým úkolem bude seřadit je od toho, co je pro tebe nejdůležitější, po to nejmíň významný.

-Aha, dobře.

Můžeš mít klidně na stejné úrovni nějaký, jak chceš, jak to vidíš.

-Jo. Jo. To znamená, co je pro mě důležitý při tom rozhodování.

Jo.

-Tady třeba ta délka studia a náročnost přípravy, tak když je mi to jedno, tak to dám až dolu, že jo.

Jo, může být.

-Jo, tak jo. Tohle určitě někam nahoru, tohle mě nezajímá, tohle taky ne, tohle tak středně. Vlastní zodpovědnost, to spíš někam dolu (smích). Společenská prestiž... Já bych rád dal to platový ohodnocení co nejníž, jako že je mi to jedno, když mi to zajistí nějakou základní životní úroveň, jako nerad bych někde celej život pracoval za patnáct tisíc, ale s třiceti se můžu spokojit a je mi... teda v tuhle chvíli si myslím, že je mi jedno, jestli budu mít víc nebo nebudu mít ani o chlup víc. (ticho) Takhle bych to asi seřadil.

Hm... takže vnitřní naplnění určitě na prvním místě teda... užitečnost, jasně... co ta možnost dalšího vzdělání, co to pro tebe znamená? Co si pod tím představuješ?

-Pod tím si představuju vzdělání ani ne tak ve smyslu formálního, ale nějakýho jako když to řeknu frází nějakýho intelektuální rozvoje nebo možná i ve smyslu toho výzkumu jít nějak do hloubky, v nějakým oboru, nějak ho prohloubit, prostě něco nového objevit, kdybych si hodně fandil (smích), což asi ne, ale nějaké třeba kdyby to měl být nějaká technologická postup nebo cokoliv.

Co ta společenská prestiž? Myslíš, že to patří mezi jako prestižnější povolání?

-No spíš ne právě (smích).

A chtěl bys, aby to bylo jo?

-No tak já nevím (smích). Já nevím, tak to si zase nemyslím, to není zas tak důležité obor pro lidstvo, jako spíš určitě ne, ale jako možná vzhledem k tomu, jak je to vlastně frekventovaný, prostě auto má každý, tak rád bych v tom viděl nějakou možnost jako ekologie, jako ve smyslu snížit tu ekologickou stopu těch vozidel a tak, takže s tím to je možná spojený, že to není prostě tak prestižní obor, navrhnout nějaký karoserie, podvozky a tak, ale jako obecně nějak ten obor posunout, nebo ten prostor nějak...

Co ta vlastní zodpovědnost? Myslíš, že to s tím může třeba nějak souviset?

-Já vůbec nevím. Já vlastně vůbec nevím, co si pod tím mám představit (smích).

Tak řekni, co si pod tím představuješ?

-Já nevím, vlastní zodpovědnost, vono tenhle ten, tahle práce je taková hodně kolektivní, jako že hodně a ta velká zodpovědnost je, co já vím, až z těch úplně vedoucích pozic, nějaký šéf designér, šéf konstruktér, ty za to samozřejmě mají odpovědnost, ale dokud se člověk nedostane do tohohle postu, tak je to dost kolektivní.

Takže myslíš, že se to tam dost roztříští mezi všechny?

-Nonono, protože tam bude někdo, což bude ten šéf designér nebo šéf konstruktér, kterej nastaví nějaký směr, kterým se to má ubírat a pak se všichni více méně snažej zacílit, takže to vlastně není o jejich zodpovědnosti, protože na tom dělá spousta lidí a všichni mířej tím samým směrem, a ten úspěch nebo neúspěch nezáleží přímo na nich, ale tom, jestli ten šéf zvolil správný směr, řekneme.

Zas na druhou stranu, můžou oni zodpovědně dělat tu svoji část, kterou by měli, byť přidělenou.

-Jasně no. Tak to bych samozřejmě rád, jestli je to myšlený takhle...

Je to myšlený tak, jak ty vnímáš, že je to myšlený.

-Já jsem to vnímal spíš jako mojí zodpovědnost vůči tomu, jak ten produkt bude úspěšnej nebo ne.

Jo, jo. Dobře. Časová flexibilita, jak je to pro tebe důležitý?

-Já vůbec nevím, já si vůbec nedokážu představit, jaký bude můj život, ale myslím si, že prostě pokud ta práce nebude vyloženě od... nevím, dvanáct hodin denně, tak si myslím, že jsem schopnej se nějak přizpůsobit, celkem.

Jo. Kariérní postup... myslíš, že třeba nějak souvisí s tou možností dalšího vzdělávání?

-No....

Pro tebe.

-To nevím, pro mě ne asi. Já ten kariérní postup vidím spíš ve smyslu těch vedoucích pozic, kdyžto to vzdělávání vidím spíš ve smyslu... ten, jako jak bych to řek... ten vědecký směr, jako že to další vzdělávání vidím v tom oboru jako... nevím, jak bych to popsal...

Mohlo by to souviset třeba se získáváním nějakých dalších zkušeností?

-Určitě taky. To jo.

A myslíš, že potom ten člověk, kterej získává ty zkušenosti, dál se rozvíjí v tom oboru, tak může zároveň postupovat v tom žebříčku nějak?

-No... na jednu stranu určitě jo, ale jen do určité výše, protože pak taky hodně záleží takový ty, jak já to vidím, ta osobnost, jestli ta osobnost jako taková je připravená na sebe vzít všechnu tu zodpovědnost a jít s tou kůží na trh a říct tak, a teď to bude takhle a jestli se to nepovede, tak já prostě odstoupím, protože mi prostě nic jinýho nezbyde...

Jasně, takže jsme zase u té zodpovědnosti vlastně zpátky...

-No, možná.

Jo. A ty poslední dvě, to jsi říkal, že není úplně důležitý.

-Ne, to není významný. Délka studia, náročnost, to je mi úplně jedno, já jsem celkem jako, že jsem schopnej vydržet v nějakým studiu, takže si myslím, že...

Bezva. Tak tohle máme a teď poslední otázka. Zkus vymyslet tři povolání, který bys nikdy dělat nechtěl.

-Nikdy dělat nechtěl?

Nikdy dělat nechtěl. Z jakéhokoli důvodu.

-Jo, tak bylo by to jakýkoli povolání, který v sobě obsahuje nějakou manuální nebo spíš fyzicky náročnou manuální práci, protože na to já vůbec nejsem, potom by to bylo povolání zřejmě jako nevím... nechtěl bych asi dělat povolání, kde bych se musel každý den setkávat s velkým množstvím lidí, který neznám. Nemyslím si, že by jako to bylo nějak to, ale mě by to prostě nebavilo. Mě by to prostě nebavilo, já se rád s lidma seznámím, když jsou mi nějak sympatický, ale nechtěl bych nějak jednat lidma, se kterejma bych nechtěl jednat.

Přišel bys na nějaký konkrétní povolání, který by tohle to mělo?

-No určitě, takovejch povolání je... asi psycholog, praktický lékař, nějaký, nějaký prodáváč, obchodník, něco takovýho.... A co bych pak ještě nechtěl dělat?

Tak teď jsi jich vyjmenoval spoustu.

-Možná... jako určitě bych nechtěl dělat nějakýho obchodníka nebo nějakýho takovýho ekonoma, to by mě taky nelákalo.

Bezva. Tak já mám asi všechno, co jsem potřebovala. Chtěl bys ještě něco dodat, něco jsme nezminili? Opomenuli?

-Asi ne, děkuju.

Já děkuju.

Doslovný přepis rozhovoru – Jakub

Hodnotové preference:

9 – vnitřní naplnění – vlastní zájem o práci, spokojenost v práci, obliba dané práce

7 – možnost kariérního postupu, 8 – možnost dalšího vzdělávání

3 – platové ohodnocení, 6 – délka studia a náročnost přípravy na povolání, 4 – možnost časové flexibility, 1 – užitečnost zaměstnání pro druhé, pro společnost

2 – společenská prestiž

5 – vlastní zodpovědnost při výkonu povolání

Rozhovor:

Tak začneme. Ty jsi v tom dotazníku, který jsem vám rozdávala, uvedl, tři přihlášky, že si budeš podávat, souhlasí to nebo se to nějak změnilo od té doby nebo jak to vypadá?

-Ehm... Já se omlouvám, ale můžu nabídnout. (nabízí žvýkačku)

Jo, děkuji (smích). Takže ty tam máš tu konzervatoř, geologii a mezinárodní vztahy?

-Geologii? Aha, kdy se dělal ten dotazník? No nakonec jsem dal na filmu na fráninu a menší úlet na hebrejistiku.

Hezký.

-Menší úlet.

(smích)... A přijímačky tě ještě čekají?

-Vůbec netuším, kdy jsou, ani mi nepřišel žádný dopis, nic, takže jsem skoro zapomněl, že jsem se tam hlásil...

Aha a budeš to nějak řešit nebo to necháš bejt?

-No možná až skončí to šílenství maturitní, tak se po tom začnu nějak pít, protože ty přijímačky na konzervu budou už teď po velikonočních, takže to je takovej hlavní pokus.

Takže to máš teď hodně aktuální. A na co hraješ?

-Na kytaru, elektrickou.

A jak dlouho hraješ? A jak ses k tomu dostal?

-Asi pět nebo šest let, nevím. Když jsem byl malej, tak jsem hrál na klavír asi pět let, strašně jsem to nenáviděl, ale úplně hrozně a pak jsem na jednom výletě začal osahávat jednu kytaru a táta si řek, že tudy možná cesta povede, tak jsem přestal hrát na klavír a začal hrát na kytaru. Sice by se ten klavír možná, určitě hodil, ale nelituju toho, že jsem s tím přestal, protože by skončil v pilinách.

(smích) A co hraješ, když hraješ třeba sám? Co máš nejradši?

-Tak zrovna co mě napadne, já většinou tihnu k různým formám metalu, ale (smích) jako rád si zahraju cokoliv, nebo poslechnu, mám takovej domovskej svět.

Jak probíhá studium na té konzervatoři třeba tohoto konkrétního oboru?

-Chodím na hodiny k učitelům. (pousmání)

Jako individuálně nebo je to v nějaký skupině?

No. (na otázku zda individuálně) Pak jsou ještě další hodiny, jako harmonie a tak.

-A pak když to vystuduješ? Tak jako je možnost se tím nějak uživit nebo... já vůbec nemám přehled víš, tak jak to tam je.

Jestli to člověku jde, tak si najde přinejhorším nějakou zábavku nebo něco takovýho, ale já si dělám hodně sám nahrávky, chtěl bych zkusit asi příští rok jít ještě na AMU na zvukovou tvorbu, takže to si myslím, že by z tohohle souboru, že si rád hraju s počítačem, rád tahám za struny a rád tahám fejdry a ještě radši dělám obojí, takže.... Z tohohle záběru by šlo už něco vykrystalizovat.

Přesouváme se na méně hlučné místo na chodbě.

Já se moc omlouvám za přerušení. Jak probíhají ty přijímačky na tu konzervu?

-Je teoretická a empirická část, v té teoretické je teorie...

Jako otázky?

-No... různé spojování akordů, hledání tónu, intervalů a tak pak praktická je hraní, nějaký pasáže.

Jak se na to připravuješ, na ty přijímačky. Nebo jde to vůbec se nějak kvalitně připravit?

-Určitě. Já jsem z toho neuměl ani ň a ještě to musím dohánět, takže chodím na dá se tomu říct přípravy, z teorie a snažím se nacvičit nějaký skladby.

No a co ty ostatní přihlášky, připravuješ se už nějak i na ty nebo to zatím necháváš?

-Teď jsem je nějak úplně pustil z hlavy, pro teď.

Takže až po maturitě?

-Asi spíš jo no.

Jak se dozvíš rychle ty výsledky těch přijímaček na tu konzervatoř? Hned nebo si tam nechávají....

-Nejspíš hned.

A kdyby ti to vyšlo, tak bys chtěl tam.

-Asi nejspíš určitě. Zbytek jsou spíš takový zálohy.

Takže kdyby ti to vyšlo, tak bys na žádný jiný jít nemusel.

-A nebo bych si to mohl rozmyslet, nechat se přijmout i na ty zbejvajících a chodit na ně současně.

Aha. Uvažoval bys o tom, o týchle možnostech?

-Je to možnost, ještě není čas rozhodování.

Jasně no. Co tě láká na těch ostatních oborech? Protože máš poměrně různorodý obory, tak...

-Z frány tady mám asi docela náskok, z bilingvní sekce takže... a ještě se mi to zas tak nezhnusilo, takže...

Myslíš, že někomu jo?

-Jsou takoví, co deklamují, jak to nenáviděj, ale já věřím, že je to spíš legrace. No a ta hebrejistika, já jsem byl párkrát v Izraeli a hrozně mě bavilo luštit tam to písmo, takže ale říkám, je to takovej úlet.

Jojojo, tak to je dobrý. A co děláš ve svém volném čase, když nejsi ve škole nebo zrovna nehraješ na kytaru. Máš nějaký další koníčky nebo...

-Předstírám, že dělám úkoly... (smích)

Jak často to předstíráš? A jak často to opravdu děláš? (smích)

-No, většinou mi je vopravdu dělat moc nejde, takže nevím... já v zásadě nic moc jiného nedělám, buď se snažím cvičit, ale můj problém je, že se mi docela blbě udrží pozornost třeba na matiku nebo se snažím, když tam mám něco nastříhat, tak zahejbat s něčím takovým. Na jiný věci není poslední dobou moc čas, nebo nejsem na tolik organizovaným abych...

Jasný. Z čeho budeš maturovat?

-Matika, čeština, fyzika, děják.

Fyzika, děják jo? To můžete? Já jsem měla za to, že musíte volit mezi biologií chemií a zeměpis dějepis nebo tak nějak. Jsem myslela, že to máte takhle. Ale tak to je dobře, to jsem asi já nějak blbě pochopila.

-Biologie ta je navíc, vlastně pátej. Tu nemusíme dělat, ale kdo chce dělat nějakou jinou školu, tak to dělá.

Připravuješ se nějak na maturitu nebo jsi ještě nezačal?

-Nejdřív se musím postarat, aby mě tam pustili.

Jo? Bojuješ? S jakým předmětem?

-S matematikou a chemií. Při nejhorším si to udělám v září no.

Takže je to teď nějaký náročný jo?

-No, ale to už bylo minimálně poslední dva roky.

Tak vy to máte hodně náročný.

-Už jsem si říkal, že jsem asi moc blbej.

To zmákněš. Čekají vás ještě nějaký písemky? Nebo kdy se to uzavírá?

-No uzavírá se to přespráží tejdén a ke to hotový. Ještě zejtra no a... ještě nějaký asi čekaj no...

Takže ještě je možný s tím něco udělat nebo?

-No tak zejtra to bude pro tu matiku rozhodující.

A budeš to ještě nějak hrotit? Budeš se ještě hodně učit teď?

-No byl bych rád, kdybych to mohl dělat s ostatníma, takže...

Jo, takže se teď budeš hodně dřít, aby tě pustili.

-No, teď se budu snažit se připravovat.

Jaký bys pak chtěl dělat povolání? Po vystudování třeba tý konzervatoře?

-No...

Máš nějakou představu?

-No já si myslím, že teď není ještě ta chvíle, kdy by to bylo nějak vykrystalizovaný, ale budu se snažit tahat za nitky a nějakým způsobem to směřovat, aby si zůžil to pole těch možných uplatnění.

A chtěl bys zůstat tady v té hudební branži nějakým způsobem?

-Nějakým způsobem třeba se zvukem.

To by tě bavilo?

-(přikývnutí)

Znáš někoho, kdo má takovýhle nějaký povolání? Nebo povídal sis někdy třeba s někým, kdo ti řekl, co to všechno obnáší, v čem je to dobrý, v čem to není dobrý....

-O tomhle jsme si nepovídali, spíš jsme si povídali o různých teoretických otázkách v té látce, v tom oboru. Jako nějaký principy třeba, když dělal oponenta na analog versus Digital. Že bych měl za sebou nějakou škálu diskuzí s lidma z oboru, to se říct nedá.

Takže nějaký osobní zkušenosti třeba jsi nezjišťoval, spíš jste se bavili o tom tématu... myslíš, že má tohle povolání nějaký výhody nebo nevýhody? Něco, co by tě na tom lákalo nebo co by sis říkal, že nebude úplně ono?

-No jako možná bude třeba myslet na svoje uši (smích), takže to nepumpovat úplně extrémně nahlas, protože by se to nemuselo úplně vyplatit. Já si myslím, že každého láká něco jinýho. Někdo chodí do fabriky, někdo dělá manažera, někdo dělá zvukaře.

Bereš to takhle. Ale zároveň každý povolání má něco, co je dobrý a něco, co zas tak dobrý není.

-Já jsem pořád ještě idealista, takže...

To je dobře, to buď. Pomáhá ti někdo třeba s výběrem těch škol nebo s podáváním těch přihlášek? Nekonzultuješ to třeba s rodičema, kamarádama?

-Konzultoval jsem to hlavně s rodičema... a to je tak všechno...spíš... kolem druháka, to by období, kdy jsem absolutně netušil co a jak a tak jsem si spíš řekl, co mě baví a co mám rád...

A kdy to tak přišlo? Kdy sis to tak řekl?

-Nevím, kolem vánoc. Spíš takový to když se člověk podvědomě rozhoduje, když si má vybírat podle toho kde vydělá nejvíc peněz nebo podle toho, co ho baví. Já myslím, že když třeba hypotetická osoba X bude dělat to, co jí baví, tak snáz něčeho dosáhne než hypotetická osoba Y, která bude dělat dobře placenou práci, kterou nenávidí a... na kytaru může být taky takovej průševík, ale budu se snažit zdokonalovat v tom, v čem mám nějaký náh, aspoň mi to tak přijde teďka a uvidím, co z toho kápne no.

Takže bys radši dělal to, co tě baví než to, co by vydělávalo hodně? Hypoteticky?

-Hypotetická osoba J (smích). No nesmělo by to být zadarmo zase pochopitelně, ale...

Jasně...

-Asi kdyby se z toho dalo nějak žít, tak by se to dalo.

Plánuješ se potom, po maturitě připravovat nějak víc na ty přijímačky těch dalších oborů? Budeš si kupovat nějaký testové otázky nebo učit se z nějakých knížek? Nebo zatím jsi na to vůbec nemyslel.

-Je to ve hvězdách.

Dobře, tak jo. Využil, nebo víš vůbec o možnosti konzultace tady ve škole s výchovným poradcem nebo se školní psycholožkou, ohledně volby povolání?

-Mám pocit, že vím, kde jsou jejich dveře, vím jak vypadá školní psycholožka, no a tím to tak nějak končí.

Takže jsi nepotřeboval to probrat třeba ještě s někým jiným

-Nevím, zaklepu, přijdu tam ařeknu, mám dělat co mě baví, nebo co mi vydělá peníze?

Ale tak to ne vždycky musí takhle být, že jo?

-To ne, já vím, to bylo takový přehnaný, ale Někdo jsem na tohle možností nepřemýšlel.

A spolužáci to taky neřešili? Nebyl tam nikdo? Nebo třeba ty profi testy jsi zkoušel dělat?

-My jsme nějaký... ježíš marja, to bylo letos nebo loni...šli jsme někam do...

Asi do pedagogicko-psychologický poradny zřejmě...

-Něco takovýho. Dělalí jsme tam takový nějaký kvízy.

Bylo ti to k něčemu?

-No byly tam zrovna otázky typu Co děláš ve volném čase? Kategoricky, zjednodušeně Řezbařinu, účetnictví, hru na nástroj,...

Jo.

-Takže podle toho nějak ty výsledky vycházeli..... ale vyšlo mi, že mám nějak horší vloh na matiku, tak to musím ukázat třídnímu někdy.

To bude mít radost. (smích)

-Myslím, že už to dávno ví. (smích)

Takže ti to nepomohlo vůbec v nějakém rozhodování.

-Je fajn mít to na papíře, i když už ani nevím, kde je, že by to byl nějaký zásadní zlom, to se říct nedá....

Jasně.... Myslíš, že ti v přípravě na ty přijímačky, na všechny, pomáhá nějaký předmět, který tady ve škole máš?

-No jakkoli to nerad přiznávám, tak si často v hudební teorii pomáhám různěma paralelami s různěma vědníma fenomény, kdybych je neznal, tak bych to asi chápal jinak, ty věci.

Napad by tě třeba nějaký příklad nebo...

-No třeba když v těch harmonických záměnách je třeba cé na é tóny, tak že je to vlastně velká tercie, ale že to není zmenšená kvarta. Že kvarta je cé.... Ne, teď jsem plácnul nějakou blbost...

No já tě neopravím. (smích)

-Velká tercie. Velká tercie je cé é... hm.... No dobře něco v čem jsem si jistě, tady jsou vidět ty mezery strašný, já jsem se snažil půl rok prakticky od nuly, cé gé je určité kvinta a cé gé není, řekněme, cé gis je zmenšená kvinta, ale není to zvětšená sexta. Prostě jsou tam intervali, který našim uchem znějí stejně, ale z té teoretický stránky jsou to jiný intervali, protože jsou složený z jiných tónů. Třeba základní tón a nějaký tón, který dá nějaký interval a ty tóny můžou být snížený a zvýšený, takže být základní tón a ten tón nad ním na řekněme širší interval, ale ten první interval, když se ten tón zvýší, tak to dá ten první interval, ale zmenšený, i když zní jako ten zvětšený. Z teoretického hlediska jsou to rozdílné věci a je považovaný za chybu, kdybych to pojmenoval tím druhým způsobem, i když u toho ladění, který mi používáme to zní stejně. A třeba tady jsem si vzpomněl na různé stavy excitace protonů prostě, mimovolně... že je to prostě ten atom že je ten samej, ale je akorát v jiným stavu... takový paralely, to je ta degenerace třeba přírodní vědama. Takže jsou ti ty přírodní vědy blízký? Když s nima takhle dokážeš pracovat i v trošku jiných souvislostech než v kterých se to tady vlastně učí, že jo?

-Já bych neřek, že jsou mi blízký, ale...

Naučil ses...

-Ale něco to mění, nějaký jiný způsob myšlení.

Ještě se zeptám, kde sháníš informace o těch školách, na který se hlásiš, byl jsi třeba na dni otevřených dveří, nebo díval ses na webový stránky.

-Dny otevřených dveří jsem všechny prošvih', chytře... ale z té konzervy znám relativně hodně lidí a můj učitel, co mě učí je taky... a o té fildě nevím skoro nic...

Dobře dobře. Uvažoval jsi jít na nějakou hudební školu místo gjn? Třeba už na střední nebo na hudební sekci gjn?

-(Zakroucí hlavou.)

Proč jsi to nezvažoval?

-To jsem se ani moc nerozhodoval já, takže....

Rodiče?

-No, spíš... jako že je to dobrý gympl, že je asi fajn ho mít.

Jo, případný hraní počká...

-To nebylo to (nesrozumitelné).

Tak teď tady mám takovou kreativní část, mám tady devět lístečků, na každým z nich je napsaná nějaká hodnota, která pro tebe buďto je nebo není důležitá vzhledem k tomu, co bys chtěl jednou třeba úplně teoreticky dělat. Já tě poprosím abys ty lístečky seřadil od nejdůležitějšího až po to, co není třeba vůbec důležitý.

-Ze zadu toho horního papírku je devítka.

To je jenom rozlišovací číslo, to tam není vůbec důležitý, nemá to tam žádnou jinou funkci.

-Tady se ukáže, že nemám žádný vhody.

Úplně jak to cejtíš, můžeš mít klidně nějaký na stejný úrovni.

-Jako nahoře nejdůležitější a dole níž?

Třeba tak. ... tak co, jak to vypadá?...

-(přerazuje relativně rychle lístečky zpět jak byly na začátku, mění varianty)

Takhle to bylo ne? (smích)

-Jako že jsou na stejný úrovni. (mnoho lístků)

Ale ne. Tak vnitřní naplnění máš nejvyšší jo? S tím souhlasíš?

-To zní strašně přizemně.

Ale ne. Určitě něco z tohohle (ze všech zbývajících) pro tebe bude méně důležitý.

-Vylučovací metoda, to by šlo.

Dobře.

-(přeskládá) no tak jako když to dám vespod, tak budu asociální...

Vůbec nebudeš, udělej to vopravdu podle toho, jak ty to máš k tomu svému povolání, tam žádná odpověď není špatně.

-Takže eště jednou, jestli to dobře chápu, váže se to k tomu povolání, jako atributy toho povolání.

Třeba tak. Ale důležitý je, jak to vnímáš ty. I kdybych se o tomhle stejným povolání bavila s někým jiným, tak by to mohl seřadit úplně jinak. Tohle to prostě tvůj náhled.

-Mě tady chybí variabilita.

Variabilita dalšího vzdělávání?

-Variabilita toho povolání, jako že to není pořad to samý.

Tak to tam můžeme zakomponovat. To je důležitý?

-Jako budoucí povolání bych určitě nechtěl dělat pořad to samý.

Takže aby to bylo nějak proměnlivý, dynamický?

-Z tohohle pohledu by byl dobrý třeba nějaký sociální pracovník, co někam jezdí a tak... jako cestování je jedna z možných proměňejch.

Jasně, aby to nebylo pasivní, jako sedět někde v kanceláři, každý den na tom samým místě, u toho samého počítačového programu třeba účetnickýho, představuju si to správně?

-Tak to studio by bylo taky pořad to samý studio, ale ten materiál by byl jiný.

Tak...

-Tak někdo má třeba rád monotónní povolání...

Někdo určitě...

-Nebo někdo vidí nějakou variabilitu tam, kde já vůbec... (dál seřazuje) Tohle je vždycky dobrý... co si mám představit pod tímhle? Jako třeba kdybych chtěl být záchranář, tak tohle dám...

Vždycky to bude znamenat to, co ty chceš, aby to znamenalo. Takže co pro tebe znamená vlastní zodpovědnost? ... začal jsi záchranářem, tak to klidně můžeš nějak...

-No vlastní zodpovědnost by pro mě bylo třeba když musím dávat pozor, aby neshořel barák nebo tak...

Jo, může být. Nebo že tvoje rozhodnutí ovlivní něco...

-Kardiolog...

V extrémním případě třeba tak.

-Nevím, s tím mám trochu problém, jako abych při svým potenciálním povolání chtěl mít zodpovědnost?

Hmm, nebo třeba i zodpovědnost za to, co opravdu uděláš nebo pro co se rozhodneš.

-Ale to je v každým povolání, nějaká zodpovědnost.

Otázka je, jak je to zodpovědnost velká a ty ji chceš mít velkou. Když udám třeba dva extrémní příklady, tak nějaký dělník který vykopává někde nějakou díru, tak má minimální zodpovědnost, má zodpovědnost za sebe, aby se nezranil, aby nějak kopal, aby přišel do

té práce v čas a neodešel úplně brzo jo, ale pak třeba lékař má extrémní zodpovědnost třeba za lidskej život. Takže takhle by mohlo být to měřítko.

-Za tím vidím spíš to, že když se budu nějak zlepšovat, ta ty pro který budu pracovat uviděj, že to dělám dobře a ...

Takže tady vidím, že by to určitá hodnota být mohla. (komentář k volbě) Že by to mohlo mít trochu motivační prvek? (kariérní postup)

-Aby se dalo někam jako postoupit.

Jako posunout, určitě.

-Posunout... tohle by mělo souvislost s tou flexibilitou.

Určitě, variabilita s flexibilitou.

-Nevím, jestli mě to bude bavit a budu to mít rád, tak tohle je docela jedno. (délka studia)

Takže i kdyby to studium bylo dlouhý, náročný ale bavilo by tě to, tak je to v pohodě.

-Kdybych v to věřil, tak... být užitečný pro druhý, může a nemusí.... Řekněme, že tady je druhá kolej ... způsob jak se zbavit nepohodlnějších štitků...

No, dobře. A tohle by bylo nastejno všechno, dobře... A co tyhle ty na té vedlejší koleji, chudáci, co s nima? Myslíš si, že to zaměstnání teda není užitečný pro druhý? Nebo je? Nebo jenom pro někoho?

-Tak když budu pracovat na nějakým charitativním projektu, tak jo, i když...

Dobře, pak by to bylo někde níž asi... co ta zodpovědnost?

-Jako s tímhle si spojuju na druhý straně sobectví, takže? (o užitečnosti pro ostatní)

To tak nemusí bejt, jsou povolání, který jsou užitečný jen pro nějakou část. Může to bejt člověk, kterej překládá výzkumy v nějaký oblasti, ale přečte si je třeba jen 30, 40 lidí, protože ostatní by tomu vůbec nerozuměli, takže pro ostatní to vůbec užitečný není, ale neznamená to, že ta práce je sobecká, že jo? ... takže takhle

-(přesunuje volby)

Je zajímavý, že se z vedlejší koleje dostala užitečnost docela vysoko. (smích) Přehodnotils to?

-Mám pocit, že v tomhle cvičení pořád mířím mimo?

Ne, vůbec, tady není nic, jak by to mělo bejt správně, to každej udělá jinak.

-Já vím, ale že pořád jdu za nějakým cílem, kterej mi není úplně jasnej. Pořád osciluju, tam to seřadit tak, jak... pořád přeskakuju z obecný představy do konkrétní představy a nijak zvlášť to nekontroluju.

Je to takový neuchopitelný pro tebe jo?

-Ale... takhle spíš si vždycky představim nějakou obecnou představu, ale z té vždycky skáču na různý konkrétní, což mě nutí pořád přehodnocovat pořadí těch papírků.

Nevadí. Necháme to byt a teď ještě další kreativní... jen v rychlosti, protože nám zvoní. Zkus vymyslet tři povolání, který bys nikdy dělat nechtěl? Úplně jakýkoli.

-Jako první mě napadá učitel matematiky, ale na tom taky něco bude. Co bych určitě nechtěl dělat... nějaký konkrétní teda?

No třeba.

-....

Nebo nějakou oblast, ve který by ses třeba nikdy neviděl?

-Já nevím, může se stát všechno.

Tak něco, co by ti opravdu nesedělo.

-... u mě to hodně závisí na lidech, co jsou kolem.

Tak třeba nějaký zaměstnání, kde by ty lidi byli fajn okolo, ale stejně bys to nedělal rád, protože tě to nebaví. Úplně cokoli.

-.... Můžu spíš místo toho, co nesnáším říkat to, co mě nezajímá?

Určitě.

-Jako že to není, že to přímo nenávidím...

Nechtěl bys to dělat, nemusíš to přímo nenávidět. Nebavilo by tě to nebo nezajímalo...

-... to záleží na jak dlouho?

Na celý život třeba.

-Na celý život, to nevím, jestli by mě něco bavilo.

Je to fakt jedno.

-Nevím, třeba vazač knih.

To je dobrý.

-Nebo opravář topení, nebo pokladač dlaždic.

No vidíš, takových nápadů. Pokladač dlaždic je dobře. A proč by tě to nebavilo, tyhle povolání, vidíš v nich nějakou spojitost?

-Spíš... v mentálním rozpoložení by mě to přišlo jako něco, co bych chtěl mít rychle za sebou, abych se mohl věnovat něčemu jinému.

Tak super, já už tě nebudu trápit, já myslím, že už to máme všechno.

Doslovný přepis rozhovoru – Jan

Hodnotové preference:

9 – vnitřní naplnění – vlastní zájem o práci, spokojenost v práci, oblíbená práce

1 – užitečnost zaměstnání pro druhé, pro společnost

3 – platové ohodnocení

2 – společenská prestiž

4 – možnost časové flexibility

7 – možnost kariérního postupu

5 – vlastní zodpovědnost při výkonu povolání

6 – délka studia a náročnost přípravy na povolání

8 – možnost dalšího vzdělávání

Rozhovor:

V tom úvodním dotazníku, co jste vyplňovali všichni, jsi uvedl, že si budeš podávat čtyři přihlášky, platí to nebo je tam ještě nějaká změna?

-Ne, zůstalo to tak.

Tak jo. Kam by ses chtěl dostat nejlépe.

-Nejradši bych se chtěl dostat na psychologii, na filosofickou fakultu UK.

Jak se připravuješ na přijímačky?

-Ehhh... něco si čtu, čtu doporučenou literaturu, tý je poměrně dost, tam už je jasný, že třicet knížek, který bych jako měl na psychologii nedávám, potom ještě chodím na kurzy, který, které pořádá právě filosofická fakulta, jednou za čtrnáct dní, takže to je moje příprava.

Myslíš, že ty kurzy jsou kvalitní, nebo že ti k něčemu budou.

-Já si myslím, že ty samotný kurzy mi k těm zkouškám úplně nepomůžou. Jako je to zajímavý, to co se tam probírá je zajímavý, nejsou to úplně vyhozený peníze, ale samotná jako příprava na tu školu to jako není. Je to spíš o tom, co se člověk naučí doma, než co pochyti na těch kurzech.

Připravuješ se nějak i na ty obecný studijní předpoklady, co tam jsou nebo jestli je tam pořád ještě ta zsv nebo biologie, ta část.

-Tak na tu zsv se nepřipravuju, to...

A půjdeš do zsv jo?

-Půjdu do toho no, a ty studijní předpoklady, budu si na to muset koupit nějakou příručku, protože to si myslím, že jsou věci, který se daj naučit, doplňování čísel do řady, že to jsou věci, který nějakým memorováním lze si osvojit, takže pokud na to bude čas, tak...

A kdy to plánuješ?

-.... Teď o velikonočních prázdninách a potom asi po maturitě, už není moc času.

Kdy jsou přijímačky?

-Tak na tu psychologii mi ještě nepřišla pozvánka, ale předpokládám, že to bude někdy první týden v červnu.

Dobře. Ty jsi tam potom uváděl ještě tři poměrně rozdílný obory, připravuješ se na všechny, nebo snažíš se to nějak postihnout?

-No, v poslední době se nejvíc připravuju na ty dějiny umění, protože ty jsou už v květnu, desátýho května je první kolo.

Jo.

-Ty jsou nejdřív, takže ty teď jedu neintenzivnějš. Ehhh...

Jak se na ně připravuješ?

-Já jsem k tomu dospěl relativně nedávno, že bych se tam chtěl přihlásit, jako přijde mi že neměl jsem nějaký obzvlášť velký znalosti, takže poslední dobou dost často chodím do knihoven a tam si vybírám různé publikace zaměřený na DaVinciho, Renoara, abych je jako od sebe uměl poznat, protože já jsem v tom jako nikdy... jako bavilo mě to, ty impresionisti, ale že bych se o to zajímal nějak intenzivněji, to nějak nikdy nebylo, takže to je prostě před já nevím kolika, relativně pozdě, třeba před půl rokem jsem si řek, že bych to mohl zkusit na ty dějiny umění, takže teď toho musím spoustu dohánět.

Jak tě to napadlo? Nebo co tě k tomu přimělo, chodils třeba tady na dějiny umění?

-Tam chodim až teď, já jsem před tím chodil na španělštinu, tak jsem si řek že na dějiny... já nevím, jak mě to napadlo. Prostě já jsem si pořád říkal, že dějiny umění... jako ta možnost tam byla, ale spíš jsem si jí pořád zavrhoval, až jsem si nakonec řek, že by to možná nebylo špatný.

A z čeho se tam děláš ty přijímačky? Jak to probíhá?

-To první kolo probíhá tak, že je tam promítání diapositivů, kde je nějaký obraz nebo stavba a má se říct, má se napsat z jaký je doby, případně jako se obraz jmenuje, kdo ho namaloval... potom tam je architektonický tvarosloví, což znamená nakreslit nebo spíš načrtnout, to ani není... načrtnout různé ty klenby, valená klenba, křížová klenba a tak podobně, nebo já nevím, půdorysy raně křesťanských bazilik, nějakých renesančních staveb a potom je tam ještě třetí část, která se nazývá kompozice obrazu, to moc nevím, co si pod tím představit teda, tady trochu tápu...

Jo...

-A to je jenom první kolo.

A v tom druhým? Tam to je už ústní?

-Tak je už ústní no...

Jasně. Máš možnost třeba to s někým zkonzultovat nebo zeptat se někoho, kdo tuhle školu studuje?

-Já právě jsem se docela dost snažil, dokonce jsem udělal i takovou hloupou věc, že jsem si na facebooku zadal dějiny umění, tam mi vylezla nějaká skupina a tak jsem zkusil napsat jednomu člověku, jako že se mu hrozně moc omlouvám, že ho obtěžuju, ale že mám, že se hlásím na dějiny umění a že mám určitý nejasnosti, tak ten jeden člověk řekl, že je sice ve skupině dějiny umění, ale že tu školu nenavštěvuje, což jsem chápal, že se může stát. A ten druhý člověk mi pro jistotu ani neodpověděl, to mě trochu naštválo, protože jsem mu napsal docela pěknou zprávu. Jsem se snažil co nejslušnějš, když už někoho obtěžuju.

Jasně. A nikoho jinýho jsi neoslovil?

-No ptal jsem se třeba tady našich výtvarkářů, jenomže jde o to, že ty zase nemají zkušenosti s tou školou, jako dějiny umění tady v Praze na fildě, říkali že by mi mohli dát kontakt na někoho, kdo je třeba v Olomouci, nebo tak...

A to ti není úplně k něčemu. Z čeho budeš maturovat? Jak to máš?

-Kromě češtiny, francouzštiny, dějepisu a společenský vědy.

Hmhm. Na zsv se píše nějaká ta práce, jaký máš téma?

-Téma zní město a vesnice.

Aha, a o čem to bude?

-V podstatě je to o tom... nejvíc se tam věnuju urbanizaci a suburbanizaci, vlastně co lidi vede, nebo i vedlo vlastně ke stěhování se do měst a potom k tomu dnešnímu fenoménu, což je naopak vystěhovávání se na ty periferie.

Aha, tak to je zajímavý. Kdo ti to vede tu práci?

-Paní profesorka Dočekalová.

Jasně jasně. Ještě zpátky k těm přijímačkám. Ty sis podal teda čtyři přihlášky a budeš se chtít nějak intenzivně připravovat na všechny?

-Tak ten jeden je Suchdol, tam mě vezmou bez přijímaček, já si myslím, tak bych, to je hnojárna, samozřejmě, obor lesnictví a dřevařství a já si myslím, že tam bych trpěl hrozně, jako třeba by mi to otevřelo nějaký nový svět, přírodu, že bych jí jako začal vnímat jinak, ale moc tomu nevěřím, takže tam bych ani nechtěl. A doufám, že, teda ta čtvrtá škola je historie, doufám že k tomu napomůže nějak ta maturita z dějepisu.

Tak ta historie je taky poměrně těžkej předmět, tam ty přijímačky jsou taky poměrně náročné.

-No jako z těch všech škol je tady ta historie nejjednodušší jako co se týče počtu přijatých.

A nejhůř je na tom ta psychologie.

-Tak psychologie, tam minulej rok to byly čtyři procenta. Protože se tam hlásilo dvanáct set lidí a brali jich necelých šedesát. Na ty dějiny umění to už bylo, já nevím, třicet z nějakých tří sta, necelých. Na tu historii to už je skoro každé třetí.

A na tu psychologii se hlásíš jenom na fildu, nezkoušel jsi jinam?

-Jenom na fildu no. Nějak se mi nechce opouštět Prahu.

A o psychologii na pedagogický fakultě jsi neuvažoval?

-No uvažoval, ale já jsem to zamít, protože to je psychologie a speciální pedagogika a mě ta speciální pedagogika, říkám si, že to už by nebylo úplně pro mě, že to už je přeci jenom něco jinýho, to už je..... to už bych ani nechtěl dělat. To už je, aspoň podle toho, jak já si to

představuju, jako práce s už téma postiženejma jo a do toho jsem nešel. Jako co jsem se bavil, tak spousta lidí to tak má, že se hlásěj na psychologii nebo na ten pedák a potom maj samozřejmě i lepší výchozí pozici, když to zkusej i další rok, protože vlastně rok se tomu budou věnovat ve škole, tak potom můžou přejít na tu psychologii, zkusit to ještě jednou, se tam dostat, už jen na obor psychologie. Mně přijde, že je tam hrozně moc možností...

No právě (smích)

-(smích) Teď si říkám, že bych nechtěl pracovat s dětma, ale to si říkám teď, je možný, že na to změní názor, naprosto, ale teď si říkám, že bych nechtěl pracovat třeba v té škole... nebo... to ne... spíš bych, z toho málo co vím, tak se mi líbí vývojová psychologie, i když to jsou zrovna ty děti...

Nejenom, vývojovka je až do smrti...

-No jo, od Ericksona je to až do smrti, tak já nevím, třeba může být zajímavá i ta reklama, jako proč má mít letáček já nevím zelený pozadí nebo oranžový pozadí, nebo taková manželská poradna zní taky zajímavě, i když jako, jo...

Tam je spousta oborů, kde se člověk může uplatnit. To se potom vytříbí až při tom studiu no... člověk asi ani nemůže mít jasno hned. Jaký si myslíš, že tohle povolání má kladný nebo záporný stránky? Nebo nějaký výhody, nevýhody? Rizika nebo cokoli, co tě s tím napadne...

-No já si myslím, že psycholog je takovej jakoby lékař, takže ta věta, že pomáhá lidem je podle mě docela velký plus. Třeba já lékaře obdivuju, možná to psychologie je svým způsobem, nechci říct náhražka, ale je to dost podobný. Já bych třeba na medicínu jít nemoh, protože věci jako, i když to je na psychologii taky, i když v menším měřítku, třeba ta biologie mě nikdy moc nebavilo, už vůbec ne chemie a podobný věci, takže... ale tak nevýhody to má ty, že... je to povolání, kde člověk nesedí za stolem, nebo sedí, ale neřuká něco do počítače, ale povídá si s těma lidma, to je podle mě největší přednost toho povolání, že se člověk nehrabe v papírech. Nevýhoda je, že na něj můžou přenášet ty svoje starosti...

Myslíš, že se s tímhletem dá taky nějak pracovat? Jsi říkal, že na něj přenáší své starosti, myslíš si, že to nějak patří k tomu povolání?

-Já si myslím, že jo, že se s tím ten psycholog musí nějak vypořádat, že před sebou má lidi, který prožívali nějaký utrpení nebo pořád prožívaj a že to i na něm zanechá nějaký stopy.

Myslíš, že se to dá nějak naučit, třeba si to tak nebrat nebo s tím nějak pracovat?

-Je možný, že se s časem... že člověk časem přestane tolik vnímat. Třeba co jsem slyšel, tak ve válkách jsou lidi, co tam jsou poprvý napřed otřesený, co se kolem děje a pak si na to zvyknou. Takže je možný, že by to takhle bylo i u toho psychologa.

Myslíš, že by to mohlo být zároveň na škodu?

-..... myslím...myslím, že ne. Asi každé by chtěl nějakýho doktora, psychologa, lékaře, kterej už si něco prožil a není to začátečník.

Myslíš, že takový by byli i víc vyhledávaný.

Myslíš, že by to nebylo třeba na úkor nějaký empatie, nějakého vcítění, že by ten psycholog pořád zvládal prožívat stavy těch svých klientů a zároveň by si to přestal brát osobně?

-Já si myslím, že ho to trošku otrká no, já si myslím, že to nebude na škodu, pokud nějakou empatii bude mít nějakou lidskost...

Jaký vlastnosti by teda měl mít ten psycholog, nebo třeba naopak mít neměl?

-Asi neměl by se za každou cenu snažit prosadit si ty svoje myšlenky a ty jeho domněnky, který on sám si myslí. Aby je pak neuplatňoval na všechny, na všechny ty případy nějaký svoje metody. Měl by bejt taky asi hodně flexibilní, si myslím a jenom si nepotvrzovat nějaký svoje teorie bez toho, aniž by se nějak spálil.

Hmh, jak jsi říkal flexibilní, tak to myslíš jako názorově nebo v čem flexibilní?

-Jako každé profesor, s kterým jsem mluvil říkal, že si každé nakonec vybere ten směr, kterej se mu líbí, ke kterému nějak inklinuje, ale zase podle mě by měl bejt otevřený a nesnažit se uplatnit jen jednu cestu, ale vždycky víc možností dát.

Jo, to je super. Myslíš si, že sám takovýhle vlastnosti máš? Že by ses na to hodil?

-.... Já myslím, že jo. Nebo si aspoň představuju, že by mě to bavilo. Jako když jsem si řek, co dělat, nechtěl bych dělat to, co dělají má rodice, což znamená sedět v té kanceláři a ťukat tam do toho počítače, myslím, že to by mi... z toho bych asi vnitřně umřel, z takovýhle činnosti. Prostě něco o tom kontaktu s lidma, to jsem v podstatě ty dějiny umění, když se to tak vezme. No a pak ta historie, jestli tam můžu odbočit.

Samozřejmě.

-Jako mě to hodně baví, baví mě to studovat, ale zase ta představa, že bych byl zavřenej někde v archivu, sám, a tam se šfourol, tak to se mi vůbec nelíbí. Jako bavilo by mě to studovat, i když ne všechno, samozřejmě, ne všechno je zábavný, nějaký pomocný vědy historický, to musí bejt strašná nuda...

To je v každým oboru něco, co není...

-Tak já si myslím, že by mě to bavilo a jestli bych byl dobrej, tak... a kdybych zjistil, že na to nemám, tak bych se věnoval třeba tý psychologii reklamy, kde ta práce s těma lidma nemusí bejt už taková otevřená.

Jasný. Měl jsi třeba možnost promluvit si o týchle profesi s někým, kdo jí už třeba teď vykonává?

-Ano, když jsem byl... a teď nevím, jak se tomu říká...ehh... v tý pedagogicko-psychologický poradně... profi testy, profi testy, tak já jsem tam šel vlastně jenom z toho důvodu, že jsem věděl, že se tam na konci budem dozvídat to povolání a věděl jsem, že to bude s psychologií. Tak jako ona mi řekla co a jak, koukla se do těch parametrů, který jí vyšly a říkala, na co by mě tak viděla a já jsem se s ní chtěl bavit hlavně o tý psychologii, ale moc mi toho neřekla teda... neřekla mi nic, co bych nevěděl. Řekla mi, že to můžu zkusit do Olomouce, že to jako je dobrá univerzita, což já ji neberu, nakonec z ní vylezlo, že tam sama studovala (smích). Furt mi doporučovala Olomouc. Takže takovouhle možnost jsem měl, no...

Jaký ti řekla, že ti vychází povolání?

-Myslí, že mi řekla politik, potom mi řekla moderátor v rádiu, nevím jaký je rozdíl mezi moderátorem v rádiu a moderátorem v televizi, to nevím (smích). Takže moderátor v rádiu a pak už nevím.

Využil možnost konzultace tady se školní psycholožkou nebo s výchovnou poradkyní?

-To jsem nevyužil.

A věděl jsi o ní?

-Věděl jsem o ní, ano. To jo, ale nějak jsem... za první jsem neměl žádný problém a nějak jsem se nechtěl ptát na tu psychologii, jsem si vyhledal jinde, tyhle informace.

Myslíš, že někdo z tvech spolužáků konzultoval tyhle volby někde nebo to rozhodování o tý vysoký škole s někým tady ze školy?

-Jako já si myslím, že se ty lidi nějakým způsobem ovlivňovali navzájem, mezi sebou, jako spolužáci.

Probírali jste to hodně?

-Já třeba zas tolik ne, ale myslím, že někteří jako se navzájem dost ovlivnili, že si vybrali podobný obory a tak.

Jasný. Já vždycky přemýšlím, na kolik je tady to ovlivňování dobrý a na kolik ne no... kdo tobě nejvíc pomáhal s vybíráním těch škol? Probírali to třeba doma s rodičem nebo s nějakýma jinejma kamarádama mimo školu třeba?

-Tak trošku jsem to probíral, ale rodiče mi v ničem nebráněj, já si můžu... tak já si myslím, že otec třeba není moc nadšený, ale myslím si to, on nic neřikal... samozřejmě si můžu studovat, co budu chtít, jemu se ta historie moc nezamlouvala, ale tak já to chápu docela.

A co vystudoval on?

-On vystudoval ČVUT, ale jako nic mi jako neříká, vůbec, si můžu studovat co budu chtít jo, takže spíš si myslím, že jsem k tomu dospěl sám. Že jsem si říkal, já nevím, to mě napadlo už třeba ve třinácti, že bych mohl na psychologii, už takhle brzo. Pět let jsem pro to nic nedělal, ale napadlo mě to (smích).

Jasně jasně. A maminka by bylo spokojená, kdyby z tebe měla psychologa?

-Já myslím, že jo, ta by byla spokojená. Ta zase naopak říká, že jako bych měl studovat to, co mě baví. Ona studovala ekonomku a že jí to nebavilo...

A teď myslíš, že jsou rodiče spokojení v té profesi?

-Já si myslím, že docela jsou, ale mě by to nebavilo... si myslím, že to není úplně....

A kde sháníš informace o těch školách, na který se hlásíš? Byl jsi třeba na dnech otevřených dveří?

-(smích) to jsem prošvih, to jsem nebyl. Ale ne, tak třeba u té psychologie je toho strašně moc na internetu, tam je toho vopravdu hodně, tam jsou i profily těch profesorů, kteří by mě měli mít u těch, u toho pohovoru, takže většinou na internetu, ale chodím tam i na ty kurzy, takže to člověk vidí, co je to za lidi, ty profesori, může to konzultovat s ostatními... hmmm... potom co se týče historie, tak tam mám kamaráda, který chodil sem, Pavla, takže ten mi může říct, může mi zodpovědět v podstatě všechno. Nejhorší je to s těma dějinama umění, protože na internetu je toho relativně málo, neznám nikoho, kdo by tam studoval. A ten Suchdol, tam jsem snad přijítej, pokud jsem dobře vyplnil čestný prohlášení, ale o tom si nezjišťuju nic.

Jasně. Myslíš, že ti na ty přijímačky pomůže nějaký předmět, který jsi tady měl třeba za těch šest let?

-No to určitě... na tu historii, tak to je jasný, v podstatě i na tu psychologii, když tam mám ty společenské vědy, který jsem si vybral, moh bych mít i biologii, ta tomu taky dopomůže, ty dějiny umění, ty né, ale to jsem zase mohl x let chodit na ten seminář dějin umění, což jsem nechodil...

Jasně. Z kolika procent by třeba ta příprava na tu psychologii obsáhla ta výuka klasická a z kolika třeba ta domácí příprava? Kolik ti třeba to zsv dalo z té psychologie?

-Já myslím, že to zsv mi dalo hodně, i ten seminář, co jsme měli na tu psychologii, to bylo loni a musím říct, že to paní profesorka brala, jako že to neodbyla, a že to brala jako dost dopodrobna.

Paní profesorka Coufalíková?

-Coufalíková. Vzhledem k tomu, že já jsem před tím... kdybych měl ty informace, co mám teďka a teď měl ten seminář, tak by to pro mě bylo naprosto úžasný, krásně bych si to všechno připomněl a doplnil a v podstatě když jsem jako neměl žádný znalosti, když to tak řeknu, tak toho bylo vopravdu hodně, uvědomil jsem si až zpětně, že v tom semináři toho zaznělo vopravdu strašně moc, až tolik, že většinu lidí to nemohlo nějak zajímat, takhle do podrobnosti, si myslím... takže to by mi dalo hodně, kdybych tehdy už měl nějaký základní znalosti a nezačínal z ničeho, prostě kdybych měl ten seminář teď, tak to by bylo dobrý,

Myslíš, že je možný se k tomu třeba ještě vrátit jako teď? Otevřít si starý poznámky? Nějak si to oživit?

-No já si myslím, že kdybych měl ty znalosti během toho semináře, co mám teď, tak že by to bylo pro mě lepší. Samozřejmě vrátit se můžu, asi to ještě udělám, ale překvapilo mě to, že když se na to podívám zpětně, že to vůbec neodbyla, ono jí to asi taky baví. Jsem jí potkal v sobotu, jak se šla vzdělávat na filosofickou fakultu, na psychologii asi...

No, ona si dodělává nějakou část, mluvila jsem s ní o tom...

-Věčný student...

No jo no, to je dobře. Tak teď zkusíme takovou praktickou, kreativní část. Mám tady devět takových lístečku, na kterých je napsaná vždycky nějaká hodnota, která pro tebe buď je nebo není důležitá vzhledem k tomu budoucímu povolání, co bys chtěl dělat. Tvým úkolem je seřadit to od toho, co je pro tebe nejdůležitější po to, co pro tebe je méně důležitý nebo třeba není vůbec důležitý.

-Jo.

Jak to vidíš? Klidně uvažuj nahlas, je jich docela hodně, než se člověk orientuje.

-Tak vnitřní naplnění je asi to nejdůležitější co mě napadá... hmmm.... Možnost dalšího vzdělávání, to nevidím zas jako takový plus...

Co si pod tím představuješ, pod tím dalším vzděláváním?

-Že člověk pořád musí dohánět, aby mu něco neuteklo, v určitým oboru...

Takže to vidíš jako nutnost, v takovém negativnějším slova smyslu.

-No jako... já... Když mě takhle potkal pan profesor Tomeš v suterénu a říkal, že mě pořád vidí, že si něco čtu, tak jsem mu říkal, že doufám, že to takhle budu mít celý život a on reagoval, že doufá, že budu...

No, to je ten dvojitý pohled.

-(ticho) Hm, to je těžký, ta práce psychologa může být dobrá i v tom, že může být člověk pánem svého času, teda záleží na tom kde...

Tak je to v nějakým ideálním případě. Je to že bys to tak chtěl?

-Může být no... vlastní zodpovědnost při výkonu povolání.... Nějak nevím... takhle...

Kdyžpak klidně můžou být na stejný úrovni nějaký...

-Aha, tak to mě nenapadlo... no tak... ta společenská prestiž by byla taky dobrá, i když co si tak lidi myslí o historiciích no... asi nic dobrého...

To je otázka...

-Většina lidí řekne něco jako že by měli jít makat, nebo něco takového. (smích). Dáme napřed platový ohodnocení, jo no a ta zodpovědnost... nenene, všechno špatně.... Délka studia a náročnost přípravy, to je mi celkem jedno, to neřeším... tak bych měl vnitřní naplnění, možnost časový flexibility,...

Pak se tam vloudila ta užitečnost...

-Možná ta flexibilita nebude až tak důležitá, když to tak vezmu... tu bych dokonce dal i... až takhle... takže ještě jednou... vnitřní naplnění, užitečnost, plat, prestiž, flexibilita, možnost kariérního postupu, vlastní zodpovědnost při výkonu povolání... to já jako nevím, vlastní zodpovědnost...

Jak to vnímáš? Co to pro tebe znamená, když je to takhle řečený? Co si pod tím představuješ?

.... Mě přijde, že jako všichni jsou zodpovědný, že tu zodpovědnost nemůžu přenést na někoho jinýho... délka studia mě celkem nezajímá, teď... možnost dalšího vzdělávání pro mě není nijak to...

Obešel by ses bez toho?

-Já si teďka říkám, že jo, ve škole jsem teďka nějakým třináctým rokem no.... Třeba takhle bych to sestavil.

Dobře dobře.

-To vnitřní naplnění je nejdůležitější.

Jasně, to tam bylo už od začátku.

-Hm..

Dobře, tak tohle teď necháme a zkus vymyslet tři povolání, který bys nikdy dělat nechtěl.

-Nechtěl bych dělat informatiku. Nesnáším práci s počítačem a jakýkoli vytváření programů by mě naprosto nebavilo.

Jo, dobře.

-To vím jako bezpečně. Další povolání, který bych nechtěl dělat... já si myslím, že bych nechtěl učit... ani na základní ani na střední...

Ani na vysoký?

-To bych musel být odborníkem na něco (smích).

(smích)

-To už podle mě není takový to učení jako na tý základní a střední. To už kolikrát mají ty lidi jen jako takovej vedlejšák, že mezi tím si dělaj svoje výzkumy a vobčas třeba něco řeknou.

A jak myslíš, že se to učení liší? Třeba konkrétně ta práce s tím výkladem nebo ta práce s tou třídou třeba...

-Jako...

To učení na tý základní, střední, vysoký škole? Jsou tam nějaký rozdíly?

-Já si myslím, že na tý vysoký škole ty lidi, že to budou vopravdu odborníci na nějakou danou problematiku a že kromě toho, že přednášej na tý univerzitě, něco, tak že dělaj i nějaký ten výzkum nebo něco takovýho.

A myslíš, že to jejich konkrétní učení bude v něčem jiný?

-Já jsem slyšel různé historky o tom, jak kdo učí, někdo je samozřejmě úžasněj, profesor Bahbouch třeba, tomu jde všechno, někdo zas přijde do tý třídy, do toho auditoria a jenom čte třeba z nějaký knížky, nesrozumitelně čte... myslím si, že to nebude tak náročný povolání učitele jako je to třeba na tý střední škole nebo na základní.

Myslíš náročný jako...

-Jako psychicky...

Třeba i časově...

-I časově...

Ještě nějaký povolání bych vymyslel, do třetice...

-Do třetice... Hmm... já nevím... už mě nic nenapadá... nechtěl bych dělat nějakého ekonoma... i když ekonom může dělat skoro všechno, ten má široký uplatnění, takže to nejsem moc konkrétní no... prostě asi sedět v tý kanceláři a jenom tak pracovat s těma papírama a smlouvama... dělat nějakýho účetního, to by mě nebavilo...

Jasně... tak jo, já myslím, že by to bylo všechno, chceš ještě něco dodat, co jsme neprobrali?

-Já si myslím, že to bylo příjemný (smích).

Dobře. (smích)

Doslovný přepis rozhovoru – Karolína

Hodnotové preference:

9 – vnitřní naplnění – vlastní zájem o práci, spokojenost v práci, oblíba dané práce

7 – možnost kariérního postupu

3 – platové ohodnocení

4 – možnost časové flexibility, 5 – vlastní zodpovědnost při výkonu povolání

1 – užitečnost zaměstnání pro druhé, pro společnost

8 – možnost dalšího vzdělávání

2 – společenská prestiž

6 – délka studia a náročnost přípravy na povolání

Rozhovor:

Tak ty jsi v tom dotazníku uváděla, že si budeš podávat tři přihlášky, právnická fakulta, politologie a mezinárodní vztahy, národohospodářská a potom ta Paříž.

-No Paříž, vlastně jo. Je to škola, která sídlí v Paříži, ale já bych jela někam jinam.

Jasně. Takhle to souhlasí nebo jsi tam ještě něco přidávala?

-Jo, vlastně místo politologie a mezinárodních vztahů se hlásím na mezinárodní teritoriální studia, což je vlastně stejný obor, ale míň teoretický, týká se to spíš mezinárodních vztahů a míň politologie jako takové.

Jo a tam je to směřovaný na nějakou konkrétní oblast?

-Zatím ne, ten bakalář je obecný a pak se vybírá magistr buď bezpečnostní studia, což by asi zajímalo mě, ale to se ještě rozhoduje během těch tří let.

A nejradši bys šla do tý Francie?

-Asi jo, nejradši bych šla do Francie.

Jak tam vypadá to přijímací řízení?

-Tam to probíhá formou „dosie“ což je formulář, taková složka na internetu, která se skládá asi z deseti různých položek od doporučení profesorů, motivační dopis, životopis a spousta dalších věcí se tam ještě doplňují, co se týče vlastně mě jako osoby a proč chci jít na tu školu a potom na základě tady té přihlášky se bych postoupila do druhého kola a druhé kolo probíhá formou pohovoru, který by byl tady v Praze, protože Science PO má vlastně síť po celým světě po francouzských institucích.

Jasně, to je zajímavý. Takže tam vlastně nějaký třeba vědomostní testy nebo tak se nedělaj vůbec?

-Vůbec ne, tam se jenom posílá vysvědčení, oni přihlíží k tomu, z jaké školy člověk vychází a vzhledem k tomu, že chodím na francouzskou sekci, tak oni na francouzském institutu, i v Dijonu naši školu znají, takže se tam přihlíží k pohledu na náročnost toho studia.

Takže myslíš, že by to pro tebe mohla být výhoda?

-Je to podle mě hodně velká výhoda, že jsem vlastně z těchto škol.

Tak to je skvělý. Kdyby ti nebyl bože nevyšla ta Francie, tak kam bys nejradši z těch škol pražských šla?

-To je takové dilema pro mě, odjakživa jsem chtěla jít na práva, ale posledních pár let mě začaly víc zajímat mezinárodní vztahy, takže bych asi ve finále si zvolila právnickou fakultu jako první volbu, první obor a potom bych možná uvažovala o těch mezinárodních teritoriálních studiích jako druhý obor.

Takže jako současně?

-Současně. Ale nejspíš asi jenom ty práva samostatně. Co slyším teďka od lidí reference, tak je lepší vybrat si jen jeden obor a pak případně později. Ale lepší a výhodnější je mít praxi.

Takže už jsi s někým rozebírala to studium třeba na právnický fakultě?

-Přesně tak, protože já chodím na různé ty akce, například teď jsem byla na pražském studentském summitu a tam to organizují vysokoškoláci, hlavně to jsou právníci, co se taky zajímají o mezinárodní vztahy, takže tam je takové prostředí, kde se člověk dozví hodně věcí.

Skvělý. Když člověk má možnost zjistit přímo od někoho ty informace, tak to je nejvíce aktuální a praktický věci, který třeba jinde neseženeš. Jak ještě zjišťuješ informace o těch vysokých školách, z internetu nebo z nějakých informačních časopisů jako „Kam po maturitě“?

-(smích) Převážně jenom ze stránek těch samotných škol, co se týče Science PO, tak tam mají úžasné stránky, které informují jak o budoucím studiu, tak o uplatnění a různých jako možnostech, takže tam hlavně ty stránky nebo taky jsem vlastně byla na konzultaci na francouzském institutu, kde je kancelář kampusu schons, která vyloženě informuje o studiu ve Francii a Science PO je jedna z takových nejčastějších škol, kam mají lidi od nás zájem jít, takže tam jsem byla už asi dvakrát na konzultaci.

Jak ses dozvěděla takhle o tom studiu ve Francii nebo konkrétně o těchhle konzultacích v institutu?

-Ve škole, všechno přes školu.

A kdo konkrétně vám tohle zajišťuje?

-My jsme minulý rok měli vyloženě paní, která přišla ze Science PO a měli jsme normálně přednášku místo jedné hodiny, která mám vyloženě říkala v čem to spočívá a letos přijel ředitel kampusu v Dijonu Science PO, který je Čech a každý rok objíždí všechny francouzské sekce a to byla samotná konzultace, no konzultace, přednáška a potom nám i odpovídal na dotazy, což je asi nejlepší způsob, jak se o té škole dozvědět.

Takže to ti určitě pomohlo.

-No spíš už upřesňování informací, abych věděla do čeho jdu a co udělat a jak to udělat nejlíp, abych se na tu školu dostala.

Jaký výhody má ta škola?

-Největší výhoda pro mě je taková, že bych se mohla zabývat všemi věcmi, které mě zajímají a v tuhle chvíli se nejsem jistá... láká mě ten přehled, který bych měla po tom vystudování bakaláře tam a potom bych se až specializovala na to, co by mě zajímalo nejvíce, i když teď vím, že mě zajímají mezinárodní vztahy, tak si nejsem jistá, jestli bych to chtěla dělat celý život a jestli bych to chtěla dělat celý život, takže ideální je mít takhle celý přehled a vím, že mě třeba bavil i management nebo spousta dalších věcí, takže i to ekonomické vzdělání by bylo super, ale zas si nejsem jistá, jestli by mě bavilo studovat ekonomii jako samotnou.

Jasně. A v té Francii je jak zaměřenější ten bakalář, to je tam třeba za obory?

-Vlastně je tam mezinárodní vztahy, práva, historie, sociologie taky, ale spíš okrajově, a hodně politologie, takže je tam hodně takhle věcí a člověk má možnost si vybírat i formou seminářů, co chce mít nejvíce, ale povinně má určitou část předmětů, na kterou vlastně musí chodit. Jo a ještě tam je ekonomie, na tu jsem zapomněla.

Takže je to nějaký základ a pak si to člověk může „dovolovat“ dál.

-Jo a taky dobrá věc na Science PO je, že třetí ročník vlastně může strávit, vlastně musíš strávit v zahraničí, jako ve třetí zemi, ne v Česku a ve Francii...

Aha.

-A může ho strávit buď na univerzitě nebo formou nějaké stáže. Takže už vlastně může pracovat během studia a dostane toho bakaláře za dva roky studia a kredity mu fakulta uzná za tu stáž, kterou mu musí uznat vlastně než tak nastoupí, jestli je to v oboru a podobně.

To je hodně zajímavý. A kdybys uvažovala už takhle dopředu o té stáži, tak v jaké oblasti bys to chtěla dělat? V těch mezinárodních vztazích?

-Asi mezinárodní vztahy. Zajímalo by mě NATO, vlastně ty bezpečnostní studia.

Jaký povolání by pak člověk mohl vykonávat po vystudování týchle školy? To je asi hrozně široký...

-Hrozně široký, protože tam záleží na tom, co se člověk vybere na toho magistra, kde je další dva roky po tom bakaláři a to už je v Paříži, v hlavním kampusu školy a člověk bude už od těch mezinárodních vztahů, přes právo až po historii, cokoli vlastně člověk může dělat.

A co by se líbilo tobě za povolání?

-Já bych chtěla, jak už jsem řekla, ty bezpečnostní studia, takže možná v nějaké mezinárodní organizaci a nebo i mezinárodní byznys, ale to si ještě, to si asi ujasním ještě během těch dvou, tří let.

Že to vykristalizuješ, jasně. Jaký myslíš, že má tohle povolání výhody a nevýhody?

-Že je člověk v mezinárodním prostředí, což ho vlastně nejenom inspiruje, ale je to mnohem zajímavější, než nějaké... jenom zůstat... neříkám, že chci odjet z Česka, ale chci nabýt nějaké zkušenosti nejenom tady a potom se vrátit a působit tady v tom, co by mě bavilo, ale je to i jeden z důvodů, proč chci jet studovat do zahraničí, protože to je ta výhoda...

A nějaké nevýhody, napadly by tě? Nebo nějaká rizika?

-Že člověk musí odejít z toho, co zná.

Jasně, to určitě nevýhoda je. Jaký vlastnosti by měl nebo neměl mít člověk, který pracuje v týchle oblasti?

-Asi by měl být připravený na to, co ho vlastně čeká, měl by být přizpůsobivý situaci, protože to asi určitě vyžaduje. Potom schopnost pracovat hodně, když je to potřeba, pracovat na nějakém projektu a vědět, čeho může dosáhnout a taky měl by umět mluvit, měl by spoustu věcí (smích), umět jazyky.

Co naopak myslíš, že by tam bylo na škodu, nějaká vlastnost?

-Asi opaky toho, co jsem řekla. To je vidět i ve třídě, je spousta lidí, kteří nemají co říct nebo nechtějí říkat, co si myslí, ten ne strach, ale takový ten blok vyjádření svého názoru mi přijde docela hodně vlastně zabraňující v tomhle povolání, že to chce určitou aktivitu a iniciativu a nápady.

Myslíš, že ty sama tyto vlastnosti máš?

-(smích) Částečně určitě, ale je to důvod pro to, proč se hlásím na tuhle školu, že bych chtěla ty svoje znalosti a dovednosti nějak rozvíjet a nebo získávat.

To je skvělý, to je hrozně důležitý umět a i chtít pracovat dál. S kým třeba konzultuješ takhle ty přihlášky nebo to budoucí povolání? S rodinou, kamarádama, spolužákama,...

-Tak hodně s vrstevníky, máme hodně, prostě s lidma kolem politických simulací máme takovou partu lidí, takže člověk tím žije, nevím, jestli by se dalo říct, že je to už určitá subkultura, v podstatě jsme lidé, co mají hodně podobný zaměření a směřujeme hodně podobně, takže asi v tomhle kolektivu a s rodinou.

A když to probíráš třeba s rodinou, tak podporují tě v těch volbách nebo mají třeba nějaký obavy nebo naopak by chtěli, abys dělala něco konkrétního?

-Tak moje maminka spíš se snaží vystupovat v té roli d'ablova advokáta, kdy mi dává spíš otázky, abych se sama utvrdila v tom, co chci dělat, spíš já vždycky přijdu s něčím, co je super a co bych chtěla a ona mi dává takové otázky, abych si uvědomila i ty záporné stránky věci a opravdu jí řekla, když třeba sama chci do Francie na to Science PO, tak vlastně jeden z důvodů je taky, že si nejsem jistá, co chci v životě dělat, chci si nechat trochu otevřené dveře, takže vlastně pro ní je to určitě trochu... určitě je to člověk, který by mi pomáhal, na kterém závisí to, že bych mohla studovat, jak finančně, tak podpora celkově, takže pro ní by bylo určitě lepší vědět, co chci dělat, za čím se jdu, takže vlastně tak nějak mě nutí těma otázkami nad tím hodně přemýšlet, což já nad tím přemýšlím tak jako tak, takže to kolikrát

(smích) dopadá trochu konfliktněji, ale asi je to důležitý mít i tenhle pohled na svět. Ale podporuje mě ve všem, pro co se rozhodnu a je to...

Skvělý. Co teď vystudovali rodiče a kde teď pracují?

-Maminka je porodní asistentka, ta vystudovala gymnázium a potom vyšší odbornou školu, vlastně porodní asistentku a otec ten je, ten má jenom střední školu a potom nějaké kurzy, začal studovat vysokou školu, ale já s ním nejsem v kontaktu, takže podle mě už dál nestuduje, nedostudovat tu školu, začal ji studovat teď ve čtyřiceti, takže...

Jasně... Využila někdy možnost konzultace i tady na škole? V rámci já nevím, výchovný poradkyně nebo školní psycholožky, co tady je?

-Nevyužila, ale já mám pocit, že náš třídní funguje tak trochu jako psycholog, třeba na různých akcích, je to člověk, co roli toho třídního bere prostě tak, jak by měl brát a zároveň je...

Pan profesor Bureš?

-Pan profesor Bureš. Že se zajímá tak jako o všechny v té třídě a... prostě super.

To je výborný, že to takhle funguje. To je hrozně důležitý a hrozně fajn slyšet, že to někdo takhle bere. Víš o někom, kdo třeba tyhle možnosti konzultace využil, nebo jestli vůbec víte o tom, že tady ta možnost je?

-Tak víme o tom určitě, protože byly různé prevence a nějaké akce...no (smích)...v nižších ročnících a mám pocit, že někdy ve třetíku jsme se snažili zprostředkovat takovou konzultaci spolužačce, o které jsme si mysleli, že má psychické problémy a paní psycholožku jsme nějak nemohli sehnat, asi třikrát jsme tam šli v konzultačních hodinách a ani jednou tam nebyla, tak jsme jí nakonec nechávali vzkaz, takže ani nevím, jak to dopadlo. Ale jinak konkrétně nevím o nikom, kdo by využil tu pomoc. Si myslím, že to asi není věc, o které by pak... nějak se to nerozebírá veřejně, že by měl problém, i když mám pocit, že od nás ze třídy Anthony Stolkem, ten, on propadl z vyššího ročníku k nám, on má nějaké problémy jak psychické, tak zdravotní, nikdo moc neví, takže možná tak třeba k něčemu došlo, netuším.

Hmm. Využila možnosti těch profí testů, co se dělaly, myslím snad loni?

-No, taky jsem je psala...

Jo, bylas? A co si o tom myslíš, jak to hodnotíš?

-Já myslím (smích)...

Upřímně.

-Upřímně (smích)? Mně to přišlo dost k ničemu, prostě jsem... paní psycholožka se mě zeptala, potom na té následné konzultaci, co bych chtěla dělat, tak jí to říkám a ona, no to je ideální, to vám tady tak vyšlo a akorát mi vyjela podle slovníku, přečetla mi od detektiva po organizátora učebních programů až k něčemu, pak se mi zeptala, co bych chtěla dělat, tak mi to potvrdila, že bych to mohla dělat, pak jsem se jí zeptala, jestli bych mohla někam jet, tak na to mi řekla, že bych se musela hodně učit a pak se se mnou rozloučila. Takže... nevím jak ostatní, já z toho mám trochu jasno, ale možná to pomohlo někomu, kdo vůbec netušil...

Jo, takže neřešili jste to třeba v rámci třídy?

-No řešila jsem to akorát s lidma, co už taky věděli, takže tak.

Jasně jasně jasně, tak fajn. Z čeho budeš vlastně maturovat?

-Dějepis, zeměpis, matematika, čeština. A francouzštinu už máme odmaturovanou z loňska. My nemáme vlastně ani moc výběr, tím, že jsme francouzská sekce.

Jo, vy to vlastně máte buď a nebo.

-No, ale mně to ve finále vyhovuje, protože zeměpis, to hodně navazuje na věci, co už znám z těch politických simulací, takže bych si to možná ve finále vybrala tak jako tak, ale myslím, že pro hodně lidí je to taková volba toho nejmenšího zla no...

Jasně. Myslíš, že ti příprava na tu maturitu pomůže i k těm přijímačkám?

-Hm, určitě.

Kdyby ses na to zkusila podívat jako školní příprava versus domácí příprava, co by převažovalo, nebo v jakým by to bylo poměru?

-Jako časově nebo hodnotně?

Hodnotně. Časově myslím, že furt ta škola vede.

-(smích) No, to jinak ani nejde.

Právě.

-Tak matematika, tam je zásadní ta školní příprava, protože tam pak člověk vychází z těch zápisků a materiálů, co má ze školy a tam kdybych měla jenom domácí přípravu, tak tam bych neodmaturovala. Zeměpis, tam bych ani do té školy nepotřebovala chodit, to přečtením učebnice se toho dozvím víc než při hodinách (smích). A dějepis, máme paní profesorku Wienerovou, přičemž se to hodně zlepšilo a dozvím se hodně věcí i při hodinách, ale asi převažuje hodně ta domácí příprava, protože ona hodně při těch hodinách odbíhá a vlastně máme dva profesoři na dějepis a u toho druhého, Brochota, tam je ta příprava v hodinách hodně cenná no. Tak co se týče metody a tak, tam bych to bez té domácí přípravy asi nenahradila.

A kdybys to vztáhla k těm přijímačkám? Budeš se učit něco nad rámec přípravy na maturitu? Třeba na tu politologii a mezinárodní vztahy? Teda na ty teritoriálky?

-No zítra mám přijímačky na práva a učím se tam zsv a jelikož máme jednu hodinu týdně, tak od začátku jsme měli třeba dvacet hodin, tak to se učilo úplně celý, od začátku, protože z hodin vůbec nic nemám, takže to je věc, nad kterou musí člověk hodně strávit a ty mezinárodní teritoriální studia, tak tam to budu řešit až po maturitě (smích).

Jo, tam je ještě čas?

-Tam si myslím, že mám asi hodně přehled, ale je tam ještě hodně věcí, co se budu muset asi ještě naučit.

Jak tam probíhají ty přijímačky, to je jenom nějaký vědomostní test nebo studijní předpoklady?

-Tam to probíhá v prvním kole SCIA, kde se stanoví vstupní hranice, které když člověk dosáhne, tak postupuje do druhého kola, kde je zkouška ze dvou jazyků a potom ještě ze všeobecného přehledu, kde se to týká hlavně Evropské unie, mezinárodních organizací a i politického dění v Česku.

Takže na to se podíváš až po tý maturitě, až budeš mít hotovo.

-To je asi tak týden po maturitě, takže tam... do té doby to nemá asi cenu moc...

A zítra teda na práva?

-Jojo, to jsou SCIA.

Jo, SCIA, tak tam je víc termínů, že jo?

-Je, tam jsem byla už na všeobecných, které by mi teoreticky stačily, jako výsledek, ale teď jelikož si moc nevěřím v těch zsv, tak tam jdu ještě jednou na všeobecný a poprvý na SCIA, protože jsem si musela dělat ještě AELS zkoušky do té Francie, což se mi krylo s těma původními termíny, takže tam jdu poprvé a možná i naposled, protože ten další termín je uprostřed mého svatáku a palší termín je dva dny po maturitě, takže asi... je to vlastně jeden pokus.

Myslíš, že by se tobě nebo spolužákům hodil nějaký předmět, který nemáte a který by vás třeba víc připravoval na ty přijímačky?

-Tam by se hodilo rozšíření předmětů, které už máme, těch základů společenských věd, to si myslím, že řeší hodně lidí od nás ze třídy a co se týče třeba angličtiny, tak ta na francouzský sekci nemá moc velkou úroveň, ta je hodně důležitá a ne jenom na vysokou školu. A jinak to každý řeší asi dost individuálně, na medicínu mají lidi semináře, jinak je to asi dostačující, si myslím.

Třeba na ty SCIA ses připravovala nějak víc sama?

-Na všeobecný jsem se nepřipravovala skoro vůbec a teď na zsv v tom ležím asi týden.

Jasně, takže kdyby se zlepšilo to zsv nebo by byl nějaký volitelný seminář, kterej by...

-Já mám vlastně volitelný seminář, ale to nějak nesplňuje, je to takový bonus, ale není to věc, co by šla třeba na ty SCIA, je to věc, co se týče třeba takových zajímavostí, co mě sice zajímají, ale ke SCLím je mi to úplně k ničemu. Vlastně kvůli těm SCLím jsem se tam přihlásila a ve finále mám ještě o dva semináře víc než všichni a je to docela peklo (smích).

Chápu. Takže kdyby to bylo směřovaný víc na ty přijímačky, víc biflování, tak bys to třeba ocenila víc?

-Asi jo. No, já si myslím, že v hodně předmětech by bylo lepší dát ty požadavky vyšší a v hodně předmětech zase nižší nebo zohlednit u každého vyučujícího, jestli dotyčný ten předmět zajímá, nebo jestli se potřebuje připravovat někam jinam, což u nás na škole úplně moc nejde. Nebo není to... vůbec se to neřeší...

No, je to teď poměrně dlouho v jednání, jak to nastavit do budoucna.

-No hlavně francouzská sekce je na tom ještě hůř, protože se všichni bojí, že nás zakážou úplně (smích).

Jo?

-No, takže tam se nějaký změny dělají málo kdy, protože to prostě nejde, jsme přírodovědně zaměřený a přes to nejede vlak.

Což je blbý, protože pak člověk zjistí, že potřebuje něco jinýho a nemá tu možnost, nebo je to pro něj náročný.

-Člověk se učí na ty chemie, fyzika, protože musí, jinak by z toho propadl, ne to, co ho baví, co by ho zajímalo, co potřebuje.

Tak teď si zkusíme takovou kreativní věc. Já tady mám devět lístečků, na každým z nich je nějaká hodnota a na tobě bude je seřadit podle toho, jak jsou pro tebe důležité vzhledem k budoucímu povolání, nebo klidně ke studiu. Je to úplně na tobě, klidně nějaký můžou být na stejný úrovni, jak to cítíš.

-To je bráno, jako že čím kratší a čím náročnější, tím lepší nebo? (pozn. 6 – délka studia a náročnost přípravy na povolání)

Je to bráno tak, jak to vezmeš ty.

-(smích)

Takže si klidně definuj, co to pro tebe znamená.

-(ticho)... ježíš marja... tak to je spíš taková věc hodně mimo, co je s tím spojený...

Vyhodit to nemůžeš (smích).

-(ticho)... Všechno je důležité...

Klidně dej něco na stejnou úroveň. Můžeš klidně uvažovat nahlas...

-(ticho)

Někdy to pomůže v rozhodování.

-(ticho) Mě to z toho úplně vypadávalo tohle...

Ta délka studia a náročnost přípravy?

-Já to beru jako součást toho výběru toho povolání, co jde ruku v ruce s tím, to není jako ani pro a ani proti.

No, klidně to můžeš nechat na posledním místě, takhle... někdo třeba je rád, když to studium je krátký nebo se naopak těší, že na tý veřejce bude x let, takhle je to třeba myšleno. Ty to máš jako součást, tak to pak není vůbec podstatný.

-Asi takhle.

Jo, jasně, vnitřní naplnění... hm... co pro tebe znamená ta vlastní zodpovědnost? Jak to vnímáš?

-Že člověk má určitou svobodu, že pokud... že nezapadne do davu. Že pokud se člověku něco povede a něco nepovede, tak bude dostávat pořád stejný plat, každému to bude jedno, taková ta součást, taková ta kostička v ničem, člověk získává tu samotnou motivaci tím, že na něm závisí něco, jestli se mu to povede nebo nepovede.

Myslíš, že tam můžou být i nějaký rizika?

-To každopádně. (smích) To je asi první věc, co člověka napadne asi no.

Jasně. Vnitřní naplnění... bylo nejvíc, teď je...

-Asi takhle.

Takže bylo by nejvíc...

-To je asi součást té motivace, že se člověk nezasekne a nebude celý život dělat to stejný, taková ta rutina.

Takže ten kariérní postup vnímáš jako vývoj v té profesi?

-Přesně. Třeba překladatelství by mě hodně nebavilo, člověk není kreativní, má možnost získat dobrou práci, ale přijde mi, že člověk nic nevytváří no.

Takový pasivnější třeba?

-Pasivnější.

Bezva. Skvělý, tak to teď necháme. A já bych tě teď poprosila, abys zkusila vymyslet tři zaměstnání, který bys nikdy dělat nechtěla azkusila to nějak zdůvodnit...

-(ticho)

Je to těžký?

-Hmhm... (ticho)

Zkus třeba nejdřív nějakou oblast...

-Tak manuální práce, ale nechce se mi říkat nic konkrétního, to je spíš tak, že bych chtěla pracovat spíš hlavou než rukama... a nevím, jak vybrat něco konkrétního.

Dobře, tak to můžem klidně nechat takhle obecně. Ještě něco dalšího by tě napadlo?

-Já neví, mě by nebavilo spousta věcí (smích).

To je dobře (smích). A teď zkusíme něco konkrétního.

-Tak v žádném případě bych nechtěla dělat, to je...

Hm?

-Nevím... řidiče tramvaje třeba. (smích)

Jo (smích). A proč bys nechtěla dělat řidiče tramvaje?

-Protože tam není možnost kariérního postupu (smích). Člověk každý den dělá rutinní, pořád stejně, furt dokola. A nemá před sebou nic... a taky si myslím, že by mě neuspokojovala samotná ta práce, že člověk dělá něco, co se musí dělat a ne něco, co někomu, no přináší to lidem něco, ale to je zas to ocenění společností... no... ale tím nechci říct, že... prostě to beru jen pro sebe, že mě by to nebavilo.

Jasně, tak řešíme tvůj názor, ne obecně.

-Tak já nemám nic proti, mě to přijde, abych neútočila proti řidičům tramvaje.

Ne, to takhle neber v žádném případě.

-Nebo když vezmu příklad, co dělá moje maminka, porodní asistentka, tak ona je, dalo by se to srovnat s prací zdravotní sestry, akorát je to kvalifikovanější, ale je to prostě ten, že je člověk podřízen doktorovi, i když sám ví, že to ví líp, tak nemá možnost, teda má možnost to dokázat, ale vždycky bude ten doktor nad ním navrchu, jen tím vzděláním, teda ne jen, to vzdělání je, zvlášť ta medicína, je to hodně náročné, ale když to srovnám s tím, co vystudovala moje maminka, v podstatě dva roky, má bakaláře plus dva roky, akorát že v té době se to ještě nejmenovalo nijak, takže v podstatě... jako tak nějak ten pocit svázanosti ničím, toho statusu...

A porodní asistentka bys být nechtěla?

-No to bych právě nechtěla.

Jo, tím jsi chtěla říct, že by ji být nechtěla. Jasně...

-Člověk jako nerozhoduje, i když třeba vím, že mojí maminku to baví, ale já nejsem asi typ osoby, kterou by to naplňovalo. I třeba o medicíně jsem přemýšlela, ale vzhledem k mojí zaměřenosti a tak, mi to přijde jako skvělé povolání a tak, ale nechtěla bych to dělat.

Jasně. Bezva. Tak jo. Teď taková teoretická situace. Co by se stalo, kdyby ses nedostala do té Francie a dostala by ses na všechny školy, a který se hlásíš tady v Praze.

-(smích).

To jsou zálučnosti, co?

-Tak určitě bych se přihlásila na práva, bych se zapsala, protože právo člověk nemůže dělat bez toho, aniž by ho vystudoval, na rozdíl od mezinárodních vztahů, kde člověk může se nějakým samostudiem a ne jen samostudiem vlastně může se nějak do té sféry dostat a fungovat v ní i s právnickým vzděláním, což je tak trochu hodně se to prolíná, v některých oblastech, takže myslím, že pokud bych vystudovala práva, tak mám mnohem větší možnosti v budoucnu, i kdybych vlastně... právo bych chtěla dělat, ale kdyby mě to někdy přestalo bavit, třeba před důchodem by diplomatické služby byly ideální (smích).

Jak myslíš jinak, že by se člověk do té sféry mezinárodních vztahů mohl dostat než tím studiem? Napadá tě nějaký způsob?

-No dneska to funguje hodně protekcí, vlastně přes známé, viz třeba výběr diplomatů dneska mi přijde, to je tak trochu... tam se to nevybírání podle odbornosti a znalosti, ale podle kontaktů, každý si tam tak nějak dosadí toho svého, ale dá se tam dostat, když člověk vystuduje rok, vlastně rok stačí ta diplomatická akademie, tak se člověk může přihlásit do výběrového řízení na ministerstvu zahraničních věcí a tím pádem může nějakým způsobem už po tom roce vstoupit do té sféry tak nějak přirozeně.

Takže třeba konkrétně ta oblast diplomacie by ti byla blízká?

-To právě bych nechtěla dělat, protože... kdybych byla chlap, tak možná, ale (smích)... prostě ta diplomacie je o tom, že se člověk stěhuje a ten druhý jde s ním a pro mě je rodina asi hodně důležitá, takže ta diplomacie nefikám možná jedno, ale není to něco, co bych plánovala teďka. Spíš by mě zajímalo to členství v různých, práce v různých těch mezinárodních organizacích, viz třeba NATO, to mi přijde jako hodně zajímavé a hlavně je to, na rozdíl od té diplomacie, stále no.

Skvělý. Myslíš, že bylo ještě něco, co jsme nezmínily? Nebo chceš něco ještě dodat?

-Asi ne.

Doslovný přepis rozhovoru – Klára

Hodnotové orientace:

9 – vnitřní naplnění – vlastní zájem o práci, spokojenost v práci, obliba dané práce, 3 – platové ohodnocení

1 – užitečnost zaměstnání pro druhé, pro společnost

8 – možnost dalšího vzdělávání

5 – vlastní zodpovědnost při výkonu povolání

7 – možnost kariérního postupu

6 – délka studia a náročnost přípravy na povolání

4 – možnost časové flexibility

2 – společenská prestiž

Rozhovor:

Tys mi vyplnila ten dotazník a uvedla jsi tam pět přihlášek. Mám tady první, druhou, třetí lékařskou fakultu, pak vošku, cestovní ruch a potom tu...

-Brusel.

Tu francouzskou, taky medicínu. Něco k tomu přibýlo nebo ubylo?

-Ne, mám to takhle stejně.

Jasně. Kam by ses chtěla nejradší dostat?

-No do toho Bruselu, protože medicína tady není nic... jako je na dobré úrovni, ale celý to zdravotnictví jsem slyšela, pak makáte hrozně dlouho a nemáte žádný peníze skoro za to a ty příležitosti jsou tam velké, v tom Bruselu mají lepší i ten program, kdy vlastně od třetího povinně pracujete v té nemocnici, ale můžete ještě si prodloužit ten úvazek, že můžete nabrat rychleji ty zkušenosti s těma pacientama a tak.

To je zajímavý. Co bys chtěla pak dělat za povolání, po vystudování třeba toho Bruselu?

-No ono by asi záviselo, kdybych byla v tom Bruselu, tak bych šla na doktora, jako pracovat v té nemocnici, nevím, jestli by to byla nějaká chirurgie, nějaká specializace, to nevím ještě, co by mě bavilo, ale určitě bych se tomu chtěla takhle věnovat. A kdyby to bylo tady, kdybych skončila tady, tak vůbec nevím, jestli bych vůbec toho doktora té medicíny šla dělat. Třeba bych skončila v oboru medicíny, ale třeba bych dělala něco jiného, administrativu to asi ne, prostě nevím, to by záleželo, nebo by se mi naskytlo nějaká možnost odjet třeba do zahraničí nebo tak, takže asi tak.

Takže to zatím necháváš úplně otevřený, jak to přijde.

-Jo.

Když bysme teď vzali to povolání lékaře. Našla bys tam nějaký kladný nebo záporný stránky? Někaké výhody, nevýhody, rizika, který s tím můžou být spjatý?

-Tak jelikož je moje máma zdravotní sestra a její přítel byl chirurg, takže jsem to poznala hodně, ty nevýhody toho, byl chirurg, takže byl skoro pořád na sále, na děti skoro neměl čas, a byl rozvedený, proto byl s mojí mamkou. A k výchově to vůbec nepřispívalo. On byl plastický chirurg, takže měl hodně peněz, takže ty děti rozmazloval, protože na ně neměl čas. Tak to je velká nevýhoda zvlášť, když jste žena. S tím těhotenstvím to je taky hrozný, to vůbec nevím ještě, potřebujete pár let praxe, aby vás někdo vzal a když už máte tu pozici, tak máte toho partnera a to mimčo, takže to vůbec nevím, jak by tohle dopadlo. Tak to jsou určitě ty nevýhody. No a pak ty výhody, že to je zaměstnání, ke kterému se narodíte a když si myslíte, že na to mám, nebo že by mě to bavilo, no tak si za tím půjdu. Je to práce na celý život, nenudíte se, není to jednotvárný, doba od osmi do čtyř, furt prostě tam jsou nové věci, musíte na to mít hlavu, což taky pochybuji občas o tom, jestli se dokážu všechno naučit, no tak to je asi jedna z těch výhod. A je to asi taky o tom cestování, protože

třeba ten mamčí přítel vystudoval tady, pak jel do Austrálie pracovat, tam byl asi tři roky, tak ho vzali i do Londýna, což je super, takže pak chodí, jezdí na různé ty, jak jsou ty kongresy po celém světě, před asi třemi lety byl v USA, v Turecku, má kolegy po celé zemi, takže pak se můžete účastnit různých výzkumů a tak.

Takže je určitě spokojený v té práci.

-Určitě byl. Teď už je to trochu horší, protože tam kde byl to padlo, takže teď je na soukromé klinice, ale protože se rozešli, tak už nemám víc informací, takže už to nějak neřeším.

A mamka pracuje kde?

-Mamka je vystudovaná zdravotní sestra dětská, začínala na dětské chirurgii, pak přešla na chirurgii, pak byla někde na klinice, pak měla mě, no a pak se zavedla nějaká ta registrace, takže tam se přímo nevrátila, udělala si masérský rekvalifikační kurz a teď momentálně pracuje v salónu, kosmetickém, kde dělá kosmetiku, masáže, pak práci s kyselinama nebo něco takového, prostě je to takový odvětví, ale teď právě objevila nějakou cestu, jak mít tu registraci, protože ještě dopoledne pracuje, pomáhá starším lidem, to je taková práce, že chodí k nim domů na nějaké převazy nebo jim dává léky a takhle. Takže pořád je v tom zdravotnictví, i když není přímo v té nemocnici.

A myslíš, že jí to vyhovuje takhle?

-Tak jako určitě, že má klouzavou pracovní dobu, že vlastně kdyby se vrátila zpátky do nemocnice, tak je tam strašně dlouho a má za to nějakých sedm, osm tisíc. To prostě nejde, máme rodinný dům, jsme samy dvě, tak by to nešlo. Jako určitě jí to baví, ta kosmetika, říkala, že jo, ona to má na sídlišti, takže tam k ní choděj pořád ty stejní lidi, ale má tam spoustu i nově lidí a známých, takže má radost, že vidí i nové lidi a tak.

Super. Jaký si myslíš, že by měl mít vlastnosti člověk, který vykonává to lékařské povolání? Nebo jaký by třeba mít neměl? Nebo schopnosti?

-Tak u těch lékařů je to hodně ta kapacita toho zapamatování, to je prostě hrozný, tak histologie a takový ty věci a pak určitě nějaká samostatnost, zodpovědnost, pak nějaká shovívavost, komunikativnost s těma pacientama, aby se jako nebáli a tak. Si pamatuju, když jsem byla na odstranění píhy, jsem tady měla píhu, tak jsem přišla, bylo mi asi čtrnáct, první operace, tak jsem se bála, tak jsem přišla na ten sál, tam stál ten anesteziolog, se rozkročil a říkal, tak co to tady máme, jsem byla úplně vyděšená. No, tak to asi ne. To je vidět v těch seriálech, mamka na to kouká, já na to teda taky koukám no, na ty zahraniční, tak tam mě to navedlo trochu na takový iluze, jako že by bylo super, kdyby to tady fungovalo tak, jako je to tam, bohužel teda...

Jasně... myslíš, že sama máš takovýhle vlastnosti? Který se hoděj na tohle povolání?

-Já si myslím, že určitě. Když jsem poprvé přemýšlela jako o dráze doktora, tak jsem myslela, že bych mohla pracovat třeba jako pediatrička, protože mám ráda děti a už vlastně od patnácti let jezdím na tábory jako praktikant, teď už jako vedoucí, takže k těm dětem mám nějaký určitý vztah a nevadí mi to s nima pracovat, před tím jsem přemýšlela o nějaký psychologii, ale to už taky dělá každé, je to už přeplněnej ten trh toho, takže v budoucnosti bych chtěla spíš pracovat s dětma než s dospělýma.

Aha. Dobře. Takže ohledně toho povolání si můžeš promluvit s mamkou nebo máš ještě nějaký známý další, s kterejma bys tohle mohla probrat, nebo někoho, kdo ještě studuje tu konkrétní školu?

-Určitě, vlastně absolventi gijn nám třeba přišli přednášet nebo mám teď slečnu, co mi pomáhá s přípravou na maturitu, ta teď právě studuje první lékařskou fakultu, tak mi říkala, jak to tam chodí no a pak jsem zaregistrovaná na nějakým fóru, kde jsou otázky a odpovědi, takže tam je toho spoustu vyplněno, na internetu je toho spousta, pak jakože dál, tak asi u mamky, kdybych potřebovala nějaký odborný konzultace, tak asi by to šlo.

Kde ještě sháníš informace o těch školách? Díváš se tedy na internet, na webové stránky...

-Na internet jsem se hodně dívala minulý rok, ale všude se píše něco jinýho. Ale ať jste na stránkách první fakulty nebo druhý, tak všichni si hájí tu svoji, že je nejlepší a pořádně se nikde nedozvíte ten rozdíl, samozřejmě, počty přijatých a trochu jiný styl toho učení, ale pak jsem byla ještě na tom veletrhu těch vysokých škol, kde byly informace, tam jsme se bavili přímo s těma studentkama, právě když pak někdo takhle přijde rovnou do školy, tak určitě jsme šli. No a k těm zahraničním. Vybrala jsem si Brusel proto, že tam jsem byla před třema rokama na měsíc na stáž, přes známý jsem se tam dostala a bydlela jsem tam u kamarádky a Brusel je prostě krásný město. Nikdy mě to nenapadlo jako přímo, že bych tam mohla studovat, ale pak jsem si říkala, že bych nějak měla zužitkovat tu francouzštinu, když se jí tady drtím a už jí prostě nemůžu ani vidět (smích), do Francie se mi nechce, protože tam mají trochu jiný systém, tak než vystudujete lékaře, tak uplyne čtrnáct let, protože tam jste pak ještě v té nemocnici, kde vám musí zaručit to místo a co se mi tam nelíbí, je v prvním roce tam vezmou x lidí, prostě kolik lidí se přihlásí, tolik berou a pak v druhým ročníku jsou fakt velké zkoušky a když se nedostanete, tak můžete mít ještě jeden rok a pak máte úplně zakázáno, takže to je fakt blbý a pak po nějakých třech, čtyřech letech se tohle opakuje a dělá se to na specializace, takže když se nepovede test, tak prostě nemůžete dělat já nevím kardiologa, i kdybyste hrozně chtěli, protože se tam nedostanete, do toho toho... no a Brusel je dobrý v tom, že tam je ta angličtina a francouzština a je to ve francouzštině, teda jsou tam strašně přijímačky z šesti předmětů, takže vůbec netuším, jak to dopadne, byl by to takovej sen, trochu americké... nevím, protože tam z šesti předmětů co tam jsou, jsou Belgičani, Francouzi a nějaký další, když jsme v té Evropské unii. No a ještě jsem hledala nějakou jako medicínu v angličtině, ale ty jsou prostě strašně drahý, po celé Evropě. Jako máme štěstí, že jsme v té Evropské unii, třeba se platí jenom osm tisíc euro ročně, normálně platí třeba až trojnásobek, ale stejně pro nás je to hodně platit. Takže to bohužel no.

A jak tam konkrétně probíhají ty přijímačky? Je to jenom formou testu?

-V tom Bruselu? Tam jsou jenom přijímačky. Jsou až v červenci, aby tam mohli všichni přijít. Je to z šesti předmětů a je tam... je to ve francouzštině a je tam fyzika, chemie, biologie, francouzština, angličtina a matematika. A z toho jich pak vyberou asi 300. A myslím, že se pak nedodělávají žádné pohovory. Že to takhle vezmou...

Kolik se tam hlásí studentů?

-Hodně. Hodně. Tak tři, čtyři tisíce si myslím. Lidi z celé Belgie, pak z Francie, někdo ještě z Beneluxu a pak celkově z Evropské unie a i z Ameriky. Takže je tam fakt nával.

Jak ses dozvěděla o té možnosti studovat v zahraničí, konkrétně v tom Bruselu?

-No jak jsme na té francouzské sekci, tak tam nás no ne nutěj, ale měli jsme tady nabídku různý Francie, já teda Francouze moc nemusím, ty výměny co jsme měli mi stačily, takže říkám, do Francie ne, tak jsem hledala, co by ještě šlo, Švýcarsko je taky strašně drahý, pak ta Belgie nebo pak všechno je už daleko, takže to byla taková zlatá střední cesta. No a mamka právě chtěla, abych šla studovat do zahraničí, tak jsem nejdřív hledala ty školy v angličtině, to jsem teda našla v nějakým Holandsku, ale tam bylo ještě potřeba, abych měla nějaký certifikát, kterej jsem neměla, právě ten certifikát platí jenom dva roky, takže jsem si říkala, že když dám přihlášky všude, jak na tu medicínu, tak na tu psychologii a budu se tam snažit dostat a nebo se budu prostě soustředit tady na ty přijímačky, plus na ten Brusel, takže jsme vybrali tuhle možnost s tím, že kdyby nic nevyšlo, tak jsem se rozhodla, že bych pak během těch šesti let si našetřila ty peníze a jela bych nějak do zahraničí si dostudovat ten doktorát.

Takže určitě o to zahraničí máš zájem.

-To určitě.

Jasně. Kdo ti pomáhal s výběrem těch přihlášek? Konzultovala jsi to s mamkou, s kamarádama...

-Tak mamka mě k ničemu nikdy nenučila, takže tu medicínu jsem si vybrala tak nějak sama a tak jako že jsme se o tom spíš jako bavily, že nevím, jestli jít na medicínu nebo na práva a pak nějaká ta přírodověda tam je.

Myslíš z céčka nebo obecně?

-Obecně. Jako úplně moje vysněný povolání to není, já bych chtěla vystudovat třeba egyptologii a pak jít studovat nějaký mumie (smích), ale prostě to nemá žádnou budoucnost, nebo samozřejmě že má, ale jako je to jenom o štěstí, ale je to jako věc, kterou беру jenom jako koníček, takže pak jsem hledala nějaké zaměstnání, které by mě uživilo, které by bylo na nějaké úrovni, no a došli jsme tady k tomu, ty práva, to mě nikdy nějak netáhlo, pak nějaká ta chemie, já upřímně nejsem moc nadaná na fyziku a chemii a maturuju z toho právě kvůli těm přijímačkám na medicínu, protože tam se dělají z fyziky, chemie, biologie, protože ta francouzská maturita je ještě o tom těžší, že si musíte vybrat buď fyziku, chemii, nebo dějepis, zeměpis no a to by mi bylo úplně na nic, protože bych se to stejně musela naučit na maturitu a pak už bych to vůbec nevyužila. Takže tady aspoň trochu tý fyziky a chemie využiju k přijímačkám, takže se nemusím učit další dvě věci.

Jasně. Takže budeš maturovat z čeho teda? Fyzika, chemie...

-Fyzika, chemie, máme povinnou matematiku a češtinu.

Jo. Jasně. Co děláš ve volném čase? Máš nějaké koníčky? Nebo něco, co ti třeba pomáhá s přípravou?

-No na přijímačky mi to vůbec nepomáhá, je to spíš takový odreagování. Dělámu hudbu, hrála jsem, nebo pořád hraju na flétnu, začínala jsem na zobcovou flétnu, pak jsem přešla na příčnou, kde jsem vlastně minulý rok skončila jako absolventka na základní umělecké škole, kde jsem hrála jak sólově, tak v nějakých triech, kvartetech a tak. Pak jsem poslední dva roky hrála i v symfonickém orchestru, kde jsme pak byli i na soutěžích a vyhráli jsme nějaký místa dobrý, ale nebylo to zas tak dobrý, abychom jeli do Evropy. Zůstali jsme vlastně druhý v celé Evropě. Takže to jsem dělala vlastně po celou dobu gym, až vlastně poslední rok teďko jsem skončila a nechci studovat to studium pro dospělé, protože je to hrozně drahý a ani tu částku nemůžete prostě prohrát, to vůbec. Takže se teď občas sejdeme se sousedkou, hrajeme si jen tak pro radost. Pak někdy v druháku jsem dostala od rodičů klávesy, to jsem si hrozně přála, takže jsem takovej samouk na klávesy, takže to jenom občas, si na velký prázdniny vždycky napučuju hromadu knih z knihovny, jak jako hrát a tak (smích). A zpívám teda, rekreačně. Jeden rok jsem chodila na tu uměleckou školu zpívat pravidelně, teď chodím na hodiny třeba jednou, dvakrát za dva měsíce, prostě jak to vyjde. To zpívám, když doma nikdo není (smích). Protože mamka vždycky, neví! tak to dělám no. Pak co ještě dělám. Pak mám psa, takže to je taky docela náročná aktivita a ještě mám brigádu, takže už nic víc nestíhám, takže je to taková prostě... pak ráda čtu, takže když mám volnou chvíli, tak čtu, což teď teda vůbec teď dočítám ještě něco na maturitu, ale jinak jako jsem v knihách pořád.

Co čteš třeba?

-Nejradši čtu asi horory, od Stephana Kinga třeba, prostě takovou tu klasiku, no a teď jak nestíhám, tak jsem si hrozně oblíbila audio knihy. Takže poslouchám audioknihy. Teď jsem vlastně doposlechla Stoletý stařík, který vylezl oknem a zmizel, to je bezvadný. Namluvil to Martin Stránský a on to mluví úplně úžasně. Já jsem od něj ještě slyšela Eragona a Eldesta, ale musím říct, že mluví bezvadně. No a mám k tomu přízpůsobenou brigádu, já roznáším letáky, takže jsem venku, takže můžu poslouchat, takže to je super, že můžu dělat dvě věci najednou.

Tak to je skvělý. Jak ses dostala k té práci?

-(smích) Přišel mi leták do schránky, jestli nechci roznášet. Teď to budu dělat třetím rokem, už jsem si vybudovala tak tu pozici, že jsem začínala vlastně u jedné firmy, u které se roznáší dvakrát týdně. A pak v novinách jsme našli další, kde hledají distributory, takže teď roznáším tři firmy najednou. A ještě jsem si k tomu přidala adresné obálky, ale nejsou to jako Český pošty, je to trochu něco jinýho, jsou tam takový ty... je to alternativní pošta, takže ještě dělám k tomu tohle, dělám to dvakrát týdně. Je to docela záhuľ, je to asi 12 kilometrů mám tu trasu, jsem si to změnila, ale pes je nadšený.

To je fakt, že můžeš vlastně skloubit spoustu věcí dohromady.

-No, takže vlastně ještě poslouchám hudbu, venčím psa, jsem na čerstvém vzduchu, dělám pohyb a ještě za tohle všechno mi platěj.

Takže to mám bezvadný, to mi všichni záviděj. (smích)

Problém je, když venku třeba prší, že jo, nebo je třeba jinak ošklivo.

-Když prší no... ale mám na to třeba dva tři dny, mám na to ten termín, takže obvykle se to dá nějak. Asi čtyřikrát jsem šla fakt za deštěm, úplně zmoklá, no to je blbý, nebo když to klouže a je sněh.

To je jasný no. Využila jsi někdy tady na škole možnost konzultace třeba s výchovnou poradkyní nebo školní psychologkou ohledně té volby povolání?

-Přímo takhle face to face ne, ale měli jsme možnost, právě minulý rok nám zařizovala nějaké psycho testy, jsme to šli vyplnit někam a oni nám pak řekli, na co se hodíme.

Účastnila ses toho?

-Ano, účastnila jsem se toho. Bylo to strašně průhledný. Ale hrozně moc jako. Nejdřív tam byly části jako verbální, jako logický, prostě co ti jde, nejde a pak bylo právě jako na co se hodíš. No jako jasně, že když zaškrteš nejvíc čtverečků, že seš umělecky zaměřená, tak ti vyjde, že bys měla dělat umění, nebo já jsem to měla jako druhý a jako první jsem měla práci s těma dětma, takže mi samozřejmě vyšlo, že bych měla dělat učitelku, no tak to určitě ne, takže to bylo úplně na nic (smích).

Proč bys nechtěla dělat učitelku?

-Tak za a) bych na to neměla trpělivost, pravděpodobně, protože prostě to vidím už teďko, prostě od těch prvních jsme vzdálený jenom šest let a vidím, že oni nemají vůbec žádnou úctu, nic. Prostě vidím, jak to spěje, hrozný je to, hrozný. Já když jsem přišla na gympl, tak jsem byla z těch maturantů prostě úplně vystrašená a měla jsem respekt, prostě je jim skoro dvacet, jsou to prostě dospělí lidi, ty jo a teď nás tady předbíhají na oběd, berou nám židle, kradou nám tašky, prostě když máme tašku na židli, tak nám jí prostě seberou, já bych to prostě zmlátila všechno (smích). Takže to je jeden hlavní důvod. A pak, ne že bych si nechtěla nosit práci domů, ale prostě pro nás je to hrozně jednoduchý, protože mi jenom přijdem do té školy, odsedíme si to a máme to za sebou, maximálně máme nějaký domácí úkol, ale oni mají tu přípravu na hodinu a je poznat, kdo to dělá kvalitně a kdo ne. On je rozdíl, když přijde profesorka a zeptá se, kde jsme skončili, dobře, tak jdeme dělat něco a když přijde jiná profesorka, která má přesně strukturovanou tu hodinu, ví, co se stihne, co se nestihne, tak je to prostě znát.

To určitě. Myslíš, že někomu ze spolužáků tyhle testy k něčemu byly? Probírali jste to třeba ve třídě?

-Jo, probírali, ale buď nám vyšly výsledky, co jsme předpokládali, že tam nebyly nějaký obrovský překvapení, že prostě já jsem předpokládala, i jsem si nějaký takový dělala na internetu, tak jsem předpokládala, že mi vyjde něco s těma dětma a když jsme pak viděli ty otázky, tak to bylo více méně jasný, takže to nebylo překvapení, takže se nikdo podle toho více méně neřídil. Jinak bych se taky zabývala terapií tance, to mi tam vyšlo (smích).

To je hodně specifický obor.

-No, já taková tanečnice (smích).

A o té možnosti konzultace přímo tady na škole jsi věděla?

-Ano. Ano. Ona nám to právě říkala, že kdybychom měli cokoli, problém nebo právě i nám zajišťovala přednášky těch bývalých absolventů, který sem přišli právě hovořit o těch jejich momentálních vysokých školách. Vždycky to tady viselo na nástěnce a my jsme jí právě vždycky napsali, jestli máme zájem nebo ne.

Bezva. Kde sháníš informace o těch školách, to už jsme probraly...

-To byl ten internet a ty absolventi.

Na nějakých dnech otevřených dveří jsi byla?

-To jsem byla vlastně v pátáku. Minulý rok jsem byla na první fakultě a letos jsem byla na druhé fakultě, teda přišli jsme tam, bylo tam strašně strašně lidí, takže jsme se nevešli do té obrovské auly, takže jsme stáli přede dveřmi, kde jsme nic neslyšeli, tak jsem řekla, já na to kašlu a jdu domů. Ale kamarádka, co se tam dostala dopředu, říkala, že vlastně všechny ty informace, co se tam dozvěděla, už vlastně věděla z webových stránek, takže to nebylo nic moc no. A když jsme byli na té první, minulý rok, tak to bylo zajímavé v tom, že tam mluvili i ti, co tam momentálně studují, ty medicí. A mohli jsme si tam i projít tu fakultu, takže jsme to viděli, jak to tam vypadá a tak. A zjistila jsem, že je to tam hrozně velký, protože na první přednášce, co jsme tam byli, byla nějaká terapie, co se tam studuje asi na tři roky a já jenom „tam nechcem“ (smích). No, to bylo určitě lepší.

Jo. Kdyby ses zkusila zamyslet, jak ti pomohlo studium tady na gjn vzhledem k přípravě na tu vejsku. Kdybys měla určitě třeba poměr ty přípravy, kterou ti dala škola a toho, co si musíš dostudovávat třeba doma, tak jak by to asi tak dopadlo?

-Tak určitě mi to dalo to, naučit se šetřit s časem. Teda letos máme dobrou rozvrh, jako že začínáme i od desíti, ale před tím jsme měli do těch čtyř, do těch pěti každý den a najednou jsem si řekla, že já nic nestíhám. Ale potom, najednou jsem tam narvala dvakrát týdně tu brigádu, říkám si, a ještě mám čas se učit. A teď si říkám, že kdybych neměla tu brigádu, tak že mám tolik volného času prostě, takže a to toho času je furt stejně, je to relativní, takže tohle. Tohle mě určitě naučila. I když pořád ještě o tom víkendy je to tak, že spím do jedenácti a najednou půlka dne je v háji.

No tak člověk si někdy potřebuje odpočinout.

-No jasně no. A pak je to asi soustavná příprava. Protože určitě to není pro všechny stejný, protože já jsem třeba – příklad – ty maturitní otázky začla dělat, jako že hodně jsem jich udělala o vánočních prázdninách. Pak jsem přišla do školy a měla jsem třeba půlku hotovou a ptala jsem se ostatních lidí a některý třeba ani nezačali. Teďko jsme měli ty maturity na nečisto, to jsem to chtěla mít už všechno hotový, ještě mi teda nějaký chybí, ty, co se třeba ještě neprobraly, takže mi jich ještě třeba pět, šest chybí. A co jsem se ptala lidí, tak někdo třeba ještě nemá vůbec nic. A spoléhaj se na ten svaťák, což mi přijde úplně mimo, protože to se prostě nedá stihnout. Takže i třeba tady to. Tu samostatnost, dělat si tu práci. A třeba když jsem něco nevěděla, třeba z chemie, tak jsem se i zeptala profesorky, takže když jsem nevěděla, tak jsem se prostě zeptala, ona mi to vysvětlila, což je prostě fajn a takhle jsem se i osamostatnila a nenechávám si to, jako před tím, třeba minulej chybí, to jsme maturovali z francouzštiny, to jsem si prostě všechno nechávala na ten svaťák, co jsme měli, dva, tři dny volno, takže ty texty, to jsem si nechala všechno na poslední chvíli. A teď jsem se prostě naučila, že nenechávám prostě sto procent na poslední chvíli, ale třeba jenom třicet. Že se to všechno snažím prostě dělat pravidelně.

To je bezvadný.

-Myslím, že zrovna na tu medicínu mi to pomůže, protože tam je prostě potřeba studovat pravidelně.

Rozhodně. Tak teď si dáme takovou trochu kreativnější část. mám tady devět lístečků. Na každým z nich je napsaná nějaká hodnota, která pro tebe buď je nebo není důležitá vzhledem k tomu povolání, nebo i tomu studiu, které chceš dělat. A tvým úkolem je seřadit to podle toho, jak je to pro tebe důležitý. Klidně můžeš mít na stejný úrovni víc lístečků.

-Jasně. Já jsem Váhy, takže mi to bude asi chvilku trvat (smích).

(smích). To vůbec neví, času je dost. Klidně uvažuj nahlas, ono než se člověk zorientuje v tom množství.

-Prostě někde nahoře by mělo být... samozřejmě, peníze nejsou všechno, ale je lepší brečet v Jaguáru než na židli (smích).

(smích). To je krásný.

-Ale to není moje.

To jsem neznala.

-Takže ty peníze ty peníze by měly být někde nahoře. Nechci říct, že jsem se rozhodla kvůli penězům. Určitě by tam někde měl být ten zájem o práci, i jak tady někde bylo to... užitečnost pro druhé, to bych dala úplně někde na vrchol, že určitě bych mohla být egyptolog a strašně by mě to bavilo, ale nevím, jestli bych uživila sebe a potom třeba ještě nějaké děti, že jo.

Jasně.

-Pak určitě nějaká jako zodpovědnost. Ta je důležitá.

Jak vnímáš tu zodpovědnost, co to pro tebe znamená?

-Zrovna ta medicína je v tom taková, že tam je ta zodpovědnost nejvíce ze všeho, protože máte zodpovědnost za lidský život a toho se hodně bojím, protože to je prostě to nejvíc co je na světě a u nás je to ještě tak blbý, že když se něco stane, tak třeba za to ani nemusíte být vinní vy, ale může se to prostě nějak stát a můžete mít třeba zákaz, můžete jít třeba i do vězení, tak to je jako blbý. Takže určitě bych nechtěla být ten všeobecný chirurg, kterej tam manipuluje s těma orgánama, vyndává a zandává, to nee. To fakt ne, to bych si nelajsla. To je pro mě až... to je nepředstavitelný. Takže to dám někde na vrchol. Potom mě tady... ta možnost dalšího vzdělávání, protože já jak jsem byla v tom Bruselu, tak to, co jsem tam dělala byla administrativní práce. Měla jsem prostě pracovní dobu od osmi do čtyř, seděla jsem u počítače a dělala jsem excelový tabulky. Ten měsíc... ty tři tejdny mi to nevařilo, ale ten poslední tejdny to byl už postě hrozný voprú. Ne, prostě nechci dělat každý den to stejný. Ta medicína vám prostě dá, může dát tu možnost dalšího vzdělávání, můžete přejít k jinému oboru, no tak úplně ne, ale nějaká specializace nebo tak, nebo nějaký stáží, tak to je určitě důležitý. Ta kariéra... asi taky. Určitě neholduju kariéře, určitě bych dala přednost rodině před kariérou, protože právě třeba mamka má kamarádku, která je taky zdravotní sestra a je teda ještě trochu starší a děti nemá, ani nemá vlastně stálého partnera, takže vidím, že má asi už poslední možnost mít to děcko, což by strašně chtěla, ale bohužel není. Takže v tom je v tom středu... tak v pohodě. Možnost časové flexibility. No, to lékař moc nemá.

No, taky jsme se tady nad tím zamýšleli s jedním kolegou, do jaké míry ta flexibilita je nebo naopak není umožněná těm lékařům, případně v jakým oboru si myslíš, že by to mohlo být lepší, horší?

-No jak jsem chodila k dětské doktorce, tak ta vždycky vlastně u nás na té vesničce má tu vlastní ordinaci dobu, takže ta má vlastně od do a myslím, že nepracuje ještě někde v nemocnici nebo tak, protože má teda krásnej barák, ona bydlí právě tam u nás a jako myslím si, že je spokojená. Oni se tam teď přestěhovali a mají krásnou ordinaci. Takže asi když takhle pracujete soukromě, tak asi jo. Délka studia a náročnost přípravy. To asi nedělám, jako že bych chtěla vědět všechno na světě, takže to dám asi trochu níž. Jako když mě to bude bavit, tak se asi budu vzdělávat víc, ale jako že bych to brala podle toho, že lékař je jedna z nejtěžších věcí, což asi je, tak to bych nemusela, nějaký extrém, to se taky bojím, jestli to jako všechno zvládnou. A tak to si myslím, že je to spíš o tom jako chtít, než prostě umět se učit.

Že je to spíš o nějaké motivaci?

-Přesně, o motivaci. Ta společenská prestiž. No já osobně moc společenská... jsem, ale ne že bych to přímo jako vyhledávala, takže spíš si jako sednu doma, než abych jako šla na párty, i když to jako taky chodím, ne prostě že by to byla moje oblíbená činnost. Taky pracuju radši sama než ve skupině, takže to bych dala jako jednu z nejmíň potřebnejch věcí.

A kdyby ses na tu společenskou prestiž podívala z hlediska toho povolání? Jak je pro tebe důležitý, aby to povolání bylo třeba uznávaný ve společnosti, aby si o něm lidi neříkali, no ten je nějaký podřadný, ten nic neumí, ale naopak aby si o tobě říkali, no, to je ta lékařka...

-No to mi spíš spíš bude stačit ta užitečnost, co mám tady, než...

Takže spíš vnitřně?

-No, jako samozřejmě bych na to hleděla, kdyby o mě kolovaly jako nějaký fámy, jako to negativní, tak to bych se snažila jako nějak vyřešit, třeba jestli na tom něco není, ale více méně budu ráda, když mě to bude bavit a když ty lidi ode mě budou odcházet spokojení. Jako že jednotlivci, ne aby to řešili nějak...

Když by ses zkusila zamyslet, jaký povolání by mohli patřit mezi nejprestižnější třeba u nás v republice, nebo v Evropě, nebo ve světě? Co by tam mohlo spadat?

-No jedna část je podle mě tady ta medicína a ta práva. Protože lidé budou nemocní a budou se soudit pořád. Že jo (smích). To je prostě záruka, že to bude... že to prostě bude. Ale zase na druhou stranu teď spousta už lidí má tu vysokou školu, aspoň jednu, takže teď už je to takový jako že ten trh je přeplněnej a mám teď novy zkušenosti s tím, že prostě třeba vystudovali nějakou VŠO a právě se v tom oboru moc neuchytili a právě šli zpátky dělat nějaký řemeslo. Třeba kamarád právě byl na tom VŠE nebo kde a teď se dal na řezbářství a hrozně mu to jede, což je jako super. Bává ho to. Není to, jako když to srovnáte s medicínou jako není to jako na úrovni, v uvozovkách, více méně, ale jako je po tom poptávka. Vlastně teď se trochu zpátky vracíme k těm řemeslům, protože v dnešní době jak říká pan profesor Kekule, neopravujeme věci, my je nahrazujeme. Prostě když se vám něco rozbije v práci, přijde opravář, ale on vám to neopraví, on vám to vymění. Takže to je teď taky takovej problém.

To je zajímavý názor. Určitě. Souhlasím. Takže takhle bys to nechala, takhle jsi s tím spokojená?

-No, zejtra bych to asi udělala zase určitě jinak (smích). Ale asi tak, no.

Skvělý. A teď zkus vymyslet tři povolání, který bys v žádným případě dělat nechtěla. Z nějakýho důvodu. Uplně jakýkoli, zkus nějaký konkrétní.

-(ticho).

Těžký vid'?

-Je, no. Jako když se nad tím zamyslím, tak i ten učitel, kdybych prostě čírou náhodou tam spadla, tak bych tu práci prostě nenenáviděla, jako našla bych si v tom prostě něco, co by mě jako bavilo. Ale přímo takhle. Asi něco s tou administrativou. Jako že sekretářka, vlastně trochu paradoxně, až budem mít to volno, tak já hledám brigádu, jako práci, protože mám k tomu ty jazyky, což by se mohlo hodit, takže na tu chvíli asi jo, ale na celý život prostě ne, takže nějaká taková sekretářina, management, to by mě nebavilo. Pak něco jako horník (smích), protože jako na tu fyzickou práci moc... no a dělník, prostě tady ty mužský práce a zas bych třeba nechtěla pracovat v prádelně nebo tak. Jo, že ty manuální jako přímo... jako takhle, určitě bych to nechtěla dělat celý život, jako kdybych to měla dělat jako třeba na rok, tak bych se s tím jako nějak smířila, ale určitě na celý život ne.

A našla bys něco, co bys nechtěla dělat ani na tu chvíli?

-No třeba toho dělníka, nechtěla bych pracovat na stavbě (smích). A asi bych ještě nechtěla zvonit na lidi a ptát se jich, jestli jim přišly letáky. To je strašný. Nebo zvonit a ptát se jich, jestli se nechtěj přidat nevím, k nějaký skupině, nebo jestli nevyzkoušeli nový parfém, to bych nechtěla.

Co by ti na tom vadilo?

-No tak za a mě vadí, když ty lidi zvoní na mě, takže už vím, že ty lidi štvu jenom tím, že jsem zazvonila a přijde mi to takový podřadný, jim nabízet něco, prostě jako kupte si tady to, máme na to slevu, prostě ty lidi to nezajímá. A když budou chtít, tak si to najdou v tom letáku a v televizi se to objeví nebo tak.

Určitě. Tak jo, super. Napadá tě něco, co jsme ještě nezmínily? Co by bylo důležité k tomu podotknout?

-Nevím.

Myslíš, že jsme to probraly všechno?

-Asi jo.

Dobře. Tak já ti moc děkuju.

Doslovný přepis rozhovoru – Kristina

Hodnotové preference:

9 – vnitřní naplnění – vlastní zájem o práci, spokojenost v práci, obliba dané práce

1 – užitečnost zaměstnání pro druhé, pro společnost

4 – možnost časové flexibility

8 – možnost dalšího vzdělávání

5 – vlastní zodpovědnost při výkonu povolání

3 – platové ohodnocení

6 – délka studia a náročnost přípravy na povolání

7 – možnost kariérního postupu

2 – společenská prestiž

Rozhovor:

Takže můžeme začít. Tak ty jsi mi teda vyplnila ten dotazník. Psala jsi tam, žeš chtěla na pedagogickou fakultu, na speciální pedagogiku, což je teda můj druhý obor...

-Jééé...

Shodou okolností. Učitelství prvního stupně, čeština dějepis a první lékařská. Přičemž by ses chtěla dostat na tu specku.

-Jo.

Ještě něco jsi tam přidala nebo to takhle zůstalo?

-Takhle to je.

Jojo. Super. Jak jsi došla k těmhletem oborům, protože je to jako docela širokým záběr...

-Jako jo...

Tak jak tě to napadlo?

-No vlastně už od svých šesti let jsem chtěla být učitelka (smích) a vydrželo mi to teda (smích). Vždycky jsem myslela, že to nějak vymizí časem, ale vydrželo to. A vždycky jsem chtěla na učitelství pro první stupeň, protože mám ráda malý děti a pak se mi zalíbila speciální pedagogika, že by to bylo smysluplnější a že bych dělala i něco s nemocnýma dětma, to mě jako hrozně vzalo, že bych to mohla dělat no a právě jsem si dala tři přihlášky na pedák, abych se aspoň někam dostala (smích).

Jasně.

-No a ta lékařská, to je vlastně trošku od rodičů popud a taky kvůli známám, jakoby mám dobrý známky, tak jsem si řekla, třeba by to mohlo vyjít i kdyby to nevyšlo na pedáku.

Tak jo. A čemu se věnuješ ve volném čase, když zrovna nejseš ve škole?

-Tancuju salsa a pole dance (smích).
 Skvělý, jak dlouho tancuješ?
 -Já si vždycky vyberu něco, takže tak různě, ale od malička, tak od těch šesti let.
 Takže kroužky jsou pro tebe důležité?
 No, určitě.
 Čteš třeba něco?
 -Jo, hrozně moc.
 A na přijímačky třeba něco?
 -Na přijímačky teď jsem si třeba půjčila o autismu třeba knížky nebo i s psychologií něco, i krásnou literaturu pro děti, takže čtu Rumcajze (smích)
 To se ti bude hodit, že jo? Kam by ses dostala nejrady, to máme teda tu speciální pedagogiku. Máš nějakou představu, jak to studium tam probíhá nebo mluvila jsi s někým kdo tam studoval nebo pracuje?
 -Byla jsem na dni otevřených dveří a tam v podstatě jsem si nějaký obrázek udělala, ale moc toho nevím, jak to tam vypadá.
 Dobře. Takže zaměstnání, který bys chtěla vykonávat po vystudování specky?
 -To je zajímavá otázka. Chtěla bych učit a nebo bych chtěla pracovat ve školce. Nějaký... a co bych úplně nejvíc chtěla, chtěla bych mít svojí vlastní školu, s angličtinou třeba nebo s němčinou.
 Znáš se třeba s někým kdo má vystudovanou tuhle školu a už je třeba v praxi v nějakým příbuzným oboru?
 -Já chodím na přípravky, který vlastně vede paní, která to vystudovala a pracuje s dětma ADHD, takže...
 A co to je za přípravku?
 -To je přípravku v Tutoru, právě na speciální pedagogiku.
 Tak jo. Jak se jinak připravuješ na tyhle přijímačky, protože máš tady čtyři ti přihlášky, tak snažíš se to nějak pokrejt?
 -Asi nejvíc se připravuju na tu speciální pedagogiku s tím, že na všechny ty tři obory jsou testy studijních předpokladů, takže to je jednoduchý, co dělám po večerech (smích).
 Kolik ti to tak zabere času ta příprava? Nebo kolik tomu věnuješ?
 -No tak já jsem si říkala, že udělám vždycky tak deset příkladů, takže vždycky tak udělám, někdy i o hodinách ve škole teďka (smích), z kterých nematuruju, taksi udělám nějaký test třeba...
 Takže v podstatě každý den se připravuješ?
 -V podstatě teď poslední tři týdny, měsíc zpátky asi jo.
 To je dobrý no.
 -No nevím no (smích). Výsledky jsou pořád stejné (smích).
 Ono to je hodně o cviku.
 -Asi jo. Hlavně číselný řady jsou nejhorší, takže (smích)
 Souhlasím (smích). Tak ještě zpátky k tomu zaměstnání jo? Má tohleto zaměstnání, který by sis ráda vybrala nějaký kladný případně záporný stránky, něco co tam je...
 -Určitě.
 Plusy, minusy...
 -Kladný určitě je, že by mě to bavilo a určitě to je smysluplný a ráda pracuju s dětma. Horší je, že je to málo placený, takže si musím vzít někoho bohatýho nebo nevím. (smích)
 Je to možná ten důvod, proč bys potom chtěla do toho soukromého sektoru?
 -Možná i ten důvod no...
 Jasně jasně. Přišla bys na nějakou vlastnost, kterou by měl nebo případně neměl mít člověk, který vykonává tohleto povolání?
 -Tak určitě by měl být trpělivý, měl by mít rád ty děti (smích), měl by chtít dokončit tu práci s těmi dětmi a měl by zjistit, co komu jde a jakoby v té hodině přizpůsobit tomu, co ty děti umí.
 Jasně. A myslíš, že máš takovýchle vlastností?
 -Já doufám, že jo (smích).
 To je dobře (smích). Kdo ti pomáhá s volbou toho povolání?
 -Rodiče, spíš rodiče. Moje máma vystudovala sociální práci, takže jsme tak jako na stejný vlně s tím. A ta speciální pedagogika se jí zalíbila, takže mě v tom hrozně podporuje. Táta mě taky vždycky podporoval, ale teď si řek, že bych mohla jít na tu medicínu (smích) takže (smích).
 Řešíte to nějak dohromady nebo s každým rodičem jakoby individuálně?
 -Tak jakoby dohromady a táta se s tím smířil, že půjdu na speciální pedagogiku pokud se teda dostanu...
 Argumentoval nějak táta jako proč...
 -Vždycky mi jako říkal, že bych měla na víc, jak jsem jako měla dobré známky, tak že bych to jako zvládla na té medicíně, že to není tak těžký a mně teda chemie moc nejde (smích) a vím, že by mě to nebavilo (smích) takže...
 Takže on bere speciální pedagogiku jako takovej nižší obor?
 -To ani ne, on jakoby zastává stejné názory jako já, ale spíš si myslí, že se tím potom mocjako neuživím. Já nevím, kolik může dostávat, dvacet tisíc...
 Jak kde asi...
 -Právě, takže hlavně asi tady z toho důvodu.
 Jsou rodiče spokojení takhle s výběrem těch přihlášek, co sis dala?
 -Jo, my jsme to spolu řešili.
 Tak to je super. Co vystudovali rodiče?
 -Moje máma vystudovala sociální práci a potom ještě andragogiku, vzdělávání dospělých, takže teďka dělá v nějaký firmě, ale myslím, že jí to moc nebaví no, že by spíš pracovala s těma lidma, táta vystudoval ČVUT, je OSVČ a pracuje vlastně v český spořitelně a i myslím že v HPČku a ještě myslím, že vystudoval politologii teďka, studoval to deset let a, jakože při práci si vystudoval školu další, protože ho to baví. (smích)
 Tak to je šikovném, schopném.
 -To jo no.
 Myslíš, že jsou spokojení? Tak mamka jsi říkala...
 -V té práci asi moc ne no.
 Tátovi to takhle vyhovuje?
 -Jó.
 Využila jsi ty sama možnost konzultace toho tvého výběru se školním výchovným poradcem?
 -To ne.

Nebo školní psycholožkou, co tady máme.
 -Ne, jenom jako v rodině nebo mezi kamarádama.
 A věděla jsi, že tedy ta možnost je?
 -To jsem věděla.
 Kde ještě sbíráš informace o tom oboru?
 -Tak na internetu, potom v těch přípravkách a potom co tak zaslechnu kde.
 Takže třeba od kamarádů? Ve třídě to probíráte?
 -No, to se probírá hodně, kam ty lidi vůbec půjdou (smích).
 Pomohlo ti to někdy, když jste se třeba takhle bavili?
 -No právě že moc ne, vždycky když jsme se o tom bavili, tak jsem měla pocit, že jdu někam, co je pod mojí úroveň nebo jako že na „peďák“, že to není jako super. V podstatě nechápu ty lidi co si o tom myslí, protože mě to přijde v podstatě nejdůležitější přece vzdělávat náš budoucí národ nebo jsem asi hloupá v tomhle ale...(rozpačitý smích)
 Já s tím souhlasím..
 -Prostě vždycky mi to dalo příležitost popřemýšlet, jestli tam opravdu chci, pak jsem si řekla, že kašlu na to, co si řeknou ostatní a prostě půjdu tam.
 Takže byla to spíš konfrontace jako s negativním názorem?
 -Vždycky všichni chtějí jít na práva a na medicínu a tam mě to úplně netáhne.
 Jasně no. Myslíš, že někdo jiný ve třídě využil třeba možnost tý konzultace u paní profesorky Dočekalové nebo ...
 -To si nejsem jistá.
 Jo. Byli jste na těch testech studijních předpokladů?
 -SCIO?
 Ne, to nejsou SCIO, dělá to pedagogicko-psychologická poradna, my když jsem tady ještě studovala, jsme měli možnost tam jít, stálo nás to asi dvě stovky a dělali se různé testy...
 -Jó tady to. Spousta lidí tam šlo, já jsem tam nešla, protože jsem si říkala, že vím, kam chci jít, ale v podstatě byli všichni hrozně zklamaní, že jim to vlastně vůbec nepomohlo. Buď jim řekli, to co už dávno věděli, že se mají rozhodnout mezi tady tím a tady tím nebo jim řekli něco směšného (smích).
 (smích) Fajn. Ještě k těm přijímačkám. Bavila ses někdy s někým, kdo se hlásil na tyhle školy, úspěšně, neúspěšně, to je jedno.
 -Vlastně nemluvila.
 Takže nevíš, co tě čeká třeba na těch přijímačkách nebo ...
 -No moc nevím no...
 Na internetu toho asi moc není z týchle oblastí.
 -Tam se jenom píše testy studijních předpokladů.
 Diváš se třeba i... jsou tam jenom takhle vypsány jo? Není tam třeba doporučená literatura nebo tak?
 -To je myslím s tou psychologií, psychologické a speciální pedagogikou, tam jsou ještě ty... doporučená literatura.
 To určitě, protože tam je...
 -Ještě nějaký test z psychologie ne?
 Normálně test znalostí no, přesně tak. Je tady nějaký předmět, v rámci něj, kterej ti pomáhá třeba s tou přípravou aspoň na nějakou z těch škol?
 -To je zvláštní otázka. (smích)
 Taková praktická otázka no...
 -No upřímně nevím. Jak to jsou ty testy studijních předpokladů, tak to je v podstatě o logice a o analytickém myšlení třeba nebo o znalosti jak vypočítat číselnou řadu, ale nevím no... tak určitě všechny ty předměty mi daly to, že jsem se naučila nějakým způsobem učit a přemýšlet o věcech, tak možná to no... nevím.
 Takže třeba zsv ti na tu speciální pedagogiku nepomůže?
 -To asi ne.

Biologie člověka asi...
 -Jak kdy...
 Jasně, takže možná na tu lékařskou...
 -To možný je...
 Tak jo, z čeho budeš maturovat vlastně?
 -No, budu maturovat z angličtiny, z češtiny, němčiny a dějáku.
 Koho máte na ten dějepis?
 -Paní profesorku Hanzlíkovou. (smích)
 A jak ti jdou tyhle předměty nebo proč sis je zvolila?
 -Tak čeština je jasná, pak jsme museli mít nějaký jazyk, tak jsem si dala němčinu státní, protože mi přišlo, že nemám z čeho vybírat a že by to nemuselo být tak těžký, angličtinu, ta je jasná a dějepis mám hrozně ráda takže...
 Do zsv se ti nechtělo jít?
 -Nechtělo, tam se totiž musí psát ta práce a ... (smích)
 Já vím, já jí dělala (smích) No ono to má svoje výhody i nevýhody no...
 -No, že se potom nemusíš učit, stačí to obhájit...
 Přesně, já jsem na tu obhajobu šla relativně v klidu, mluvila jsem o práci, kterou jsem vlastně celý ten půlrok dělala, takže jsem jí prostě znala a fakt to bylo bez stresu no, ty testy znalostní jsem si jakoby odbyla předtím no. Takže...
 -Ono to má svoje...
 Určitě, ostatně jako všechno, že jo (smích). Kdybys zkusila porovnat v procentech třeba, kolik ti dá ta příprava ve škole, kolik ti dají ty předměty a kolik ti dá ta domácí, v jakým by to bylo poměru, říkala jsi, že to v té škole není nic moc.
 -Jako že jak se učím na ty přípravky?
 Obecně třeba ty předměty, jsi říkala, že ti to úplně k ničemu není, tak jestli ...
 -(smích) ne, tak to zas takhle úplně ne (smích)
 Dobře, tak dá ti to nějaký obecní přehled.
 -Samozřejmě, to je důležité pro moje vzdělání (smích). Kdyby tady byla nějaká štenice (smích).
 Ne každý si to myslí. Na tom není nic špatného.
 -Jako já nevím. Tak spíš ta domácí příprava.
 Převažuje.
 -Tak 80 na 20. (smích)

To je hrozně smutný.
 -Je no (smích).
 Když se nad tím takhle člověk zamyslí, že mu vlastně ta škola nic moc nedá. Uvítala bys třeba nějaký předmět, kde by se vyloženě učilo to, co budeš potřebovat na ty přijímačky nebo aspoň třeba z padesáti procent, třeba volitelně?
 -Možná třeba nějaký ty kurzy studijních předpokladů, to by bylo dobrý no... a kdybysme měli třeba víc psychologie, protože my jsme neměli skoro vůbec psychologii.
 Vůbec?
 -No skoro vůbec, my jsme měli jeden nějakou paní Zorálkovou, už nevím...
 Ano.
 -No a s tou jsme měli dělat tu psychologii a v podstatě jsme vůbec nic nedělali, jen jsme něco četli z učebnice...
 Ježíš, to mi trhá srdce...
 -A pak přišla paní profesorka Coufalíková, která je naprosto skvělá, ale ta s náma dělala sociologii, protože myslela, že máme psychologii už probranou, takže to je smutný (smích).
 No, je to smutný no... já sama jsem teď učila psychologii chvíli u třetáků, že jsem s nima měla nějaký výukový bloky, což bylo, doufám i pro ně, docela zajímavý. Mělo to poměrně kladný ohlasy, takže mě pak mrzí, když slyším, že nějaká třída o tohleto téma úplně přišla.
 Když je to vlastně část zsv, která je podle mě strašně důležitá.
 -Strašně důležitá je psychologie...
 Takže člověk potom ji může v každodenním životě využívat nebo minimálně se potká minimálně na těch přijímačkách s testama a pak je z toho takovej výpleskej...
 -A je hotovej no...
 Přesně tak... tak teď něco kreativního jo? Zkusila bys vymyslet tři zaměstnání, který bys v žádném případě nechtěla dělat?
 -Jo.
 Pojď do toho.
 -Určitě třeba jaderná fyzika. (smích)
 Ano, a proč bys nechtěla být jaderná fyzik? (smích)
 -Protože mi fyzika vůbec nejde.
 A myslíš, že by tě to jako... že by ses to třeba nezvládla naučit? Že bys jako...
 -To je dobrá otázka (smích). Možná jo, ale vůbec bych nerozuměla tomu, co jsem se naučila (smích). To by mi určitě nešlo. Nebo někde v kanceláři něco dělat, taková ta kancelářská osoba, co pořád kliká do počítače, to by mě taky vůbec nebavilo.
 Takže nějaká pasivní práce?
 -No a co by mě ještě nebavilo? Nebo nějaká chemie, to taky ne, třeba ve farmácii. To si nedovedu představit.
 Super. Tak přejdem k dalšímu. Mám tady nastříhaný papírky, na každým z nich tak je nějaký houslí, možná hodnota pro někoho, zkus je seřadit podle toho, jak by pro tebe byly vzhledem k tomu budoucímu povolání důležité. Klidně uvažuj nahlas, je jich poměrně hodně, tak se orientuj nejdřív...
 -Tak asi to vnitřní naplnění bych dala jako nejvíc, pak ta užitečnost zaměstnání... Hmhm... možná ta možnost časové flexibility a možnost dalšího vzdělávání, jo vlastní zodpovědnost... hm... Asi to platové hodnocení... Já nevím tedy to buď takhle nebo takhle...
 Jasný, dobrý... co ta časová flexibilita, co to pro tebe znamená? Protože je to relativně vysoko, vlastně na třetím místě...
 -Taky nevím (smích), ne, protože jakoby je to důležitý, aby si člověk sám mohl poskládat, jak to chce časově zvládat, třeba v tý školce, co bych měla...
 Jojo.
 -Tam bych to mohla mít takhle.
 Myslíš, že je to důležitý i v osobním životě?
 -Jasně, pokud bych chtěla mít rodinu, tak jo.
 Co ta možnost dalšího vzdělávání, co by sis pod tím představila?
 -Že vlastně ještě u tý práce bych se mohla dál nějak vzdělávat, protože vlastně když člověk chce jít učit, tak vždycky je pro něj dobrý, aby vlastně neměl jenom těch pět let tý školy, protože se všechno hrozně mění, hlavně teďka ta technologie, chodí to i do škol a tak, tak se ještě k tomu vzdělávat.
 Kéž by to tak dělali všichni (smích)
 -(smích) a kéž by mi to vyšlo.
 To je taky pravda. Tady je zajímavá ta vlastní zodpovědnost, žeš jí dala vlastně až na to pátý místo, vlastně doprostřed.
 -Až na to pátý místo...
 To je relativně vysoko, co si zas nemyslí... (smích). Co tohle pro tebe znamená, je důležitý mít vlastní zodpovědnost, zodpovídat za něco?
 -No já si myslím, že určitě, obzvlášť s těma dětma je hrozně moc ta zodpovědnost důležitá. Protože ty děti jsou někdy hrozně rychlý a zlobivý, takže dávat na ně pozor...
 Myslíš, že to může mít i nějaký i jako negativní stránky ta vlastní zodpovědnost?
 -To určitě no, protože když se nějakýmu dítěti něco stane, tak za to může učitel, i když třeba na ty děti dával pozor, je to chvilka nepozornosti a Jsem teď četla, že se dokonce může dostat i do vězení ten učitel, že když...(smích) to mě trochu vyděsilo.
 To je hrozně podobný jako lékař, když třeba něco zanedbá.
 -To je pravda.
 Ale určitě a jednoznačně na prvním místě vnitřní naplnění.
 -Určitě.
 Skvělý. Já si to tady jenom poznačím podle těch čísel, který jsou na druhý straně, aby to nemátlo. Nemá to žádnou funkci, jen pro mě orientační... teď si zkus představit takovou poměrně nepříjemnou situaci...
 -Ježíš marja (smích).
 Co by se stalo, kdyby ses nedostala vůbec nikam?
 -Jo... tak pokud bych se dostala na nějaký jiný obor, tak bych tam šla a pak bych to zkusila příští rok. Kdybych se nedostala ani na jiný obor, tak bych buď zkusila nějaký ty jazykové kurzy a nebo je tedy ještě možnost na UJAKU, speciální pedagogika, která je teda soukromá škola, takže bych viděla, jestli by mi to rodiče zaplatili (smích).
 Takže bys jednala až podle konkrétní situace?
 -Jo.
 Skvělý, máš ještě něco, co bys chtěla doplnit, co si myslíš, že jsme nějak opomenuly...
 -Já nevím, asi jsme řekly všechno...
 Dobře, tak já moc děkuju.

Doslovný přepis rozhovoru – Marie

Hodnotové orientace:

- 9 – vnitřní naplnění – vlastní zájem o práci, spokojenost v práci, obliba dané práce
- 5 – vlastní zodpovědnost při výkonu povolání, 3 – platové ohodnocení
- 7 – možnost kariérního postupu
- 6 – délka studia a náročnost přípravy na povolání
- 1 – užitečnost zaměstnání pro druhé, pro společnost
- 2 – společenská prestiž
- 4 – možnost časové flexibility
- 8 – možnost dalšího vzdělávání

Rozhovor:

Tak ty jsi psala do toho dotazníku, že si budeš podávat čtyři nebo pět přihlášek. Jak to nakonec dopadlo?

-Nakonec jsem si na tu VŠCHT nepodala, takže mám jenom čtyři, na ty lékařské fakulty.

Jojo.

-Já jsem na to nějak úplně zapoměla, takže...

Takže by sis jí tam bývala podala?

-Jojo, podala (smích), ale úplně mi vypadlo, že to je už koncem března.

Aha, tak to je škoda.

-Ale to jsem měla stejně jenom jako pátou možnost, jako takovou záchranu, protože tam berou bez přijímaček, takže teď budu doufat, že se někam dostanu.

Jasně. Každopádně zubařina je teda na prvním místě?

-Přesně tak.

Jak se na to připravuješ, na ty přijímačky?

-Já se na to zatím úplně nepřipravuju, což asi není dobře a spíš se učim normálně na maturitu, maturuju z biologie a chemie, což jsou jakoby dvě třetiny těch přijímaček a doufám, že tu fyziku se doučím až po maturitě, takže se na to připravuju skrz tu maturitu.

A ty přijímačky jsou potom za jak dlouho, po tý maturitě?

-Ty jsou tak za tři týdny.

Takže myslíš, že to budeš stíhat?

-Jo. Musím prostě.

Co děláš ve svém volném čase, když zrovna nejsi ve škole nebo se neučíš na maturitu?

-Tento rok volného času moc nemám, ale když můžu, tak chodím na ryby, což je trochu netradiční, a to je asi tak všechno, protože rybaření zabere hrozně moc času, takže se někdy seberu a v neděli jdu na celý den k vodě a jsem tam.

To je super. Co chytáš?

-Já chytám na feeder, což je způsob, kdy indikátor záběru je jenom špička a chytá se na to většinou menší ryby a je v zásadě jedno, jaký druh. Ale prostě tam sedím, nahodím a chytám menší ryby a jsem ráda, že se aspoň naučím zasekávat, vytažovat to a tak.

To je dobrý. To je originální koníček.

-No, mě k tomu přivedl přítel, on docela rybaří rád, tak jsem jela s ním a taky si mi to docela zalíbilo.

To je ideální, mít společného koníčka.

-To je super.

Jak ses rozhodovala, kam si podat tu přihlášku? Měla jsi v tom jasno nebo...

-Tak já v tom mám jasno tak od šesté třídy, kdy jsem věděla, že chci být doktorkou, přemýšlela jsem i co dělat jiného, ale nic mě nenapadlo, tak jsem si to podala, pak jsem se bavila s mamčinou kamarádkou, jejíž tři děti studují medicínu. Dvě děti studují všeobecný a ten nejmladší myslím studuje zubaře a hrozně si to chválí. Je to jednodušší, kratší, potom je to jednodušší i při uplatnění, vyšší nástupní plat a všechno. Takže proto se tam chci dostat nejvíc.

Tak to je bezva. Takže máš možnost takhle si promluvit i s někým, kdo konkrétně tímhle procesem prochází.

-Jo.

To jsou určitě cenné informace. Kde ještě získáváš další informace o těch oborech? Na internetu? Nebo na dnech otevřených dveří?

-Jo. Byla jsem na všech dnech otevřených dveří, co jsou na lékařských fakultách po Praze a potom jsme ve škole měli ještě studenty, jak naše absolventy, tak jiný studenty, kteří nám vyprávěli o tom, jak to chodí. Přišlo mi to super. A to je v zásadě všechno.

Takže bys chtěla být zubařka?

-Jo. Ještě nevím přesně obor, to by se vidělo až během studií.

Myslíš, že má tohle zaměstnání nějaký kladný nebo záporný stránky? Výhody, rizika?

-Určitě. Všichni zubaři si stěžují na bolesti zad, strašný a dokonce mamčí nejlepší kamarád mi říkal, že je mezi zubaři nejvíc sebevražd. Nevím, co je na tom pravdy, ale docela mě to zaujalo, protože většina lidí se zubaře bojí a chodí tam s negativní energií, takže to pak jako přenáší na toho zubaře, který se potom cítí taky špatně, ale nevím, co je na tom pravdy, ale je to určitě zajímavý na zamyšlení. A klady, že zubařů bylo vždycky málo, nemusím se bát, že bych neměla klienty nebo pacienty spíš. A to je asi všechno. A taky dobré finanční ohodnocení. Zubaři se nemají špatně.

To určitě. A našla bys nějaké vlastnosti, které by třeba zubař měl nebo naopak neměl mít?

-Vlastnosti zubaře. Určitě by měl být trpělivý, měl by mít pořád dobrou náladu, aby se ho pacienti nebáli, pozitivní naladění a pečlivý.

Určitě. A co by v žádném případě mít neměl?

-Neměl by být zlý a takový ten zubař co přijde a vyžívá se v té bolesti, tak přesně takový by neměl být (smích).

Myslíš, že by ses sama na tohle povolání hodila? Že tyhle vlastnosti máš?

-Já myslím, že jo, tak taky mám špatný náladu, ale to má asi každý (smích).

Jasně, to asi jo. Co studovali tvoji rodiče a kde teď pracují?

-Mamka studovala pedagogiku a ošetřovatelství na Univerzitě Karlově, chtěla být zubařkou nebo doktorkou, ale z takových kádrových důvodů jí neumožnili studium, komunisti, a nyní pracuje na ministerstvu práce a sociálních věcí a dělá něco s evropskými sociálními nebo strukturálními fondy, úplně to neumím popsat, prostě sedí v kanceláři a něco dělá. A tatka ten vystudoval Mendelovu univerzitu v Brně, zootechniku a je celý život zootechnikem, na vesnici.

Takže myslíš, že jsou rodiče spokojení, ve svém povolání?

-Tatka stoprocentně, mamka částečně.

Kdo tobě pomáhá s výběrem školy nebo toho zaměření? Konzultovala jsi to v rodině nebo s přítelem?

-Taťka chtěl mít vždycky právníka, ten by chtěl, abych šla na práva, ale to mě úplně neláká. A mamka, vzhledem k tomu, že má tady k tomu oboru blízko, tak je určitě ráda, že se hlásím na něco takového a přítel mě v tom taky podporuje. Sám vlastně chce být taky v budoucnu doktor.

Jasně. Proč si myslíš, že by byl právník pro tátu lepší volba?

-Já nevím. Asi to je tátův sen, jsme se o tom moc nebavili.

Nezdůvodňoval to nějak?

-Ne.

Jasně. Tak bezva. Ty jsi v tom dotazníku uvedla i budoucího tchána, to mě zaujalo.

-Jo, ten právě chtěl, abych šla na VŠCHT, protože ze mě chtěl mít sládka, abych mu doma vařila pivo (smích).

Tak to je krásný (smích). To mu tedy asi nesplníš, když sis nepodala tu přihlášku.

-No, to asi ne, mi to taky mohl připomenout (smích).

Využila jsi někdy možnosti konzultace tady na škole? Třeba s výchovnou poradkyní nebo školní psycholožkou?

-Eh... ne, nevyužila, já to asi nepotřebuju, já mám asi jasno v tom, co chci dělat.

A věděla jsi o té možnosti?

-Jo. Ale přišlo mi zbytečný tam chodit.

Jasně. A na těch profi-testech?

-Nebyla jsem.

Jo a víš třeba spolužáci, co o tom říkali? Máš nějaký informace?

-Co říkali spolužáci, tak ty výsledky byly hrozně obecné, jakoby takové nic neříkající, jak jsou na tom s komunikačními schopnostmi, s logikou... to mi přijde trochu zbytečný.

Myslíš, že to každý ví o sobě nebo to nepotřebuje vědět?

-Podle mě by to každý měl vědět, ale pokud je ten člověk nerozhodný, tak by mu to mohlo pomoci, ale když já jsem věděla, kam chci jít... pro mě by to bylo úplně k ničemu.

Jasně. Bezva. Ty jsi říkala, že budeš maturovat z biologie a chemie.

-Školně.

A státně?

-Češtinu a angličtinu.

Jak si připravuješ na maturitu?

-Málo.

Bude to stačit?

-Musí. Já spoléhám na svaťák. Ale jo, děláme ty final speaking testy z angličtiny, ty jsou dobré. A potom z chemie máme maturitní seminář, kde probíráme otázky a děláme si teď maturity nanečisto, takže mě to donutí se na to podívat.

To je určitě praktický. Budeš se ještě učit něco jiného než tady na maturitu? Budeš to nějak rozšiřovat?

-Fyziku, celou fyziku.

A z té biologie a chemie?

-Já myslím, že tedy je ta úroveň tak vysoká, že to bude určitě stačit. V pohodě.

To je skvělý, to je určitě výhoda.

-No.

Spousta lidí se učí na přijímačky něco, co je úplně mimo předměty, který tady má.

-Mně přijde, že je to hodně stejné.

Teď si zkusíme takovou praktickou, kreativní věc. Já tady mám devět papírků, na každém z nich je napsaná nějaká hodnota, která pro tebe buď je není důležitá vzhledem k tomu povolání, které chceš jednou dělat, tedy zubařině. A tvým úkolem bude seřadit je podle toho, jak pro tebe jsou důležité.

-Takže od nejdůležitějšího po nejmenší důležitý?

Třeba. Klidně mohou být i na stejné úrovni některé.

-To asi využiju.

Klidně uvažuj nahlas, jestli ti to pomůže.

-To asi ne, to se omlouvám, to nebude asi úplně nejlepší pro nahrávaný rozhovor (smích).

To nevádi, já se tě určitě ještě na něco zeptám (smích).

-(ticho)

Tak vnitřní naplnění bylo na prvním místě velmi rychle.

-Přesně tak.

Takže myslím, že by tě to uspokojovalo?

-Upně.

Platové ohodnocení, vlastní zodpovědnost při výkonu povolání. Co pro tebe znamená ta vlastní zodpovědnost? Jak to vnímáš?

-To znamená, že budu moct pracovat sama za sebe a nebudu se muset ohlížet třeba na nějaký další členy týmu, protože tu práci, kterou budu dělat, za tu si budu zodpovědná jenom já a nikdo jiný. Já taky úplně nemám ráda skupinové práce, takže tohle je pro mě věc důležitá.

Aha, takže radši pracuješ sama než v týmu?

-Jo.

Proč myslíš, že ti ten tým nevyhovuje?

-Protože já jsem hodně zodpovědný člověk a občas mě ti ostatní využívají, že já to chci mít vždycky v termínu a dobře a nechci poslouchat zbytečné kecy těch, kterým to máme odevzdávat a ty ostatní se na to prostě vždycky vyhodnou a já to pak snáším za ně.

Myslíš, že ta vlastní zodpovědnost má i nějaká vlastní rizika, která jsou s tím spojený?

-Určitě, když něco zkazím, tak se za mě nikdo nepostoupí.

Jasně. Nutnost kariérního postupu, myslíš, že zubaři mají nějakou možnost postupu?

-Určitě. No, můžeš se stát profesorkou.

Chtěla bys?

-Nad tím jsem nepřemýšlela. Ale určitě tam kariérní postup je možný. Když člověk dělá na nějaké státní klinice, tak tam určitě mají primáře a...

Takže je to pro tebe motivační? Stála bys o to?

-Jo.

Jak vnímáš délku toho studia?

-Uplně ideální, protože nebudu muset psát bakalářku, ale jenom závěrečnou práci (smích). A trvá to pět let, kdyžto všeobecné lékařství šest. Takže je to kratší.

Jasně. Užitečnost zaměstnání pro druhé, to je asi jasné, tam není třeba nic dodávat. Společenská prestiž, jak vnímáš tohle to?

-Jakoby mě o tu společenskou prestiž moc nejde, kdybych byla chlap, tak bych klidně dělala popeláře, mě o to nejde...

Jde ti spíš o to vlastní naplnění než o to, co si třeba myslí společnost?

-Přesně.

Možnost časové flexibility...

-To pro mě není moc důležité, možná jednou, kdybych chtěla mít dítě, ale teď to nějak nevnímám.

Jasně. Ta možnost dalšího vzdělání, myslíš, že má nějakou souvislost s tím kariérním postupem?

-Těžká otázka... asi jo... určitě... další vzdělání je určitě nutné, protože se pořád vyvíjí nové techniky, které by se měli používat.

Ale to, že je nutné neznamená, že je pro tebe uplně významný, že jo.

-No.

Tím, že jsi ho dala na poslední místo. Tak by ses bez toho obešla, kdyby to jakoby šlo.

-Přesně tak.

Skvělý. Tak jo. Zkus teď vymyslet tři zaměstnání, který bys v žádném případě dělat nechtěla a případně proč.

-Nechtěla bych být městský policajt, obzvlášť pochůzkář (smích).

A proč bys to nechtěla dělat?

-Protože mi to přijde jako nejhorší práce, přesto, že jsou to jakoby lidé, před kterými bysme měli mít respekt, tak ho před nimi nikdo nemá.

Proč myslíš, že ne?

-Vidím to všude kolem sebe, někde jdou, někoho okřiknou, bezdomovec se jim akorát vysměje a to je všechno...

A proč myslíš, že v jinejch zemích to takhle není?

-U nás taky ne, když je to státní policajt. Jakoby...

Myslíš?

-Jasně, před těma mále respekt všichni, ale ty měšťači...

A jak je to teda mezi nima teoreticky rozdíl? Proč myslíš, že to ty lidi vnímaj takhle jinak? Pořád je to policajt.

-Ale je to měšťač, to je taková jakoby... a nevím, jak to říct, já to slyším od mého budoucího tchána, kterej je hasič a vždycky na ně hrozně nadává, jak se mu tam pletou, jak se snaží být užitečný a nic nedělaj a že jsou takový jako podržtašky. Takový podržtašky integrovaného záchranného systému.

Takže myslíš, že třeba maj jakoby malý pravomoci, nebo malou zodpovědnost?

-Určitě.

Tak teď taková velmi teoretická otázka. Co by se stalo kdyby ses nedostala na žádnou z těch škol? Jak bys naložila s příštím rokem?

-Těžké. Asi bych se snažila najít si práci, abych nemusela být na pracáku a připravovala bych se na další přijímačky.

Jo. Nějakou možnost pomaturitního studia, třeba jazyka...

-To mě taky napadlo, ale zatím jsem si o tom nic nezjišťovala, takže nevím, jaký jsou možnosti.

Takže bys to řešila, až kdyby ta situace nastala. Dobře. Tak já už mám asi všechno, co jsem potřebovala. Myslíš, že jsme probraly všechno? Nebo máš ještě nějaký doplněk, něco, co jsme neprobraly?

-Asi ne, asi všechno.

Dobře, tak já moc děkuju.

Doslovný přepis rozhovoru – Markéta

Hodnotové preference:

9 – vnitřní naplnění – vlastní zájem o práci, spokojenost v práci, obliba dané práce

1 – užitečnost zaměstnání pro druhé, pro společnost

8 – možnost dalšího vzdělávání, 7 – možnost kariérního postupu

5 – vlastní zodpovědnost při výkonu povolání

2 – společenská prestiž, 3 – platové ohodnocení

4 – možnost časové flexibility

6 – délka studia a náročnost přípravy na povolání

Rozhovor:

Takže ty jsi v tom dotazníku vyplnila, že budeš mít asi tři přihlášky, ale možná víc. Jak to nakonec dopadlo?

-Nakonec jsem si dala tři, teda ještě předtím jsem si dala na vysokou školu umělecko průmyslovou na design interiéru a nábytku, ale to bylo tak zkušebně, poslední den přihlášek jsem to tam dala, že jsem pak přes Vánoce dělala portfolio, takže to bylo spíš takový jako zkušenost, že jsem si to fakt jako chtěla zkusit.

A co to všechno obsahovalo?

-Měli jsme udělat třicet prací a jakoby na ten obor, což jsem měla design interiéru a nábytku jsem měla různě zachycovat jako konkrétní věci, co tam mají být, takže jsem to musela vyzkoušet... jako snažila jsem se něco tužkou, něco fixem a tak, podle toho, co jsem měli pak mít k těm přijímačkám. A to jsme odevzdali a ten den jsme měli zkoušku, první kolo, kdy nám zadali tři příklady a prostě jsme to měli nakreslit, nevím, jestli to chceš vědět, co tam bylo?

Jo.

-Jo, tak jedno bylo, že jsme měli prostorově zachytit kuchyň, druhý bylo, že jsme měli zachytit na jednu část a trojky věci, jako nástroje z dílny a na druhou z kuchyně, to mi jako nedávalo takovej smysl jako třeba ta kuchyně a ten třetí byl, že jsme měli vymyslet a navrhnout lampu s úložným prostorem, takže tak. Jako mě to bavilo, mě to fakt bavilo, brala jsem to spíš jako zábavu, brali asi pět lidí, takže jsem s tím jako vůbec nepočítala, tím spíš jsem byla v klidu.

Tak je to zkušenost.

-No právě. A donutila jsem se zase malovat, což před tím, když na to nebyl čas prostě nedělala, takže jsem byla spokojená. No a nakonec jsem si podala na fyzioterapii na FTVS, na fyzioterapii na druhou lékařskou a na speciální pedagogiku.

A chtěla bys na tu fyzioterapii.

-Na tu fyzioterapii, na tu FTVS hlavně, ale není to tak, že bych to chtěla nějak zvlášť, že bych se o to opravdu snažila, chodila na přípravky a tak.

A kdy tě čekají přijímačky?

-No ta fyzioterapie je první test nějak dvacátého června a o týden později ta druhá lékařská, nejsem si jistá a ta speciální pedagogika taky nějak v tom červnu.

Speciální pedagogika na pedáku?

-Na pedáku.

To je můj druhý obor. Tak jo, co děláš ve svém volném čase, když zrovna nejsi ve škole?

-Spoustu věcí. Asi hlavně fotbal, to hraju závodně, dřív jsem hrála za dva týmy, ale teď před tou maturitou jsem to zkrouhla. A teď už nemůžu, protože to je ve stejný lize a teď před tou maturitou minimálně, spíš skoro ne a do dramafáku tady ve škole a pak ještě do amatérského divadla, kde hrajeme pro děti i pro dospělé, hlavně improvizace, na těch zkouškách pak hrajeme ty pohádky a etudy.

A co je to za divadlo?

-Jenom amatérský, DDS.

To je super. A jak se připravuješ na ty přijímačky?

-Na ty přijímačky skoro ne, protože ta fyzioterapie na FTVS, to jsou nějaký všeobecný nebo studijní předpoklady, to samý ta speciální pedagogika a ta druhá lékařská, tam mám otázky a něco jako na biologickým semináři jsme dělali, ale tím, že tam skoro nechci, tak tomu nevěnuju skoro čas, to si budu procházet pak po maturitě hlavně.

Kde zjišťuješ informace o těch školách?

-Na internetu převážně. A když vím o někom, kdo na tý škole je, tak takhle jsem zjišťovala třeba o DAMU, na alternativní divadlo, tak jsem si jako psala s těma lidma a tak. Takže přes lidi a přes internet hlavně no.

Takže máš možnost takhle někoho oslovit.

-Určitě.

Znáš už teď někoho, kdo se třeba žije fyzioterapií? Nebo kdo tam studuje?

-No v rámci maturitní práce jsem byla i na kurzu fyzioterapie, protože jsem to dělala jakoby mamce o té její nemoci, takže tam mě i naučili nějaké ty rehabilitace, pak co jsem měla úraz z fotbalu, tak tam jsem se vlastně poprvé dozvěděla o fyzioterapii, jsem se bavila jako hodně často s tou mojí fyzioterapeutkou, takže vlastně od ní jsem se dozvěděla, co to je a pomohlo mi to a taky mě to začalo zajímat, takže asi přes to no.

Takže jsi měla nějaký zranění?

-Nonono, já jsem měla vlastně zpretrhaný vazy na nártu. Takže jsem měla pak i sádku.

Jojojo, tak to potom ta fyzioterapie nastupuje, aby se člověk zase rozhýbal, jasně. Využila jsi někdy možnost konzultace tady na škole se školní psychologkou nebo s výchovnou poradkyní, paní profesorkou Dočekalovou?

-To ne. Jenom kvůli vedení té maturitní práce s paní profesorkou Coufalíkovou, tak s ní no, ale o těch vysokých školách minimálně no.

Věděla jsi, že tady taková možnost je?

-Věděla jsem o tom, že nahoře je, ale nebylo to potřeba nějak.

Byla jsi na těch testech v té pedagogicko psychologické poradně?

-Nene, já jsem tam jenom šla odevzdat přihlášku, to bylo vlastně poprvé, co jsem tam byla, nebyla jsem tam no jinak, jediný co jsem šla za psychologkou, to myslím bylo v Motole, to bylo kvůli tomu rozhodování a tak, ale jinak ne no.

A jak ses tam o ní dozvěděla nebo...

-Taky přes tu maturitní práci, takže přes doktorku co mi s tím pomáhala.

Aha, tak to je dobrý.

-Ta bylo jakoby odbornou konzultantkou, je mnou projížděla celou tu práci.

Ale ty máš tu maturitní práci v rámci zsv?

-Zvs a obor psychologii, ona co mi projížděla ten obsah, tak tam jsem měla jako hlavně biologii, takže jsem tam hodně musela přidávat tu psychologii a tak.

A konkrétně to téma je?

-Friedrichova ataxie.

Aha, to vůbec neznám.

-Se nedivím (smích). Má to asi 52 lidí v České republice.

Tak to mi pak pošleš a aspoň se o tom něco dozvím, to je zajímavý.

-Jestli se ti bude chtít číst třicet stránek (smích).

To je ještě v pohodě. Tak jaký zaměstnání bys chtěla po vystudování té školy vykonávat, máš už nějakou představu?

-No to je právě ten můj problém, že nemám. Dřív jsem hrozně chtěla jako učitelka, vždycky, jako od malička, až tady na gymplu mě to pustilo, asi v druháku.

Proč myslíš, že se tak stalo?

-No protože mi nepříjde, že je to tak oceněný a nevím, jestli bych to úplně zvládla, protože se hodně vžívám do situací a až moc prožívám některé ty situace, takže nevím, jestli by to bylo úplně to pravý a je to taky časově náročný. A já bych chtěla něco dokázat sama, proto jsem zkoušela tu VŠUP, protože jsem chtěla něco vytvořit. To je můj problém, já bych vlastně chtěla něco sama vytvářet, něco za sebou zanechat, nebýt jen součástí nějaký... nějaký firmy, ale zároveň chci pomáhat. Takže ta fyzioterapie by mi asi úplně nevalila, ale nevím, jestli bych celý život chtěla jenom jako pomáhat. Nebo jako chtěla, ale chtěla bych ještě k tomu něco, ideálně dvě zaměstnání, to by asi bylo pro mě ideální.

Jasně. A ještě jak jsi říkala, že ti to učitelský povolání nepříjde moc oceňovaný, myslíš jako společností nebo platem nebo studenty?

-Obojí, obojí, studenty určitě. Platem určitě, ale to jsem jako dřív vůbec neřešila, spíš jsem si chtěla vybrat podle toho, co mě baví, kvůli tomu nechci studovat ekonomku a tak, protože mám pocit, že by mě to prostě nebavilo, i když k tomu mám jakoby praxi, co jsem jako dělala brigády jako asistentku ekonoma a tak, ale společností to taky není oceňovaný, mi přijde. Jako málokdy, i jako co vím od učitelů a tak, ona babička a děda a tak, my jsme taková učitelská rodina, takže...

Tohle je hrozně zajímavý, protože lidi si třeba myslejí, že to oceňovaný není, ale pak se dělá třeba výzkum prestiže povolání a ono je to třeba na čtvrtým místě. Ale úplně tomu rozumím, co říkáš.

-Tomu věřím no.

Takže bys třeba fyzioterapeutka chtěla být, šlo by to?

-Jojo.

Myslíš si, že tohle povolání má nějaký výhody, nevýhody? Případně nějaký kladný nebo záporný stránky? Něco, co tě na tom přitahuje nebo naopak něco, čeho by ses třeba obávala?

-Přitahuje mě na tom to, že bych někoho vlastně postavila na nohy, že někomu pomůžu. Výhoda oproti třeba medicíně je tam z toho, že je menší riziko, že ten člověk třeba umře nebo tak. S tím jsem jako měla největší problém. Mně jako nevalí krev a tak, ale z toho důvodu

nehci na tu medinu, protože nevím, jestli by tam někdo umřel, na tom sále, nevím, jestli bych se s tím srovnala. Asi by mě to jako naučilo, časem, ale nevím, jestli bych to jako zvládala.

Brala by sis to hodně osobně jako.

-Přesně tak. Takže ta fyzioterapie vlastně dopomáhá těm, kterejm se dá dopomocť vlastní. Takže o tom mi šlo... a nevýhody... no... není to tak vidět a je to dlouhodobý si myslím, že když tam přijde někdo po obrně, a budu ho muset postavit, tak to bude si myslím... a ten úspěch, když se to povede, to si myslím, že za to stojí, to úsilí. Takže to by se mi líbilo.

Je fakt, že tohle by šlo skvěle s tousepeciální pedagogikou, i s tím fotbalem, jakoby skloubit.

-To je pravda.

Je tam hodně společnejch témat. Jaký si myslíš, že by měl mít vlastnosti, případně schopnosti člověk, kterej vykonává takovýhle povolání?

-Tak určitě by měl být empatický, protože to není jen o těch rehabilitacích, musí mu ten člověk důvěřovat a musí vědět, že mu to pomůže, jako ta psychická stránka toho, že mu to pomůže a bude tomu věřit, tak tím spíš to pomůže. A působit tak, že ví, co dělá. A to je celkově asi o tom, o tý sympatičnosti a o tom, aby mu rozuměli a věřili ty pacienti a aby měl jako chuť se dál zdokonalovat a hledat si ty nové metody, protože si myslím, že ta fyzioterapie se jako hodně teď rozvíjí, takže se dál zdokonalovat a nezůstat jen na tom, co se naučím ve škole, protože hlavní jsou ty zkušenosti, takže třeba i někam vyjet. To jsem vlastně dřív chtěla dělat hodně, byl výzkum delfinů, jako z hlediska toho, že jako z toho pohledu psychologického, jako jak to působí na nemocné, jak jim to pomáhá. Ale v Český republice to není moc výhodný a já nemám zas tak dobrou angličtinu a ani nevím, jestli bych v tom chtěla pracovat. V tom případě to padá. Ale to by bylo asi nejlepší, co by mě asi bavilo.

Aha. A jak to tam funguje, to je nějaký bazén s delfinama a ty klienti jsou jako s nima v tom bazénu.

-Oni tam mají myslím jako pobyt a... oni jsou tam v podstatě v lázních, jsou jako lázně a chodí do vířivek a pak chodí do těhle... myslím, že je to uzavřený, na volným prostranství to ani není a hodně to je uzavřený a různé ty cvičení s těmi delfiny, jakoby ta důvěra k tomu delfínu jim pomáhá, takže je to jako z toho psychického, tak z toho fyzického, že jak s nima plavou, tak celkově ta voda hodně pomáhá.

A třeba terapie na koních nebo s psama by tě nelákala?

-No to asi taky jo, mě hodně táhla ta voda, protože mám pocit, že to pomáhá tím spíš, hlavně ty delfiny mám ráda, mě to nějak přirostli, i když jsem je vlastně na volným prostranství neviděla. Ale hrozně bych chtěla. Jako určitě, ty psi, koně, jako jakékoli zvíře si myslím, že pomůže. Asi by nebylo špatné se na to podívat.

Jasně. Pomáhá ti takhle s výběrem té veškerý nebo zatím přihlášek rodina, nebo kamarádi, probíráte to nějak?

-Všichni. Hlavně doma. A hodně s kamarády, vlastně furt, až jsou z toho všichni unavený, včetně mě, ale jako bylo to potřeba, já jsem nebyla schopná se rozhodnout a věděla jsem, že to někam musím dát. Takže jako jsem se bavila všude možně.

Kdo ti nejvíce poradil?

-No, asi kamarádka, i doma. Asi hlavně doma a hlavně Katka, s ní máme vlastně tu FTVS i tu speciální pedagogiku, přes to mi pomohla. Hlavně její mamka studovala tu speciální pedagogiku, i jejich známá, takže hlavně přes to jsem si zjišťovala ty informace.

A doma to probíráš s oběma rodičema najednou, nebo s každým zvlášť?

-I tak, i tak. I se sestrou.

Jasně, každéj ti k tomu řekne to svoje.

-Přesně tak.

Vidí oni na to něco, co se jim úplně nelíbí, nebo tě úplně podporují?

-S tou speciální pedagogikou, byli spíš... ne proti, oni mi nic nezakazovali nebo tak, neřikali ne, ale spíš se jim líbila ta fyzioterapie no. Ta speciální pedagogika jim přijde, že bych to asi i psychicky nezvládla, to je možná pravda, i důvod, proč jsem nešla na tu medinu, takže to je asi dost podobné. A ta fyzioterapie se jim líbila, oni jak jsou sportovně založení, tak i kvůli tomu a vidí v tom i prestiž, že když viděl nějaký články, tak mi to dávali, když třeba Kolář něco... a tak, tak mi to ukazovali.

Jasně. Takže by byli spíš pro tu fyzioterapii, jasně. Co vystudovali a kde teď pracují rodiče?

-Každý studoval jinde, matka nejdřív na stavební, jako architekturu a tak, otec na technické, matka odešla, otce vyhodili a oba se sešli na pedagogické fakultě.

A na jaký obor?

-Matka měla snad branou výchovu a matematiku, později tělocvik. Ona vlastně už učila matematiku a ještě k tomu si dodělávala tělocvik. Otec také matematiku, ale nějaký technický obor, nevím, jak se to v té době přesně jmenovalo.

A co teď dělají, čím se žijí?

-Matka je teď v domácnosti, ta byla chvíli masérka, chvíli i učila, dělala si nějaký kurz účetnictví a pak kvůli nemoci nenastoupila a otec ten je teď hlavní ekonom, přes účetního se dostal, ale také učil hodně.

A myslíš, že jsou spokojení?

-Ehhh..... Vím, myslím si a vím, že otec by chtěl raději učit, myslím, že by ho to i bavilo víc, sám říkal, ale z hlediska peněz by to nešlo, protože jsme čtyři děti, takže... a ještě tím, že je mamka v domácnosti...

Velká rodina...

-Takže to by nešlo no, ale kolektiv tam asi taky jde, takže...

Jasně jasně jasně. Dobře. Ještě se vrátím k tomu školnímu psychologovi, výchovnému poradci. Myslíš, že někdo od vás ze třídy se s někým poradil? Využil této možnosti v rámci školy?

-Nevím o nikom. Možná se bavili v rámci maturitních prací s vedoucím, protože se nás hodně ptají, třeba na biologii, kam půjdeme, podle toho se na nás pak zaměří, takže... ale nevím, že by někdo šel.

Ale není to tak, že by se někdo šel vyloženě poradit, že neví, třeba...

-To asi ne, mě teda mrzí, že jsme neměli takové ty testy, na co se hodíme, protože já jsem na to dost spoléhala, že to bude, že mi to pomůže a my jsme je neměli.

A vy jste je neměli?

-Neměli jsme je, nevím proč, protože vím, že vždycky byly takhle v šestáku.

Já jsem o tom mluvila s pár lidmi a říkali, že měli tu možnost, tak...

-Já jsem teda o ničem nevěděla, že to tady bylo. Vím, minulý rok, to na to šli všichni, ale tenhle rok jsem čekala, že nám to řeknou, ale ne, že bych to zjišťovala sama, ono je to dost drahé a pak jsem se rozhodla sama, takže jsem to už nezjišťovala.

Takže to šíření těch informací tady není úplně ideální, na to jsem tady narážela už x krát no. To je trošku škoda.

A ty víš o někom z našeho ročníku, kdo tam byl?

No, tak je možný, že ti ta informace nějak utekla. Tak jo, když se připravuješ na to přijímací řízení, koupila sis nějakou tu příručku?

-No, na tu druhou lékařskou mám.

Jako přímo s testy?

-No, biologie, fyzika, oni tam jsou přímo ty otázky no, modelový, to jsou sbírky, tři, každá má 200 stránek, 800 otázek z každého oboru, fyzika, biologie, chemie. Ty otázky by tam měly být stejné.

A na ty studijní předpoklady?

-Nene, jenom jsem se koukala, tam dali nějaký vzor, tak to jsem se koukala na FTVS i na tu speciální pedagogiku, ale to se nejde naučit, to je spíš na logiku, jako je lepší si to procvičit, abych jako věděla, co to obsahuje, to jo, ale nenašla jsem nikde modelové...nevím, jestli se to vůbec prodává, no asi jo...

Asi jo, je otázka, jaké jsou.

-Tady nejsou všeobecné jako z historie a tak, ale spíš na logiku.

Jako studijní předpoklady.

-Tak tak.

Pomáhá ti nějaký předmět, který máš ve škole, na tu přípravu?

-Ta biologie mi pomohla, ale teď se zaměřuju spíš na maturanty a já si během toho dělám taky něco na maturitu, takže...

A z čeho maturuješ?

-Z češtiny samozřejmě, z matematiky, z angličtiny a z těch základů společenských věd.

Takže tu biologii sis nechtěla dát školně?

-Původně jsem jí měla, vlastně jsem i na tom biologickém semináři, ale pak jsem zjistila, jak funguje ta zsv maturita a sice to je asi nejvíc práce, všichni to říkají, protože všichni pro to dělají mnohem méně, ale mně šlo o ten konečný stres, že pak už budu mít vlastně jenom tu obhajobu.

Já jsem to taky udělala takhle, takže to určitě jo. Tak teď si dáme trochu kreativnější část. Já tady mám devět lístečků, na každém z nich je nějaká hodnota a ty je zkus seřadit podle toho, jak jsou pro tebe důležité, buď vzhledem k tomu budoucímu povolání, nebo i vzhledem ke studiu, jestli ještě nevíš. V klidu se zorientuj, je jich docela hodně.

-Od nejdůležitějšího?

Klidně.

-No jako nejradši bych to platové ohodnocení dala dolu, ale ono to tak prostě není. Stejně s tou prestiží.

Je to prostě nějakým způsobem důležitý.

-Bohužel jo, když to vidím u těch rodičů... (ticho)... bych skoro dala vedle sebe některý věci.

Klidně, není problém, dej to, jak to cítíš, nic není špatné. Ale vnitřní naplnění je pevně na prvním místě.

-To asi jo no, protože mě to z toho plyne pak většina, že mě to bude bavit, tak se v tom budu dál vzdělávat a navazuje mi to na to. A vlastně mi ta společenská prestiž předchází to vnitřní naplnění, že to mám vlastně ovlivněný tím, bych to dala spíš jako takový podbody. Ta délka studia je mi v podstatě jedno, jako je to jeden z důvodů, proč jsem tu medínu dala pryč, že je to furt takovej ten stres, ale zase i to se mi na tom líbí, možnost dalšího vzdělávání, je to v podstatě podobný.... Ta flexibilita je pro mě dost důležitá, na rodinu a na koníčky, vlastně nejvíc asi ze všeho... ale zase si myslím, že když v tom budu spokojená, tak to půjde i zakomponovat nějak dohromady.... (ticho)...

Klidně můžeš něco nechat na stejný úrovni.

-Ale to já bych pak nechala všechno, já dělám takový skupinky.

Jó.

-.... No, to je asi jedno.... (ticho).... No je asi dobrý mít zas nějaký řád.

Mít úplnou volnost by ti nevyhovovalo?

-Jako vyhovovalo hodně, zas na druhou stranu, aby mi to nevyhovovalo tolik, že bych tomu pak nedávala tolik. Já mám tendenci, že jako odsouvat věci, ta klasická prokrastinace a dělat věci na poslední chvíli, to je jako pravda. Ale třeba na té maturitní práci jsem dělala vlastně od září, ale stejně mi to vyšlo, že jsem dělala několikrát do tří, do čtyř do rána prostě, když už jako začnu, tak to dělám pořádně, nesednu si s tomu na deset minut.

Jasně, musíš se dostat do takovýho toho drivu.

-Přesně.

Myšlíš, že to takhle?

-Já bych to klidně mohla prohodit furt...

Tak klidně ještě prohazuju, není to nic, pod co by ses musela podepsat krví, může se to měnit, klidně další den se to může otočit jinak, že jo. To je teď jen aktuálně, jak to cítíš.

-Ta vlastní zodpovědnost, to je jako že kdybych jí dala nahoru, tak že by mi vadila hodně nebo je to spíš tak, že...

Je to spíš tak, jak je to pro tebe důležitý, mít vlastní zodpovědnost, třeba úkol, za kterej zodpovídáš, pod co se prostě musíš podepsat, že to má nějakou hodnotu, že je to udělaný dobře, popřípadě bys měla nějaký postih za to, kdybys to udělala špatně.

-Jojojo, ale jsem v tom důležitá... tak v tom případě by to bylo výš. To, že nejsem tak upně nahraditelná, ten pocit bych potřebovala, prostě když budu někde v kanceláři, kde to za mě může dělat kdokoli jinej, tak to je pro mě jakoby... pak si toho vážim i víc, když by to na mě záleželo.

Jasně, nemotivuje tě to, když bys věděla...

-No, potřebuju tu motivaci.

... že seš nahraditelná během dne... jasně.

-A tohle mi s tím souvisí všechno, s tím prvním, já v tom vidím prostě vlastně všechno tohle to, prostě i ta prestiž a když budu mít pocit, že to mám ohodnocený, tak jako že to za to stojí, tak mě to taky bude naplňovat, to samý, když budu vědět, že se dál v tom můžu vzdělávat, že vím, že to není mrtvý, že vlastně... ta motivace podstatě, to je všechno, i to, že to bude užitečný pro ty druhý, to je taky, že mám pocit, že je to k něčemu, to co dělám, že jen tak nechci chodit do práce jen kvůli penězům, ale mít pocit, že tam po mě něco zůstane. Asi takhle bych to nechala...

Super. Tak jo. Teď si zkus vymyslet tři zaměstnání, který bys v žádným případě nikdy nechtěla dělat. Z nějakýho důvodu.

-Jasně, samozřejmě. (ticho) Asi bych nechtěla celý život je nějaký pomocník, nebo spíš někdo, kdo je v nějaký fabrice a jenom součást nějakýho procesu a nic by tam nenechal, sice dělník má za sebou spoustu práce co udělal, to by mi asi tak nevyhovovalo, ale takový ty jakoby podřadná práce, to se říká, že jsou podřadný... třeba popelář, to bych prostě nevzala, ale to asi řekne dost lidí.

To by ses divila, zatím mi to nikdo neřek.

-Ne?... no, tak to by mě nenaplněovalo úplně ne. Vždycky jsem věděla, když jsem se rozhodovala o vejšce, že nechci jít na ekonomku a na medínu, z toho jsou takový prestižní věci, ale nakonec jsem vlastně o tom uvažovala, ta fyzioterapie jde z toho, prostě to tak je. Přesně z těch důvodů, co jsem řekla předtím a ekonomka, vlastně to samý. Jak mám tu brigádu, tak je to fajn tam, takový společný dílo, ta firma a vlastně to i někdy je zajímavý, ale prostě tím, že bych jenom papírovala, ale mě ani nebaví sedět v té kanceláři, mě jako tohle... ale to přesně říkal táta taky a skončil nakonec v kanceláři, takže to je asi docela dost podobný no. Já bych prostě chtěla někdy i akci, prostě...

A kdybys měla zkusit tři místa, naprosto konkrétní, třeba pozici.

-Jasný...

Tak jsme se dostaly k těm oblastem, tak klidně z toho můžeš vycházet. Nebo nemusíš.

-Tak popelář, uklízeč, cokoli takhle... a jako ta asistentka to není jako vyložené, že by mě to nebavilo, ale...

Není to jednoduchý, co?

-To ne no, a to je vždycky jednodušší říct spíš co ne, ale teď je to pro mě možná horší...

Tady jeden kluk říkal, že by v žádném případě nechtěl čistit kanály. A já jsem se ho ptala, jestli být popelář by mu nevadilo a on říkal, že to by mu tak nevadilo, že tam se aspoň svezu na tom stupínku (smích)

-(smích). No já vím, že hodně dětí chce být popelářem, že to vlastně říká hodně dětí. (ticho) No nevím no, třeba na záchodech, vybírat peníze. To by mě asi nějak nenaplnovalo.

Jasně, potřebuješ aby tak bylo něco vidět, aby to bylo nějak produktivní.

-Je to i z takového sobeckého hlediska trochu. No, ale to v podstatě celý no...

Skvělý. Teď taková trochu nepříjemná otázka. Co by se stalo, kdyby ses na tu vejšku nedostala?

-S tím bych asi zas takovej problém neměla, s tím, že bych tam nemohla jít, ale spíš s tím, že bych zklamala sama sebe. Protože s tím, že tam nikam zvlášť nechci, tak by mi to zas tak nevadilo, tím že jsem se na to vlastně ani nepřipravovala, mě vadí, když se o něco fakt snažím a ono se to nepovede, že tady vlastně nevidím tu svoji snahu, vůbec a hlavně si píšu s jednou rodinou z Anglie, takže tam nejspíš pojedu jako au-pair a oni by počkali... jako teď je to dohodnutý, že bych tam jela na tři měsíce a potom bychom se teprve dohodli, jestli bych tam nezůstala dýl. Což prostě bude podle nich, jestli jim já budu vyhovovat a taky jestli se dostanu a jestli budu vůbec chtít. Já vlastně nevím, že i kdybych se dostala, tak nevím, jestli bych se sem vrátila jako na vejšku, takže bych tam třeba na ten rok zůstala, protože vím, že angličtinu potřebuju a tu zkušenost... i když bych vlastně nechtěla tam jenom hlídat a celkově jenom to au-pair, ale i nějaký ty kurzy, abych rovnou měla i nějaký zacvičení celkově do čehokoli, takže mám tam tu možnost. Vlastně měla jsem možnost nastoupit i do té práce, vlastně bych tam kontrolovala smlouvy před tím, než by šly vlastně do té soutěže, protože to je stavební firma a zároveň by mi snad i platili nějakou ekonomickou vysokou, takže tam jsem měla vlastně možnost rovnou i pracovat, ale tam jsem se trochu bála, že tam bych v tom prostě zůstala, takže to. Pak vím, že je problém se vracet k tomu studiu, to je jako jediný, čeho se bojím, proto to jako nechávám otevřený, že bych radši na tu vysokou šla. A hlavně tady mám všechno. A nechci odtud pryč jako natrvalo, mám tu několik kamarádů, co prostě stěhují do Anglie nebo do Německa i tam třeba pracovat, to nechci, chci tu určitě zůstat, taky mám ráda češtinu, když jsem uvažovala o té pedagogické fakultě, tak jsem tam hledala všechny ty obory a původně jsem chtěla si dát češtinu a matiku, což tam není a potom jsem chtěla matematiku, tělocvik, akorát na tu tělesnou výchovu bych potřebovala víc cvičit na ty tělesný testy, tam jsou ty testy fyzický zdatnosti skoro mi přišlo náročnější než na tom FTVS, že tam třeba je kotoul a z toho udělat stojku a to ani na tom FTVS není, na to bych prostě potřebovala čas, si to natrénovat, ten na to nemám a ani nechci dávat, protože o to tolik nestojím. Takže proto jsem šla na tu speciální pedagogiku, že je to pro mě i jako zajímavější, to je nejen s dětmi, co vlastně nemají problém, podle mě je to jeden z nejzodpovědnějších povolání, stejně jako ta medina, to jsou podle mě prostě nejzodpovědnější povolání a takže proto no.

Zajímavý. Takže pro tebe teď ta vejška není tak úplně priorita, dovedeš si představit, že bys na ní nešla.

-Dovedla, ale věřím, že pak by mě to mrzelo ještě víc, než si teď uvědomím. To jako uznávám, to tak asi je.

A když bys v tý Anglii zůstala na ty tři měsíce, pak by ses vrátila a vejšku bys tady neměla, tak jak bys to řešila.

-Rozhodně brigádu. A i třeba někde v baru, cokoli bych si chtěla najít, měla bych možnost možná i v té firmě a rozhodně bych chtěla mít nějakou brigádu, jestli bych chodila na nějaký kurzy, to bych se musela rozhodnout, já totiž trochu doufám, že i v té Anglii mě něco trkne, něco s čím si řeknu, že to je to pravý, takže pak bych i na ty kurzy chodila, ale je to pak i peněžně, takže bych se spíš pak věnovala té brigádě.

Takže jako nechat si status studenta bys nechtěla?

-Chtěla. Chtěla, ale asi to... já počítám s tím, že i kdybych chodila na vysokou, tak i k tomu bych chtěla nějakou brigádu, ale takhle bych si mohla vybrat nějakou, kde by to bylo časově náročnější, nebo i víc jich.

Jasně. Tak jo. Kdy tě čeká teď ta maturita?

-Začínáme 2. května, to je státní matika, pak páteho je čeština a potom máme do konce týdne volno, ten další týden taky a potom ten další týden už jsou ty školní, ty ústní.

Připravuješ se na to nějak víc?

-Teď budu vytvářet prezentaci na tu obhajobu, tu práci mám vlastně hotovou, takže se budu do toho muset opřít, jako co z toho chci vyjmout, protože ono je to docela velký ten text.

Ona je ta prezentace docela krátká, že jo?

-No ono je to stejný jako ta čeština a angličtina, takže je to nějakých deset minut, takže musím něco vybrat.

No a pak je tam ještě ta oponentura, vedoucí mají k tomu jakoby svoje komentáře, takže já myslím, že my jsme tu prezentaci jako takovou měli myslím pět minut. A to fakt nestihněš říct skoro nic.

-My to máme na těch deset, ale to je skoro jedno, to je deset slidů, dvanáct... a na angličtinu dělám prezentace samozřejmě, protože to máme ty final testy, takže tam máme vlastně srovnávačky furt, teď nás čekají poslední příští týden, vlastně co děláme ty prezentace vždycky každý týden. A budu je teda předělávat, protože si v nich nejsem vůbec jistá. S angličtinou mám největší problém. A nejvíc se jí bojím. Zvlášť ta školní je těžší, ale zase nemůžu pokazit zároveň sloh, zároveň test a zároveň mluvení, tady budu mít prostě připravenou prezentaci, budu vědět co, budu tam mít prostě ty svoje slidy, takže to prostě... toho se bojím nejvíc... matiky, češtiny, jako psali jsme teď matiku plus, to mi přišlo jako čekala jsem těžší, jako neríkám, že budu mít nějaký skvělý výsledky, ale jako nějak v tý matici si asi věřím nejvíc nebo jako mě i baví matematika, ale nic s ní asi dělat nebudu (smích). Pak ta čeština, ten test, toho se nějak nebojím, slohy mě taky bavějí, samozřejmě můžu se seknout, to se může stát. U toho povídání, to jako není tak jistý, tam s tou nervozitou mám jako velký problém, takže ty ústní se jako bojím nejvíc a ta obhajoba, tam spoléhám, že už mám něco za sebou, takže ze sebe něco vykváknou a bude to no...

Jasně. Snažíš se nějak pracovat s tím stresem? Víš třeba, co na tebe platí nebo jak si nějak pomoci?

-Snažím se to objevit, docela těžký. Jako u těch testu se jako ještě jde nějak uklidnit, že maturita bude horší, což pak nebude fungovat u té maturity, i když pak každej říká, že maturita je lehčí než jakýkoli zkoušky na vejškách, takže můžu si taky říkat, že spousta lidí už tím prošlo a dostali se a hlavně se uklidňuju tím, že prostě musím něco říct, že to, že bych mlčela, je to nejhorší, co můžu udělat. Takže i když něco řeknu a třeba to bude špatně, tak je to furt lepší, než tam sedět a mlčet. Je potřeba se prostě nebát a budu se snažit prostě se nějak jakoby hecnout.

Jasně. Tak já moc děkuju, dokonce se zvoněním končíme. (smích)

Doslovný přepis rozhovoru – Martin

Hodnotové orientace:

5 – vlastní zodpovědnost při výkonu povolání

4 – možnost časové flexibility

3 – platové ohodnocení, 1 – užitečnost zaměstnání pro druhé, pro společnost, 9 – vnitřní naplnění – vlastní zájem o práci, spokojenost v práci, obliba dané práce

6 – délka studia a náročnost přípravy na povolání

7 – možnost kariérního postupu

2 – společenská prestiž

8 – možnost dalšího vzdělávání

Rozhovor:

Tys vyplnil ten základní dotazník a tam jsi napsal, že si dáš čtyři až pět přihlášek, jak to nakonec dopadlo? Já tady mám VŠE, nějaký fakulty, pak ten ČVUT a policejní akademii a tu mám v závorce pedáček.

-V podstatě to dopadlo všechno, až na to ČVUT, tam jsem to nakonec nedal. Jsem si říkal, že tam stejně nechci.

Jojojo. A čekaj tě nějaký přijímačky?

-No na některý ty fakulty z VŠE máš ty SCIA a potom každá z těch škol má vlastní, což ale ještě vůbec netuším datumy, ty jo...

A víš, co tě tam bude tak nějak čekat? Tak SCIA jsou asi jasné, že jo...

-SCIA jsou jasné... na ty ekonomce, tak tam asi nějaká matematika, že jo, pak nějaký jazyk, na ty mezinárodní, angličtina němčina, že jo, pak na ty policejní tam je jeden, v podstatě takový všeobecný testy, co jsem koukal, tak tam máš vždycky slova a doplnit k tomu nějaký význam.

Takže to jsou i nějaký psychologický testy?

-Psychologický testy jsou tam až ten první ročník a podle toho tě buď vybodej nebo nechaj.

To je zvláštní, že až po prvním ročníku se člověk dozví, že ho tam třeba už nechťej... zvláštní. A dělej se tam i nějaký testy třeba fyzický zdatnosti?

-To tam bejvávalo, ale už se to zase posunulo do toho prvního ročníku, takže během toho.

Takže oni naběrou...

-A vyhoděj. A ještě k tomu tam jich tam nenaběrou tolik.

A kolik tam tak berou lidí?

-No, myslím, že....

Řádově.

-No pár desítek. Do stovek.

Připravuješ se nějak na ty přijímačky? Pomáhá ti třeba i nějaký předmět tady ze školy?

-Tak matika určitě, angličtina vůbec.

Koho máte na matiku?

-Máme teď tu Fischerovou. Tak v podstatě tak, že ona ti rozdá ty papíry, že jo, pak si spočítáš to, co si myslíš, že potřebuješ, tak nějaký materiály na to máš, tak aspoň něco no. Že to člověk jako aspoň nezapomíná no.

A ta angličtina?

-Angličtina vůbec, angličtina si tady uděláš prezentace a oni jsou spokojení, že jo, ostatně já taky, protože to nezabere tolik času, ale sem tam si říkám, že nějaká gramatika by mohla pomoci, ale vzhledem k tomu, že já tu angličtinu používám prakticky denně, tak mi to zase tak nevádí, že jo.

Jo? A kde používáš angličtinu?

-(smích). Všude možně, v podstatě když si jde člověk zahrát nějakou hru, tak v podstatě už má nějaký ty známý, po Skypu si s nima zavoláš, pokecáš, vlastně o ty hře se nebavíš vůbec, když ji každý zná jako své boty, když ji hrajeme nonstop osm let furt tu samou, tak prostě kecáme už jenom vo životě, že jo (smích).

Co hrajete?

-Taková strategie stará....

Myslíš, že to nebudu znát? (smích)

-Určitě ne (smích). Tak jako má to spojitost s páнем prstenů, asi takhle.

A jak se to jmenuje?

-Bitva o Středozem. Taková prostě na uvolnění.

Jasně. Hrajou kamarádi, takže znám tak jako z druhý ruky.

-Jasně.

Dobře. A co děláš ve svém volném čase? Připravuješ se ještě nějak mimo školu? Nebo plánuješ to? Přeci jen máš ještě nějakou chvíli čas.

-Tak asi plánuju, ale spíš to vidím tak, že se naučím na tu maturitu, což jsem ještě nezačal a pak se podívám asi na ty přijímačky, jako jednotlivý, prostě dva dny, tři dny před tím si udělám nějaký ty testy a nějak to neplánuju moc hrotit, protože na jedný ty škole jsem, kam bych asi jako chtěl.

Aha. A kam ses dostal?

-Na tu národu. A tam si říkám, že nic špatnýho, ne úplně nejlepší, ne úplně nejhorší, ale kdyby náhodou, tak tam už prostě jsem.

Tak to je super mít takhle jistotu, to je fajn. A z čeho budeš maturovat?

-Čeština státně, matika státně, zeměpis profilově, angličtina profilově.

A myslíš, že ti bude stačit ta příprava nějak před tím?

-Možná taky ne (smích).

Troufnul by sis tam jít jen tak na blint? Bez přípravy?

-Jak na co. Na angličtinu asi jo, na matiku už asi taky, zeměpis rozhodně ne a čeština, tak jsem ještě nepřečetl všechny knížky, takže asi ne.

Koho máte na zeměpis?

-Bílýho.

Myslíš, že to bude trochu náročnější?

-Myslel jsem si, že to bude maturita, na kterou se nebudu muset připravovat, ale když jsem pak viděl ty otázky a poslouchal, co na to bude chtít, tak asi úplně ne no, ale zas tak nic hroznýho to taky nebude.

Michal asi nepotopí. Tak jo. Ty jsi sem psal, že by ses nejradši dostal na tu policejní akademii. Platí to ještě?

-Asi ne. Asi na tu pedáru ted'...
A tam sis podával jakou přihlášku?

-Na pedáru? Jako na jakou fakultu?
Nebo na jakej obor?

-Angličtina, matika a ono se to dá během toho ještě změnit, tak jsem uvažoval, že bych jako změnil na angličtinu a tělák, kdyby to šlo.
Takový jako jednoduchý obor.

Takže bys potom třeba učil?

-No, nevadilo by mi to asi.

To je super.

-No, klidně jo.

Tak jo. Ted' kdybychom se měli zaměřit na nějaké povolání, které by ted' momentálně vyhrávalo, třeba na toho učitele.

-Tak učitel je možnost.

Tak jo. Jaký si myslíš, že má tohle povolání výhody, nevýhody, kladný či záporný stránky, rizika?

-To mě slyší, že jo? (pozn. ukazuje na diktafon)

Ted' tě to slyší.

-Ale pak to nikdo neuslyší, že ne.

Nene.

-Záporný stránky, banda malejch parchantů, kterejm by člověk dal nejradši pár facek. A kladný stránky, že si přeci jen můžeš myslet, že tam děláš něco dobrýho no.

Takže ty bys chtěl učit spíš starší lidi? Nebo bys klidně šel třeba na základku?

-Na já si myslím, že bych na tý základce skončil hned po tý vejšce ne? To oni tě nenechaj učit hned někde jinde ne?

Tak mohl bys zkusit jít učit třeba sem na gympl.

-Tak na základku bych určitě nechtěl. Rozhodně ne, to bych asi nedal nervově, přeci jen nejsem úplně v klidu psychicky, ale tu střední nebo vejšku, nebyl by problém.

Takže myslíš, že by se ti se staršíma studentama pracuje líp?

-No snad jo. (smích)

Jojo.

-Jako je mi jasné, že kdyby šel člověk učit sem, tak jasně, máš tady třináctiletý děti, ale oni z toho rychle vyrostou a máš je tady šest let, takže to by pak nebyl problém, si myslím.

A je fakt, že tady ty nároky na toho žáka jsou vyšší, než na něký základce, to určitě. A jaký si myslíš, že by měl nebo třeba naopak neměl mít vlastnosti člověk, co dělá tohle povolání.

-Neměl mít, no neměl by to být úplně cholerik, protože to by dostal brzo infarkt. (smích) A co by měl mít, no tak jako... měl by mít tu schopnost vysvětlit, co jinýho na to potřebuješ, pak nějakou trpělivost a schopnost vžít se do toho žáka, kterej o tom nikdy neslyšel a nebejt jako nějaký profesor, kterej prostě si myslí, že to každej zná tak dobře jako on, že jo, tak prostě, jestliže on se tím zabírá x let a ty to slyšíš poprvý v životě, tak to prostě musíš vysvětlit od základů, že jo, ale od takovejch základů, aby to pochopil i člověk, kterej to slyší poprvý, že jo. Ne že ty to vysvětlíš přes další věci, kterejm třeba taky nerozumí. Protože se stane, že nebude rozumět úplně všemu vždycky, že jo.

To je hodně důležitý bod, to je super. Myslíš, že ty tyhle vlastnosti máš? Zvládnul bys to takhle?

-Tak s trochou meditace můžu bejt i docela klidnej, ale vysvětlit bych to uměl (smích).

(smích). Krásně upřímný. Tak další otázku, co tu mám, ta je trochu mimo, jestli znáš někoho, kdo tohle povolání má, tak tady je jich plná škola, ale bavil ses konkrétně s někým z nich o profesi učitele, jak se na to oni třeba dívaj?

-Ne.

Kdo ti pomáhá takhle s volbou těch škol, přihlášek?

-Nikdo, já úplně nesnáším, když mi do toho někdo kecá.

Aha, takže sis o tom s nikým ani nepovídal?

-Ne, to úplně nesnáším, oni mi dávaj návrhy a já už to pak nechci brát, protože mám pocit, že mě pak ovládaj jak loutku, ne fakt to úplně nesnáším, jsem to ani rodičům neřikal, kam se hlásím, až potom, co už jsem to měl podaný. Uplně to nenávidím prostě.

A oni se tě nějak neptali?

-Ptali, furt, dokola. Ale chce to bejt tvrděj, zavřít dveře (smích).

A s kamarádama, se spolužákama to nějak probíráte? Bavíte se o tom?

-Tak mírně no. Ne že by to bylo zas jako hlavní téma, zas tam mě to nebere. Ví, že s nějakějma těma lidma na tý škole dost možná skončím, takže asi tak.

Jasně, no tu národohospodářskou si tam dávalo hodně lidí, myslím od vás.

-No, je to dost možný.

Víš tady ve škole o možnosti poradit se s výchovným poradcem, konkrétně paní profesorkou Dočekalovou, nebo se školní psycholožkou i třeba tady i tý volbě. Já vím, že se to tebe třeba úplně netýká, že se rozhoduješ sám, ale jestli třeba i spolužáci o týhle možnosti ví?

-Hele slyšel jsem, že tady nějaká školní psycholožka je, myslel jsem, že je to vtip a o spolužácích taky nevím, jestli se nějak chodili radit.

A s paní profesorkou Dočekalovou jsi taky jako nejednal?

-(překvapený pohled a kroucení hlavou)

Dobře dobře, tak to jsou zajímavý věci. Tak jo. Co mají vystudovaný tvoji rodiče a kde ted' pracuj?

-Táta má vystudovanou tu policejní akademii, máma vzhledem k tomu, že před vejškou čekala mě, ted' nevím, jestli před vejškou, no tak nějak to bylo, že kvůli tomu, že čekala mě, tak nevystudovala vejšku a ted'ka pracuje v chemický laborce a testuje moč, krev na metabolický poruchy a už myslím, že už si dodělává atestace tak, aby měla vzdělání na to. Jinak myslím, že dělala střední, nějakou chemicko průmyslovou,...

Jo a myslím, že jsou spokojený ted' ve svejch zaměstnáních?

-No, tak táta rozhodně nebyl, když to přestal dělat.

A co dělá ted'?

-No je podnikatel, tak nějak sám na sebe, že jo a opravuje u počítačů hardwary a telefony a ještě má nějakou firmu s kamarádem, na něco, ale už ani nevím na co, upřímně (smích). To ti neřeknu (smích). No a máma si myslím, že v práci jako takové spokojená je, ale zas není s penězma, což není tak devadesát procent lidí, takže to si myslím, že není nic zvláštního.

To je asi pravda. Dobrý. Tak jo. Kde sám sháníš informace o těch školách kam se hlásíš? Z internetu?

-Z internetu, ty jejich stránky, to je takový nejpohodlnější v podstatě, mělo by tam být napsaný vlastně všechno důležitý.

Takže vždycky jsi tam našel všechno, co jsi potřeboval?

-Tak já jsem toho moc nepotřeboval. (smích)

Tak to třeba ještě přejde.

-Třeba jo.

Bavil ses s někým, kdo na těch školách třeba teď studuje? Zajímá ses třeba o nějaký osobní zkušenosti?

-No asi takhle. Táta studoval na tý policejní, strejda studoval na tý mezinárodní a to byli v podstatě jediný lidi, se kterejma jsem se bavil, že vím, že tam studovali, ale je dost možný, že jsem se bavil s lidma, který tam studovali a nevěděli jsem, že tam studovali. Takže asi takhle.

Dobře. Tak teď taková kreativní část. Já tady mám takový lístečky, je jich devět. Jsou to nějaký hodnoty, který pro tebe jsou nebo nejsou důležitý vzhledem k tomu budoucímu zaměstnání, povolání, co bys chtěl jednou dělat. Zkus je seřadit od toho nejdůležitějšího po to nejmíň důležitý. Klidně můžeš mít nějaký i na stejný úrovni.

-To jsou takový... to je složitá otázka. Tak....

Klidně uvažuj nahlas, ono jich je docela dost, než se člověk zorientuje, to chvíli trvá.

-(ticho)... tak tohle je hodně dobrý. Tady to je docela podobný ne?

Takže flexibilita je první jo?

-Ne, není, jako vím, že tam někde bude, jo, ale takhle... no tohle dám nastejno...

Můžeš to mít na stejný úrovni, určitě...

-(ticho)... ta vlastní zodpovědnost, znamená to to, že tam za něco zodpovídám a když to zkazím, ovlivní to mě samotnýho? Nebo to znamená to, že za to zodpovídám, ale může to uškodit někomu jinýmu?

Znamená to to, co řekneš, že to bude znamenat, takže jak to vidíš?

-Ok, takže bych řekl, že když tam něco zkazím, tak to uškodí hlavně mě.

Dobře.

-Jasně, že to může uškodit i někomu jinýmu, ale hlavně mě. Že bych nechtěl mít zodpovědnost za to, kdyby někomu jinýmu tam udělám zlo.

Jako příklad třeba doktor, když zkazí operaci, člověk zemře?

-Hodně extrémní, ale asi tam.

Jo, na těch se to ukazuje dobře.

-Jojojo (smích)... můžou být i tři na jedný lajně? Já vím, že to může vypadat divně, ale nějak nevím, pro jaký z těch tří bych se rozhodnul.

Jasně, jsou pro tebe prostě důležitý všechny.

-(ticho)...

Co pro tebe znamená ta délka toho studia?

-Délka studia? No třeba nechci na tý škole strávit svůj život do třiceti a do té doby dělat nic, já bych docela rád během té vešky pracoval a tak nějak už se pomalu osamostatňoval, takže je to docela důležitý, není to úplnej top, ale...

Je zajímavý, že jsi dal tu vlastní zodpovědnost na první místo, takže to je pro tebe asi docela podstatný.

-Nemoh bych mít povolání, kde když to zkazím, tak s sebou strhnu někoho nebo nějakou skupinu lidí, to fakt ne.

Jasně. Tak jo, bezva. Další věc. Zkus vymyslet tři povolání, třeba úplně konkrétní, který bys nikdy dělat nechtěl.

-Nechtěl stejně tak jako nemoh?

No, třeba oboje.

-Rozhodně bych nechtěl bejt žádný doktor... a tímhle myslím, ne žádný doktor, ale chirurg. Nebo zubař. Člověk, který tam už provádí tu konkrétní operaci.

A proč bys to nechtěl dělat?

-Přesně proto, že já to zkazím a je to v prdeli. Pak...

Takže je tam jen prvek té zodpovědnosti? Není to třeba proto, že by se ti dělalo špatně z krve nebo tak?

-No to taky není super, tady ten prvek, to jsem proto říkal, že nemůžu. Ale jako kdybych to opomenul a říkal jen proč nechci.

Je fakt, že tam je obrovská zodpovědnost.

-Ale třeba co by se mi fakt líbilo, ale pro to už bych musel něco udělat teďka, že jo, a jít tím směrem, by se mi líbilo zaměstnání fyzioterapeuta. To si myslím, že by bylo super prostě.

Určitě.

-Ty jo, nějaký další zaměstnání...

Ono to není jednoduchý, když se nad tím člověk zamyslí, ale je dobrý si to uvědomit, na co člověk opravdu není.

-(ticho)

Já ti dám takovou inspiraci, jeden kluk mi tu říkal, že by nechtěl čistit kanály a tak jsem se ptala, jestli popelář by byl rád a on říkal, že to klidně, že ten se aspoň projede na těch stupínkách. Takže může to být úplně cokoli.

-Čištění kanálů bych taky nechtěl dělat, ale popelář je super (smích). Ok, to už jsou trochu sny (smích).

(smích) Spousta dětí chtějí být popeláři, pak je to většinou v nějakým věku přejde.

-Kašlu na to, jdu dělat popeláře (smích). Ne.... Samý povolání, kde je moc velká zodpovědnost, tak to ne, ne že bych ti teď dokázal dát nějaký konkrétní příklady...

Tak nemusí být konkrétní, můžou bejt obecnější...

-Hmmm.... Hele konkrétní, třeba pilot bych nemoh bejt.

No, pilot, to je hodně dobrý příklad.

-Co ještě dál? Co bych nemoh? Co bych nemoh? Toho je tolik. (smích)

Tak jenom co by tě fakt nebavilo.

-Tak to co by mě extrémně nebavilo, to by bylo třeba.... Takový ty rádobý realitní makléři, lidi si sami na netu najdou nějakou nemovitost a místo toho, aby se potkali s tím, co tu nemovitost vlastní, co jí má prodávat, tak se potkají s nějakým kreténem, co jim stejně nic neřekne, nic neví, je to zprostředkovatel, absolutně zbytečný. Chápu to, když už to teda je tak, že ten samotnej majitel nemá čas tam přijet, ale když už to tak je, tak by tam neměl bejt nikdo takovej jakoby, kdo to dělá za všechny, protože takovej člověk stejně nebude nic pořádného vědět, nic, co by ten, co to chce kupovat potřeboval zjistit od toho prodávajícího, takže takovejhle člověk mi přijde absolutně zbytečný.

Jo.

-No, to by mě tam sralo, hrozně.

No to jsi vymyslel úplně skvělý příklady. Jak by ses rozhod, kdyby ses dostal na všechny ty školy?

-(smích) Teďka vtipkujem?

Nevtipkujem, protože kdyby ses nedostal na ty ostatní, tak tu národohospodářku máš jasnou, no tak teď ten opačnej extrém, kdyby ses dostal všude.

-No já bych furt uvažoval o tý národohospodářce, protože to by byla tak pohodová vějška.

Proč si to myslíš?

-Tak myslím, že nic ostatního, co jsem tam hodil nebude tak náročný, tak jako kdybych to srovnal s tou pedagogickou nebo s tou policejní, tak na obou dvou bych se musel hodně připravovat během toho studia, si myslím, ale když si vezmu tu národohospodářskou, tak jako... myslím, že matika tam nebude nijak výrazně těžší než tady, jazyky asi taky ne...

Takže myslíš, že by byl v pohodě jako ten semestr a pak by bylo třeba to zkouškový náročnější?

-No, že by tam byl prostě dobřej jako život na té vysoký škole, což rozhodně taky není k zahození.

To rozhodně není. Jasně. Takže bys teoreticky...

-Uvažoval bych o tom, ale teď ti neřeknu, jestli bych si třeba nevybral tu pedánu.

Tak jo, bezva. Já mám asi všechno, co jsem potřebovala. Napadá tě ještě něco, co jsme nezmínili? Nebo co bys chtěl doplnit?

-Ne, já si myslím, že to vzala od podlahy až po strop. (smích)

Doslovný přepis rozhovoru – Monika

Hodnotové preference:

9 – vnitřní naplnění – vlastní zájem o práci, spokojenost v práci, obliba dané práce

3 – platové ohodnocení

6 – délka studia a náročnost přípravy na povolání, 7 – možnost kariérního postupu

1 – užitečnost zaměstnání pro druhé, pro společnost

5 – vlastní zodpovědnost při výkonu povolání

4 – možnost časové flexibility

8 – možnost dalšího vzdělávání

2 – společenská prestiž

Rozhovor:

Ty jsi v dotazníku uvedla, že sis podala přihlášku na ČVUT a potom do toho zahraničí, o tom mi něco pověz, to mě zajímá.

-O čem přesně, o tom, jak jsem to vybírala nebo...

O všem.

-No tak jelikož moje sestra je na té univerzitě, na kterou jsem se já hlásila, tak já jsem nejdřív vůbec nechtěla za ní, ale potom, ona už je tam teďko třetí rok, tak jsem si říkala, že ty jo, že bych tam byla ráda s ní nebo nějak ten čas trávila nějak líp asi tam, tak jsem si říkala, že se taky podám přihlášku do Ameriky a hlavně rodiče říkali, tak to prostě vyzkoušej a kdyžtak se tam nedostaneš, že jako říkali, zaplatíme zkoušky, je nám to jedno, využij toho. No tak já jsem v podstatě od, no já jsem byla rozhodnutá až asi o prázdninách v létě teďkon, což je v zásadě hodně pozdě na to, že se hlásím do ciziny, teda do Ameriky, protože už jsem dávno měla psát nějaký testy nebo tak, takže já jsem relativně nepřipravená v září zjistila, že na konci září píšu první test, na kterej jsem se, já jsem se teda obecně na ty testy moc nepřipravovala, protože jsem si fakt říkala, nejsem si tím jistá a nebudu se tím stresovat, takže jsem se na to moc nepřipravovala a vždycky to nějak, myslím si, že jsem dopadla vždycky jako průměrný Američan (smích), já bych řekla, že na to, že jsem se nepřipravovala, je docela slušný výsledek (smích).

No to určitě (smích).

-Protože třeba v testech z matematiky byl největší problém s angličtinou, kdy jsem si potom při testu nemohla vzpomenout, jak se řeknou sudý a lichý čísla a tak (smích), jak fakt lehkej příklad a já jsem tam popletla sudý a lichý čísla a je to přesně to naopak, že jo, takže asi tak. Ty testy no bylo to složitý, protože všechny, třeba ta americká univerzita mi přišlo, že to mají všechno na internetu zmatený, informace, co všechno mám udělat a do kdy to mám poslat, do kdy mám co napsat, tak to bylo strašný. Eště já jsem zjišťovala plavecký stipendium, protože já sportuju, takže jsem si zařizovala, abych měla, protože na akademický bych musela na ty testy dřít asi víc, což jsem nedřela, takže jsem zařizovala ještě to, takže jsem to trochu nestíhala (smích). Ehhhh... Přihlášku jsem si podala, myslím asi dva dny po termínu, po termínu jako brzkých přihlášek, jako po tom normálním období, takže se pro mě nepočítalo víc těch stipendií, co se mohlo, bohužel... Ehh... Naštěstí do Ameriky se nemusí psát takové ty motivační dopisy co do Anglie, tam si každá univerzita sama říká, co chce. Moje univerzita chtěla jeden sloh do 450 slov na asi pět témat co zadala a jeden do 200 jenom o mě a to bylo jako hodně krátký na to, že jsem tam měla vystihnout sebe... A to bylo všechno, takže to je oproti Anglii hodně velké rozdíly, mi přišlo.

No a co je to konkrétně za obor?

-No já jsem se chtěla hlásit na to vesmírné nebo letecké inženýrství, což, což jsem po tom, co jsem se na to přihlásila, až asi tak před dvěma měsíci zjistila, že na to nemůžu jít, jakožto neameričan, takže se mnou můj budoucí americký trenér řešil, na jakej obor teda mám jít a já jsem teda chtěla na mechanické inženýrství, což je jakoby jiný inženýrství s tím, že bych tam měla i praxi v tom zahrnutou, což je taky další složitý, protože tam se ty praxe taky nabízej hlavně Američanům (smích), ale na to, na to mě nevzali a jsem na fyzice. Takže budu studovat fyziku s tím, že možná přejdu po prvním semestru na to inženýrství.

Takže to už máš vyřešený?

-Na fyziku jsem přijatá. Já jsem oficiálně přijatá na tamtu univerzitu, ale ještě nemám dořešený to stipendium a taky to, jestli se dostanu na ten obor, co fakt chci nebo ne, i když teď mě sestra přemlouvá, abych zůstala na fyzice, že jí přijde, že to, co chci dělat, můžu dělat i s fyzikou.

A co chceš dělat?

-Já se možná řídím dětským snem, ale já chci být prostě kosmonaut (smích).

Aha.

-Nebo dělat něco v tomhle oboru, buď být v tom týmu, co je jako podporuje nebo vymyslet něco do ve smíru i se satelitama, cokoli takovýhle technického rázu. Ona mě vlastně táhne, ať to dělám z toho fyzikálního hlediska, já jsem to chtěla dělat z toho inženýrského, protože jsem si říkala, že do vesmíru lítaj jenom inženýři, co jim tam něco opravujou, že jo, takže (smích) v podstatě tak (smích), což je docela vtipný.

A jak tě napadlo zrovna tohle, říkales dětskej sen, máš to opravdu od malička?

-To já si nejsem jistá teda, já jsem měla hodně velký dilema, co se týče vějšky, protože já jsem už tak dva... já jsem dřív jsem strašně chtěla dělat lékařství, nebo být doktor, teda upřímně, já jsem chtěla být buď psychiatr nebo patolog, já mám takový zvláštní mi přijde výběr, protože buď jsem chtěla být doktor, psychiatr nebo patolog, to jsou oba docela zvláštní doktoři, nebo jsem chtěla dělat takhle něco hodně technického. Pro změnu. Žádný humanitní předměty, do těch jsem moc nechtěla, kromě té psychologie, psychiatrie, což je zvláštní, když jsem na humanitní sekci, ale... (smích)

Ted' jsem to chtěla zmínit no.

-Já jsem to podle mě nějak nezvládla, ten výběr v té sedmé třídě (smích). Ale zase jsem za to fakt ráda, protože mi přijde, že v áčku jsou... je to jiný a přijde mi, že co mi ta škola dala na té humanitní sekci, by mi ta přírodovědná nedala a přitom já se můžu potom ty přírodovědné předměty docela rychle doučit, co budu potřebovat teda, oni zase tak moc navíc toho nemaj, jedině kdybych chtěla na tu lékařskou.

Tak to je super. A na ten ČVUT se budeš hlásit taky?

-Tak už mám podanou přihlášku a jelikož mám maturitu z matematiky, tak tam budu i přijatá, pokud ji udělám, takže to je v podstatě moje jistota (smích) ČVUT, ale já se přiznám, mě teďkon včera mi sestra volala, že jsou s tím problémy, protože můj americký trenér, který mi měl dát tenhle měsíc papíry k podepsání na stipendiu, je teď za něco vyšetřované v Americe (smích), takže prej je vůbec netrénuje a samozřejmě ta jeho zástupkyně trenéra neví, kolik on mi nabídl, takže mi ještě bude psát mail a budeme se dohadovat, kolik mi vůbec nabídne a tak, takže sestra mi furt říká, ještě že sis podala přihlášku v Česku a furt mě deprimuje tím, že zůstanu v Česku, přitom já jsem teď už připravená, že jdu tam no, ale myslím, že to vyjde i s tím, i když tam ten trenér nebude no... i když samozřejmě vůbec nevím, za co ho vyšetřují, ani co to je, protože jim to neřekli...

To je docela nepříjemná situace, že jo?

-To rozhodně no (smích).

Co děláš, když zrovna nejsi ve škole tady?

-Plavu. Já plavu závodně asi od třetí třídy a to je asi jedinej můj, jediná věc, co dělám mimo školu, potom spím. Ani se vlastně neučím.

Jak často trénuješ?

-No denně, občas dvakrát denně.

A tady zvládáš normálně tu výuku nebo máš nějakou individuál?

-Občas usnu (smích) a to je asi tak všechno (smích). Ne, jako v zásadě to zvládám, teď se snažím ty tréninky omezovat, ale spíš je to tak, že podle mě jde to na úkor školy, se říká, já jsem měla vždycky spíš průměrné známky, ale myslím si, že kdybych nechodila na to plavání, tak bych nic nedělala a podle mě bych se ani neučila, já jsem takovej člověk, co... nemám tu vůli se učit, takže pro mě je tohle aspoň dobrá výmluva, že se neučím. A hlavně teďkon, že se neučím na maturitu, a už to jsou asi tři tejdny a říkám si, tak aspoň omezím plavání, teďkon nechodím už na tři odpolední tréninky a stejně jako přijdu většinou domu a usnu (smích), takže jako nevím (smích).

Je to náročný období no.

-Je to složitý, ale všichni jako říkaj, že je to skvělý, že to zvládám k týhle škole a zase si tím vylepšuju ego, protože si myslím, že nejsem dostatečně chytrá a takhle si všichni myslej, že musím bejt strašně úžasná, protože tohle všechno zvládám. A na plavání samozřejmě, tam jsou takový lidé, co choděj na střední nebo na... nevím... na takový školy, který já pokládám za pól, takže si tam připadám hrozně jako na výši, i když mi sem teď chodí asi další dva plavci, ale (smích)... vylepšuju si tím ego, je to dobrý (smích).

Ale tak každé člověk si něčím vylepšuje ego, že jo, to je v pořádku (smích). No a jaký zaměstnání bys pak, po vystudování té které školy, chtěla dělat?

-No po vystudování tyhle určitě nějaký technický spíš, já chci bejt kosmonaut, ne, dobře (smích).

Klidně se můžu bavit o tomhle.

-No já si nejsem jistá, já nevím, co chci dělat. Já doufám, že mě v tom oboru, třeba zůstanu na fyzice a chytne mě teoretická fyzika nebo něco, já si myslím, že až budu na té škole, tak že ta vejška mě nějak usměrní, že buď přejdu na to inženýrství, kde potom na tyhle vejšce je k tomu rok a půl praxe, jakoby že máš vždycky dva semestry a jeden semestr praxe, dva semestry a praxe a ty praxe jsou tam asi čtyři, takže já místo čtyř let tam budu pět let, protože v Americe jsou čtyři roky na bakaláře, takže jo, na bakaláře, takže tam budu pět let na bakaláře, jestli půjdu na ten obor, na který chci.

Jasně, takže zatím to necháváš otevřený, co se týče budoucího zaměstnání a tak.

-Přesně tak.

Co si myslíš, že takhle ty obory, můžu se bavit takhle o těch technických, strojařina a tak, jaký si myslíš, že to má kladný, případně záporný stránky?

-No klady to má určitě, protože žena ve vědě, i v Americe to má výhodu bejt holka, když děláš technický obor, i v Česku, má to různý... i stipendia na to můžu získat, cokoli. Taky to pro mě má výhodu tu, že tam budou samí kluci, samozřejmě, na tom oboru (smích).

To je určitě výhoda. (smích)

-Ehh... jinak tyhle obory se pořád rozvíjejí nejsou nijak omezený, není to jako stavebnictví, kde když nejsou peníze, tak se to prostě nedělá.

A teď k těm nevýhodám.

-Nevýhody... no můžu potom dělat nějakýho elektrikáře, můžu potom dopadnout fakt špatně... ehm.... Jaký ještě? Já něco vymyslím... no oni ty technický obory jsou hodně takový nezajímavý, hodně lidem, mi přijdou...

Ale pro tebe asi ne...

-No jo, ale pak když se setkám s lidma, který studujou MatFyz a takovýhle technický obory, obzvlášť kluci, tak jsou to takový případy, že se s nima nemá moc vyžít, normálně (smích), takže normální lidi tam úplně nepotkáte no, takže to bych řekla, že je nevýhoda, že ty lidi jsou hodně v tom... a jsou sociálně většinou...

Slabší, řekněme?

-Tak. Doufám, že mezi ně nepatřím (smích).

To myslím, že určitě ne. Jaký vlastnosti si myslíš, že by měl, případně neměl mít člověk, který se zabývá tímhle oborem?

-No tak samozřejmě mělo by to toho člověka bavit, já si myslím, že ty technický jsou pak už hlavně o tom, že to toho člověka prostě baví, že to jsou spíš ty jiný práce, že to člověka nebaví. Ten člověk by měl bejt nevím... určitě matematicky nějak znalejší, měl by mít dobrou představivost, pravděpodobně by měl i... no... já vím, co by měl mít, ale teď to nějak neřeknu...

V pohodě, v klidu.

-(ticho) Pro mě je značná výhoda, že v technických oborech nemusí bejt ty lidi moc.... nadaný řečově... sakra (smích). Ted' mám přesně tu chvilku, kdy se neumím vyjádřit, takže fakt skvělý.

Úplně v klidu.

-V podstatě většina těch vědců jsou hodně chytrý, ale neumí se o tom moc bavit, protože nejsou...

Je to spíš na tom papíře...

-Neuměj mluvit v podstatě no, jak bych to řekla, což taky neumím, takže doufám, že mi to půjde (smích).

Já myslím, že mluvíš výborně. A jaký vlastnosti by třeba neměl mít ten člověk, přišla bys na nějaký nebo si myslíš, že je to jedno?

-Já si myslím, že tady nejsou žádné... no asi tady nejde o peníze úplně, ale jde o to, aby to dobře fungovalo, to něco, aby to splňovalo všechny ty podmínky, co musí a tak, takže spíš aby ten člověk byl precizní a něco neodfláknul.

Myslíš, že sama máš tyhle vlastnosti, o kterých jsi mluvila?

-Já myslím, že jsem jich moc neřekla...

Já myslím, že s jich řekla dost...

-Snad jo (rozpačitý smích), doufám v to, zjistím to (smích) a uvidí se. Myslím, že nemám v žádný z nich úplnej problém, takže tak.
To je skvělý. Znáš někoho, kdo pracuje v tomhle oboru, s kým by ses o tom mohla pobavit?
-No... pracuje v technickém oboru... můj táta studoval FEL, ale nedělá, on teď v podstatě má vlastní firmu a prodává počítačové sítě, takže on už se nezabývá tím programátorstvím, ani tím, co vlastně studoval...
Na jakým tam byl oboru?
-On byl elektrotechnika, myslím.
Jo.
-A teď jelikož to prodává, tak se tím taky moc nezabývá, takže spíš jeho zaměstnanci tohle dělají... jinak teta se strejdou jsou piloti, ale ne ti, co převážej cestující, ale oni v podstatě prodávají letadla, takže když si někdo koupí letadlo, tak mu ho dovezou nebo odvezou nebo tak, což nevím, jestli bych do toho úplně mohla zařadit, ale asi jo... jinak asi ne, protože sestra se učí fyziku, no sestra studuje fyziku a já jdu na ten samej obor no, asi jí sleduju no, nevím (smích). Je pravda, že větve rodiny, která je od mámy, jsou všichni stavaři, všichni studovali stavební, což teda nechci dělat, fakt ne...
Ale furt je to ten technický směr.
-To jo no, právě proto mě pak udivila ta medicína.
A co dělá mamka?
-Máma dělá stavebního inženýra, dělá projektanta a projektuje tunely pro železnice.
To je zajímavý. A jsou rodiče spokojení takhle se svým výběrem zaměstnání?
-Táta jo, máma s výběrem zaměstnání určitě, se zaměstnavatelem určitě ne.
Jo, takže spíš nějaký personální problémy, než...

-Jo, nic jinýho.
Konzultovala jsi takhle ty svoje volby ještě s někým jiným než s rodinou? Třeba s kamarádama...
-Tak s kamarádama určitě, tak já jak jsem na té humanitní sekci, tak jsem jediná, kdo chce tímhle směrem, i když mám kamarádku, která chce jít na statistiku na ekonomce, což mi přijde na humanitní sekci takový... i když máme hodně lidí co se hlásí na medicínu, ale to bych řekla, že na naší škole je docela pravděpodobný, že má někdo takový ambice, což jsem taky měla...
A využila jsi třeba možnost poradit se s výchovným poradcem, teda paní profesorkou Dočekalovou nebo školním psychologem?
-To jsem nevyužila, to jsem taky nevyužila, i když jsem chtěla, protože já jsem s tím měla opravdu problém s tím výběrem a fakt jsem netušila, zvlášť když jsem měla na té americký univerzitě výběr, takovej seznam milionů oborů, tak jsem vůbec netušila, ale šli jsme jenom na takový ty testy....
Profi testy...
-Jo profi testy a to mi teda vůbec nepomohlo, protože mi řekla „nó, buď jděte na technický nebo na nějaký přírodovědný“, já jsem se chtěla hlásit na medicínu nebo na ČVUT, díky moc, jste mi pomohla... (smích). Ale zase mi řekla, že se na to hodím, tak to jsem byla jako ráda.
Jasně, takže částečné potvrzení, jasně. A věděla jsi takhle o té možnosti, že tady někdo je?
-Tak věděla jsem, že jsem mohla zajít, nevím, jestli bych s tím chtěla otravovat paní profesorku Dočekalovou, to mi přijde, že má dost práce, to spíš bych šla za tou psychologkou, o který nevím, co tady dělá, vůbec (smích). Ona určitě dělá nějaký zprávy, nevím, netuším vůbec, vídám jí jenom na chodbách.
Takže s váma jako se třídou neměla žádný...
-Ne vůbec, možná někdy na začátku, než jsem přišla.
To je taky docela zajímavá informace, že tady působí a ty vlastně o ní nic nevíš, to vlastně o leccem vypovídá. Nevíš, jestli někdo ze spolužáků tohle využil?
-Já jenom vím, že moje spolužačka za ní byla, ale nejsem si jistá, že to bylo ze studijních důvodů, spíš to bylo z psychických důvodů, nebo možná chtěla aby jí nějak pomohla, protože ona má individuál, protože pracuje a k tomu sem chodí a jakoby bydlí sama, takže možná proto, aby jí pomohla zařadit si ten individuál. Možná.
Myslíš si, že je tenhle systém, výchovný poradce a školní psycholog, užitečný na té škole, myslíš, že to k něčemu je?
-Já si myslím, že možná, kdyby za náma přišla jednu hodinu do třídy a řekla nám, kdo si není jistý volbou povolání nebo dalšího vzdělání, jestli se za ní nechce zastavit nebo něco.
Jo, takže víc jako informovat.
-Možná by to bylo dobrý, i když je pravda, že když jsem za paní profesorkou Dočekalovou šla, že potřebuju něco vyplnit k té škole americký, tak mi byla ochotná pomoci, i když jí to pak nějak nefungovalo, to byla docela smůla, řekla bych...
No, ona se docela snaží.
-Tam určitě byla snaha.
Ona je v tomhle fakt úžasná. Kde ty osobně sháníš informace o těch školách a o těch oborech? Od sěgry, že jo, pak asi z toho internetu...
-No to určitě, já jsem byla na té univerzitě v létě, měsíc jsem tam byla a já jsem se tam nebavila s žádným učitelem nebo úředníkem, já jsem se tam bavila s tím trenérem a ten mi říkal, co si myslí o těch oborech, na té škole dokonce a potom znám některý sestřiny kamarády, který studují ty obory, který já chci a to jsou Američani, takže mi jsou schopni dát víc informací, než co já si vyčtu z anglický stránky a to ne kvůli tomu, že tomu nerozumím, ale kvůli tomu, že to tam mají nějaký pomotaný, nebo já nevím. A jinak jsou taky různé statistiky na internetu, co se týče peněz, co potom dostávají, nebo kolik potom studuje dál, takže tak.
A v létě ses tam jela podívat jen tak nebo jsi tam jela na nějaký kurz?
-Já jsem tam byla na angličtině, ale to není angličtina od té školy, to je, jmenuje se to ELS program a je to, hodně Arabové na to choděj, že některý ty univerzity nabízej, že když splníš nějaký ten level angličtiny, tak že je berou bez nějakých zkoušek, že uznají jejich angličtinu za dostatečnou. Tak jsem tam byla měsíc a učila se anglicky, což jsem považovala za hodně dobrý, protože jsem tam měla prostě hodinu denně writing, hodinu reading, slovíčka, všechno. A furt to do mě prali a bylo to dobrý. Testovali to dokonce.
Hodně intenzivní asi.
-Hodně intenzivní to bylo no. Každý den slohovka napsat. To už mi potom psala pomalu sestra slohovky, to už nešlo.
A jak se připravuješ teď na ty přijímačky?
-Já vlastně nemám přijímačky.
Ty vlastně už nemáš přijímačky.
-Já se teď cejtím fakt dobře, když se všichni učej na SCIA.
Ale tu matiku budeš mít jak maturitu i přijímačky.
-No to jo, ale stačí to udělat na čtyřku a stejně se tam dostanu no (smích), takže já jsem v podstatě za vodou, co se týče tohohle, já hlavně musím odmaturovat, protože se tam začíná v srpnu ta škola, takže nemůžu maturovat v září, tak to je jediný z čeho mám nervy, ale to si myslím, že na čtyřku zvládnou určitě, i když bych potřebovala nějaký lepší průměr, abych měla víc těch procent na to stipendium.
Z jakých maturuješ předmětů?
-Čeština, angličtina, matika, fyzika.

Máš pocit, že ti tyhlety předměty v tom dalším vzdělávání k něčemu budou?

-Tak samozřejmě, vzhledem k tomu, že budu potřebovat angličtinu, matematiku i fyziku (smích).

A na úrovni, která ti tady stačí nebo ...

-Já si myslím, že si hodně, hodně vystačím tady s tou úrovní, protože jsme hodně vysoce vzdělaný, mi přijde, hodně informací do nás dávají a když se naučím na maturitu z fyziky, tak si myslím, že mi to na všechny roky jako základ postačí a vždycky se jenom doučím to, co potřebuju, až na to, že se to potřebuju naučit v angličtině, ale to si myslím, že do toho přejdu jako rychle.

To je skvělý.

-Obzvlášť, když mi to sestra bude moct vysvětlovat, protože první rok jí tam budu mít, ona pak půjde na nějakou jinou univerzitu, ale první rok tam budu s ní, takže mi bude moct pomoci, zvlášť když studovala ten samej obor a prej mě budou známkovat její kamarádi, takže to bude takový (smích).

To je dobrý (smích). Tak teď tady pro tebe mám devět slovních spojení, devět hodnot, a poprosím tě, abys je zkusila seřadit podle toho, jak pro tebe jsou, nebo nejsou důležitý, vzhledem k tomu budoucímu zaměstnání, škole, oboru, tomu, co bys tak chtěla dělat, je to poměrně obecný, nemusíš to nijak specifikovat, zkus nad tím nějak zapřemýšlet.

-Dobře (smích). Mmm....

Takže vnitřní naplnění je jednička jo?

-To je rozhodně to nejdůležitější. To je jediný, co tady můžu... dobře, asi mě nezajímá jestli je to nějak oblíbený, zatím... jelikož to budu mít dlouhý, tak je mi to asi taky jedno, asi... časové flexibility jako v té práci?

No, buď nebo ve studiu...

-No asi jako v normální práci no, takže...

Jak je to pro tebe důležitý, jsou lidi, který si nedovedou představit, že by byli zavřeni osm hodin v kanceláři.

-No, uvidíme (smích). Ehmm.... (ticho)

Složitý.

-Jako já se nepotřebuju dál vzdělávat, jako já bych si klidně vystudovala jen do bakaláře a pak to pracovala, ale ono to nejde (smích)... no... tak ...

Klidně můžeš dát nějaký na stejnou úroveň, to je na tobě.

-Tak to ještě uvidíme. (ticho) tak já dám plat klidně vejš, přeci jenom se budu muset nějak uživit.

Tak určitě je to důležitá věc, která se hodnotí.

-No a hlavně při té praxi si budu muset zaplatit to, že tam bydlím plus ten zbytek, co si neudělám to stipendium, že jo, pro mě je to vlastně docela podstatný.

Jasně.

-Tyhle jsou úplně jako jedna, jedna stejná ta, pomalu...

Jo...

-(ticho)

A je to proto, že si myslíš, že si to představuješ nějak, tak že nemá cenu to řešit?

-No já si myslím, že tohle budu mít určený, tu flexibilitu, nějak... tedy je mi jedno, jestli to někomu přijde... i kdybych chtěla být popelář, tak prostě budu popelář a je mi to jedno... tady je, to budu muset prostě studovat dál (pozn. možnost dalšího vzdělávání)... je to dlouhý, náročný to zas tak není, proto jsem vyřadila tu medicínu, protože jsem si myslela, že bych na to psychicky jako neměla, takže to je v zásadě -dost důležitý. Možná, uvidíme. Zodpovědnost, já si myslím, že je dobrý, když na někoho dají nějakou důležitost, protože pak si ten člověk nedělá co chce a přemýšlí nad tím.

Myšlíš, že to má i nějaký rizika?

-Tak určitě, ale já si myslím, že v mém povolání zrovna úplatkářství nebude nějaký problém... nebo že to někdo zvoří, že tam bude kdyžtak něco, co to zachrání.

Takže spíš týmová práce než nějaká sóla dráha.

-Určitě. Samozřejmě se bojím, já nejsem ráda zodpovědná. Jinak možnost kariérního postupu samozřejmě chci, takže to můžu dát takhle nějak... myslím, že to není zas tak důležitý pro společnost, já si myslím, že nevyzkoumáme proč jsme tady, ani jestli tu nejsou nějaký mimozemšťani, takže se toho asi moc nezmění.

A co nějaký nový technologie, nějaký progres?

-To si myslím, že taky nikoho moc nezajímá, bohužel (smích), co se týče toho, do čeho se obleče kosmonaut a vzhledem k tomu, že nejdu na robotiku, že nebudu vyrábět roboty, tak to spíš asi nebude tak...

Dobře. Tak teď k těm posledním čtyřem. Úplně obecně, ani to nemusí směřovat k nějakým povoláním, klidně jenom k tobě, co by se ti z toho líbilo.

-Co bych chtěla?

Co pro tebe je důležitý? Kdybys to nebrala k té strojařině nebo k tomuhle, čistě obecně.

-Jako že bych chtěla chtěla být na hodně uznávaný pozici?

Jo.

-Tak bych chtěla být na hodně uznávaný pozici (smích).

A ta časová flexibilita, nepotřebuješ si třeba rozmyslet, jak si naplánuješ práci...

-Myslíš si, že kdybych byla hodně uznávaná, tak že si můžu říct, teď chci volno, měsíc (smích).

Jo takhle (smích). A teď zkus vymyslet tři povolání, který bys v žádným případě nechtěla nikdy dělat. Z nějakýho důvodu.

-Jo, nechtěla dělat... (ticho)

Těžký vid?

-Jojo, já bych si potřebovala vzpomenout na to, co je všechno za povolání, upřímně.

Prodavačka, bankéř.

-Já přemýšlím, asi bych nechtěla dělat uklízečku, ale ještě tomu dám čas, třeba vymyslím něco horšího.

Tak jsou tři, že jo.

-To jo no... asi bych nechtěla dělat kaskadéra, protože bych si nechtěla ničit vlastní zdraví proto, abych dostala zapláceno.

To je dobrý, originální.

-Pak bych nechtěla být herec nebo něco takovýho, protože mi strašně vadí se předvádět před někým se nějak... no prostě se předvádět no, já v zásadě nejsem vůbec ambiciózní, takže mi vadí, když dělám něco, v čem musím být nejlepší, což je paradoxní, protože dělám sport, individuální sport, kde mi tohle ale vůbec nepomáhá, docela to kazí... co bych ještě nechtěla...

Zkus ještě jedno.

-Nějaký pořádný, nějaký zajímavý.

Tyhle jsou perfektní.

-Mě by asi nevadilo dělat prodavačku, kdyby mě to bavilo. Ani ta uklízečka není špatná. Takže... já se teda přiznám, mně by asi vadilo dělat sestřičku.

Jako zdravotní?

-Jo. Protože mi přijde, že sestřička je pouze otrok doktora, kterej je výš vzdělanej a přitom to studovala taky, většinou. Samozřejmě starat se o lidi, mýt je, to je jako problém, ale jelikož jsem tihla k tý doktorině nebo k sociální práci, to mě taky tyhle věci zajímaly... takže spíš jen proto, že je to podřadný a neuspokojivý.

A platově málo ohodnocené často...

-To jo, ale to bych asi zas tak neřešila ten plat...

Ale mělas ho na druhým místě, ten plat.

-No to jo, ale to bylo proto, že ostatní byli k ničemu (smích).

Takže ve skutečnosti by tam vysoko nebyl?

-No asi ne, já chci, aby mě ta práce bavila, potom samozřejmě chci, abych s tou prací, která mě baví, vyžila, to je to, co potřebuju. Potom samozřejmě ten plat je dobrej, když založím rodinu, postarat se o ní, taky mít nějaký možnosti co se týče dovolený nebo tak, takže to je spíš jako kvůli těmhle vedlejším věcem, ale to není kvůli mně, to je spíš pro ty ostatní (smích).

To je super. Tak teď ta poslední otázka pro nás nemá úplně význam, to je za předpokladu, že by ses nedostala na žádnou z těch škol, co bys dělala, ale tedy ta situace zřejmě, doufejme, nenastane...

-Já si taky myslím, že nenastane.

Ale tak můžeme čistě teoreticky.

-Je to zvláštní, já jsem si myslela, že když se nedostanu do Ameriky, tak půjdu na to ČVUT, přestanu s plaváním a začnu veslovat, protože na veslování se můžete přihlásit o stipendium jakoby nějaké veslařské, kde dostáváte x tisíc jen za to, že veslujete k vejšce, takže přesně kvůli tomu.

Aha.

-Já jsem právě chvíli i veslovala, takže umím to ještě nějak možná, takže jenom kvůli tomu bych změnila sport teda no, ale je pravda, že spolužačky říkají, že když se nedostanou, tak že budou rok pracovat v cizině nebo něco takového a na to jsem nemyslela, ale líbilo by se mi to, kdybych něco takového udělala. Jako dobrá zkušenost a asi by mě to bavilo, dělat něco rovnou teďka a nemít rok školu je docela fajn.

Tak super. Já moc děkuju, je něco, co jsme ještě neprobraly, nezmínily?

-Vůbec netuším.

Bezva, tak děkuju.

Doslovný přepis rozhovoru – Ondřej

Hodnotové preference:

9 – vnitřní naplnění – vlastní zájem o práci, spokojenost v práci, obliba dané práce

1 – užitečnost zaměstnání pro druhé, pro společnost

4 – možnost časové flexibility

5 – vlastní zodpovědnost při výkonu povolání

2 – společenská prestiž, 3 – platové ohodnocení

6 – délka studia a náročnost přípravy na povolání

8 – možnost dalšího vzdělávání

7 – možnost kariérního postupu

Rozhovor:

Ty jsi v tom dotazníku uváděl, že si budeš podávat čtyři přihlášky na vejšku, je to tak?

-Jo.

Nezměnilo se něco?

-Nic.

Máš tam teda lékařskou fakultu, práva a ČVUT, to je docela zajímavý rozložení. Co tě přivedlo na takhle různý obory?

-No, více méně nejradši bych dělal medicínu, bych chtěl být doktor, akorát že se trochu bojím s tím přijetím, protože tím, že maturuju z fyziky a matiky, tak to pro mě může být docela náročný ta chemie a biologie, tak jsem si ještě vzal ten FIS na ČVUT, protože ta matika mi docela jde a myslím, že by to byla docela dobrá taková záloha jakoby a ty práva to je více méně kvůli mámě, protože máma chtěla, abych zkusil... jsem zkoušel ty SCIA, ty mi vyšly docela dobře a máma chtěla, abych zkusil taky ty práva, že není špatný je mít, když se tam dostanu, že se to dá studovat když tak později nebo tak nebo v průběhu.

Jo, ale nejradši bys teda tu druhou lékařskou.

-Jo.

Jak se připravuješ na ty přijímačky. Nebo na který nejvíc třeba?

-No, teď se nejvíc připravuju na maturitu, takže na ten FIS, na tu medicínu se snažím tak nějak průběžně, jenže... koupil jsem si ty modelový otázky od té druhé lékařské fakulty, prošel jsem si tu biologii zatím, no zatím tak ve volném čase, když to jde dělat no, ale nějak se k tomu těžko můžu dokopat no...

Jasně, a maturuješ teda z čeho?

-Z matematiky a fyziky profilově a češtiny a angličtiny státně.

Jo a proč sis nezvolil třeba tu chemii, biologii, když by ti to pomohlo na ty přijímačky na tu lékařskou fakultu?

-No protože za těch šest let, možná toho teď trochu lituju, ale za těch šest let jakoby ta fyzika a matika se mi dostala víc pod kůži, tak jsem doufal, že budu mít víc času na ty ostatní věci, ale to jsem se asi trochu spletl...

Takže teď bys to změnil, kdyby to třeba ještě šlo.

-Teď bych si asi vybral jinak.

Jasně. Kdo ti pomáhá takhle s výběrem těch vejšek, zmiňoval jsi mamku, že by chtěla spíš ty práva, je ještě někdo s kým to probíráš nebo se nějak radíš?

-Tak se spolužákama, jak různě chodíme na ty dny otevřených dveří, tak co o tom víme, tak se různě dohadujem a s kamarádama, to je asi tak všechno, ale nejvíc asi ta rodina.

A jim se lékařská fakulta nezdá? Radši by z tebe měli právníka?

-Ne, to se jim zdá, určitě (smích). Oni... jako by byli rádi, kdybych se tam dostal, ale taky viděj, že to není stoprocentní, že bych se tam dostal a asi mají pocit, že bych byl schopnej studovat dvě věci najednou, tak to uvidíme no.

Jo takhle, takže bys jako kdyby ses dostal na ty práva, i na tu medínu, tak bys...

-Tak tyhle dvě určitě né (smích).

Tak já mám kamarádku na právech a ta tvrdí, že tam se přes semestr prakticky nemusí chodit, tam se chodí až o zkouškovým na ty konkrétní zkoušky (smích). Ale to by bylo samozřejmě hrozně náročné. Jak si zjišťuješ informace takhle o těch školách, koukáš se na internet nebo máš nějaký příručky... Ty dny otevřených dveří jsi zmínil...

-Tak ty dny otevřených dveří, pak asi nejvíc z toho doslechu, od těch lidí přímo... a... a na internetu si projdu ty jejich stránky a tak.

Znáš nějaký lidi, co konkrétně pracují v těchto oborech? Měl jsi možnost si s někým promluvit o tom, jak to tam chodí nebo co to zaměstnání přímo obnáší?

-To jsem tady u těch konkrétně neměl, akorát znám profesora z toho, z MatFyzu a tam jsem se nakonec nerozhodl jít, takže tady z těch nikoho.

A na to ČVUT by tě vzali na průměr nebo se tam taky dělají přijímačky?

-Tam se bere na SCIA, nějakých 65 percentil.

A to máš kdy?

-To mám právě tuhle sobotu a to věřím, že bych mohl nějak zvládnout.

Jasně, tak to je dobrý. A jak se připravuješ na maturitu?

-Hm (smích). Prakticky pořád teď je to matika, protože naše paní profesorka Fischerová má takový pocit, že to bude nejtěžší, což možná bude, takže poslední asi tři měsíce ležím v maticí a teď snad v průběhu dalších čtrnácti dnů to dodělám a musím se pustit do dalšího no.

Navíc ještě děláme ty prezentace na angličtinu, na tu státní, to děláme v průběhu, protože máme ty Final Speaking Testy, takže to musím, sem tam nějakou knížku zpracovat na češtinu, ale jinak, asi tak.

Takže čeština myslíš, že bude v pohodě?

-No nevím, trochu se bojím, ale zatím se nemůžu donutit k tomu, abych dělal ty knížky no.

Jasně. Tak že bychom se teď vrátili k tomu lékařství obecně. Jaký si myslíš, že by tohle povolání mohlo mít výhody, případně nevýhody, po tom, co bys vystudoval tu školu. Jsou tam nějaký rizika nebo naopak něco, co tě táhne?

-No, tak myslím, že to musí být takový jako že z toho člověk musí mít dobrou pocit, když to tak už dělá. Prostě každý den pomáhá lidem, doopravdy, tak nějak, ale zase může být takový hloupý, že nemá potom potenciálně takovej růst, že vlastně těžko už se dostane za hranice toho svého oboru, i když těžko... takhle nějak to vidím.

Jo a co třeba z hlediska vlastností nebo schopností toho člověka? Myslíš, že musí mít nějaký speciální?

-No asi by měl být zodpovědný, určitě... potom tak nějak jako psychicky vyrovnaný, mít rád lidi, což jsem teď někde četl, že většinou nemají...

Paradoxně.

-Že většina doktorů nemají rádi svoje pacienty.

Myslíš, že to přijde třeba v průběhu? Nebo že už od toho jdou od začátku takhle?

-To se obávám, že v průběhu no... nejdřív idealisti a pak to takhle dopadne no.

No, nějak vyhoření přijde.

-No a pak záleží od toho oboru no, kdyby to byl nějaký chirurg, tak tam je to asi hodně na nervy asi, nějaký obecný doktor, to se těžko srovnává...

Jasně no. Myslíš, že sám máš takovýhle vlastnosti, že by sis řekl, že se na to hodíš?

-No, řekl bych, že na něco určitě jo, s tím chirurgem bych si nebyl jistý, ale jinak bych řekl, že jo, že bych to zvládl.

Tak jo. Bavil ses o tom výběru svých věcí tady se školní výchovnou poradkyní nebo se školní psychologkou? Konzultoval jsi to s někým?

-Tady s těma konkrétně ne, ani nevím, že tady ty lidi máme, ani nevím, kdo to je, ale jo, konzultoval jsem to spíš s mámou, tátou, kamarádama, ale spíš takhle lidma, který znám.

Na těch profi testech v pedagogicko psychologický poradně jsi byl?

-Profi testech?

Na těch testech, kde se zjišťuje, na jaký povolání by se člověk hodil?

-Tak možnost jsem asi měl, ale jako že nějak jsem o tom vůbec neslyšel.

To jsou hrozně zajímavé informace, protože zjišťuju, že se tady vůbec ty informace o těchto oblastech šířej hrozně špatně a myslím si, že by bylo docela potřeba s tím něco udělat. To je fakt zajímavý. Takže nevíš ani o nikom, kdo by třeba tu možnost konzultace využil tady na škole nebo v té pedagogicko psychologické poradně?

-Ne, to nevím, nenapadá mě.

Dobře, dobře. A jak se připravuješ na ty SCIA, chodíš na nějaký kurzy nebo jen napíšeš ten test?

-Tak já jsem dělal ty všeobecný studijní předpoklady a tam se moc připravit nejde, jsem si poprvé risknul, jsem si udělal jen ten jeden jejich test ukázkovej a zkusil jsem to a to docela dopadlo, takže tam jsem se nepřipravoval. Na ty ZSV, co jsem dělal na ty práva, na ty základy společenských věd, tak tam jsem si taky udělal dva testy asi, ale žádný ty kurzy jsem nenavštěvoval. A na tu matiku, tam si taky udělám ten ukázkovej test a budu doufat, že to bude nad 65.

Jo, to ti bude vlastně stačit takhle.

-Myslím, že ty tři měsíce matiky by mohly přinést svoje...

To je jasný, když v tom takhle ležíš, tak a koho máš na ostatní předměty? Myslím ty maturitní.

-Jo, tak na fyziku pana profesora Pláška, na češtinu pana profesora Kubánka a na angličtinu paní profesorku Černou, Lydii a Luka.

Jo a pomáhají ti tyhle předměty s přípravou na ty přijímačky, když se ohlídeš na celých těch šest let, tak že ti to bude k něčemu teď na ty věšce?

-Jo, to určitě.

Vymyslíš nějaký konkrétní předměty, který by ti pomohly?

-Tak určitě matika, my teď bereme vlastně už vysokoškolskou látku, derivace, integrály a tak, tak to určitě na ten FIS, na těch právech, tam si nejspíš úplně jistý, tam budem začínat asi od znova, i když to asi všude. Já jsem si zsv zas tolik neodnes, takže (smích). No a na tu medicínu určitě, jako nebyl jsem úplně nejpilnější student v těch, v té biologii, chemii, ale myslím, že jsem si určitě něco odnes. Jakože snažím se.

Jak jsi říkal, že sis nic moc neodnesl ze zsv, čím myslíš, že to je?

-Asi tím, že nejsem moc humanitně založený člověk.

Jako že tě to prostě nebaví.

-No.

A koho jste měli za vyučující?

-No nejdřív jsme měli pana profesora Kadečku, první dva roky, to byla ta občanská výchova, na začátku, potom byli asi čtyři, pana profesora Urbana, pana profesora, ne, paní profesorku, ani nevím, jak se jmenovala, tu jsme měli jeden rok a teď hlavně paní profesorku Coufalíkovou. Posledních pár let, dýl no...

Myslíš, že by byl nějaký předmět, kterej bys uvítal třeba jako přípravu na tu vejšku, třeba nějaký seminář, kterej by tě připravoval na nějakou tu oblast? Kdyby to nabízela škola...

-Tak já jsem třeba nezaznamenal, že by byl vyloženě matematickej seminář, to by se možná mohlo hodit. Sice nám paní profesorka nabízí spoustu času mimo školu, ale vyloženě to není to, co by mohlo být a jinak si myslím, že je to docela dobře pokrytý.

Takže nějakou třeba přípravu na ty studijní předpoklady, to třeba není potřeba, že kdo chce, tak že si to třeba zaplatí v těch agenturách?

-Určitě by to nebylo špatný. Mně přijde hloupý samo o sobě se připravovat na ty studijní předpoklady jakoby (smích). Ale jako určitě by bylo lepší, kdyby to bylo tady než ty SCIA, určitě by to uvítali.

Tak jo. Tak teď přejdem k trochu kreativnější části, já tu mám 9 lístečku, na každým z nich je nějaká hodnota, něco, co pro tebe buď je nebo není důležitý, vzhledem k tvému budoucímu povolání. Zkus to seřadit od nejdůležitějšího, po to nejméně důležité, jak by to podle tebe bylo.

-Takže... asi takhle... (ticho)

Klidně uvažuj nahlas, je toho docela dost...

-Takže určitě to vnitřní naplnění...

Jo, to bylo rychlý, tos tam šoupnul hned...

-Takhle...

Jo, užitečnost...

-Tak tohle sem patří... bylo by to fajn... (ticho)... takže asi takhle... no možná nejdřív takhle...

Klidně můžeš nechat něco na stejný úrovni, je to tvoje řazení...

-Tak takhle, to spolu souvisí.

Myslíš, že spolu souvisí platové ohodnocení a společenská prestiž?

-No v některých případech určitě.

V jakých by to mohlo být? Já nevím, tohle není zkoušení, jen mi přijde zajímavý se nad tím zamyslet, kde tohle platí a kde ne.

-Já vím, přemejšlim... no asi záleží na kruzích, kde bych se pohyboval.

Myslíš, že třeba peníze přinášej tu prestiž?

-No.

Že kdo je bohatý, tak je na nějaký společenský úrovni?

-No, tak nějak.

No.

-Asi to tak je.

Určitě to tak může být.

-No... takhle... Asi to ještě trochu přeházím... (ticho)... tak asi tak nějak...

Ty jsi tam přeshoupl tu vlastní zodpovědnost, co si pod tím představuješ? Co to pro tebe znamená?

-Tak že, že vlastně nebudu jen někdo, kdo dělá nějakou jednoduchou rutinní věc podle někoho jinýho, že sám budu muset dělat nějaký rozhodnutí, který budou něco ovlivňovat. A to může přinášet uspokojení.

A viděl bys v tom i nějaký riziko?

-No to určitě, tak jako ta zodpovědnost, tam může být riziko, špatný rozhodnutí (smích)

Jasně (smích). A co ta časová flexibilita? Co to pro tebe znamená? Myslíš, že by to šlo nějak zařídit i v tý medicíně?

-No pravděpodobně, kdybych, kdyby člověk dělal oborového doktora, tak si do určitý míry může určit ty svoje hodiny, kdy funguje a... no... já bych třeba jako že... že si rád pospím... takže každopádně skloubil to s tím doktorem je těžký...

Jasně, hlavně třeba v těch začátcích asi... kariérní postup máme na konci?

-No, tak asi se sám nějak nepovažuju za člověka, co by si na tom nějak extra potrpěl, na kariéře.

Jasně, skvělý. Tak, další otázka. Zkus vymyslet tři zaměstnání, který bys v žádným případě nechtěl dělat a z jakého důvodu...

-Tak řekněme takovýho úředníka, to bych špatně snášel.

Proč by se ti to nelíbilo?

-No, protože... Eh, no neměl bych, nedokážu si představit, že bych z toho měl dobrý pocit, z toho povolání, to je takový jednotvárný a neměl bych pocit, že něco opravdu dělám, mám možná zkruslený pojem, ale mám pocit, že to jsou lidi, který kontrolují lidi, který fakt něco dělaj a nějak se to přemnožilo, ale to je všeobecný... asi všeobecný názor na to, tak to by bylo asi jedno povolání... no potom... potom možná nějakýho managera bych nemusel dělat...

Tam by se ti nelíbilo co?

-To se těžko popisuje...

Tak když se řekne manager, tak si pod tím každej představí něco trochu jinýho, může to být člověk, kterej vede porady, vymejší nový věci pro firmu, ale zároveň to může být člověk, kterej se hrabe celej den v papírech, tak co pro tebe to znamená, tenhle pojem?

-Tak nějak obojí, asi bych nějak... no určitě jsou typy lidí, kterejm to vyhovuje, ale...

Jako že je to moc pasivní? Nebo neproduktivní?

-No neproduktivní, že...

Nevidíš tam ten výsledek tý práce...

-No. Že okolo pracuje spousta lidí, on to jen organizuje, jako jo, určitě jsou potřeba, ale není to pro mě.

Jasně. A ještě jedno bys vymyslel?

-Ještě jedno... (ticho)... tak nějaký politik (smích)

Jasně. (smích). A tady myslíš politik na nějaký vyšší úrovni?

-Jojo, to bych nemohl, to prostředí, to jsou stereotypy asi...

To je otázka, na kolik je to stereotyp, na kolik pravda. To asi normální člověk neví, dokud se do toho prostředí asi sám nedostane.

-Bych byl asi dost zoufalej... i když kdyby tam člověk přišel s nějakýma ideálama, tak asi těžko to tam jde nějak protlačit...

Takže myslíš, že to není úplně o těch myšlenkách, ale o něčem jiným, v tý politice... o čem by to tak bylo?

-Jak je ten člověk průbojný, jak si nashromáždí okolo sebe ty lidi, ty kontakty...

Jojo. Tak jo, teď taková nepříjemná situace, co bys dělal, kdyby ses nedostal na žádou z těch vejšek, kam sis podával ty přihlášky?

-No, tak pravděpodobně bych to udělal tak, že bych se ten rok hodně zasoustředil na to, na ty přijímačky na tu medicínu a možná bych si dělal nějaký jazykový kurz a zkoušel bych to příští rok znova. Případně bych někam odjel, na rok, někam do zahraničí, pracovat, asi bych si šláhl brigádu.

A jakou brigádu bys rád?

-No (smích), asi jakoukoli, já nejsem náročným, ale kdyby to bylo na ten rok, tak něco, co by mě bavilo, třeba i, i když v tomhle oboru těžko no, ale tam je ten problém, že teď z toho gymnázia já nejsem kvalifikovanéj dělat cokoliv.
To je fakt no.

-Asi cokoliv bych dělal.

A do jaký země by tě to táhlo, kdybys chtěl vycestovat na ten rok?

-Asi do nějaký anglicky mluvící, takže Austrálie, Velká Británie, Amerika, Kanada...

Takže nemáš zatím žádnou konkrétní?

-Ne, tak zatím doufám že aspoň jedna škola vyjde.

Takže bys nejradši zůstal tady?

-No, určitě.

Skvělý. Tak ode mě je to asi všechno, myslíš, že jsme něco vynechali? Chceš něco ještě dodat?

-Bylo to vyčerpávající (smích).

Skvěle, tak moc děkuju.

Doslovný přepis rozhovoru – Petr

Hodnotové preference:

9 – vnitřní naplnění – vlastní zájem o práci, spokojenost v práci, obliba dané práce

3 – platové ohodnocení

5 – vlastní zodpovědnost při výkonu povolání

6 – délka studia a náročnost přípravy na povolání

7 – možnost kariérního postupu

4 – možnost časové flexibility

1 – užitečnost zaměstnání pro druhé, pro společnost

2 – společenská prestiž

8 – možnost dalšího vzdělávání

Rozhovor:

Tak v tom dotazníku jsi mi napsal pět přihlášek, kam by ses chtěl hlásit. Sedi to furt nebo se něco změnilo?

-Odpověděli mi ze zahraničí, z Eginburgu a ze, že mě neberou, Edinburg proto, že jsem nesplnil nějaký kritéria a Sant Andrews prostě taková ta hláška, že jsem měl nižší aplikace a tak ale jinak zbytek sedí.

Jak se připravuješ na takhle hrozně rozsáhlou škálu těch škol?

-Tak to zahraničí v zásadě už mám za sebou, protože tam šlo o to, že člověk musel napsat ten personal statement, což je vlastně něco jako motivační dopis a pak chtějí známky z maturity, což je teda v tom balíčku maturita a co se týče práv, tak tam jde zase jenom o ty SCIA, takže tam se nějak připravuju na ty SCIA, abych měl co nejlepší ten tercentil, nevím jestli přesně víš, jak to dělá právnická no... A pak tam mám tu sinologii, tak to čtu nějakou tu literaturu, teďka na to no a na ty teritoriálky se teda moc nepřipravuju, protože to mám tak jakoby... tam ani tolik nechci no... To samý s tou angličtinou a němčinou, to mám spíš jako záložní, kdybych se nikam jinam nedostal.

Co čteš na tu sinologii? Našel jsi nějaký konkrétní publikace, co bys měl číst?

-Ta česko-čínská asociace, myslíš, že se tak jmenuje, má na stránkách jakoby nějaký seznam literatury, takže teďka hlavně beletrii z toho čtu, poezii, a tak, plus nějaký věci z toho už jsem četl, nějaký encyklopedie a tak.

Jak se ti to učí? Stačí ti si to jen takhle přečíst nebo si děláš nějaký poznámky, výpisky,...

-Tak vzhledem k tomu, že ty příjimačky jsem ještě nedělal, tak úplně nevím, jak mi to bude stačit, ale zatím se spíš musím donutit, abych se připravil na maturitu, než ...

Z čeho maturuješ?

-Dějepis, angličtina ze školní a angličtina, němčina ze státní.

Myslíš si, že ti nějaký tenhle předmět ze školy pomůže na ty příjimačky? Na nějaký z nich aspoň?

-Tak určitě ten dějepis minimálně, protože v těch SCÍch je část jako historická, k té sinologii asi taky a vzhledem k tomu, že chci studovat ty mezinárodní vztahy, tak si myslím, že to sice není k těm příjimačkám, ale myslím, že do budoucna, plus mě ten dějepis baví vlastně od té doby, co jsem začal dělat školu, takže ...

Koho máš?

-(vymazáno jméno).

Jsi spokojený s paní profesorkou?

-Určitě, tak já jsem sem přišel až jakoby do čtvrtáku, takže jsem neměl ty první tři roky. Náročná, ale zase to stojí za to no.

A kde jsi předtím studoval?

-Na PORGu. Na starým.

Jojo.

-Vtipný teďka pozorovat, co se tam děje, z dálky.

To si myslím, tam je to teď docela zajímavý. Takže nejradši by ses dostal na ty práva?

-No, pokud tady, tak na práva, ale jinak doufám, že vyjde to zahraničí, ale tam jde hlavně o tu finanční stránku. Oni mi sice jako zaplatí školný, ale žít tam je prostě...

Jojo. A kde jsou ty školy?

-Aberdeen a zbývá mi ještě Dandee, ale chtěl bych do toho Aberdeenu. Aberdeen je na severu Skotska no, ale to je minimálně 400, 440 liber na měsíc jen abych tam člověk měl kde spát a co jíst a to neřešíme věci voko.

Jasně no, to je náročný.

-Drahý no.

To by ti pomohli nějak rodiče?

-Určitě rodiče. Tak já doufám, že si tam najdu nějakou práci, brigádu no, ale ze začátku minimálně...

Jasně jasně. Tak teď k těm právům třeba jo? Když bys vystudoval práva, nebo případně nějakou z těch zahraničních škol, pokud by to vyšlo, co bys chtěl pak dělat, co by tě bavilo?

-V zásadě si nejsem jistý. Ty práva tady mám kvůli tomu, že jsem humanitně zaměřenej, takže prostě nějaký ČVUT, MatFyzy, to není pro mě a říkám si, že s těma právama má člověk nejširší záběr a zároveň je to něco, co má využití, prostě takový ty věci jako

anglikanistiky a tyhle ty... já nevím, je hezký to studovat, určitě je to zajímavý, ale pak s tím najít práci v současné situaci je problematický.

Takže myslíš, že ty práva by ti spíš poskytl do budoucna širší...

-Širší rozhled určitě, člověk může dělat právníka nějakých firem, zatímco s anglikanistikou nějaký překlady, něco...

Jasně, tak každé na to není, že jo... Myslíš si, že třeba ta právníčina má nějaký kladný, případně záporný stránky? Je tam něco, co by tě vyložně bavilo, co tě láká? Nebo něco, co si říkáš, že by nebylo třeba úplně ono?

-Tak to souvisí s tím uplatněním, třeba těch právníků už je fakt hodně, takže jako sehnat práci asi nebude úplně lehký. Ty klady, co jsem tak slyšel ten režim, že člověk třeba moc nechodí, ale pak má zase příjímáčky a neví, kdy má den a kdy noc no... ale je to takový...

Ty jsi tam psal v tom dotazníku, že zrovna to uplatnění na trhu práce je pro tebe důležitý. Jak to zjišťuješ? Kde třeba hledáš tyhle informace?

-Tak co se týče jednotlivých fakult na úkáčku, tak oni tam mají většinou napsaný, jako různé uplatnění a je vidět, že u některých oborů je to fakt... jakože... moc ne no a taky čtu zprávy, takže obecný povědomí o tom, co má využití a co ne, plus jaká je ta situace v současné době, což zrovna není moc dobrá tak...

To je dobrý, tak to máš přehled. Jaký vlastnosti si myslíš, že by měl, případně neměl mít člověk, co jde třeba na ty práva?

-(smích) to jsou otázky jak z interview (smích).

Tak vždyť je to interview.

-Já myslím takový ty pracovní pohovory. Tak určitě nějaké všeobecné rozhled, nějaký dobrý porozumění textu bude potřeba, Přemýšlím...

Cokoli, nic není špatné...

-Asi nějaká, nějaká morální standart, protože.... No a asi umět se učit, což zrovna není moje silná stránka, takže... já jsem takovej ten člověk, co si nechá všechno na poslední chvíli, takže jestli budu tohleto praktikovat na veřejce, tak to asi nedopadne úplně nejlip, ale...

Já mám pocit, že to na těch právech dělá hodně lidí. Neříkám, že je to dobře nebo špatně...

-Já jsem takovej ten typ, co se mu dobře pracuje, když je ve stresu, když vím, že zejtra musím něco odevzdat a jindy se k tomu nedonutím, ty věci dělat, ale když vím, že zejtra je nějaký deadline nebo něco, tak mě to jako donutí ty věci udělat konečně jako...

Myslíš si, že si tohle nastavení dobrý na nějaký typy úkolů nebo že je to, tys to pojal spíš jako nevýhodný?

-Je to nevýhodný na ty věci jako jsou třeba seminární práce, kdy člověk musí udělat třeba nějakých třicet stránek něčeho, to pak když to člověk dělá večer před tím, tak to není úplně nejlepší no. Pak na ty krátkodobější věci a... když se člověk umí vystresovat a podat při tom nějaký dobrý výkon, tak je to fajn, umí pracovat pod tlakem a tak....

Takže i třeba prezentace nebo takovýchle věci máš radši když můžeš třeba improvizovat víc nebo...

-Třeba tak máme teď ty Final Speaking Testy, tak jsem posledních sedm prezentací dělal v zásadě den před tím jo, ale dopadlo to dobře, takže to vlastně nebylo úplně špatný. Řekl bych, že ty výsledky pak nejsou špatný, ale není to úplně nejlepší.

Tak paní profesorka (vymazáno jméno) říkala, že máš výbornou angličtinu.

-Tak já nechci... nebo budeš jí to dávat nebo?

Nenene (smích).

-Tak to není její zásluhou, takže... tady je velká kritika jejím směrem, že to nestojí za nic no...

Slyšela jsem leccos no...

-Je to takový jakože byly protesty až u ředitele a v zásadě bylo řečený, že má konexe v Anglii, takže proto jí tady nechávají. Jako mně je to jedno, jako já mám angličtinu dobrou, protože se prostě bavím s cizincema a internet a tak, ale pro ty lidi, co se to třeba potřebují naučit ze školy, pro ty to musí být hrozný, protože třeba já z těch hodin nic nemám a ostatní myslím, že z těch hodin taky nic nemají...

A čím si myslíš, že to je takhle špatný?

-V zásadě prostě za á ty věci co dělá jsou úplně náhodný, třeba si nepamatuje, jaký úkoly zadala a tak, hlavně nemá žádnou autoritu, takže to taky nějak nepomáhá, není to vůbec nijak systematický, já jsem si nevíš žádnýho systému. Jako já jsem si koupil nějaký učebnice za pět stovek a mám pocit, že jsem je použil v zásadě třikrát. Nebo něco takovýho.

Jasně no, to je docela smutný.

-Říkám no, zrovna tohle není můj problém, ale pro třídu, třeba ty lidi, co se to potřebují takhle naučit, tak odsud to nebude

Jasně no, jako já mám nepomáhá, ale pak lidi dávaj docela velký peníze za soukromý kurzy, když zjištěj, že ten jazyk potřebují...

-Já si říkám, že tolik času, co jsem strávil u počítače, tak tohle je aspoň nějaký ten bonus, jakože mám C1 C2 angličtinu, aspoň tohleto.

Tak to je skvělý. Tak jo. S kým se nejvíc radíš o tom, co budeš v životě dělat?

-Asi určitě rodiče. Jako oni mi radí, ať si dělám co chci, ale jsem rád, když se jich můžu zeptat na nějaký rady a tak, takže určitě z téhle strany.

Řešíš to spíš s oběma najednou nebo s každým zvlášť?

-Tak vzhledem k tomu, že jakoby s otcem jsem se neviděl asi tak pět let, s otčímem určitě a s mamkou. Jakoby s biologickým otcem to neřeším určitě, protože jsou od mých šesti let rozvedený, takže... jako obecně nežájem z obou stran trochu, takže... ten se zajímá jenom o to, jestli furt studuju, jestli mi musí platit alimony nebo ne, takže...

Znám hodně rodin, kde to takhle funguje... Ale jinak s mamkou a s jejím partnerem to probíráte?

-Jo, to určitě.

Jak to probíhá, když se zavede řeč takhle na tu veřejku? Argumentujete nějak?

-Tak určitě se bavíme, pro mě bylo třeba to uplatnění na tom trhu, takže jakoby je to důležitý, pro mě je ta veřejka důležitá, protože mám dětskou mozkovou obrnu a vlastně nějaká manuální nebo fyzická práce jakoby by pro mě byla neuskutečnitelná, takže je určitě důležitý, že bych měl nějaký to vysokoškolský studium...

Budeš se nějak snažit tenhle handicap v té škole nějak řešit. Někde dělaj třeba speciální programy nebo...

-Jako vzhledem k tomu, že to mám jen co se týče nohou, já nemám jakoby... jasně, třeba to psaní není tak úhledný jako u ostatních, ale já mám jen diplegii, to znamená jakoby nohy, já nemám... jako samozřejmě, neujdu patnáct kilometrů, neuběhnu to v takový rychlosti, ale nemám jakoby žádný speciální potřeby co se týče učení nebo tak.

Takže to nemusíš řešit, nijak tě to neomezuje.

-Neomezuje.

To je skvělý. S kým ještě jsi třeba konzultoval ty svoje volby, řešíte to třeba ve třídě, s kamarádama?

-Částečně určitě, popřípadě nějaký lidi co znám z internetu, tam jsem hodně sháněl rady co se týče toho zahraničí. Třeba ty možnosti toho ubytování nebo obecně jestli stojí za to jít do té země nebo ne.

Takže třeba už s lidma, který s tím mají nějakou svojí zkušenost?

-Tak v zásadě třeba s angličanama, protože ty vědi, jak to tam funguje, co kolik stojí a tak, já jsem se třeba ptal, jestli se tam dá vyžít s tímhle množstvím peněz, protože samozřejmě jsem nějak limitovanéj od rodičů, to co mi můžou dát, takže to co se týče tady, tak znám nějaký lidi, co studovali třeba na té nebo jiný univerzitě, takže...

Takže nějakou osobní zkušenost jsi zjišťoval?

-Tak...

Jasně. Využil jsi někdy možnosti konzultace s výchovným poradcem, respektive paní profesorkou Dočekovalovou nebo školní psycholožky?

-Ne.

A víš o tom?

-Vím, že to existuje, ale nikdy jsem neměl potřebu to vyhledávat. My jako kolektiv se říká, že jsme nejlepší na škole, ale je to spíš, že se všichni ignorujeme než... jasně, co se týče studia nemám úplně nejlepší známky, ale vždycky se to tak nějak... abych nepropadal z nějakterejch předmětů, třeba matika a fyzika...

Jasně. Víš o někom třeba ze třídy, kdo využil týhle možnosti třeba?

-(kroutí hlavou)

Nevíš... takže to prakticky pro vás nebylo úplně...

-Já říkám, já jsem tady vlastně teprve od čtvrtého ročníku, třeba ty předchozí tři to někdo... ale nevím o nikom.

Já jsem to myslela spíš ohledně těch přijímaček, spíš jako nemůžu se rozhodnout mezi tím a tím...

-Jo takhle.

Mezi tou a tou školou...

-Tak to nevím. Já nevím, že to ohledně přijímaček takhle funguje, vím, že byly nějaký profí testy nebo něco, který jako měly ukázat, jako já jsem na to nešel, já jsem věděl, že chci dělat něco humanitního a dokážu se v zásadě rozhodnout, co má nějaký uplatnění a co nemá nějaký uplatnění.

Takže ostatní lidi ze třídy na těch testech byli?

-Některý... asi většina.

Říkali ti z toho nějaký postřehy nebo...

-V zásadě nevím, asi jim vyšlo to, co předpokládali. Já jsem zvažoval, ale říkal jsem si, že vím, jak se chci orientovat a vím, co naopak nechci a co nemá uplatnění. Chci něco, co mě bude bavit, ale zároveň s tím vždycky seženu práci. Jako já jsem chtěl dělat dějepis, ale možnost, že budu někde zavřenej v archivu, kde budu mít deset tisíc měsíčně nebo něco takovýho...

Nebo učit.

-A to nechci. Já bych ty lidi zabil. Já bych zabil sám sebe, kdybych se měl učit. (smích)

(smích) To je hezký, když si pak člověk uvědomí, jak se musí cítit ty profesori, když učí...

-Tady je to podle mě ještě v pohodě, ale když si představím ty učňáky nebo některý ty základky, kde ty děti klidně sprostě nadávají těm učitelům a oni v zásadě nemají žádnou obranu...

Čím si myslíš, že to je, že se to takhle vyhroť? Proč to ty lidi dělaj?

-Jako ty učitelé myslíš?

I učitele i ty žáky...

-No učitele nemají asi jinou možnost, protože z té školy hlavně řeší, aby měli naplněný kapacity, je jim jedno, jestli tam ty studenti třeba dvacetkrát propadnou, protože oni dostávají příspěvky na to, kolik tam mají lidí no a pak to končí tím, že ty učitelé vůbec nemají žádnou pravomoc, že jo... Dřív to bylo tak, že učitel mohl třeba rákoskou ne zmlátit, ale jako studenta... no a dneska je to naopak, že ten učitel nemůže udělat vůbec nic, jinak na něj naběhnou rodiče a já nevím kdo všechno, že...

Myslíš, že by se to nějak dalo řešit, takhle ta situace? Kde je ten problém?

-Tak tady se spekuluje, že by školy dostávaly příspěvky podle třeba úspěchu té školy nebo tak, což mi připadá jako dobrý trend, prostě některý školy jsou dobrý, třeba PORG, GJN, ten... Arcibiskupský.... To jsou prostě dobrý školy a pak jsou školy... je to takový neoficiální, ale kdyby se ty školy, dala jim nějaká motivace na to, aby byla lepší a měli dobrý ty studenty, tak... nevím, v tomhle nemám žádnou...

Ne, tak tady jen řešíme názory, zatím s tím nic jinýho nezmůžu. A co si myslíš o těch studentech? Proč ten člověk jde vlastně studovat, když se pak na té škole neumí chovat, prakticky ho to ani nebaví...

-Tak těch devět let musí vychodit, že jo...

Jasně, to je základka, ale co střední, tohle se děje i na středních...

-Tak já nevím, tady je v poslední době hodně tlak, že člověk musí mít maturitu, že jinak nic neznamená, a zároveň, já teď nechci znít zle, ale asi všichni na to nemaj, ale přitom jsou tlačeni do toho, aby tu maturitu měli, to znamená, že pak ty školy snižou ty standarty, že jo...

Jasně, takže nějaký sociální tlak, to tam určitě bude. A co studovali a kde pracujou tvoji rodiče?

-Mamka vystudovala psychologii, ale ještě dělala u vojáků, v minulým režimu, dělala psychologický poradenství, takže docela drsný občas, když koukala na ty kluky, co jsou tam zavřenej v té vojně no a potom dělala v Nově, byla jeden z lidí, co to zakládali a pak kvůli mně musela změnit práci, aby na mě měla víc času, kvůli cvičení a tak, tak dělala v Sazce a potom přešla na volnou nohu a teďka má realitku, malou, takže je na volný noze.

Takže se nedrží původní psychologie?

-Ne no, tam šlo o to, že ona měla nabídku, že by to mohla dělat znovu, ale můj otec se k tomu postavil zadnicí, takže potřebovala něco, co by vydělávalo hned, ne něco, co má perspektivu v budoucnosti.

Jojo, a její partner?

-Ten teď pracuje v tiskárně, jak je Svoboda.

A jsou spokojený se svým výběrem?

-Jojo, on studoval architekturu, myslím že... ale před poslední zkouškou vyletěl, protože v podstatě rodiče mu nedávali žádnou podporu, takže tady musel pracovat, bydlet po ubytovnách, on má takovou veselou famílii no a tu poslední zkoušku prostě nějak nedal no...

Jé, to je škoda. A nejde to, že by si to třeba ještě nějak dodělal? Neuvažoval o tom?

-Asi ne. Tak jemu je 55, já mám poměrně starý ročníky rodiče, takže...

Tak jsou lidi, který se rozhodnou studovat ještě později...

-Tak on teď hlavně řeší práci, u nich v práci se vyhazovalo hodně, takže je na nervy z tohohle teďka, zase jim snížili platy, takže je rád, že něco má teďka. Hlavně on pracuje dvanáctky, jednou pracuje od šesti večer do šesti do rána a pak zase od šesti do rána do šesti večer, takže s tímhle režimem v průběhu tejdne, jednou za 14 dní má i víkendy, takže s tímhle režimem se blbě něco dělá, že jo...

Jo jo, to je jasný.

-No a čím je starší, tím je to obtížnější, to vstávání, musí vstávat v pět ráno...

To jo no. Kde sháníš informace o těch školách, na který se hlásíš? Ty jsi říkal, že něco teda na internetu, takže webový stránky škol...

-Hlavně ten internet, já jsem vlastně nebyl ani na jednom dni otevřených dveří, se příznám.

Proč?

-No tak nějak si říkám, že ty informace mám z toho webu plus od těch lidí, no a ta právnická, měl jsem seminář, na kterým jsem předtím už třikrát nebyl a vybral se zrovna film, který jsem chtěl vidět, tak mi bylo blbě říct, teďka jdu na otevřený dveře, za po čtvrtý nebudu a v zásadě jsem udělal dobře, protože od lidí co tam byli vím, že se v zásadě nic novýho nedozvěděli, že vlastně nestálo za to tam chodit, takže... No a co se týče zahraničí, tak tam jsem samozřejmě limitovanej tím, že jsem tady no...

Tak to je jasný no. A nějak třeba časopisy typu Kam po maturitě, na to jsi nekoukal?

-To se v zásadě všechno dá najít na internetu, tam jsou elektronicky verze no...

Určitě. To určitě. Tak teď přejdem na něco kreativnějšího. Mám tady devět dalo by se říct nějakých hodnot, slovních spojení...

-Jasně, seřadit.

Jojo, seřadit podle toho, jak jsou, případně nejsou pro tebe důležité v tom budoucím tvém směřování.

-(smích)

V podstatě nemusí to být ani ty práva, můžeš to klidně dělat úplně obecně. Protože i tohle je obecný celkem hodně.

-Jasně, tak podle mě, když člověk dělá nějakou práci, tak ho musí aspoň trochu bavit, protože když člověk chodí do té práce z povinnosti, tak to je vražedný no a na druhou stranu je důležitý mít nějaký, já neříkám, že musím vydělávat sto tisíc měsíčně, ale nechci strávit život tím, že budu řešit každou korunu, jestli mám zrovna na tohle jídlo nebo na druhý...

Jasně, aby si člověk mohl dovolit, co chce.

-Co chce, já nemám nějaký extra nároky, nemusím jezdit v Lamborghini a tak, ale zase nechci řešit, jestli si můžu koupit tohle za stovku, nebo jestli na to nemám. Pak asi tohleto, aby se člověk cítil, že za tu práci má určitou zodpovědnost, třeba tohleto, na to bych neměl, neměl bych prostě nervy, tak jako pan profesor Kadečka těm studentům v klidku to vysvětlovat.

Myslíš, že ta vlastní zodpovědnost má i nějaký třeba negativa? V nějakém zaměstnání?

-Tak určitě, třeba lékařství je zodpovědnost obrovská, člověk ručí za životy ostatních lidí, což třeba by se mi úplně nechtělo no..... To studium... neřeším úplně jakoby tu náročnost, to si říkám, že třeba dám, ale ta délka, třeba u toho lékařství, já jsem o tom chvilku uvažoval, já bych nemohl dělat nějakou chirurgii nebo něco co vyžaduje tu jemnou motoriku, ale pak si říkám, platový ohodnocení dejme tomu střední, ale ta délka studia, člověk má kolik, šest let, a pak ještě x y let praxi než se vůbec jako...

Takže to bys nechtěl?

-Jako já mám už a takhle zpoždění, protože jsem měl odklad jeden rok, takže prostě další roky jsou částečně promarněny no.... Možnost kariérního postupu... tak to je taky důležitý, člověk by měl mít nějakou perspektivní práci, kde ví, že může jít někam nahoru, když se na to vypracuje.

Aby tam byl nějaký vývoj?

-Člověk asi nemá chuť pracovat někde třicet let, i když takový asi taky jsou, ale prostě třicet let pracovat na stejném místě, to je takový nemotivující. Tak já nevím přesně, co chci dělat, vím, že chci něco v mezinárodních vztazích, ale zase vím, že tam je to těžký něco sehnat, kor tady ta diplomacie je jasná tlačěnka, že prostě buď člověk má známý mezi těma současnými nebo prostě nemá, takže pak nemá moc šance se někam dostat... No časová flexibilita je taky důležitá, že si člověk může rozhodnout, kdy chce třeba pracovat a kdy ne. Tak já vím, že nesnáším vstávání brzo ráno, radši bych pracoval někde do devíti do večera a pak vstávat později, než vstávat v šest...

V čem si ještě myslíš, že by ta flexibilita mohla být výhodná? Nebo zas třeba nevýhodná?

-Tak určitě když má člověk třeba rodinu nebo takovýchle věcí nebo koníčky, tak si může nějak nastavit, kdy do té práce chce jít a kdy nechce, zas na druhou stranu, pak když člověk nemá ten pevný režim, tak je to takový jako že, když každý den vstává v určitou hodinu, tak je to taková rutina. Jak má mamka tu realitu, tak sice je na volný noze, ale zase se stane, že pracuje od šesti od rána třeba do jedenácti do večera, nějaká osmihodinová pracovní doba pro ní neexistuje, jasně, jednou za čas má třeba úplně volný den v týdnu, ale pak zase pracuje třeba třináct, čtrnáct hodin denně.

Jasně.

-Prostě do noci je na emailu a řeší věci.

Takže tam by se dalo říct, že je to nevýhoda.

-Je to nevýhoda. Nemá člověk to, že přijde ráno do té práce, odpíchne tu píchačku a pak večer vjede, zase to zapíchne a má prostě volno, čistou hlavu a nemusí už nic řešit.

Jasně, tak tam bude asi i rozdíl v tom, jestli člověk dělá „na svém“ nebo jestli dělá třeba pro nějakou firmu, ke který ještě třeba ani nemá vztah.

-Jasně, není to jistota, jeden měsíc třeba může vydělat víc, ale jinej měsíc zase nic moc... Zatím co když člověk má tu pevnou práci, tak tak ví, že za tu práci dostane x y tisíc, že jo.

Jasně.

-Tak tohle to jde částečně spolu.

Jo, užitečnost zaměstnání a prestiž.

-Já nevím, jak třeba s těma právy, já znám lidi, co na právníky nadávají, jaký jsou to pijavice a tak, ale tak zase když tam člověk cítí, že může někomu pomoci, tak...

Tak tam asi taky záleží, do jaký té sféry se člověk pustí...

-Jasně, tak když bude člověk dělat nějakýho korporátního právníka, tak ta společenská užitečnost není tak úplně vysoká, ale... tak já to vidím asi dost vzdáleně, ale v některých povoláních je určitá povinnost, aby se člověk vzdělával, ty práva třeba tam ten občanský zákoník, to se mění hodně často, občanský zákoník to všechno překopal...

V jakých dalších povoláních si myslíš, že by to bylo důležité?

-Já bych řekl, že třeba ta medicina, že jo, tam by člověk měl zjišťovat třeba nějaký nové postupy a tak, ale zase z osobní zkušenosti vím, že někteří ty doktoři fungují na principu „naučil jsem se to před třiceti lety, tak to musí určitě fungovat pořád stejně dobře“. Pak určitě IT, tam se říká, že člověk nastoupí na tu školu a než ji vystuduje, tak je to úplně jiný, tohle jde všechno hrozně rychle dopředu všechno... v těchto počítačových oborech a tak.

Určitě, paráda. Ted se zkus zamyslet a myslet tři povolání, který bys nikdy nechtěl dělat.

-Úplně jakýkoli?

Úplně jakýkoli.

-Učitel. (smích) Ale ne, tak někde na veřejce třeba potom jo, ale já bych fakt nemoh učít ty malé děti, no kdyby to byly chytrý děti, tak možná, ale při představě, že učím někde na tom učňáku a musím snášet, aby mi ty děti nadávaly... já neříkám, že jsem úžasný student, ale vždycky nějaký respekt k tomu učiteli jsem měl.... A co bych ještě nechtěl dělat? Něco z fyziky, třeba jaderná fyzika. (smích) To bych ani nemoh dělat, ale děsí mě to, tyhle povolání.

A myslíš, že by ses to třeba nezvládnul naučit nebo že by tě to prostě jenom nebavilo?

-Možná, kdybych se fakt snažil, tak bych se to třeba i naučil, protože naučit se dá většina věcí, ale nebavilo by mě to, nebavil by mě samotnej proces toho učení a asi bych u toho umřel.

Co zas naopak tě baví se učit?

-Dějepis hodně, protože mě to přijde, jako když člověk čte knížku dějepisnou, tak v zásadě je to hodně podobný, příběhy, třeba paní profesorka Hanzlíková na tohle hodně dává. Pak zeměpis, čeština je taky dobrá.

Jasně. Ještě jedno povolání zkus.

-Co bych nechtěl dělat? Třeba čistit kanály. (smích)

Já jsem čekala, kdy kdo řekne něco jako popelář nebo tak.

-Popelář mě napadl, ale to jsem si říkal, že ty se aspoň vozí na tom autě, ty to máš dobrý. (smích)

(smích) To je pravda. Čistit kanály, to je taková hodně špinavá práce. Co by se stalo, kdyby ses nedostal na ty práva, případně ani na tu zahraniční školu?

-Jako jen na tyhle bych se nedostal?

No na nějakou by ses třeba dostal.

-Tak v zásadě by záleželo na tom, která by to byla, záleželo by, jak by mě to bavilo, buď bych to zkoušel další rok znova na ty práva nebo podle mě jak by mě to bavilo nebo jako bych cejtil, že to má využití nebo tak.

Takže bys zkusil někam nastoupit?

-Určitě. Já to mám minimálně kvůli těm alimentům, protože kdybych přišel o status studenta, tak můj otec by naběh a se s ním zase začít soudit, že je chci znova, von taťka měl v zimě nárok na důchod, takže by určitě najednou říkal, jak nic nemá, jak je hrozně chudý a tak, tak by to prostě...

Jasně. A co by se stalo, teoreticky, kdyby ses nedostal...

-Vůbec nikam?

Vůbec nikam.

-To by bylo hodně blbý no. To bych musel najít nějakou jinou variantu, musel bych si najít nějakou soukromou školu.

O jaký bys třeba uvažoval?

-No co se týče výběru těch věšek, tak my jsme hlavně řešili, aby to nebyl ztracený rok, takže moh jsem jít na nějakou zemědělskou, kde by mě vzali i bez jakéjkoli přijímaček jenom na maturitu, ale zase by to byl úplně promarněný rok, takže třeba něco, kde bych se naučil i němčinu, protože ta mi tolik nejde, tak na to mám třeba tu angličtinu němčinu na tom pedáku, že bych si zlepšil ten jazyk, že jo, a nebyl ten rok úplně promarněný.

Bezva. Tak já myslím, že to máme všechno. Děkuju moc.